

עֲזָרֵי מַעַם ה' עוֹשֶׂה שְׁמַיִם וָאָרֶץ

סֵפֶר

תּוֹרַת הַזֵּהָר

חֶלֶק יג

וְהוּא סֵפֶר הַזֵּהָר שֶׁחִבֵּר הַתַּנָּא הָאֱלֹקִי
רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי זִיע"א
בְּלִשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ לְמַעַן יִרוּץ הַקּוֹרָא בּוֹ
מִנְקֵד וּמְחוּלָק לְלִמּוּד יוֹמֵי
לְכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה

מְזוּהָר פ' בִּשְׁלַח דף מ"ח ע"ד זוהר פ' יתרו דף ע

וּמְצוּרָף: 1. תִּיקוֹן הַכִּלְלִי, 2. תִּפִּילַת הַדֶּרֶךְ 3. תִּפִּילַת הַיּוֹדִיָּה
לְבוֹרָא עוֹלָם, 4. תִּפִּילָה לְפָנֵי וְאַחֲרֵי הַלִּימוּד, 5. תִּיקוֹן מַג, 6.
תִּיקוֹן מַח, 7. פְּתִיחַת אֵלֵיהוּ הַנְּבִיא

מוֹפֵץ לְלֹא מִטְרַת רוּחַ כָּלֵל - לְקִירוּב הַגְּאוּלָּה בְּרַחֲמִים
וְכַן נְסִיִּים יַחַד שְׁבֻטֵי יִשְׂרָאֵל אֶת סֵפֶר הַזֵּהָר הַקּוֹדֶשׁ שָׁנָה בְּשָׁנָה
בְּהִילּוּלַת הַרְשָׁב"

יוֹצֵא לְאוֹר עַל יְדֵי "מִפְעַל הַזֵּהָר הָעוֹלָמִי"
בְּעִיה"ק בֵּית שְׁמַשׁ תּוֹבֵב"א
שֶׁבֶט תִּשְׁע"ד לִפ"ק

רבי שלום יהודה גראס שליט"א
האדמו"ר מהאלמין-בית שמש
חיבר למעלה מאלף ספרים
על כל מקצועות התורה

מפעל
**הזוהר
העולמי**
סניף בת ים
רחוב בר יהודה 50
בת ים יצ"ו ארץ ישראל
טל: 0527651911

נא לפרסם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובשמחות ולכל החברים וידידים לזיכוי הרבים ולזכות ללמוד תורה לשמה, וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים, ועליו נאמר "אם תוציא היקר מזולל כפי תהיה", הוא מברך והקב"ה מסכים אתו אכי"ר.

הרשב"י קובע:

"בספר הזוהר יצאו בני ישראל מהגלות ברחמים"
מחפשים מפיצים למליוני דפי הזוהר בכל העולם
מחפשים תורמים להדפיס מיליוני דפי הזוהר לחלקם
ל-15 מליון יהודים בחנם

האם יש מחשב שיוכל לחשב את הזכות הגדולה שיכולים
לזכות בכסף קטן?

גדולי הדור פסקו! תרמו אל מפעל הזוהר העולמי, (ישירות
לדפוס) והיו שותפים להצלת עם ישראל על ידי חלוקת דפי זוהר
היומי, ספרים ועלונים בחינם: **0527-651911**

הטעם? משום שראו את הממנה של מצרים
נשרף באש.

רבי יצחק אמר, בשעה שקרבו ישראל לים,
קרא הקדוש ברוך הוא לממנה הגדול
שעל הים ואמר לו: בשעה שעשיתי את העולם,
מניתי אותך על הים, ותנאי יש לי על הים –
שיקרע את מימיו מלפני בני, הגיע הזמן עכשו
שיעברו בני בתוך הים. מה כתוב אחר כך?
וישב הים לפנות בקר לאיתנו. מה זה לאיתנו?
לתנאו שהיה לו עם הקדוש ברוך הוא כשברא
את העולם.

והיו ישראל חונים על הים, והיו ישראל רואים
את גלי הים עולים ויורדים. הרימו עיניהם,
וראו את פרעה והאוכלוסים שלו, ופחדו וצעקו,
והרי נתבאר. הים ראה – מה ראה הים? הוא ראה
את ארונו של יוסף, וברח מלפניו. מה הטעם?
[משום] שכתוב (בראשית לט) וינס ויצא החוצה, ועל
זה הים ראה וינס, וכתוב ויסר את אפן מרכבתיו
וגו' אנוסה מפני ישראל. מה הטעם? משום
שראו את ארץ מצרים כאלו עולה באש, ואז
אמרו אנוסה מפני ישראל.

רַבִּי חֵיִיא וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים בַּמַּדְבָּר. אָמַר
 רַבִּי חֵיִיא לְרַבִּי יוֹסִי, בֵּא וְאָמַר לָךְ,
 שְׂכָשְׂרוּצָה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַעֲבִיר שְׁלוֹטוֹן שֶׁל
 הָאָרֶץ, אֵינוֹ עוֹשֶׂה עַד שֶׁמַּעֲבִיר הַשְּׁלִיט שְׁלָהֶם
 בְּרַקִּיעַ, וְלֹא מַעֲבִיר אֶת הַשְּׁלִיט שְׁלָהֶם עַד
 שֶׁמִּמָּנָה אַחַר בְּמִקוּמוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִגְרַע [הַשְּׁלוֹטוֹן]
 הַשְּׁמוּשׁ שְׁלָהֶם בְּרַקִּיעַ, כְּדֵי לְקַיֵּם מֵה שְׂכַתוֹב
 (דניאל ד) וְלָמִי שִׁיחַפֵּץ יִתְנַנֶּה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְדַאי
 כַּף הוּא.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (תהלים ח) ה' אֲדַנִּינוּ מִה אֲדִיר
 שְׁמֶךָ בְּכֹל הָאָרֶץ. ה' אֲדַנִּינוּ - כְּשָׂרוּצָה
 הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשַׁבֵּר אֶת כַּח הָעַמִּים עוֹבְדֵי
 כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, מְחַזֵּק דִּינוֹ עֲלֵיהֶם וְשׁוֹבֵר אוֹתָם,
 וּמַעֲבִיר מִלְּפָנָיו אֶת הַשְּׁלִיט שְׁלָהֶם.

אֲשֶׁר תִּנְּה הוֹדֵךְ עַל הַשָּׁמַיִם, אֲשֶׁר נָתַתָּ הָיָה
 צָרִיךְ, אוֹ תִּנְּה הוֹדֵךְ. מֵהוּ אֲשֶׁר תִּנְּה
 הוֹדֵךְ? אֵלֹא זֶהוּ סוּד שֶׁל הַנְּהַר הָעֵמֶק שֶׁל הַכֹּל,
 וְדוֹד בְּקֶשׁ בְּקֶשְׁתוֹ לְהַשְׁפִּיעַ מִמֶּנּוּ עַל הַשָּׁמַיִם,
 וְזֶהוּ אֲשֶׁר, כִּנְּאָמַר (שמות ג) אֲהִיָּה אֲשֶׁר אֲהִיָּה.

בְּשָׂעָה שֶׁהַנְּהַר הַזֶּה הָעֵמֶק שֶׁל הַכֹּל שׁוֹפֵעַ
 וְיוֹצֵא עַל הַשָּׁמַיִם, אִזּוֹ הַכֹּל בְּשִׂמְחָה,

וְהַגְבִּירָה מִתְעַטֶּרֶת בַּמֶּלֶךְ, וְכָל הָעוֹלָמוֹת
בְּשִׂמְחָה. וְהַשְּׁלֵטוֹן שֶׁל הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת
כוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת מְעַבְר מִלְּפָנֵי הַגְּבִירָה, וְאִז
זוֹקְפִים רֹאשׁ כָּל הָאַחֲוָזִים בָּהּ.

בֵּין כֶּךָ רָאוּ אִישׁ אֶחָד שֶׁהָיָה בָּא, וּמִשָּׂא אֶחָד
לְפָנָיו. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, גִּלְךָ, אוֹלֵי הָאִישׁ הַזֶּה
עוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת הוּא, אוֹ עִם הָאָרֶץ
הוּא, וְאָסוּר לְהִשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ בְּדֶרֶךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי,
נִשְׁבַּ כָּאֵן וְנִרְאָה, אוֹלֵי הוּא אִישׁ גְּדוֹל.

בֵּין כֶּךָ עָבַר לְפָנֵיהֶם, וְאָמַר לָהֶם, בְּסָבוּב שֶׁל
הַמְּעַבֵּר הַמְּסַכֵּן הַזֶּה צְרִיךְ לוֹוִי, וְאֲנִי יוֹדֵעַ
דֶּרֶךְ אַחֲרָת, וְנִסְטָה מִכָּאן, וְאֲנִי רְצִיתִי לוֹמַר לָכֶם,
שֶׁלֹּא אֶחְטֵא בָכֶם וְלֹא אֶעְבֹר עַל מֵה שֶׁכָּתוּב (ויקרא
יט) וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מִכְּשׁוֹל, וְאַתֶּם כְּמוֹ סוֹמְמִים
בְּדֶרֶךְ הַזֶּה, וְלֹא תִסְתַּכְּנוּ בְּנִפְשְׁכֶם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי,
בְּרוּךְ הַרְחֵמֵן שֶׁחֲכִינוּ כָּאֵן. הַתְּחַבְּרוּ עִמּוֹ. אָמַר
לָהֶם, לֹא לְדַבֵּר שׁוֹם דְּבַר כָּאֵן עַד שֶׁנֶּעְבֹר בָּזֶה.
סָטוּ לְדֶרֶךְ אַחֲרָת.

אַחַר שֶׁיֵּצְאוּ מֵאוֹתוֹ מְקוֹם, אָמַר לָהֶם, בְּאוֹתָהּ
הַדֶּרֶךְ הָאַחֲרָת הָיוּ הוֹלְכִים פְּעַם אֶחָד
כִּהְיוּ חֲכָם, וְכֵהֵן עִם הָאָרֶץ אֶחָד עִמּוֹ. קָם אוֹתוֹ

עם הָאָרֶץ עָלָיו בְּאוֹתוֹ מְקוֹם וְהָרְגוּ. מְאוֹתוֹ יוֹם,
כָּל מִי שֶׁעוֹבֵר בְּאוֹתוֹ מְקוֹם, מְסַכֵּן אֶת נַפְשׁוֹ,
וְהָרִי מִתְחַבְּרִים שָׁם שׁוֹדְדֵי הָרִים וְהוֹרְגִים
וּמְקַפְּחִים אֶת בְּנֵי הָאָדָם, וְאֵלֶּה שְׂיֹדְעִים לֹא
עוֹבְרִים שָׁם, וּמִבְּקֵשׁ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דָם
אוֹתוֹ הִכְהֵן בְּכָל יוֹם.

פְּתַח (ישעיה י') וְאָמַר, עוֹד הַיּוֹם בְּנֹב לְעֶמֶד וְגו'.
הָרִי בְּאֵרוֹהָ אוֹתָם רָאשֵׁי הַיְשִׁיבָה, אָבֵל
אֲנִי לֹא אוֹמֵר לָכֶם כֶּךָ, אֲלֵא שֶׁסוּד הַדָּבָר לְמַדְנוּ.
עוֹד הַיּוֹם – אֵיזָה יוֹם זֶה? אֲלֵא כִּךָ כְּתוּב, (שמות ו)
וַיִּקַּח אֶהֱרֹן אֶת אֲלִישֶׁבַע בֶּת עַמִּינָדָב. וְסוּד הוּא
עַל כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, שֶׁאֶהֱרֹן הוּא שׁוֹשְׁבֵינָה, לְתַקֵּן
אֶת בֵּיתָהּ וּלְשַׁמֵּשׂ אוֹתָהּ וּלְהַכְנִיסָהּ לְמֶלֶךְ לְהַזְדַּוֵּג
כְּאֶחָד. מִכָּאֵן וְהִלָּאָה, כָּל כֹּהֵן שֶׁשֶׁמֶשׂ בְּמִקְדָּשׁ,
הוּא כְּמוֹ אֶהֱרֹן.

אַחִימֶלֶךְ הָיָה כֹּהֵן גָּדוֹל עֲלִיוֹן, וְכָל אוֹתָם
הִכְהֵנִים עִמּוֹ הָיוּ שׁוֹשְׁבֵינֵי הַגְּבִירָה.
כִּיּוֹן שֶׁנֶּהְרָגוּ, נִשְׁאַרָה הַגְּבִירָה לְבָדָה, וְאָבֵד
הַשׁוֹשְׁבֵין שְׁלָהּ, וְלֹא נִמְצָא מִי שֶׁשֶׁמֶשׂ לְפָנֶיהָ
וַיִּתְקַן בֵּיתָהּ וַיִּשְׁמַח אוֹתָהּ לְהַזְדַּוֵּג עִם הַמֶּלֶךְ.
וְאִזּוֹ מְאוֹתוֹ יוֹם הִיא עֹבְרָה לְשִׁמְאֵל, וְעוֹמְדַת עַל
הָעוֹלָם, אוֹרְכַת לְכָל. הָרְגָה אֶת שָׂאוֹל וּבָנָיו,

וְאִבְדָה מֵהֶם אֶת הַמְּלוּכָה, מִתּוֹ מִיִּשְׂרָאֵל כְּמָה
 אֲלָפִים וְכַמָּה רַבְבוֹת. וְעַד עַכְשָׁיו הָיָה אוֹתוֹ הַחֲטָא
 תְּלוּי, עַד שֶׁבֵּא סִנְחָרִיב וְהִרְגִּיז אֶת הַכֹּל.

וְזֶהוּ עוֹד הַיּוֹם בְּנֹב, זֶהוּ יוֹם עֲלִיּוֹן, וּמִיָּהוּ? זו
 כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁאִבְדָה אֶת הַשְׁשׁוּבִינִים
 שְׁלָהּ, אוֹתָהּ שֶׁנִּשְׁאַרָה לְלֹא יָמִין [שְׁהָיָה לוֹ]
 לְהִדְבֵּק בְּשִׂמְאֵל, שֶׁהִכְהִין הוּא יָמִין, וּנְמָשׁוּם כֶּף
 הָיָה לוֹ לְהִתְדַבֵּק בְּשִׂמְאֵל] וּנְמָשׁוּם כֶּף עוֹד הַיּוֹם
 בְּנֹב לְעַמֵּד.

בֵּא רְאָה, כְּתוּב גְּבַעַת שְׂאוּל נָסָה. לָמָּה כָּאן
 שְׂאוּל? אֲלֹא מְשׁוּם שֶׁהוּא הִרְגֵּ אֶת הַכֹּהֲנִים
 וְגָרַם שֶׁתִּעַקֵּר מִן הָעוֹלָם זְרוּעַ יָמִין – אֵף כָּאן
 מֵאוֹתוֹ יוֹם לֹא עָבַר אִישׁ בְּאוֹתוֹ מְקוֹם, כִּדִּי שְׁלֹא
 יִסְתַּכֵּן בְּנִפְשׁוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי חֲזִיָּא, וְלֹא
 אָמַרְתִּי לָךְ אוֹלִי הוּא אִישׁ גְּדוֹל?

פִּתְחָ וְאָמַר, (מִשְׁלֵי ג) אֲשֶׁרִי אָדָם מְצָא חֲכָמָה.
 אֲשֶׁרִי אָדָם – כְּמוֹ אָנוּ שֶׁמְצָאנוּ אוֹתָךְ
 וַיִּדְעֵנוּ מִמֶּךָ דִּבְרַת חֲכָמָה. וְאָדָם יִפִּיק תְּבוּנָה –
 כְּמוֹ אָנוּ שֶׁחֲכִינוּ לָךְ לְהִתְחַבֵּר עִמָּךְ, וְזֶהוּ אָדָם
 שֶׁמְזַמֵּן לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְּנָה בְּדַרְךְ, פְּנִי
 הַשְּׂכִינָה, וְעַל זֶה כְּתוּב (מִשְׁלֵי ד) וְאַרְחַ צְדִיקִים כְּאוֹר
 נִגְהָ. הִלְכוּ.

פְּתַח אוֹתוֹ הָאִישׁ וְאָמַר, (תהלים כב) לְדָוִד מְזִמּוֹר
 לַה' הָאָרֶץ וּמְלֶאכֶה וְגו'. לְדָוִד מְזִמּוֹר
 בְּמָקוֹם אֶחָד, וּבְמָקוֹם אַחֵר מְזִמּוֹר לְדָוִד. מַה בֵּין
 זֶה לְזֶה? אֵלֶּא לְדָוִד מְזִמּוֹר – הַשִּׁירָה שֶׁאָמַר דָּוִד
 עַל כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל. מְזִמּוֹר לְדָוִד – הַשִּׁירָה שֶׁדָּוִד
 אָמַר עַל עֲצָמוֹ.

לַה' הָאָרֶץ וּמְלֶאכֶה. לַה' – זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.
 הָאָרֶץ וּמְלֶאכֶה – זו כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל וְכָל
 הָאוֹכְלוֹסִין שְׁלָהּ שְׂמֵתַחֲבָרִים עִמָּה, וְנִקְרָאִים
 מְלֶאכֶה וְדָאִי הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיהו ו) מְלֶאכֶה
 הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. תִּבֵּל וַיִּשְׁבִּי בָּהּ – זוֹהִי אֶרֶץ שֶׁל
 מְטָה שֶׁנִּקְרָאת תִּבֵּל, וְאַחֲזֵזָה בְּדִין [שֶׁל עוֹלָם]
 שֶׁל מַעֲלָה. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תִּבֵּל
 בְּצִדְקָה. בֵּין לְאַחֵד, בֵּין לְעַם אֶחָד, בֵּין לְכָל הָעוֹלָם
 – מֵהַדִּין הַזֶּה הוּא נִדּוֹן.

בֵּא רָאֵה, פְּרָעָה יִנַּק מֵהַדִּין הַזֶּה עַד שֶׁאֲבָדוּ הוּא
 וְכָל עַמּוֹ. כִּיּוֹן שֶׁדִּין זֶה הִתְעוֹרַר עָלָיו, אוֹתוֹ
 מִמָּנָה שֶׁהִתְמַנָּה עֲלֵיהֶם בְּשִׁלְטוֹן, הוֹיָז וְהָעֵבֶר,
 וְאָז כָּל אֵלֶּה שֶׁלְמֵטָה נֶאֱבָדוּ, שְׂכָתוֹב וַיִּסַּר אֶת
 אֶפְן מִרְכַּבְתּוֹ. מַה זֶה אֶפְן מִרְכַּבְתּוֹ? מִרְכַּבּוֹתָיו
 שֶׁל פְּרָעָה. וּמִי הוּא אוֹתוֹ אוֹפֵן שְׁלָהֶם? אוֹתוֹ
 מִמָּנָה שֶׁשׁוּלֵט עֲלֵיהֶם, וְעַל זֶה מֵתוּ כָּלֶם בַּיָּם.

לְמָה בַּיָּם? אֲלֵא הַיָּם הָעֲלִיּוֹן הַתְּעוֹרֵר עֲלֵיהֶם
 וּנְמַחוּ (וּנְמַסְרוּ) בַּיָּדֵיהָ, וְלָכֵן כָּתוּב טַבְּעוּ בַּיָּם סוּף.
 אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְדַאי כֶּף הוּא! וְעַל זֶה כָּתוּב טַבְּעוּ
 בַּיָּם סוּף, סוּף כָּל הַדְּרָגוֹת.

רַבִּי חֲזִיא אָמַר, וַיִּנְהַגְהוּ בְּכַבְדָּת, מַה זֶה
 בְּכַבְדָּת? אֲלֵא מִכָּאן לְמַדְנוּ, שְׁבַדְרָךְ
 שְׂאָדָם הוֹלֵךְ מוֹלִיכִים אוֹתוֹ. כָּתוּב בְּפָרְעָה וַיִּכְבַּד
 לֵב פָּרְעָה, וּבְאוֹתוֹ דָּבָר הִנְהִיג אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא בְּכַבְדוֹת מִמֶּשׁ. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא:
 רָשָׁע, אַתָּה מְכַבֵּיד אֶת לְבָבְךָ? אֲנִי אֲנַהִיג אוֹתְךָ
 בְּזֵה. וְעַל כֶּף וַיִּנְהַגְהוּ בְּכַבְדָּת.

וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם אָנוּסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. וַיֹּאמֶר
 מִצְרַיִם - זֶהוּ הַמְּמַנֶּה שֶׁהַתְּמַנֶּה עַל
 הַמִּצְרַיִם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, דְּבָר זֶה קָשָׁה, כִּיּוֹן
 שֶׁהַעֲבִירוּ אוֹתוֹ מִשְׁלֹטוֹנוֹ, אֵיךְ יָכֹל הוּא לְרַדֵּף
 אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל?

אָלֵא וְדַאי הוּא כֶּף! אָבֵל זֶה וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם -
 מִצְרַיִם שְׁלֵמָטָה. כִּי ה' נִלְחַם לָהֶם
 בְּמִצְרַיִם - מִצְרַיִם שְׁלֵמָעֵלָה. שְׁכִיּוֹן שֶׁנִּשְׁבַּר כַּחַם
 מִלְּמַעְלָה, אִזּוֹ נִשְׁבַּר הַכַּחַם וְהַתְּקַף שְׁלָהֶם לְמָטָה.
 זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי ה' נִלְחַם לָהֶם בְּמִצְרַיִם. בְּמִצְרַיִם

דְּוָקָא. זְהוּ הַתְקַף שְׁלָהֶם שְׁלִמְעָלָה. וְזְהוּ שְׂבִאָרוּהָ
מִלֶּךְ מְצָרִים סִתָּם. כָּאן וַיֹּאמֶר מְצָרִים אָנוּסָה
מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שְׂרָאוּ שְׁהָרֵי נִשְׁבַּר כָּחַם וְהַתְקַף
שְׁלָהֶם שְׁלִמְעָלָה.

בא רֵאָה, כְּשִׁמְתְּעוֹרְרַת כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל הַזֶּה,
מִתְעוֹרְרִים כָּל אוֹתָם שְׂאֲחוּזִים בָּהּ, וְכָל
הָאַחֲרִים שְׁלִמְטָה, וַיִּשְׂרָאֵל מֵעַל כָּלָם, שְׁהָרֵי הֵם
נוֹטְלִים אוֹתָהּ בְּגוֹף הָאֵילָן, וְהָרֵי פֶרְשׁוּהָ. וְלִכְן
יִשְׂרָאֵל אֲחוּזִים בָּהּ יוֹתֵר מִכָּל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים
וּמִזְלוֹת. וּכְשֶׁהֵם מִתְעוֹרְרִים, [כָּל עַמִּים עֲכוּ"ם]
נִשְׁבַּר תְּקַפָּם מֵאוֹתָם שְׁשׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם.

בא רֵאָה, הַמְּנָה הַזֶּה הַשְּׁלִיט עַל הַמְּצָרִים, דְּחַק
אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכַמָּה שְׁעֵבוּדִים, כְּמוֹ שְׂבִאָרוּהָ.
אַחַר שֶׁהוּא נִשְׁבַּר בַּתְּחִלָּה, נִשְׁבְּרוּ אוֹתָן מַלְכוּת
(מִלְּמִטָּה). זְהוּ שְׁכָתוּב כִּי ה' נִלְחַם לָהֶם בְּמְצָרִים.
נִלְחַם לָהֶם וַדָּאֵי.

סדר הלימוד ליום ד טבת [יום 93 בשנה]

ס"א תוספתא

וַיִּפֶּע מִלְאָף הָאֱלֹהִים וְגו'. [מִשְׁנָה] טָרָם (שְׁנִשְׁקַע)
שְׁנַמְצָא אֲוִיר טְהוֹר, וְלֹא מְאִירִים, הָאֲבָנִים

הַנְּקוּבוֹת הָיוּ סְתוּמוֹת. שְׁלֹשׁ רוּחוֹת שְׁכָלוֹלוֹת
 בְּשֵׁלֶשׁ הָיוּ שְׁקוּעוֹת, וּמִיָּם סְתוּמִים תַּחַת הַנְּקָבִים
 בְּשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת חָזְרוּ לְמְקוֹמָם אוֹתָם
 אֲבָנִים (דורות).

אַחַר שְׁבַעִים וּשְׁתַּיִם דְּרָגוֹת, וְכֵן שְׁלֹשׁ פְּעָמִים,
 הִתְבַּקְּעוּ וַנִּנְקְבוּ הָאֲבָנִים תַּחַת צְרוּר שְׁהִיָּה
 חֲקוּק, וְהִתְכַּנְּסוּ הַדְּרָגוֹת וְנַעֲשׂוּ כְּנוֹס אֶחָד. (נחלק
 וְנַעֲשׂוּ כְּנוֹס אֶחָד).

אַחַר כֵּךְ הִתְחַלְּקוּ וְנַעֲשׂוּ שְׁתֵּי דְרָגוֹת, חֲצִי מִיָּם
 קָפְאוּ, וְחֲצִי שְׁקָעוּ. אֵלֶּה עָלוּ וְאֵלֶּה יָרְדוּ.
 מִכָּאֵן הִתְחִיל הָעוֹלָם לְהִתְחַלֵּק.

צְרוּר אַחַר (אחד) יֵשׁ לְמַעְלָה [לְמַעְלָה], וְהוּא
 חֲקוּק בְּשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם חוֹתְמוֹת שֶׁל
 חוֹתְמַת תְּקִיפָה, וּבָהֶם שְׁקוּעִים גְּלִי הַיָּם.
 כְּשֶׁנוֹסְעִים, נִחְלָקִים לְאַרְבַּע זְוִיּוֹת. מִחֲצִית אַחַת
 עוֹלָה, וּמִחֲצִית שֹׁנֶה יוֹרֶדֶת. מִחֲצִית אַחַת לְצַד
 צְפוֹן, וּמִחֲצִית אַחַת לְצַד דָּרוֹם. כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים
 כְּאֶחָד, גְּחָלִים שְׁלוּהֵטִים קִימִים בְּלֵהֵט שְׁנִינּוֹת
 הַחֶרֶב הַמְתֵּהֶפֶכֶת.

עֲמוּד אֶחָד נֶעוּץ בְּתוֹךְ הַיָּם, דְּרָגָה שְׁשָׁלוּחָה
 שֶׁל שָׂר עֲלִיוֹן עוֹלָה בְּאוֹתוֹ עֲמוּד

למעלה מעלה, נתקן (מסתכל) למרחוק על
 קיטור האניות ששטות בים. מי ראה איזה
 גלים שעולים ויורדים והרוח נושבת בהם,
 ודגי הים מושכים את כל האניות הללו לכל
 צדדי העולם.

אותה דרגה, כשירדת מההוא, עומדים אֶלֶף
 מימינו ואֶלֶף משמאלו. היה שב ויושב
 במקומו כמֶלֶךְ בכסאו, אותה דרגה שכששט הים
 לארבעה צדדי העולם, יוצאת עמו, בו חוזרת,
 והוא שב בקיום המֶלֶךְ.

ואז יוצאים הכרוזים: מי מבעלי העינים יזקף
 אותם למעלה למעלה. בעלי הכנפים יעמדו
 בקיומם. בעלי הפנים מכסים אותם, עד שנוסע
 במסעותיו. ואז ויסע מלאך האלהים.

רבי חייא פתח, (משלי לא) היתה כאניות סוחר
 ממרחק תביא לחמה. היתה כאניות סוחר
 – זו כנסת ישראל. ממרחק תביא לחמה, כמו
 שנאמר (ישעיה ל) הנה שם ה' בא ממרחק. תביא
 לחמה – בדרגה אחת ששורה עליה, ובה נמשכו
 כל הנחלים והמעיינות הללו שהולכים לים, כמו
 שנאמר (קהלת א) כל הנחלים הלכים אל הים וגו'.

אֵל מְקוֹם שֶׁהִנָּחֵלִים הַלְכִים. אַף עַל גַּב שְׁכַל
הִנָּחֵלִים נִמְשָׁכִים לְאוֹתָהּ דְרָגָה, וְאוֹתָהּ
דְרָגָה מוֹרִידָה (מוֹשְׁכָת) אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ יָם – אֵל תֹּאמֶר,
שְׁהִי הַרִיק אוֹתָם, וְלֹא שׁוֹרִים בּוֹ אַחֲרִים, וְלֹא
שׁוֹפְעִים בּוֹ כְּבִתְחִלָּה, חָזַר וְאָמַר אֵל מְקוֹם
שֶׁהִנָּחֵלִים הוֹלְכִים שָׁם הֵם שָׁבִים. אֲלֹא מְקוֹם
אוֹתָהּ דְרָגָה שֶׁהִנָּחֵלִים הוֹלְכִים פְּעַם אַחַת, שָׁם
הֵם שָׁבִים לְלֶכֶת – שָׁם הֵם שָׁבִים מֵאוֹתוֹ מְקוֹם
עֲלִיּוֹן, וְלֹא פּוֹסְקִים לְעוֹלָמִים, וְכֹלָם מִתְכַּנְּסִים
לְאוֹתוֹ מְקוֹם. וְלָמָּה? לְלֶכֶת. לְלֶכֶת לְאוֹתוֹ מְקוֹם
שֶׁל הַיָּם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. מֶה שָׁם אוֹתָהּ הַדְרָגָה?
נִקְרָאת צְדִיק.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּתוּב (תהלים קד) שָׁם אֲנִיּוֹת
יִהְיֶינָה לְוִיָּתָן זֶה יִצְרֶתָ לְשֹׁחַק בּוֹ. שָׁם
אֲנִיּוֹת יִהְיֶינָה לְוִיָּתָן – בְּאוֹתוֹ הַיָּם שֶׁהוֹלְכִים וְשָׁטִים עַד
שֶׁבָּאִים לְהִתְחַבֵּר בְּאוֹתָהּ דְרָגָה, אִזְ כְּתוּב לְוִיָּתָן
זֶה יִצְרֶתָ לְשֹׁחַק בּוֹ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה יוֹתֵר, יֵשׁ זְווג
אַחַר שְׁשׁוּרָה בְּחִבִּיבוּת וְלֹא נִפְרָד
לְעוֹלָמִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִי זֹכֶה לְאוֹתוֹ זְווג?
אָמַר לוֹ, מִי שֵׁישׁ לוֹ חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. דּוֹקֵא
בְּעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר לוֹ, וְהָרִי מִכָּאן לְמִדְנוּ, שְׁכַתוֹב לְוִיתָן זֶה
 יִצְרָת לְשַׁחַק בּוֹ, מִשְׁמַע שְׁאָמַר זֶה, וְזֶה
 וְזֹאת הֵם יְדוּעִים. אָמַר רַבִּי אַבָּא, שְׁנִיכֶם יָפָה
 אֲמַרְתֶּם, וְזֶה שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה דּוֹקֵא יָפָה, וְהַכֹּל
 עֲתִיד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִתְעַנֵּג בָּהֶם לְצַדִּיקִים.
 זֶהוּ שְׁכַתוֹב (ישעיה נח) אִז תִּתְעַנֵּג עַל ה'.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כַּמָּה אֲלָפִים וְכַמָּה רַבָּבוֹת שֶׁל
 מַחֲנוֹת קְדוּשִׁים יֵשׁ לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא:
 בְּעָלֵי פָנִים עֲלִיוֹנִים, בְּעָלֵי עֵינַיִם, בְּעָלֵי כְּלֵי זִין,
 בְּעָלֵי הַיְלָלָה, בְּעָלֵי הַיְבֻבָּה, בְּעָלֵי רַחֲמִים, בְּעָלֵי
 דִּין, וּמַעַל כָּלֶם הַפְּקִיד אֶת הַגְּבִירָה לְשִׁמְשׁ
 בַּהִיכָל שְׁלִפְנָיו.

בְּנֶגֶד אֵלֶּה יֵשׁ לְגַבִּירָה מַחֲנוֹת מְזִינִים. בְּשָׁשִׁים
 (בששה) פָּנִים נִמְצְאִים מַחֲנוֹת מְזִינִים, וְכָלֶם
 חֲגוּרֵי חָרֵב עוֹמְדִים סְבִיבָה. כַּמָּה יוֹצְאִים וְכַמָּה
 נִכְנָסִים. בְּשֵׁשׁ כַּנְפִּים טָסִים אֶת כָּל הָעוֹלָם. לְפָנָי
 כָּל אֶחָד וְאֶחָד גִּחְלֵי אֵשׁ בּוֹעֵר. לְבוֹשׁוֹ אֵשׁ לוֹהֵט.
 בְּגָבוֹ חָרֵב שְׁנוֹנָה לוֹהֵטֶת בְּכָל הָעוֹלָם לְשָׁמֹר
 לְפָנֶיהָ. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (בראשית ג) וְאֵת לֵהט הַחָרֵב
 הַמַּתְהַפֶּכֶת לְשָׁמֹר אֶת דְּרָךְ עֵץ הַחַיִּים.

מָה זֶה דְּרָךְ עֵץ הַחַיִּים? זֹהִי הַגְּבִירָה הַגְּדוּלָּה,
 שֶׁהִיא דְּרָךְ לְאוֹתוֹ עֵץ גְּדוּל חֶזֶק, עֵץ הַחַיִּים,

שְׁכָתוּב (שיר ג) הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלְשֵׁלְמָה שְׁשִׁים גְּבָרִים
 סָבִיב לָהּ מִגְּבָרֵי יִשְׂרָאֵל. יִשְׂרָאֵל שְׁלַמְעֵלָה, כָּלָם
 אַחְזֵי חָרָב.

כְּשֵׁנוֹסְפֵת הַגְּבִירָה, כָּלָם נוֹסְעִים עִמָּהּ, זֶהוּ
 שְׁכָתוּב וַיִּסַּע מִלְּאֵךְ הָאֱלֹהִים. וְכִי
 מִלְּאֵךְ הָאֱלֹהִים הוּא נִקְרָא? אָמַר רַבִּי אַבָּא, כֵּן.
 בֵּא רְאֵה, כִּף אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַתְּקִין הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְפָנָיו הֵיכַל קְדוֹשׁ, הֵיכַל עֲלִיוֹן
 [קְדוֹשׁ], קְרִיָה קְדוֹשָׁה, קְרִיָה עֲלִיוֹנָה, שְׁנִקְרָאת
 יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקְּדוֹשׁ. מִי שְׁנִכְנַס לְמִלְךְ – לֹא נִכְנַס
 אֶלָּא מֵאוֹתָהּ קְרִיָה קְדוֹשָׁה, נוֹטֵל דֶּרֶךְ לְמִלְךְ,
 שֶׁהַדֶּרֶךְ מִתְקַנֵּת מִכָּאן.

זֶהוּ שְׁכָתוּב (תהלים קיח) זֶה הַשַּׁעַר לֵה' צְדִיקִים יָבֹאוּ
 בוֹ. כָּל שְׁלִיחוֹת שְׁרוּצָה הַמְּלָךְ, יוֹצֵאת מִבֵּית
 הַגְּבִירָה. וְכָל שְׁלִיחוֹת מִלְמָטָה לְמִלְךְ, (שְׁרוּצָה הַמְּלָךְ)
 נִכְנָסֶת קֹדֶם לְבֵית הַגְּבִירָה, וּמִשָּׁם לְמִלְךְ. נִמְצָא
 שֶׁהַגְּבִירָה הִיא הַשְּׁלִיחָה שֶׁל הַכֹּל, מִלְמַעְלָה
 לְמָטָה, וּמִלְמָטָה לְמַעְלָה. וְעַל זֶה הִיא שְׁלִיחָה
 שֶׁל הַכֹּל. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיִּסַּע מִלְּאֵךְ הָאֱלֹהִים הַהִלֵּךְ
 לְפָנָי מִחֲנֵה יִשְׂרָאֵל – יִשְׂרָאֵל שְׁלַמְעֵלָה. מִלְּאֵךְ
 הָאֱלֹהִים – זֶהוּ שְׁכָתוּב בוֹ וְה' הִלֵּךְ לְפָנֵיהֶם וְגו' .
 וְזֶה לְלַכֵּת יוֹמָם וְלַיְלָה, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹהָ.

וכי כבוד המלך הוא שהגבירה תלך, והיא תערוך קרב, והיא הולכת כשליח? אלא למלך שהזדוג בגבירה עליונה. ראה המלך את כבודה על כל שאר גבירות העולם, ואמר: כלם נחשבות לפילגשים (לחפה) כנגד הגבירה הזו שלי, היא עולה על כלן, מה אעשה לה? אלא כל הבית שלי יהיה בידיה. הוציא המלך כרוז: מכאן כל דברי המלך ימסרו בידי הגבירה. מה עשה? הפקיד המלך בידיה כל כלי זינו, כל אותם בעלי עורכי קרבות, וכל אותם אבנים יקרות של המלך וכל גנזי המלך. אמר: מכאן, כל מי שיצטרך לדבר עמי, לא יוכל לדבר עמי עד שיודיע לגבירה.

כך הקדוש ברוך הוא, מרב חביבותו ואהבתו לכנסת ישראל הפקיד הכל ברשותה. אמר: כל השאר לא נחשבים כלום לפניה. אמר: (שיר ו) ששים המה מלכות וגו', אחת היא יונתי תמתי. מה אעשה לה? אלא הרי כל ביתי בידיה. הוציא המלך כרוז: מכאן והלאה כל דברי המלך ימסרו בידי הגבירה. הפקיד בידיה כל כלי זינו, ומחים, סיפים, קשתות, חצים וחרבות, בליסטראות, מושלים, עצים, אבנים, וכל אותם בעלי (כלי)

עֲרִיכַת קָרֵב (לוֹחֲמִים). זֶהוּ שְׁכָתוֹב הִנֵּה מְטָתוֹ
שְׁלִשְׁמָה שְׁשִׁים גְּבָרִים וְגו', כָּלֶם אַחְזֵי חָרֵב
מְלַמְדֵי וְגו'.

אָמַר הַמֶּלֶךְ, מִכָּאן וְהִלָּא הַקָּרֵב שְׁלִי נִמְסָר
בְּיַדְךָ, כְּלֵי הַזִּין שְׁלִי, בְּעֲלֵי עֲרִיכַת קָרֵב
בְּיַדְךָ. מִכָּאן וְהִלָּא אֶת תְּהִי שׁוֹמֶרֶת שְׁלִי. זֶהוּ
שְׁכָתוֹב (תהלים קכא) שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל. מִכָּאן וְהִלָּא,
כָּל מִי שֶׁצָּרִיךְ אוֹתִי, לֹא יִכּוֹל לְדַבֵּר עִמִּי עַד
שֶׁמוֹדִיעַ לְגְבִירָה. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (ויקרא טז) בְּזֹאת יָבֵא
אֶהְרֵן אֶל הַקֹּדֶשׁ. שְׁלִיחַ הַמֶּלֶךְ בְּכֹל, כְּמוֹ
שֶׁבְּאַרְנוֹ. נִמְצָא שֶׁהַכֹּל בְּיַדֶּהָ, וְזֶהוּ כְּבוֹד
הַגְּבִירָה. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וַיִּסַּע מִלְּאֶךְ הָאֱלֹהִים וְגו',
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר.

וַיִּלְךְ מֵאַחֲרֵיהֶם. מָה הַטַּעַם מֵאַחֲרֵיהֶם? כִּדִּי
שְׁיִמְצָאוּ לְפָנֶיהָ (אצלה) בְּעֲלֵי עֲרִיכַת
הַקָּרֵב, בְּעֲלֵי בְלִיסְטְרָאוֹת, בְּעֲלֵי רְמָחִים
וְחַרְבוֹת, וְנִתְגַּלִּים לְפָנֶיהָ, שֶׁהָרִי הָיוּ בָּאִים
מִחֲנוֹת אַחֲרֵים לְעֶרְךָ קָרֵב בְּיִשְׂרָאֵל מִלְּמַעְלָה,
וְעַל כֵּן וַיִּלְךְ מֵאַחֲרֵיהֶם.

וַיִּשְׁנִינוּ, שֶׁבְּאוֹתָהּ שָׁעָה בָּא שְׁלִיט הַמְּמַנֶּה עַל
הַמְּצָרִים, וְכִנְסָ שֵׁשׁ מֵאוֹת [רַבְּבוֹת]

מְרַכְבוֹת מְקַטְרָגִים, וְעַל כָּל מְרַכְבָּה וּמְרַכְבָּה שֶׁשׁ
מֵאוֹת שְׁלִיטִים מְמַנִּים קְטִיגוֹרִים. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
וַיִּקַּח שֶׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בְּחוֹר וְגו'. וְכִי שֶׁשׁ מֵאוֹת
רֶכֶב בְּחוֹר לֹא הָיוּ רֶכְבֵי מְצָרִים? מָה הֵטַעַם וְכֹל
רֶכֶב מְצָרִים? אֲלֵא כֶּף שְׁנִינוּ, הֲיֵה סמא"ל מְלוּה
לוֹ שֶׁשׁ מֵאוֹת מְרַכְבוֹת שֶׁל מְקַטְרָגִים לְסִיעַ לוֹ.
זֶהוּ שְׁפָתוֹב וַיִּקַּח שֶׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בְּחוֹר.

מִתִּי הַשְּׁלִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְסמא"ל? בְּקָרֵב
עִם סִיסְרָא, שְׁעַקֵּר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
כָּל אוֹתָן מְרַכְבוֹת, וְנִמְסְרוּ בְיַדִּי הַגְּבִירָה. זֶהוּ
שְׁפָתוֹב (שׁוֹפְטִים ה) נַחַל קִישׁוֹן גְּרָפָם נַחַל קְדוּמִים
וְגו'. וְלַעֲתִיד לְבֹא כָּלֵם יִמְסְרוּ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (ישעיה
סג) מִי זֶה בָּא מֵאֲדוּם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבְּצָרָה וְגו'.
וְעַל זֶה וַיִּלְךְ מֵאַחֲרֵיהֶם, שְׁעַתִּידָה הַשְּׁכִינָה בְּסוּף
הַיָּמִים לַעֲקֹר אוֹתָם מִן הָעוֹלָם.

וַיִּסַּע עֲמוּד הָעֵנָן מִפְּנֵיהֶם, מִי זֶה עֲמוּד הָעֵנָן?
רַבִּי יוֹסִי אָמַר, זֶהוּ הָעֵנָן שֶׁנֶּרְאָה תָּמִיד עִם
הַשְּׁכִינָה, וְזֶהוּ הָעֵנָן שֶׁנִּכְנַס מִשָּׁה לְתוֹכוֹ. רַבִּי
אָבָא אָמַר, כְּתוּב וְה' הִלֵּךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם. אֲלֵא
סִינַע שֶׁל הַצְּדִיק הוּא, וּפְרִישָׁה שֶׁל הָרָשָׁם שֶׁלוֹ,
וְעַל זֶה הִלֵּךְ הָעֵנָן הַזֶּה יוֹמָם, וְכְתוּב (תהלים מב)
יוֹמָם יִצְוֶה ה' חֲסִדוֹ. וּמִצֵּד שֶׁל חֲסִיד בָּא הָעֵנָן

הַזֶּה, וְזֶה נִקְרָא חֶסֶד, וְעַנָּן אַחַר הוֹלֵךְ בְּלִילָה,
וְנִקְרָא עֲמוּד אֵשׁ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, עֲמוּד הָעַנָּן יוֹמָם – זֶה
אֲבָרָהֶם. וְעֲמוּד הָאֵשׁ לֵילָה – זֶה יִצְחָק.
וּשְׁנֵיהֶם נִמְצְאוּ בְּשִׁכְיָנָה. וּמָה שֶׁאָמַר רַבִּי אֲבָא,
כִּף הוּא וְדָאִי, שְׁעַל יְדֵי זוֹ (שְׁבִזוּ) הִדְרָגָה נִמְצְאוּ.

וְזֶה וַיִּסַּע מִלְּאֶךָ הָאֱלֹהִים הַהֹלֵךְ לְפָנַי מִחֲנֵה
יִשְׂרָאֵל וַיֵּלֶךְ מֵאַחֲרֵיהֶם. וַיִּסַּע – שְׁנִסַּע מִצַּד
שֶׁל חֶסֶד, וְנִדְבַק בְּצַד הַגְּבוּרָה, מִשּׁוּם שֶׁהָרִי
הִגִּיעַ הַזְּמַן לְהִתְלַבֵּשׁ בְּדִין.

בֵּא רְאֵה, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה נִשְׁלְמָה הַלְבָנָה מִהַכֵּל,
וַיִּרְשָׁה שְׁבַעִים וּשְׁנַיִם שָׁמוֹת קְדוּשִׁים
בְּשִׁלְשָׁה צְדָדִים. צַד אֶחָד הִתְלַבֵּשׁ בְּעֵטְרַת הַחֶסֶד
הָעֲלִיּוֹן בְּשְׁבַעִים חֻקִּיקוֹת שֶׁל אֹר שֶׁל הָאֲבָא
הָעֲלִיּוֹן שְׁמַאִיר לָהּ.

הַצַּד הַשְּׁנַיִ הִתְלַבֵּשׁ בְּרַמְחֵי הַגְּבוּרָה, בְּשִׁשִּׁים
מִכּוֹת אֵשׁ, וְעֵשְׂרָה שָׁלָה שְׁיָרְדוּ מִצַּד
הָאֲמָא הָעֲלִיּוֹנָה בְּמִנְהֻגִים חֻקִּיקִים.

צַד שְׁלִישִׁי הִתְלַבֵּשׁ בְּלְבוּשֵׁי אֲרָגְמָן שְׁלוּבֵשׁ
הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן הַקְּדוּשׁ, שֶׁנִּקְרָאִים תְּפָאֲרִ"ת,
שְׁיֹרֵשׁ הַבֵּן הַקְּדוּשׁ בְּשְׁבַעִים עֲטֹרוֹת עֲלִיּוֹנוֹת

מִצַּד שֶׁל הָאֵב וְהָאֵם, וְהוּא כּוֹלֵל אֶת הַצַּד הַזֶּה
וְהַצַּד הַזֶּה.

(וּשְׁתֵּי עֲטֻרוֹת מִצַּד שֶׁל אָבָא וְאִמָּא, וְהֵם שְׁבָעִים וּשְׁנַיִם שְׁמוֹת.) וּשְׁנַיִנוּ,
מִצַּד הַחֶסֶד שְׁבָעִים וּשְׁנַיִם עֵדִים. מִצַּד הַגְּבוּרָה
שְׁבָעִים וּשְׁנַיִם סוּפְרִים. מִצַּד הַתְּפָאֶרֶת שְׁבָעִים
וּשְׁנַיִם גּוֹנִים לְהַתְּפָאֵר.

וּבְמִקּוֹם זֶה נִחְקַק אֶחָד בְּאֶחָד, וְהַתְּעֵלָה הַשֵּׁם
הַקְּדוֹשׁ, סוּד הַמְּרֻכָּבָה, וְכֵאן נִחְקְקוּ
הָאֲבוֹת לְהַתְּחַבֵּר בְּאֶחָד, וְהוּא הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ
חֻקוּק בְּאוֹתִיּוֹתָיו.

צִרְוּף הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ, אוֹתִיּוֹת רֵאשׁוֹנוֹת,
רְשׁוּמוֹת כְּסָדְרִים בְּסֵדֶר יִשְׂרָאֵל, מְשׁוּם
שְׁכָל הָאוֹתִיּוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת נִמְצְאוּ בְּחֶסֶד, לְלַכֵּת
בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל בְּסֵדוֹר מִתְקַן.

אוֹתִיּוֹת שְׁנִיּוֹת רְשׁוּמוֹת בְּגִלְגּוּל לְמִפְרַע, מְשׁוּם
שְׁכָל הָאוֹתִיּוֹת הַשְּׁנִיּוֹת נִמְצְאוּ
בְּגְבוּרָה (מִגְּבוּרָה), לְגִלּוֹת דִּינִים וּמִינִים שְׁבָאִים
מִצַּד הַשְּׂמָאל.

אוֹתִיּוֹת שְׁלִישִׁיּוֹת הֵן אוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת, לְהִרְאוֹת
גּוֹנִים, לְהַתְּעִיט בְּמִלְךְ הַקְּדוֹשׁ. וְהַכֵּל
מִתְחַבְּרִים וְנִקְשָׁרִים בּוֹ, וְהוּא מִתְּעִיט בְּעֲטֻרוֹתָיו

בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, וְרוּשֵׁם אֶת הַצַּד הַזֶּה וְאֶת הַצַּד הַזֶּה,
כְּמוֹ מֶלֶךְ שֶׁמֵתַעֲטֵר בְּכָל.

כֵּאֵן נִרְשָׁם הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ חֲקוּק בְּשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם
תְּבוּת שֶׁמֵתַעֲטֵרוֹת בְּאֲבוֹת, הַמְרַכְּבָה
הַקָּדוֹשָׁה הַעֲלִיוֹנָה. וְאִם תֹּאמַר, מָה הַטַּעַם אֵינֶן
כְּתוּבוֹת הָאוֹתִיּוֹת הַשְּׁלִישִׁיּוֹת הַלְלוּ, מֵהֶם בְּסֹדֶר
יִשְׂרָאֵל כְּסֹדֶרָם, וּמֵהֶם לְמַפְרָע, לְיִשְׂרָאֵל אֶת הַצַּד הַזֶּה
וְאֶת הַצַּד הַזֶּה, שֶׁהָרִי שְׁנִינוּ, אֵתָּה כּוֹנֵנָת מִיִּשְׂרָאֵל
– הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֹשֶׂה מִיִּשְׂרָאֵל לְשָׁנֵי
הַצְּדָדִים, וְכָתוּב (שְׁמוֹת כו) וְהִבְרִיחַ הַתִּיכּוֹן בְּתוֹךְ
הַקְּרָשִׁים וְגו', זֶה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. רַבִּי יִצְחָק
אָמַר, זֶה יַעֲקֹב. וְהַכֹּל אֶחָד.

אָלֵא, לְמֶלֶךְ שֶׁהוּא שָׁלֵם מֵהַכֹּל, דַּעַתוֹ שְׁלֵמָה
מֵהַכֹּל, מָה דֶרֶךְ אוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ? פָּנִיו
מְאִירוֹת תְּמִיד כְּשֶׁמֶשׁ, מְשׁוּם שֶׁהוּא שָׁלֵם.
וְכִשְׁדֵּן, הוּא דֵּן לְטוֹב וְדֵן לְרַע, וְעַל זֶה צָרִיךְ
לְהִשָּׁמֵר מִמֶּנּוּ. מִי שֶׁהוּא טָפֵשׁ, רוֹאֶה אֶת פָּנֵי
הַמֶּלֶךְ מְאִירוֹת וּמַחֲיִכּוֹת וְלֹא נִשְׁמָר מִמֶּנּוּ. וּמִי
שֶׁהוּא חָכֵם, אֵף עַל גַּב שֶׁהוּא רוֹאֶה שֶׁפָּנֵי הַמֶּלֶךְ
מְאִירִים, אָמַר: הַמֶּלֶךְ וְדַאי הוּא שָׁלֵם, שָׁלֵם
מֵהַכֹּל, שָׁלֵם בְּדַעַתוֹ, אֲנִי רוֹאֶה שֶׁבְּאוֹתוֹ הָאוֹר

יֹושֵׁב בְּדִין וְנִתְכַסֶּה, אָף עַל גַּב שְׁלֵא נִרְאָה, שְׂאֵם
 לֹא כָף, לֹא יִהְיֶה מֶלֶךְ שָׁלֵם, וְלִכֵּן צָרִיךְ לְהִשְׁמֵר.

כֶּף הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שָׁלֵם תָּמִיד בְּגוֹן זֶה וּבְגוֹן
 זֶה, אֲבָל לֹא נִרְאָה, אֲלֵא בְּפָנִים מְאִירוֹת.
 וְלִכֵּן אוֹתָם רְשָׁעִים הִטְפְּשִׁים לֹא נִשְׁמָרִים מִמֶּנּוּ.
 אוֹתָם חֲכָמִים צְדִיקִים אוֹמְרִים: מֶלֶךְ שָׁלֵם הוּא.
 אָף עַל פִּי שְׁפָנִיו נִרְאִים מְאִירוֹת, הַדִּין מְכַסֶּה
 בְּתוֹכוֹ, וְלִכֵּן צָרִיךְ לְהִשְׁמֵר מִמֶּנּוּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מְכָאן (מלאכי ג) אָנִי ה' לֹא שְׁנִיתִי.
 לֹא דִלְגַתִּי לְמָקוֹם אַחֵר, בִּי נִכְלָל הַכֹּל. שְׁנֵי
 הַגּוֹנִים הִלְלוּ נִכְלָלוּ בִּי. מְשׁוּם כֶּף הַכֹּל נִרְאָה
 בְּדֶרֶךְ יֵשֶׁר, וְאָף עַל גַּב שְׁהֲאוֹתִיּוֹת אַחֲזוֹזוֹת לְצַד
 זֶה וּלְצַד זֶה, הֵן כְּתוּבוֹת כְּסֻדְרָן.

וַיִּסַּע מֶלֶךְ הָאֱלֹהִים הַהֵלֶךְ לְפָנָי מִחֲנֵה יִשְׂרָאֵל
 וַיֵּלֶךְ מֵאַחֲרֵיהֶם וַיִּסַּע עִמּוֹד הָעֲנָן מִפְּנֵיהֶם
 וַיַּעֲמֵד מֵאַחֲרֵיהֶם. עַד כָּאֵן צַד אֶחָד, חֲסֵד
 לְאַבְרָהָם. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעָזָר בְּנִי, בֵּא רְאֵה
 הַסּוּד הַזֶּה. כְּשֶׁהַעֲתִיק הַקְדוּשׁ מְאִיר לְמֶלֶךְ, מְאִיר
 לוֹ (מַעֲטָר אוֹתוֹ וּמוֹרִישׁ לוֹ בְּכִתְרִים וְכוּ') וּמַעֲטָר אוֹתוֹ בְּכִתְרִים
 קְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים. כְּשֶׁמְגִיעִים אֵלָיו, מִתְעַטְרִים
 הָאֲבוֹת. וּבְשַׁעָה שְׁהָאֲבוֹת מִתְעַטְרִים, אִזּוֹ הוּא

שְׁלֵמוֹת הַכֹּל, אִזּוּ הַגְּבִירָה נוֹסַעַת בְּמַסְעֶיהָ
 [בְּאוֹתָהּ] (בְּשִׁלְטוֹן בְּנֵה) שְׁלֵמוֹת שֶׁל הָאָבוֹת.
 וְכַשְׁמַתְעַטְרַת מְכֻלָּם, אִזּוּ מִתְבָּרְכֶת, וְרִשּׁוֹת שֶׁל
 הַכֹּל בִּיְדֶיהָ.

וְסַתּוּם בּוֹ כְּמוֹ זֶה הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ חָקוּק בְּאוֹתֵיזוֹת
 רִשּׁוּמוֹת בְּמִרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה הָעֲלִיּוֹנָה,
 עֵטוֹר הָאָבוֹת.

אָמַר רַבִּי יִיסָא, מְצָאנוּ בְּסוּד זֶה בְּתַקִּיעַת
 הַשּׁוֹפָר (שֶׁל רַב בְּבַבְלָא) שֶׁל רַב הַמְּנוּנָא סָבָא
 שֶׁלשׁ וּבְכֵן וּבְכֵן וּבְכֵן, כְּנִגּוּד שֶׁלשׁ אֱלֹהִים, וְכַף
 הַסֵּדֶר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הַכֹּל נִכְלָל בְּשֵׁם (שְׁלִיחַ)
 הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה וּמְסֻתֵים בּוֹ, נִמְצָא שְׁשֵׁלֵמוֹת
 הַמִּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה יֵשׁ בּוֹ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, זֶהוּ הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, עֵטוֹר שֶׁל
 הָאָבוֹת שְׁמַתְעַטְרִים בְּחִקְיֹקוֹתֵיהֶם בְּחִבּוּר
 כְּאַחַד. שְׁלֵמוֹת הַמִּרְכָּבָה הַקְּדוֹשָׁה. וְנִכְלָל
 בְּאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֵה תְבוֹת, שֶׁהוּא שְׁלֵמוֹת הַכֹּל
 וְעֵקֶר הַשָּׂרָשִׁים.

בֵּא רֵאָה, גּוּף הָעֵץ - אָנִי, אֶלֶף נוּן יוֹד.
 רֵאשׁ שֶׁל כָּל עֲנַפֵּי הָעֵץ - וָהֵו. וְהֵרִי
 הַתְּעוֹרְרוֹ הַחֲבָרִים, כָּלֵל שֶׁל עֲנַפִּים וְנוֹף וְשָׂרֵשׁ

בְּאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֵה תְּבוּת. וְהָרִי נִרְשָׁם בְּשֵׁלֶשֶׁת
עוֹלָמוֹת עֲלִיוֹנִים וּבְשֵׁלֶשֶׁת עוֹלָמוֹת תַּחְתּוֹנִים.

בְּנֶגְדוֹ – קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת. קָדוֹשׁ
לְמַעַלָּה, קָדוֹשׁ בְּאַמְצָע, קָדוֹשׁ לְמַטָּה.
קָדוֹשׁ חֶסֶד, קָדוֹשׁ גְּבוּרָה, קָדוֹשׁ תְּפָאֶרֶת. וְכֻלָּם
נִחְקָקוּ בְּשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. בְּרוּךְ הוּא,
בְּרוּךְ שְׁמוֹ לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים אָמֵן.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשַׁעֲה שְׁהָיו יִשְׂרָאֵל שְׂרוּיִים עַל
הַיָּם, רָאוּ כַּמָּה אוֹכְלוֹסִים, כַּמָּה חִילוֹת,
וְכַמָּה מַחְנוֹת מְלַמְעָלָה וּמְלַמְטָה, וְכֻלָּם בְּכַנוּס עַל
יִשְׂרָאֵל. הִתְחִילוּ בַתְּפִלָּה מִתּוֹךְ צָרָתָם.

בְּאוֹתָהּ הַשַּׁעֲה רָאוּ יִשְׂרָאֵל צָרוֹת מְכַל הַצְּדָדִים:
הַיָּם בְּגִלְיוֹ שְׁעוֹלִים לְפָנֵיהֶם.
מֵאַחֲרֵיהֶם כָּל אוֹתָם אוֹכְלוֹסִים, כָּל אוֹתָם מַחְנוֹת
מִצָּרִים. מֵעֲלֵיהֶם כַּמָּה קִטְגוּרִים. הִתְחִילוּ צוֹחִים
לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

אָז כְּתוּב, וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה מֶה תַּצְעַק אֵלַי.
וְשִׁנְיָנוּ בְּסִפְרָא דְצְנִיעוּתָא, אֵלַי דְּוָקָא, הַכֹּל
תְּלוּי בְּעֵתִיק. בְּאוֹתָהּ הַשַּׁעֲה נִגְלָה הָעֵתִיק
הַקָּדוֹשׁ, וְנִמְצָא רְצוֹן בְּכָל הָעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים,
וְאָז הָאוֹר שֶׁל הַכֹּל הָאִיר.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אַז, כְּשֶׁהִכַּל מְאִיר כְּאַחַד,
וְעָשָׂה הַיָּם מְנַהֲגִים עֲלֵיוֹנִים, וְנִמְסְרוּ בְיָדוֹ
עֲלֵיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. וְלִכֵּן קָשָׁה לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא הַכֹּל כְּמוֹ קָרִיעַת יַם סוּף. וְהַכֹּל כֶּף
פְּרִשׁוּהָ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁקָּרִיעַת יַם סוּף
תְּלוּיָהּ בְּעֵתִיק.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, יֵשׁ אֵילַת אַחַת בְּרַקִּיעַ,
וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה הַרְבֵּה
בְּשִׁבְלָהּ. בְּשָׂעָה שֶׁהִיא צוֹנַחַת, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא שׁוֹמֵעַ אֶת הַצָּרָה שְׁלָהּ וּמְקַבֵּל קוֹלָהּ,
וְכִשְׁהָעוֹלָם צָרִיךְ לְרַחֲמִים, הִיא נוֹתֵנַת קוֹלוֹת,
וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵעַ אֶת קוֹלָהּ, וְאֵז חָס עַל
הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים מב) כְּאֵיל תִּעְרַג עַל
אַפִּיקֵי מַיִם.

וְכִשְׁרוּצָה לְהוֹלִיד, הִיא נִסְתָּרַת מִכָּל הַצְּדָדִים,
וְאֵז בָּאָה וְשָׂמָה רֵאשָׁה בֵּין בְּרַכְיָהּ,
וְצוֹנַחַת וּמְרִימָה קוֹלוֹת, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חָס
עָלֶיהָ, וּמְזַמֵּן כְּנִגְדָהּ אוֹתָהּ נֹחַשׁ אַחַד, וְנוֹשֵׁף
בְּעֶרְוֹתָהּ, וּפּוֹתַח אוֹתָהּ וְקוֹרֵעַ לָהּ אוֹתוֹ מְקוֹם,
וּמוֹלִידָה מִיָּד. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּדַבַּר הַזֶּה אֵל
תִּשְׁאַל וְאֵל תִּנְסֶה אֶת ה', וְכֵן דּוֹקָא.

וַיִּוְשַׁע ה' בַּיּוֹם הַהוּא אֶת יִשְׂרָאֵל וְגו', וַיֵּרָא
 יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְרַיִם מֵת. אוֹתוֹ שְׁלִיט
 מִמֶּנָּה עַל הַמִּצְרַיִם הִרְאָה לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 שְׁמַעְבִּיר אוֹתוֹ בְּנֵהר דִּינּוּר, שְׁהִיָּה בְּשִׁפְתַי הַיָּם
 הַגְּדוֹל. מֵת, מָה הַטַּעַם מֵת? כְּמוֹ שְׁבַאֲרוּהוּ,
 שְׁהַעֲבִירוּ אוֹתוֹ מִשְׁלֵטוֹנוֹ.

וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה וְגו'. רַבִּי חֲזִיָּא
 אָמַר, כָּאֵן הַשְּׁתַלְמָה הַיָּד וְכָל הָאֲצַבְעוֹת,
 וְנִשְׁתַּלְמָה הַיָּד, שְׁנִכְלָלָה בּוֹ בְיָמִין. שְׁכַף שְׁנִינּוּ,
 הַכֹּל נִכְלָל בְּיָמִין וְתַלּוּי בְּיָמִין, זֶהוּ שְׁכַתּוּב יְמִינְךָ
 ה' נֶאֱדָרִי בְּכַח יְמִינְךָ ה' תִּרְעֵץ אוֹיֵב.

וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, לֹא מִצָּאֵתִי מִי חֲזִיק לְבוֹ לְפָנַי
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹ פְרַעְזָה. אָמַר רַבִּי
 יוֹסִי, סִיחוּן וְעוּג גַּם כֶּף. אָמַר לוֹ, לֹא כֶּף! הֵם
 הַתְּחִזְקוּ כִּנְגַד יִשְׂרָאֵל, אָבֵל לְגַבֵּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לֹא כְּמוֹ שְׁפַרְעָה חֲזִיק אֶת רוּחוֹ כִּנְגַדּוֹ, וְהָיָה
 רוּאָה כָּל יוֹם אֶת הַגְּבוּרוֹת שְׁלוֹ וְלֹא הָיָה שָׁב.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי יִצְחָק, פְּרַעְזָה הָיָה
 חָכֶם מְכַל מְכַשְׁפִּיּוֹ וּבְכָל אוֹתָם הַכְּתָרִים,
 וּבְכָל אוֹתָן הַיְדִיעוֹת הַסְּתַפֵּל. וּבְכָל הַצַּד שְׁלָהֶם
 לֹא רָאָה אֶת גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל, וְלֹא הָיָה תּוֹלָה בְּאֶחָד

מהם. ועוד, שְׁהָרִי בְּכֹלֶם קָשְׁרוּ קָשֶׁר עַל יִשְׂרָאֵל,
וּפְרָעָה לֹא סָבַר שְׂיֵשׁ קָשֶׁר אַמּוֹנָה אַחַר שְׁשׂוּלֵט
עַל הַכֹּל, וְלִכֵּן הָיָה מְחֻזַּק אֶת לְבוֹ.

רַבִּי אַבְאָ אָמַר, רַק הַשֵּׁם הַזֶּה חֻזַּק אֶת לֵב פְּרָעָה.
שְׁכַשְׁהָיָה מַשֶּׁה אוֹמֵר כֹּה אָמַר ה' – הַדְּבָר
הַזֶּה מִמֶּשׁ חֻזַּק אֶת לְבוֹ. זֶהוּ שְׁכַתּוּב וַיְחֻזַּק ה' אֶת
לֵב פְּרָעָה. שְׁהָרִי בְּכֹל הַחֲכָמָה שְׁלוֹ לֹא נִמְצָא
שְׁהַשֵּׁם הַזֶּה שׂוּלֵט בְּאָרֶץ. וְעַל זֶה אָמַר, מִי ה' ?
וְאַחַר כֵּן אָמַר, ה' הַצְּדִיק. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אַחַר
כֵּן אָמַר (שְׁמוֹת י) חֻטָּאתִי לֵה'. אוֹתוֹ פֶּה שְׁאָמַר זֶה
– אָמַר זֶה.

רַבִּי חֻזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, (אִיּוֹב ט) אַחַת הִיא עַל כֵּן
אָמַרְתִּי תָם וְרָשָׁע הוּא מְכֻלָּה. פְּסוּק זֶה
הַתְּבָאֵר בְּסוּד הַחֲכָמָה. אַחַת הִיא, מֵה זֶה אַחַת
הִיא? זֶהוּ שְׁכַתּוּב (שִׁיר ו) אַחַת הִיא יוֹנְתִי תַמְתִּי
אַחַת הִיא לְאִמָּה. וּבְזֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא דָן
דִּינָיו לְמַטָּה, וְדָן דִּינָיו לְמַעְלָה בְּכֹל.

וּבְשֵׁי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְעוֹרֵר דִּינָיו, הוּא דָן
אֶת דִּינָיו בְּכַתֵּר הַזֶּה, וְאִז כָּתוּב
תָּם וְרָשָׁע הוּא מְכֻלָּה. מִשׁוּם שְׁאוֹתָם הַצְּדִיקִים
נִתְּפָסִים בְּחֻטְאֵי הָרָשָׁעִים, שְׁכַתּוּב וַיֹּאמֶר ה'

למלאך המשחית בעם רב וגו'. ועל זה אמר [ר' יוסי] איוב את הדבר הזה, [אמר] ולא פרש את הדבר, ופרשוה - טל הרב. רבי ייסא אמר, אחת היא - זו כנסת ישראל בגלות מצרים, שבשבילה הרג הקדוש ברוך הוא במצרים ועשה בהם נקמות. זהו שכתוב תם ורשע הוא מכלה.

רבי חייא אמר, איוב לא נלקה, אלא בזמן שיצאו ישראל ממצרים. אמר איוב, אם כך, כל הפנים שוים, תם ורשע הוא מכלה. פרעה החזיק בישראל ואמר (שמות ה) מי ה' אשר אשמע בקלו, ואני לא החזקתי בהם ולא עשיתי דבר - תם ורשע הוא מכלה?! זהו שכתוב (שם ט) הירא את דבר ה' מעבדי פרעה, זה איוב.

רבי יהודה אמר, אותם אבני ברד שהיו יורדים, התעכבו על ידי משה, ואחר כך עשו נקמות בימות יהושע, ולעתיד לבא עתידים לרדת אותם שנשארו על אדום ובנותיה. אמר רבי יוסי, זהו שכתוב (מיכה ז) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

דבר אחר וירא ישראל את היד הגדלה וגו' - פסוק זה אין ראשו סופו, ואין סופו ראשו.

בַּתְּחִלָּה וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל, וְאַחַר כֵּן וַיִּירָאוּ הָעַם אֶת
ה'. אֶלָּא אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אוֹתוֹ זָקֵן שְׂרִירַד עִם
בָּנָיו לְגָלוּת וְסָבַל עָלָיו אֶת הַגָּלוּת וְהַכְּנִיס אֶת
בָּנָיו לְגָלוּת, הוּא רָאָה מִמֶּשׁ אֶת כָּל אוֹתָן נִקְמוֹת
וְגִבּוּרוֹת שֶׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמִצְרַיִם. זֶהוּ
שִׁפְתוֹב וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל מִמֶּשׁ.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַעֲלָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
אוֹתוֹ זָקֵן וְאָמַר לוֹ, קוּם תִּרְאֶה אֶת בְּנֵיךָ
יוֹצְאִים מִתּוֹךְ עִם חִזְק. קוּם תִּרְאֶה אֶת הַגִּבּוּרוֹת
שֶׁעָשִׂיתִי בְּשִׁבִיל בְּנֵיךָ בְּמִצְרַיִם.

וְהִינּוּ מָה שֶׁאָמַר רַבִּי יִיסָא, בְּשַׁעָה שֶׁנִּסְעוּ
יִשְׂרָאֵל לָרֶדֶת לְגָלוּת מִצְרַיִם, פָּחַד וְאִימָה
חִזְקָה נִפְלוּ עָלָיו. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לִיעֶקֶב,
לָמָּה אַתָּה פּוֹחֵד? (בראשית מו) אֵל תִּירָא מִרְדָּה
מִצְרַיִמָּה. מִמָּה שִׁפְתוֹב אֵל תִּירָא, מִשְׁמַע שֶׁפָּחַד
הָיָה פּוֹחֵד.

אָמַר לוֹ, כִּי לְגוֹי גָּדוֹל אֲשִׁימְךָ שָׁם. אָמַר לוֹ,
אֲנִי פּוֹחֵד שֶׁיִּכְלוּ בְנֵי. אָמַר לוֹ, אֲנֹכִי אֶרְד
עִמָּךְ מִצְרַיִמָּה. אָמַר לוֹ, עוֹד אֲנִי פּוֹחֵד – שְׁלֹא
אֲזַכֶּה לְהַקְבֵּר בֵּין אֲבוֹתַי וְלֹא אֶרְאֶה אֶת גְּאֻלַּת
בְּנֵי וְהַגִּבּוּרוֹת שֶׁתַּעֲשֶׂה לָּהֶם. אָמַר לוֹ, וְאֲנֹכִי

אֶעֱלֶךָ גַם עָלָה. אֶעֱלֶךָ - לְהַקְבֵּר בְּקַבְרֵי אֲבוֹתֶיךָ.
גַם עָלָה - לְרֹאוֹת אֶת גְּאֻלַּת בְּנֵיךָ וְהַגְּבוּרוֹת
שֶׁאֲעֲשֶׂה לָהֶם.

וְאוֹתוֹ יוֹם שֶׁיֵּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, הֵעֲלָה
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת יַעֲקֹב וְאָמַר לוֹ,
קוּם תִּרְאֶה בְּגֻאֻלַּת בְּנֵיךָ, שֶׁכַּמָּה חִילוֹת וְהַגְּבוּרוֹת
עָשִׂיתִי לָהֶם. וַיַּעֲקֹב הָיָה שֵׁם וְרָאָה אֶת הַכֹּל. זֶהוּ
שֶׁכְּתוּב וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מִכָּאן, (דברים ד) וַיּוֹצֵאֲךָ בְּפָנָיו
בְּכַחוֹ הַגְּדֹל מִמִּצְרַיִם. מַה זֶה בְּפָנָיו? בְּפָנָיו
זֶה יַעֲקֹב, שֶׁהַכְּנִיס לְשֵׁם אֶת כָּלֶם. רַבִּי חִזְקִיָּה
אָמַר, וַיּוֹצֵאֲךָ בְּפָנָיו - בְּפָנָיו זֶה אַבְרָהָם, שֶׁכְּתוּב
(בראשית יז) וַיִּפֹּל אַבְרָהָם עַל פָּנָיו.

בַּא רָאָה, אַבְרָהָם אָמַר, הֲלֹכֵן מֵאָה שָׁנָה יוֹלֵד
וְגו'. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, חַיִּיךָ, אֲתָה
תִּרְאֶה כַּמָּה אוֹכְלוֹסִים וְכַמָּה חִילוֹת שֶׁיֵּצְאוּ מִמֶּךָ.
בְּשַׁעֲהָ שֶׁיֵּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, כָּל אוֹתָם
שְׁבָטִים, כָּל אוֹתָם רְבֻבוֹת, הֵעֲלָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֶת אַבְרָהָם וְרָאָה אוֹתָם. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וַיּוֹצֵאֲךָ
בְּפָנָיו. רַבִּי אַבָּא אָמַר, כָּל הָאֲבוֹת הַזְּדֻמְנוּ לְשֵׁם
בְּכָל אוֹתָהּ הַגְּאֻלָּה. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וַיּוֹצֵאֲךָ בְּפָנָיו.
מַה זֶה בְּפָנָיו? אֵלּוּ הָאֲבוֹת.

רבי אלעזר אָמר, ויִוצֵאֵךְ בְּפָנָיו - זֶה יַעֲקֹב.
 בְּכַחוּ - זֶה יִצְחָק. הַגְּדֹל - זֶה אַבְרָהָם. אָמַר
 רבי שמעון, וְכֵן בְּשִׁבִיל הָאֲבוֹת מְזַדְמָנֵת תָּמִיד
 גְּאֵלָה לְיִשְׂרָאֵל, שְׁכָתוֹב (ויקרא כו) וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי
 יַעֲקֹב וְאָף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאָף אֶת בְּרִיתִי
 אַבְרָהָם אֲזָכֹר וְהָאָרֶץ אֲזָכֹר. הָאֲבוֹת מִלְּא, אֲבָל
 מֵה זֶה וְהָאָרֶץ אֲזָכֹר? אֵלָּא לְהַכְלִיל עִמָּם אֶת דְּוֹד
 הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא מְרַכְּבָה עִם הָאֲבוֹת, וְהֵם מְעוֹרְרִים
 תָּמִיד גְּאֵלָה לְיִשְׂרָאֵל.

וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה'
 בְּמִצְרַיִם. וְכִי עֲכָשׂוּ עָשָׂה, וְהָרִי מִקְדָּם
 לָכֵן זֶה נַעֲשָׂה? מֵה זֶה אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר
 עָשָׂה ה'? אֵלָּא יָד לֹא נִקְרְאת פְּחוֹת מִחֲמַשׁ
 אֲצַבְעוֹת. הַגְּדֹלָה - שְׁכָלוֹלִים בָּהּ חֲמֵשׁ אֲצַבְעוֹת
 אַחֲרוֹת, וְאֵז נִקְרְאִים גְּדוֹלָה. וְכָל אֲצַבַּע וְאֲצַבַּע
 עוֹלָה לְחֶשְׁבוֹן גְּדוֹל, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עָשָׂה
 בָּהֶם (כַּעֲת נְסִיִּים) נְסִיִּים וּגְבוּרוֹת, וּבָזָה נַעֲקְרוּ כָּל
 הַדְּרָגוֹת מֵהַשְּׁתַּלְשְׁלוֹתָם.

מִכָּאֵן לְמִדְּנוּ זֶה, שְׁבַחֲמַשׁ הָאֲצַבְעוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת
 כְּתוּב וַיַּחֲזֹק לֵב פְּרָעָה. כִּיּוֹן שֶׁנִּשְׁלָמוּ
 אוֹתָן חֲמֵשׁ, שׁוֹב לֹא הָיָה דְּבַר בְּרִשׁוֹת פְּרָעָה, וְאֵז
 כְּתוּב וַיַּחֲזֹק ה' אֶת לֵב פְּרָעָה.

וַיַּעַל זֶה וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה וְגו',
 וַיֵּאֱמִינוּ בֵּה'. וְכִי עַד עַכְשָׁיו לֹא הֵאֱמִינוּ
 בֵּה', וְהָרִי כְּתוּב (שמות ד) וַיֵּאֱמֵן הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ וְגו'?
 וְהָרִי רָאוּ כָּל אוֹתָם גְּבוּרוֹת שֶׁעָשָׂה לָהֶם הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא בְּמִצְרַיִם. אֲלֵא מָה זֶה וַיֵּאֱמִינוּ? אוֹתוֹ
 הַדְּבָר שֶׁאָמַר, וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם אֵל תִּירָאוּ
 הַתִּיַצְבוּ וּרְאוּ וְגו'.

רַבִּי יִיסָא שָׁאֵל וְאָמַר, כְּתוּב וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת
 מִצְרַיִם מֵת, וְכְתוּב לֹא תִסְפוּ לְרֹאֲתָם עוֹד
 עַד עוֹלָם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, רָאוּ אוֹתָם מֵתִים. אָמַר
 לוֹ, אִם כְּתוּב לֹא תוֹסִיפוּ לְרֹאֲתָם חַיִּים – הֲיִיתִי
 אוֹמֵר כֵּךְ. אָמַר לוֹ רַבִּי אַבְא, יִפֶּה שְׁאֵלָתָ.

אַתָּא בֵּא רְאֵה, כְּתוּב מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם,
 וְשָׁנִינוּ – עוֹלָם לְמַעַלָּה וְעוֹלָם לְמַטָּה.
 עוֹלָם שְׁלֵמַעַלָּה – מִשָּׁם הִיא הָרֵאשִׁית לְהַדְּלִיק
 מְנוֹרוֹת. הָעוֹלָם שְׁלֵמַטָּה – שָׁם הַסִּיּוּם, וְנִכְלָל
 מֵהַכֹּל. וּמֵעוֹלָם הַזֶּה שְׁלֵמַטָּה מֵתְעוֹרְרוֹת
 גְּבוּרוֹת לְתַחְתּוֹנִים.

וּבְעוֹלָם זֶה עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתוֹת
 לְיִשְׂרָאֵל וְהִרְחִישׁ לָהֶם נְסִים,
 וְכִשְׁהִתְעוֹרַר עוֹלָם זֶה לַעֲשׂוֹת לָהֶם נְסִים, כָּל

הַמְצָרִים נִשְׁקְעוּ בַיָּם עַל יְדֵי עוֹלָם זֶה, וְהִתְרַחַשׁ
 לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל נְסִים בְּעוֹלָם זֶה. וְעַל זֶה כָּתוּב לֹא
 תִּסְפוּ לְרֹאֲתָם עוֹד עַד עוֹלָם, עַד שְׂפִיתֵעוֹרֵר אוֹתוֹ
 עוֹלָם וַיִּמָּסְרוּ לְדִינָיו. וְכִיּוֹן שֶׁנִּמְסְרוּ לוֹ לְדוֹן, אֲזַי
 כָּתוּב וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת מְצָרִים מֵת עַל שְׂפַת הַיָּם.
 זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. עַד הָעוֹלָם
 דְּוָקָא. וְאִזּוֹ כָּתוּב וַיֵּאֱמִינוּ בֵּה' וּבִמְשֵׁה עַבְדּוֹ.

סדר הלימוד ליום ה טבת [יום 94 בשנה]

**אִזּוֹ יִשִּׁיר מֹשֶׁה. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (ירמיה א) בְּטָרֵם
 אֶצְרֹךְ בַּבֶּטֶן יִדְעַתִּיךָ וְגו'.** אֲשֶׁרֵי חֲלָקֶם שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָּהֶם יוֹתֵר
 מִכָּל שְׂאֵר הָעַמִּים, וּמֵרַב הָאֲהָבָה שֶׁהוּא אוֹהֵב
 אוֹתָם, הַקִּים עֲלֵיהֶם נְבִיא אֱמֶת וְרוּעָה נְאֻמָּן,
 וְעוֹרֵר עֲלֵיו רוּחַ הַקֹּדֶשׁ יוֹתֵר מִכָּל שְׂאֵר הַנְּבִיאִים
 הַנְּאֻמָּנִים. וְהוֹצִיאוֹ מִחֲלָקוֹ מִמֶּשׁ מִמֶּה שֶׁהַפְּרִישׁ
 יַעֲקֹב מִבְּנָיו לְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא – שֶׁבֵט לְוִי.
 וְכִיּוֹן שֶׁהָיָה לְוִי שְׁלוֹ, לָקַח אוֹתוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא וְעֵטֵר אוֹתוֹ בְּכֶמֶה עֲטָרוֹת, וּמִשַּׁח אוֹתוֹ
 בְּשֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ הָעֲלִיּוֹן, וְאִזּוֹ הוֹצִיא מִבְּנָיו
 רוּחַ קֹדֶשׁ לְעוֹלָם, וְזָרַז אוֹתוֹ בְּאַבְנֵיטֵי הַקְּדוּשִׁים,
 הָאֲמוּנָה הַגְּדוּלָּה.

לְמִדְנוּ, בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה שֶׁהִגִּיעַ זְמַנּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה
הַנְּבִיא הַנְּאֻמָּן לָרֶדֶת לְעוֹלָם, הוֹצִיא
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוּחַ קָדֵשׁ מִמַּחְצַב הַסִּפִּיר שֶׁל
אֶבֶן טוֹבָה, שֶׁהָיָה גָנוּז בְּמַאֲתִים אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה
[אֹרוֹת, וְהָאִיר עָלָיו. וְעָטְרוּ בְּשֵׁם"ה] עֲטָרוֹת
שֶׁעוֹמְדוֹת לְפָנָיו, וְהִפְקִיד אוֹתוֹ עַל כָּל אֲשֶׁר לוֹ,
וְנָתַן לוֹ מָאָה וְשִׁבְעִים וּשְׁלֹשָׁה מִפְתָּחוֹת. (גָּנוּז שָׁם,
וְעָטַר אוֹתוֹ בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וְחֲמֵשׁ עֲטָרוֹת, וְהָאִיר עָלָיו מֵאֲתִים אַרְבָּעִים
וּשְׁמוֹנָה אֹרוֹת, וְהִעֲמִיד לְפָנָיו, וְהִפְקִיד אוֹתוֹ בְּכֹל בֵּיתוֹ, וְנָתַן לוֹ מָאָה וְשִׁבְעִים
וּשְׁלֹשָׁה מִפְתָּחוֹת. נ"א מֵאֲתִים וְשִׁבְעִים וְחֲמֵשָׁה) וְעָטְרוּ בְּחֲמֵשׁ
עֲטָרוֹת, וְכָל עֲטָרָה וְעֲטָרָה עוֹלָה וּמְאִירָה בְּאֶלֶף
עוֹלָמוֹת שְׁמַאֲרִים, וּמְנוֹרוֹת שְׁגָנוּזִים בְּגָנוּזֵי הַמֶּלֶךְ
הַקָּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן.

וְאִז הָעֶבֶר אוֹתוֹ בְּכֹל הַמְּנוֹרוֹת (הַבְּשָׂמִים) שֶׁבָּגַן
עֵדֵן, וְהִכְנִיסוֹ לְהִיכָלוֹ, וְהָעֶבֶר וְהָעֶבֶר בְּכֹל
חִילוֹתָיו וְגִיסוֹתָיו. אִז כָּלֵם הִזְדַּעְזְעוּ, פָּתְחוּ
וְאָמְרוּ: הַסֵּתֶלְקוּ מִסְּבִיבוֹ [צַד הַצְּדָדִים], שֶׁהָרִי
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹרֵר רוּחַ לְשֵׁלֵט לְהַרְגִּיז
עוֹלָמוֹת. יֵצֵא קוֹל וְאָמַר: מִי הוּא זֶה שֶׁכָּל
הַמִּפְתָּחוֹת הִלְלוּ בְּיָדוֹ? פָּתַח קוֹל אַחַר וְאָמַר:
קָבְלוּ אוֹתוֹ בְּתוֹכְכֶם! זֶהוּ שֶׁעֲתִיד לָרֶדֶת בֵּין בְּנֵי
אָדָם, וְעֲתִידָה תוֹרָה, גְּנִיזַת הַגְּנִיזוֹת, לְהַמְסֵר

בִּידוֹ, וּלְהַרְעִישׁ עוֹלָמוֹת שְׁלֹמֶעֱלָה וְשְׁלֹמֶטָה עַל
 יָדוֹ שֶׁל זֶה. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה כָּלֵם הִתְרַגְּשׁוּ וְנִסְעוּ
 אַחֲרָיו. פִּתְחוּ וְאָמְרוּ, (תהלים 10) הִרְכַּבְתָּ אֲנוֹשׁ
 לְרֹאשׁוֹ בְּאֵנוּ בְּאֵשׁ וּבַמַּיִם.

אז עָלְתָה אוֹתָהּ רוּחַ וְעַמְדָה לְפָנַי הַמֶּלֶךְ. מ'
 פְּתוּחָה עָלְתָה וְהִתְעַטְרָה בְּעֵטְרוֹתֶיהָ, וְעֵטְרָה
 אוֹתוֹ בְּשֵׁלֶשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ עֵטְרוֹת,
 וְהִפְקִיד מִפְּתוּחוֹת בִּידוֹ. ש' שֶׁל הָאֲבוֹת עֵטְרוּ
 אוֹתוֹ בְּשֵׁלֶשׁ עֵטְרוֹת קְדוּשׁוֹת, וְהִפְקִידוּ בִּידוֹ אֶת
 כָּל מִפְּתוּחוֹת הַמֶּלֶךְ, וְהִפְקִידוּ אוֹתוֹ בְּאַמוּנָה,
 לְהִיּוֹת נֶאֱמָן הַבַּיִת. ה' עָלְתָה וְעֵטְרָה אוֹתוֹ
 בְּעֵטְרוֹתֶיהָ, וְקִבְּלָה אוֹתוֹ מֵהַמֶּלֶךְ.

ואז יָרַד אוֹתוֹ הַרוּחַ לְאַנְיּוֹת שְׁשֻׁטוֹת בְּאוֹת הַיָּם
 הַגְּדוֹל, וְקִבְּלָה אוֹתוֹ לְגִדְלֵי אוֹתוֹ לְמֶלֶךְ,
 וְנִתְּנָה לוֹ מִשָּׁם כְּלֵי זִינַן לְהִלְקוֹת אֶת פְּרֻעָה וְאֶת
 כָּל אֲרָצוֹ. וּבִשְׂבָתוֹת וּבְרֵאשֵׁי חֳדָשִׁים מְעַלָּה
 אוֹתוֹ אֶל הַמֶּלֶךְ, וְאִזּוֹ נִקְרָא שְׁמוֹ בְּאוֹתִיּוֹת
 הַרְשׁוּמוֹת הַלְלוּ.

ובאותה שָׁעָה שִׁיָּצָא לְרִדְתָּ לְאָרֶץ בְּזֶרַע שֶׁל לׁוֹי,
 נִתְּקְנוּ אַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ
 מְנוֹרוֹת לְמֶלֶךְ, וְאַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ

חֲקִיקוֹת מְמַנִּים לוֹו אֶת אוֹתָהּ רוּחַ לְמִקוּמָהּ.
כְּשִׁיצָא לְעוֹלָם, הָאִירָה ה' בְּפָנָיו, וְהַבֵּית הַתְּמִלָּא
מִזִּיוו. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה קָרָא עָלָיו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
בְּטָרָם אֶצְרָךְ בְּבִטָן יִדְעָתִיךָ וּבְטָרָם תִּצָּא מֵרַחֵם
הַקְּדוֹשִׁיךָ נְבִיא לְגוֹיִם נִתְתִּיךָ.

רְבִי יִצְחָק אָמַר, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה הָרַג (הפיל) הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֶת הַשֵּׁר הַמְּמַנֶּה הַגְּדוֹל שֶׁל
מִצְרַיִם, וְרָאוּ אוֹתוֹ מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאָז אָמְרוּ
שִׁירָה. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְרַיִם מֵת,
אִז יִשִּׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל.

אִז יִשִּׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. רְבִי אַבָּא פָּתַח
וְאָמַר, הַסֵּתְכַלְתִּי בְּכָל הַתְּשַׁבְּחוֹת שֶׁשִּׁבְּחוּ
אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכֻלָּם פָּתַחוּ בְּאִז. (מלכים-א
ח) אִז אָמַר שְׁלֹמֹה. (יהושע י) אִז יִדְבַר יְהוֹשֻׁעַ. אִז
יִשִּׁיר יִשְׂרָאֵל. מַה הַטַּעַם?

אַלְא כֶּךָ שְׁנִינוּ, כָּל הַנְּסִים וְהַגְּבוּרוֹת שֶׁנַּעֲשׂוּ
לְיִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁהָאִיר אוֹר הָעֵתִיק הַקְּדוֹשׁ
בְּעִטְרוֹתָיו, חֲקוּקִים רְשׁוּמִים בְּאִז, בְּא', וְא' בְּז',
נִקְבַּ בְּחִשְׁכָּה וְהָאִיר לְכָל עֵבֶר. וְכִשְׁהִתְחַבֵּר הָאוֹר
שֶׁל אֱלֹהִים וְהִגִּיעַ לְזִי"ן, מִי זוּ זִי"ן? זוּ (ישעיה לד)
חָרַב לֵה' מְלֶאכֶה דָם. אִז עָשָׂה נְסִים וּגְבוּרוֹת,

מִשׁוּם שֶׁהִתְחַבְּרָה א' בְּז'. וְזוֹ הִיא הַשִּׁירָה. שִׁירָה
הִיא שֶׁל כָּל הַצְּדָדִים, וְזֶהוּ אִזּוּ יִשְׂרָאֵל.

יִשְׂרָאֵל?! שֶׁר הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֲלֵא דְבַר זֶה
תְּלוּי וּמְשָׁלִים אֶת אוֹתוֹ הַזְּמַן,
וּמְשָׁלִים לְעֵתִיד לְבָא, שְׁעֵתִידִים יִשְׂרָאֵל לְשִׁבְחָה
בְּשִׁירָה הַזֹּאת מִשֶּׁהָ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל. מִכָּאן לְמַדְנֹה,
שֶׁהַצְּדִיקִים הָרְאוּשׁוֹנִים, אֵף עַל גַּב שֶׁהִתְעַלּוּ
לְדַרְגוֹת עֲלִיוֹנוֹת שְׁלִמָּעֵלָה, וְנִקְשְׁרוּ בְּקֶשֶׁר שֶׁל
צָרוֹר הַחַיִּים – עֵתִידִים כָּלֵם לְהַחֲיוֹת בְּגוֹף
וְלִרְאוֹת אוֹתוֹת וּגְבוּרוֹת שֶׁיַּעֲשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְיִשְׂרָאֵל וְלוֹמֵר שִׁירָה זֹאת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אִזּוּ
יִשְׂרָאֵל מִשֶּׁהָ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר מִכָּאן, (ישעיה יא) יוֹסִיף ה' שְׁנֵית
יָדוֹ לְקַנּוֹת אֶת שְׁאֵר עַמּוֹ. לְקַנּוֹת – כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ח) ה' קָנְנִי רֵאשִׁית דְּרַכּוֹ. אֶת שְׁאֵר
עַמּוֹ – אֵלּוּ הֵם הַצְּדִיקִים שֶׁבָּהֶם שְׁנַקְרָאִים שְׁאֵר,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יא) וַיִּשְׁאָרוּ שְׁנֵי אַנְשִׁים בְּמַחְנֶה.
וְשְׁנֵינוּ, אֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֲלֵא עַל אוֹתָם
שְׁעוֹשִׂים עֲצָמָם שִׁירִים.

וְאֵם תֹּאמַר, הוֹאִיל וְנִקְשְׁרוּ בְּצָרוֹר הַחַיִּים
וּמִתְעַנְּגִים בְּעַנְג הָעֲלִיוֹן, לָמָּה יוֹרִיד אוֹתָם

הקדוש ברוך הוא לאָרץ? צא ולמד מִזְמַן ראשון, שְׁכַל אוֹתָם רוחות ונשמות שֶׁהיוּ בַּדְרָגָה הָעֲלִיּוֹנָה שְׁלֹמֶעֱלָה, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹרִיד אוֹתָם לְאָרֶץ לְמַטָּה. כָּל שֶׁכֵּן עֲכָשׁוּ, שְׁרוּצָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל אֶת הָעֵקֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ז) כִּי אָדָם אֵין צְדִיק בְּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יַחֲטָא. וְאִם תֹּאמַר, אוֹתָם שָׁמְתוּ בְּעֵטִיוֹ שֶׁל נָחֵשׁ, אֲפֹלוּ הֵם יִקוּמוּ וַיְהִיָּה בְּעֲלֵי עֵצָה לְמֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ.

וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, מִשֶּׁהָ עֲתִיד לֹמַר שִׁירָה לְעֵתִיד לָבֹא. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁכִּתּוּב (מִיכָה ז) כִּי־מִי צִאתָךְ מֵאָרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאֲנוּ נִפְלְאוֹת. אֲרָאֲנוּ? אֲרָאָךְ הָיָה צְרִיף לְהִיּוֹת! אֲלֵא אֲרָאֲנוּ מִמֶּשׁ, לְמִי שְׁרָאָה בְּתַחֲלָה – אֲרָאֲנוּ פַּעַם שְׁנִיָּה. וְזֵהוּ אֲרָאֲנוּ. וְכִתּוּב (תהלים ג) אֲרָאֲנוּ בִישַׁע אֱלֹהִים, וְאֲרָאֵהוּ בִישׁוּעָתִי. וְאִז, אִז יִשְׂרָאֵל מִשֶּׁהָ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְה'.

שִׁירָה שֶׁל הַגְּבִירָה לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. שָׁנִינוּ, כָּל אָדָם שֶׁאוֹמֵר שִׁירָה זוּ בְּכָל יוֹם וּמְכוּן בָּהּ, זוֹכֵה לְאִמְרָה לְעֵתִיד לָבֹא, שֶׁהָרִי יֵשׁ בָּהּ עוֹלָם שְׁעֵבֵר, וַיֵּשׁ בָּהּ עוֹלָם הַבָּא, וַיֵּשׁ בָּהּ קִשְׁרֵי הָאִמוּנָה, וַיֵּשׁ בָּהּ יְמוֹת מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, וּתְלוּיִים

עֲלֶיָהָ (אות למעלה) כָּל אוֹתָן תִּשְׁבְּחוֹת אַחֲרוֹת
שְׂאוֹמְרִים עֲלֵיוֹנִים וְתַחַתּוֹנִים.

הַשִּׁירָה?! שִׁיר זֶה הָיָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת! אֶלֶּא
הַשִּׁירָה שֶׁמִּשְׁבַּחַת הַגְּבִירָה לְמֶלֶךְ.
וּמִשֶּׁה אָמַר מְלִמְטָה לְמַעַלָּה, וְהָרִי פָּרְשׁוּהָ. לֵה' –
מִשׁוּם שֶׁהַמֶּלֶךְ מֵאִיר לָהּ פָּנִים (שְׂמַאֲרִים פְּנֵי הַמֶּלֶךְ כְּנַגְדָּה).
רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כָּל אוֹתָם שְׂמָנִים שֶׁהָיוּ שׁוֹפְעִים,
מִשֶּׁף הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ כְּנַגְדָּה, מִשׁוּם כֶּף מִשְׁבַּחַת
אוֹתוֹ הַגְּבִירָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם כֶּף, לָמָּה כָּתוּב מִשֶּׁה וּבְנֵי
יִשְׂרָאֵל, וְהָרִי הַגְּבִירָה צָרִיכָה לְשַׁבַּח? אֶלֶּא
אֲשֶׁרִי חִלַּקְם שֶׁל מִשֶּׁה וַיִּשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם הָיוּ יוֹדְעִים
לְשַׁבַּח אֶת הַמֶּלֶךְ בְּשִׁבְלֵי הַגְּבִירָה כְּרֹאוֹי, מִשׁוּם
שֶׁכָּל אוֹתוֹ כַּח וּגְבוּרָה שְׁלָה יִרְשָׁה מִן הַמֶּלֶךְ.

רַבִּי חֲזִיָּא פָּתַח וְאָמַר, (איכב ב) קוּמִי רְנִי בְּלִילָה
לְרֹאשׁ אֲשֶׁמְרוֹת. קוּמִי רְנִי – זוֹ כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל. בְּלִילָה – בְּגִלוֹת. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, בְּלִילָה
– בְּזִמְן שֶׁשׁוֹלֵטִת וּמַתְעוֹרְרֶת. לְרֹאשׁ אֲשֶׁמְרוֹת?!
בְּרֹאשׁ הָיָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת! אֶלֶּא לְרֹאשׁ, כְּכַתּוּב
(בראשית מז) עַל רֹאשׁ הַמָּטָה. וּבְאַרְנוֹ, רֹאשׁ הַמָּטָה
זֶה יְסוּד. אֵף כָּאֵן לְרֹאשׁ – זֶה יְסוּד, שֶׁהַגְּבִירָה

מתְּבַרְכֶת בּוּ. ראש אֲשֶׁמְרוֹת – זֶהוּ רֵאשׁ שֶׁל
נֶצַח וְהוּד.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, זֶהוּ רֵאשׁ שֶׁל כְּתָרֵי הַמֶּלֶךְ
וְהַסִּיּוֹם. רַבִּי אַבָּא אָמַר, לְרֵאשׁ אֲשֶׁמְרוֹת
כְּתוּב חֶסֶד, וְזֶהוּ הָרֵאשׁ, רֵאשׁ הַמָּטָה. וְהַכֹּל נֶאֱמַר
בַּמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן, וְזֶהוּ לֵה'.

רַבִּי יִיסָא אָמַר, הַשִּׁירָה הַזֹּאת לֵה' – זֶהוּ הַנְּהַר
שִׁיּוּצָא מֵעֵדָן, שְׁכַל שְׁמֶן וּמִשְׁחָה יוּצְאִים
מִמֶּנּוּ לְהַדְלִיק מְנוֹרוֹת. וּמִשְׁמַע אַחַר כֶּף שְׁכַתוּב
אֲשִׁירָה לֵה' – זֶה הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן, וְעַל זֶה
לֹא כְּתוּב אֲשִׁירָה לוֹ.

וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר – [זֶהוּ] לְדוּרֵי דוֹרוֹת, כִּדֵּי שְׁלֹא
יִשְׁתַּכַּח מֵהֶם לְעוֹלָמִים. שְׁכַל מִי שְׁזוּכָה
לְשִׁירָה הַזֹּאת בְּעוֹלָם הַזֶּה, זוּכָה לֵה' בְּעוֹלָם הַבָּא,
וְזוּכָה לְשַׁבַּח בָּהּ בִּימֹת מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ בְּחֻדוֹת
כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכַתוּב לֵאמֹר –
לֵאמֹר בְּאוֹתוֹ זְמַן. לֵאמֹר בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה, בְּזְמַן
שֶׁשְׁכְּנוּ יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ. לֵאמֹר בְּגִלוֹת. לֵאמֹר
בְּגֵאֻלַּת יִשְׂרָאֵל. לֵאמֹר לְעוֹלָם הַבָּא.

אֲשִׁירָה לֵה'?! נִשְׁרֵי הִיא צְרִיף לְהִיּוֹת! מַה זֶה
אֲשִׁירָה? אֵלֹא מִשּׁוֹם שֶׁהִיוּ מְשַׁבְּחִים

אֶת תְּשׁוּבַת הַגְּבִירָה. [הַצְּטָרְכוּ לְשׁוּבָה] לֵה' - זֶה
הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. כִּי גָאָה גָאָה [קָמָה] - שְׁעָלָה
וְהִתְעַטֵּר בְּעֲטֻרוֹתָיו לְהוֹצִיא בְרָכוֹת וְכַחוֹת
וּגְבוּרוֹת לְהִתְעַלּוֹת בְּכָל. כִּי גָאָה גָאָה - גָאָה
בְּעוֹלָם הַזֶּה, גָאָה לְעוֹלָם הַבָּא. כִּי גָאָה בְּאוֹתוֹ
זְמַן, גָאָה כְּדִי שְׂיִתְעַטֵּר בְּעֲטֻרוֹתָיו בְּחֻדוֹה שְׁלֵמָה.

סוּם וּרְכִיבוֹ רָמָה בְּיָם - הַשְּׁלִטוֹן שְׁלֵמָה
וְהַשְּׁלִטוֹן שְׁלֵמָה שְׂאֲחוּזִים בָּהֶם,
נִמְסְרוּ לְאוֹתוֹ הַיָּם הַגָּדוֹל וְהַשְּׁלִיט הַגָּדוֹל לְעֲשׂוֹת
בָּהֶם נְקָמוֹת. וְשָׁנִינוּ, לֹא עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
דִּין לְמִטָּה, עַד שְׂיַעֲשֶׂה בְּשְׁלִיטֵיהֶם לְמַעְלָה. זֶהוּ
שְׁכָתוֹב (יִשְׁעִיָּה כ"ד) יִפְקֹד ה' עַל צָבָא הַמְּרוֹם בְּמְרוֹם
וְעַל מַלְכֵי הָאָדָמָה עַל הָאָדָמָה.

רָמָה בְּיָם - אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בּוּ בְּלִילָה
הַתְּעוֹרְרָה גְבוּרָה חֲזָקָה, שְׁכָתוֹב בּוּ וַיּוֹלֶךְ
ה' אֶת הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים עֲזָה כָּל הַלִּילָה. (שְׁהַתְּעוֹרְרָה
בּוּ גְבוּרָה חֲזָקָה) בְּאוֹתוֹ זְמַן בִּקְשָׁה הַמַּלְכָּה מִן הַמֶּלֶךְ
אֶת כָּל אוֹתָם אוּכְלוּסִים שְׁלֵמָה וְכָל אוֹתָם
שְׁלִיטִים שְׁלֵמָה שְׂיִמְסְרוּ בְּיָדֶיהָ, וְכָלֵם נִמְסְרוּ
לְיָדֶיהָ לְעֲשׂוֹת בָּהֶם נְקָמוֹת. זֶהוּ שְׁכָתוֹב סוּם
וּרְכִיבוֹ רָמָה בְּיָם. בְּיָם סֵתָם, לְמַעְלָה וּלְמִטָּה.

עָזִי וְזַמְרַת יְהוָה. רַבִּי חֵיִיא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קלט)
 אַחֲזֹר וְקָדַם צַרְתָּנִי וּתְשֵׁת עָלַי כַּפְכָּה. כַּמָּה
 הִצְטַרְכוּ בְּנֵי אָדָם לְכַבֵּד אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 מִשׁוּם שֶׁכָּאֲשֶׁר בָּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
 הָעוֹלָם, הִסְתַּפַּל עַל הָאָדָם לְהִיּוֹת שְׁלִיט עַל הַכֹּל,
 (להיות שלם בכל, ונברא בשני פרצופים) וְהָיָה דוֹמָה לְעֵלְיוֹנִים
 וּלְתַחְתּוֹנִים. הוֹרִיד אוֹתוֹ בְּדַמּוֹת מְכַבְּדָת, וְרָאוּ
 אוֹתוֹ הַבְּרִיּוֹת. אָז הִתְכַּנְּסוּ אֵלָיו וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לְפָנָיו,
 וּפְחַד וְאִימָה נָפְלוּ עֲלֵיהֶם מִפְּחָדוֹ. זֶהוּ שְׁכַתוֹב
 (בראשית ט) וּמִוֹרָאֲכֶם וּחִתְּכֶם יְהִיָּה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ
 וְעַל כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם.

הַכְּנִים אוֹתוֹ לְגַנוּ לְשֹׁמְרוֹ, לְהִיּוֹת לוֹ שְׁמִחָה עַל
 שְׁמִחָה וּלְהִשְׁתַּעֲשַׁע בּוֹ. עָשָׂה לוֹ חֲפָה
 מְכֹסָה בְּאַבְנִים יְקָרוֹת, וּמְלֹאכִים עֲלִיוֹנִים
 שְׁמִחִים לְפָנָיו. אַחַר כֵּן צִוָּה אוֹתוֹ עַל יַעַן אֶחָד,
 וְלֹא עָמַד בְּמַצּוֹת רַבּוֹנוֹ.

מוֹצֵאֵנוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוּךְ, שְׁלֹא אַחַר שֶׁהֵעֵלָה
 אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהִרְאָה לוֹ
 אֶת כָּל גְּזֵי הַמַּלְאָךְ, עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, הִרְאָה
 לוֹ אֶת יַעַן הַחַיִּים וְהַעֵץ שֶׁהִצְטִיחַ עָלָיו אָדָם,
 וְהִרְאָה לוֹ מְקוֹמוֹ שֶׁל אָדָם בְּגֵן עֵדֶן. וְרָאָה,
 שְׂאֵל מְלֹא שָׁמַר אָדָם מִצִּוָּה זוֹ, יְכוּל לְעַמֵּד תָּמִיד

וְלִהְיוֹת שָׁם תָּמִיד. הוּא לֹא שָׁמַר מִצְוֹת רַבּוֹנוּ
- יֵצֵא בְּדִמוּס וְנִעְנָשׁ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אָדָם נִבְרָא דוּ-פְרָצוּפִים, וְהָרִי
בְּאַרְנוֹ, (שם ב) וַיִּקַּח אַחַת מִצְלָעֵתָיו - נִסְרוּ
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנִעְשׂוּ שְׁנַיִם, מִמְזִרְח וּמִמְעָרָב.
זֶהוּ שְׁכַתוֹב (תהלים קלט) אַחֲוֹר וְקָדָם צִרְתָּנִי. אַחֲוֹר
זֶה מְעָרָב. וְקָדָם זֶה מְזִרְח.

רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, מָה עָשָׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא?
תִּקַּן אוֹתָהּ נִקְבָּה, וְשִׁכְּלֵל אֶת יְפִיָּה עַל הַכֹּל,
וְהִכְנִיסָהּ לְאָדָם. זֶהוּ שְׁכַתוֹב וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת
הַצֶּלַע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה. בֵּא רֵאָה מָה
כָּתוּב לְמַעְלָה? וַיִּקַּח אַחַת מִצְלָעֵתָיו. מָה זֶה
אַחַת? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ו) אַחַת הִיא יוֹנְתִי תַמְתִּי
אַחַת הִיא לְאִמָּה. מִצְלָעֵתָיו - מְצַדְדִּיו, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כו) וּלְצֶלַע הַמִּשְׁכָּן.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן נִשְׁמָה
עָלֵינוּהָ בְּאָדָם, וְכֹלֵל בָּהּ חֲכָמָה וְהַשְׁכֵּל
כְּדִי לְדַעַת הַכֹּל. מֵאִיזָה מְקוֹם נָתַן בּוֹ נִשְׁמָה?
רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מִמְּקוֹם שֶׁשָּׂאָר הַנִּשְׁמוֹת
הַקְּדוּשׁוֹת בָּאוֹת.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מִכָּאֵן, שְׁכַתוֹב (בראשית א) תּוֹצֵא
הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה. מִי זוֹ הָאָרֶץ? מֵאוֹתוֹ מְקוֹם

שְׁהַמְקַדֵּשׁ נִמְצָא בּוֹ. נֶפֶשׁ חַיָּה – נֶפֶשׁ חַיָּה סֹתָם,
זו נֶפֶשׁ שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן שֶׁל הַכֹּל.

רַבִּי חֵיִיא אָמַר, אָדָם הִיָּה יוֹדֵעַ חֻכְמָה עֲלִיּוֹנָה
יוֹתֵר מִמְּלֹאכֵי הַשָּׁרַת, וְהִיָּה מְסַתְּפֵל בְּכֹל,
וְיוֹדֵעַ וְנוֹדֵעַ לְרַבּוֹנוֹ יוֹתֵר מִכָּל שְׂאָר בְּנֵי הָעוֹלָם.
לְאַחַר שֶׁחָטָא נִסְתָּמוּ מִמֶּנּוּ מַעְיְנוֹת הַחֻכְמָה. מַה
כָּתוּב? (מִמָּה שֶׁכָּתוּב) (שם ג) וַיִּשְׁלַחֵהוּ ה' אֱלֹהִים מִגֵּן
עֵדֶן לְעַבְדָּה אֶת הָאָדָמָה.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, אָדָם הָרֵאשׁוֹן מִזְכָּר וּנְקֵבָה
נִמְצָא, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ. וְעַל זֶה זָכַר וּנְקֵבָה
נַעֲשׂוּ כְּאַחַד, וּנְפָרְדּוּ אַחַר כֵּן. וְאִם תֹּאמְרוּ, זֶה
שֶׁאָמַר הָאָדָמָה אֲשֶׁר לָקַח מִשָּׁם – כֵּן הוּא וְדַאי,
וְזוּהִי הַנְּקֵבָה, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַשְּׁתַּתֵּף עִמָּה,
וְזֶהוּ זָכַר וּנְקֵבָה, וְהַכֹּל דִּבְרַי אַחַד.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, עֲזִי וְזִמְרַת יְהוָה, אוֹתָם הַכְּלוּלִים
זֶה בָּזָה וְלֹא נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה, וְלַעוֹלָמִים הֵם
בְּחִבִּיבוּת, בְּרִצּוֹן אַחַד, שֶׁמִּשָּׁם נִמְצְאוֹת (נִמְשָׁכוּ)
מְשִׁיכוֹת הַנְּחָלִים וְהַמַּעְיְנוֹת לְסַפֵּק לְכֹל וּלְבָרֵךְ
אֶת הַכֹּל, לֹא מְכַזְּבִים מִימֵי הַמַּעְיְנוֹת, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נה) וְכִמּוֹצָא מִים אֲשֶׁר לֹא יִכְזְבוּ

מִימּוֹ, וְעַל זֶה וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה, שֶׁבְּשָׂבִיל כָּף
הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ מוֹשֵׁךְ וּמוֹרִישׁ לְמַטָּה, וּמִתְעוֹרֵר
הַיָּמִין לַעֲשׂוֹת נִסִּים.

זֶה אֵלֵי וְאַנְוָהוּ – זֶה צְדִיק, שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצְאוֹת
בְּרָכוֹת בְּזוּג. וְאַנְוָהוּ – בְּאוֹתוֹ מְקוֹם
שֶׁנִּמְצְאוֹת בּוֹ חֲבִיבוֹת, וְזֶהוּ הַמְּקַדֵּשׁ. אֱלֹהֵי אָבִי
וְאַרְמְמָנְהוּ – מִשֶּׁהָ אָמַר אֵת זֶה לְמְקוֹם שֶׁהַלְוִיִּם
בָּאִים מֵאוֹתוֹ צַד, וְעַל זֶה [הָיָה] שְׁלֵמוֹת הַכֹּל הוּא
בְּאוֹתוֹ מְקוֹם (בְּנֵה הַפְּסוּק).

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה – זֶה הַמֶּלֶךְ
הַקָּדוֹשׁ, וְכָף הוּא. וּמִיָּין לָנוּ? מִקְרָא אַחַר
מִצְאָנוּ לוֹ, שֶׁכְּתוּב כִּי עָזִי וְזִמְרַת יְהוָה וַיְהִי לִי
לִישׁוּעָה. מִמִּשְׁמַע שֶׁאָמַר ה' וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה –
זֶה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

עָזִי וְזִמְרַת יְהוָה וְגו'. רַבִּי חֲזַקְיָה פָּתַח וְאָמַר,
בְּפְסוּק זֶה שֶׁכְּתוּב (משלי י"ז) בְּכָל עֵת אֱהָב הָרַע
וְאָח לְצָרָה יוֹלֵד, בְּכָל עֵת אֱהָב הָרַע – זֶה הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכְּתוּב בּוֹ רַעַף וְרַע אָבִיךָ אֶל תַּעֲזֹב.
וְאָח לְצָרָה יוֹלֵד – בְּשַׁעַה שֶׁיִּצְיָקוּ לָךְ שׁוֹנְאֵיךָ,
מָה אוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? (תהלים קכב)
לְמַעַן אַחֵי וְרַעֵי אֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם בְּךָ, שֶׁיִּשְׂרָאֵל

נִקְרָאִים אַחִים וְרַעִים לְקַבֵּ"ה. יוֹלֵד מֶה זֶה? וְכִי
 עֲכָשׁוּ יוֹלֵד? אֶלָּא בְּשַׁעַה שְׁנוֹלְדַת צָרָה בְּעוֹלָם,
 יִהְיֶה אָח כְּנִגְדָּךְ לְהַצִּיל אוֹתָךְ מִכָּל אוֹתָם
 שְׂמָצִיקִים לָךְ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, יוֹלֵד - שְׁהַמְלִךְ הַקָּדוֹשׁ
 יתְעוֹרֵר בְּעַז הַזֶּה לְנִקָּם לָךְ מִהָאֲמוֹת,
 לְהִינִיק לָךְ מִהָאֵם בְּאוֹתוֹ צַד, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר עָזִי
 וְזַמְרַת יְהִי לִי לִישׁוּעָה. לְעוֹרֵר גְּבוּרוֹת כְּנִגְדָּךְ
 אֲמוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת.

רַבִּי יִיסָא פְתַח וְאָמַר, כְּמָה יֵשׁ לְאָדָם לְאַהֲבָא אֶת
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁהָרִי אֵין לָךְ עֲבוּדָה
 לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא [אֶלָּא] [כְּמוֹ] אֶלָּא אֶהְבֵּהּ, וְכָל
 מִי שְׂאוּהֵב אוֹתוֹ וְעוֹשֶׂה עֲבוּדָתוֹ בְּאַהֲבָה, קוֹרָא
 לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָהוּב. אִם כֶּן, בְּמָה בְּאַרְנו
 פְּסוּקִים אֵלוֹ - רַעַף וְרַע אָבִיךָ אֵל תַּעֲזֹב, וְכַתוּב
 (מְשַׁלִּי כֹה) הַקָּר רַגְלֶךָ מִבֵּית רַעַף?

אַףֵּא, הָרִי בְּאַרוּחַ הַחֲבָרִים, פְּסוּק זֶה (בְּעוֹלוֹת
 וּשְׁלָמִים, וְזֶה בְּחֻטָּאוֹת וְאֲשָׁמוֹת, וְכַתוּב וְכוּ') נִכְתָּב
 בְּעוֹלוֹת. עֲכָשׁוּ, רַעַף וְרַע אָבִיךָ אֵל תַּעֲזֹב, לְעַבֵּד
 אוֹתוֹ וּלְהַדְבִּק בּוֹ וּלְעַשׂוֹת מַצְוֹתָיו. אֵל תַּעֲזֹב,
 וְדַאי. וְזֶה שְׁנֵאמַר הַקָּר רַגְלֶךָ מִבֵּית רַעַף. כְּלוֹמַר,

הוֹקֵר יִצְרָךְ שְׁלֵא יִרְתַּח כְּנִגְדְּךָ וְלֹא יִשְׁלַט בְּךָ,
וְלֹא תַעֲשֶׂה הִרְהוּר אַחֲרֵי. מִבֵּית רַעְךָ, מִי זֶה בֵּית
רַעְךָ? זֶה הַנְּשָׂמָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁהַכֹּנִס בְּךָ רַעְךָ וְנִתַּן
אוֹתָהּ בְּתוֹכְךָ.

וַעֲלֵ זֶה עֲבוֹדַת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא – לְאַהֲבָה
אוֹתוֹ בְּכָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים 1) וְאַהֲבַתְּ אֶת
ה' אֱלֹהֶיךָ. זֶה אֵלֵי וְאַנְוָהוּ – שְׁכָל יִשְׂרָאֵל רָאוּ
עַל הַיָּם מָה שְׁלֵא רָאָה יַחְזִקְאֵל הַנְּבִיא, וְאַפְלוּ
אוֹתָם הָעֶבְרִים שֶׁבְּמַעֲי אִמָּם הָיוּ רוֹאִים
וּמְשַׁבְּחִים אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכֻלָּם הָיוּ
אוֹמְרִים זֶה אֵלֵי וְאַנְוָהוּ אֱלֹהֵי אָבִי וְאַרְמְמָנְהוּ,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֱלֹהֵי אַבְרָהָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִם כֵּן, לָמָּה וְאַרְמְמָנְהוּ, שֶׁהָרִי
אֱלֹהֵי אַבְרָהָם הוּא לְמַעְלָה? אָמַר לוֹ,
אֶפְלוּ כֵּן צָרִיךְ, וְהַכֹּל דְּבַר אֶחָד, וְאַרְמְמָנְהוּ בְּכָל,
לְהַכְלִיל מִי שִׁיּוּדַע לִיְחָד אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ
הַגָּדוֹל, שֶׁהָרִי זֹהוּ עֲבוֹדָה עֲלִיוֹנָה שֶׁל הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא.

רַבִּי יְהוּדָה הָיָה יוֹשֵׁב לְפָנַי רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְהוּא
קוֹרָא, כְּתוּב (ישעיה נב) קוֹל צַפְיִךְ נִשְׁאָו קוֹל
יַחְדוֹ יִרְנְנוּ. קוֹל צַפְיִךְ, מִי הֵם צַפְיִךְ? אֵלָּא אֱלֹהֵי

הם שְׁמַצְפִּים מְתֵי יִרְחַם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָנוֹת
 אֶת בֵּיתוֹ. נִשְׂאוּ קוֹל? יִשְׂאוּ קוֹל הֲיֵה צָרִיךְ
 לְהִיּוֹת! מַה זֶה נִשְׂאוּ קוֹל? אֲלֵא כָּל אָדָם שְׂבוּכָה
 וּמִרִים קוֹלוֹ עַל חֶרֶבֶן בֵּיתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, זוֹכָה לְמָה שֶׁפְּתוּב אַחַר כָּךְ – יַחְדּוֹ יִרְנְנוּ,
 וְזוֹכָה לְרֵאוֹתוֹ מִיֵּשֵׁב בְּחֻדוֹהָ.

בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן?! הֲיֵה צָרִיךְ לְהִיּוֹת בְּשׁוּב ה' אֶל
 צִיּוֹן! מַה זֶה בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן? אֲלֵא בְּשׁוּב
 ה' צִיּוֹן וְדָאִי. בֵּא רְאֵה, בְּשַׁעַה שֶׁחֶרְבָה יְרוּשָׁלַיִם
 לְמַטָּה וּכְנֻסַת יִשְׂרָאֵל גְּרָשָׁה, עָלָה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ
 לְצִיּוֹן, וְנֶאֱנַח כְּנַגְדּוֹ, מִשׁוּם שֶׁכְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל
 גְּרָשָׁה, [עָתָה שֶׁנִּתְגַּלְתָּה כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל, מֵעַלָּה
 אוֹתָהּ אֵלָיו] וּכְשֶׁתִּחְזֹר כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל לְמִקְוָמָהּ, אִז
 יֵשׁוּב הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ לְצִיּוֹן לְמִקְוָמוֹ לְהַזְדַּוֵּג אַחַד
 בְּאַחַד, וְזֶהוּ בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן. וְאִז עֲתִידִים יִשְׂרָאֵל
 לִומר זֶה אֵלֵי וְאִנְהוּ, וְכִתוּב זֶה ה' קוִינּוּ לוֹ נְגִילָה
 וְנִשְׁמָחָה בִּישׁוּעָתוֹ, בִּישׁוּעָתוֹ וְדָאִי.

ה' אִישׁ מִלְחָמָה ה' שְׁמוֹ.

רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (במדבר כא) עַל כֵּן יֹאמֵר בְּסִפְרֵי
 מִלְחָמַת ה' אֶת וְהֵב בְּסוּפָה וְאֶת הַנְּחָלִים
 אֲרִנוּן. כָּמָה יֵשׁ לָנוּ לְהִסְתַּכֵּל בְּדַבְרֵי הַתּוֹרָה, כָּמָה

יש לנו לעיין בכל דבריה, שאין לה דבר בתורה שלא נרמז בשם הקדוש העליון, ואין לה דבר בתורה שאין בו כמה סודות, כמה טעמים, כמה שרשים, כמה ענפים.

כאן יש להסתכל, על כן יאמר בספר מלחמת ה' – וכי ספר מלחמות ה' היכן הוא? אלא כאן התעוררו החברים, שכל מי שעורף קרב בתורה, זוכה להרבות שלום בסוף דבריו. כל הקרבות שבעולם – קטטה וחרבן, וכל הקרבות של התורה – שלום ואהבה. זהו שכתוב על כן יאמר בספר מלחמת ה' ואת והב בסופה, כלומר, אהבה בסופה. שאין לה אהבה ושלום פרט לזה. עוד קשה במקומו. על כן יאמר בספר מלחמת ה' – בתורת מלחמות ה' היה צריך להיות! מהו בספר? אלא סוד עליון הוא. מקום יש לקדוש ברוך הוא שנקרא ספר (וימספר), כמו שנאמר דרשו מעל ספר ה' וקראו. שכל הכחות והגבורות שעשה הקדוש ברוך הוא, תלויים באותו ספר, (וימס יוצאים. את והב בסופה וכו') וכשהקדוש ברוך הוא עורף את קרבותיו, במקום אחד שהוא בסוף הדרגות, ונקרא והב, כמו שנאמר לעלוקה שתי בנות הב הב. בסופה – (משלי ל)

נמצא בסוף הדרגות. בסופה - נקראת ים סוף,
 ים שהוא סוף הדרגות.

ואת הנחלים ארנון, ועם הנחלים שנמצאו
 ונמשכו לו מאותו מקום עליון שנקרא
 ארנון. [מהו ארנון?] זוג עליון של חביבות,
 שלא נפרדים לעולמים, כמו שנאמר (בראשית ב)
 ונהר יצא מעדן. ובזה נשרשים שרשיו ומתרבים
 ענפיו, להושיט קרבותיו בכל מקום, להושיט
 כחות וגבורות, ולהראות שלטון גדול ונכבד
 של הכל.

בא ראה, כשמתעוררות הגבורות והקרבות של
 הקדוש ברוך הוא, כמה בעלי דין
 מתעוררים לכל עבר, ואז רמחים שנונים
 וחרבות, ומעוררים גבורות, והים מתרגש, וגליו
 עולים ויורדים, והאניות שהולכות ושטות בים,
 מסתלקות לכל עבר. קרב (קרב) שנון באבני
 בליסטראות, בעלי רמחים וחרבות. אז (תהלים מא)
 חציף שנונים (מתעוררים להושיט קרבות בכל מקום ולהושיט כחות
 וגבורות לכל עבר, ואז הים מתרגש וגליו עולים, והאניות שהולכות ושטות
 יורדות ועולות, והעף נמצא. ואז מתעוררים עורכי הקרב באבני בליסטראות,
 בעלי רמחים וחרבות, חצים וקשתות, כמו שנאמר חציף שנונים),
 והקדוש ברוך הוא מתחזק בכחו ולעורר קרב.

אוי לאותם שְהַמְלִיךְ הַקְדוֹשׁ יַעֲוֹרר עֲלֵיִם קָרֵב. אָז
כְּתוּב ה' אִישׁ מִלְחָמָה.

וּמִכָּאֵן, וּמֵאוֹתָן אוֹתִיּוֹת, וּמִפְּסוּק זֶה, יוֹצְאִים
הָרִי קָרְבוֹת לְאוֹתָם רְשָׁעִים, לְאוֹתָם
בְּעַלֵי מְרִיבָה שְׁחָטְאוּ לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וְהָאוֹתִיּוֹת מִתְגַּלּוֹת לְאוֹתָם בְּעַלֵי אַמֶּת, וְהָרִי
הַדְּבָרִים הַתְּפָרְשׁוּ וְהָרִי נִתְבָּאֵר.

ה' אִישׁ מִלְחָמָה ה' שָׁמוּ. כִּיּוֹן שְׁכָתוּב ה' אִישׁ
מִלְחָמָה, לֹא יִדְעֵנוּ שֶׁה' שָׁמוּ? אֶלֶּא, כְּמוֹ
שְׁכָתוּב (בראשית יט) וְה' הִמְטִיר עַל סֹדֶם וְעַל עֲמֹרָה
גְּפָרִית וְאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם. וְהַכֹּל תְּלוּי בְּסִפְרֵי הַזֶּה,
כְּנֵאמַר (איוב ב) יִגְלוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ וְאָרֶץ מִתְקוּמָהּ
לו. [ועל זה].

בֵּא רָאָה, בְּשַׁעָה שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְעוֹרֵר
קָרֵב בְּעוֹלָם, נִעְקָרִים מִמְּקוֹמָם עֲלִיוֹנִים
וְתַחְתּוֹנִים, כְּמוֹ שְׁבֵאַרְנוֹ, זֶהוּ שְׁכָתוּב מְרַכֶּבֶת
פָּרְעָה וְחִילוֹ יָרָה בָּיָם. וְלַעֲתִיד לָבֵא עֲתִיד הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לַעֲרוֹךְ קָרֵב עֲלִיוֹן וְחִזֵּק בְּעַמִּים כְּדִי
לְכַבֵּד אֶת שָׁמוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (זכריה יד) וַיֵּצֵא ה'
וַיִּלְחַם בַּגּוֹיִם הָהֵם כִּיּוֹם הַלְחָמֹו בְּיוֹם קָרֵב,
וְכָתוּב (יחזקאל לח) וְהִתְגַּדַּלְתִּי וְהִתְקַדַּשְׁתִּי וְנִוְדַעְתִּי

וגו'. [מִרְכַּבַּת פְּרָעָה וְחִילוֹ יָרָה בָּיָם. כַּאֲשֶׁר יַעֲוֹרר
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרַב, אָז יִתְעוֹרְרוּ דְרָגוֹת
עֲלִיוֹנוֹת וְדְרָגוֹת תַּחְתּוֹנוֹת שְׁלֵמֻטָּה, וְאִזּוֹ מִרְכַּבַּת
פְּרָעָה וְחִילוֹ יָרָה בָּיָם].

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים עז) **רְאוּךָ מֵיָם
אֱלֹהִים רְאוּךָ מֵיָם יַחִילוּ וְגו'.** בְּשַׁעֲהַ
שְׁעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּם, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְמַלְאָךְ הַמַּמְנֶה עַל הַיָּם: חֶלֶק מִיַּמִּיךָ! אָמַר לוֹ:
לְמָה? אָמַר לוֹ: כְּדֵי שְׂפָנַי יַעֲבֹרוּ בְּתוֹכְךָ. אָמַר
לוֹ: מִדַּת הַגְּאֻלָּה הִיא אֱמֶת, אֲבָל מֶה שׁוֹנִים
אֵלֶּה מֵאֵלֶּה?

אָמַר לוֹ: עַל תְּנֵאֵי זֶה עָשִׂיתִי אֶת הַיָּם כְּשִׁבְרָתִי
אֶת הָעוֹלָם. מֶה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא?
עוֹרֵר אֶת גְּבוּרָתוֹ וְנִקְמָטוֹ הַיָּם. זֶהוּ שְׂפָתוֹב
רְאוּךָ מֵיָם אֱלֹהִים רְאוּךָ מֵיָם יַחִילוּ. אָמַר לוֹ
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: הֲרַג אֶת כָּל הָאוֹכְלוֹסִים
הַלְלוּ, וְאַחַר כֵּךְ זָרַק אוֹתָם הַחוּצָה, אַחַר כֵּךְ כָּסָה
הַיָּם עֲלֵיהֶם. זֶהוּ שְׂפָתוֹב מִרְכַּבַּת פְּרָעָה וְחִילוֹ
יָרָה בָּיָם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, צֵא רֵאֵה כִּמָּה מִרְכַּבוֹת עָשָׂה
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה, כִּמָּה

אוּכְלוּסִים, כַּמָּה חֲיִלוֹת, וְכֻלָּם קְשׁוּרִים אֱלוֹ
 בְּאֵלוֹ, [וְהָרִי לְמִדְנֹו] כָּל הַמְרַכְבוֹת אֱלוֹ לְאֵלוֹ,
 דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת, וּמִצַּד הַשְּׂמַאל מִתְעוֹרְרוֹת
 מְרַכְבוֹת [שְׁלֵא] קְדוּשׁוֹת שְׁשׁוּלְטוֹת, וְכֻלָּן דְּרָגוֹת
 יְדוּעוֹת לְמַעְלָה.

וְהָרִי בְּאֵרְנוֹ בְּכֹוֹר פְּרָעָה, שֶׁהוּא אַחַת הַדְּרָגוֹת
 שֶׁהָרֵג הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא (דְּרָגָה שְׁלוֹ, נ"א חִילוֹתִיו)
 וְשֶׁבַר אוֹתוֹ מְשַׁלְּשֵׁתוֹ הַחֲזָקָה, [וְדְרָגָתוֹ] תַּחַת
 שְׁלֵטוֹנוֹ כַּמָּה מְרַכְבוֹת וְכַמָּה חֲיִלוֹת שֶׁל גְּבוּרִים
 מִצַּד הַשְּׂמַאל, מֵהֶם אֲחוּזִים בְּמָקוֹם עֲלִיּוֹן שֶׁל
 הַשְּׁלֵטוֹן שְׁלֵהֶם, וּמֵהֶם אֲחוּזִים בְּמַלְכוּת
 הָעֲלִיּוֹנָה. מֵהֶם אֲחוּזִים אַחַר אַרְבָּעָה כְּסָאוֹת
 (הַחִיּוֹת) (רַחֲמִים), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר.

וְכֻלָּם נִמְסְרוּ בְּיָדוֹ, בְּדִין הַמַּלְכוּת, שֶׁנִּקְרָאת הֵימָּן
 הַגְּדוֹל, לְשֶׁבַר אוֹתָם מִדְּרָגָתָם.
 וְכִשְׁנִשְׁבְּרִים לְמַעְלָה, כָּל אוֹתָם שֶׁלְמַטָּה נִשְׁבְּרִים
 וְנֶאֱבָדִים בֵּינָם הַתַּחְתּוֹן. זֶהוּ שֶׁפְּתוּב מְרַכְבוֹת פְּרָעָה
 וְחִילוֹ יָרָה בֵּינָם. בֵּינָם סִתָּם.

וּמִבְּחַר שֶׁלְשִׁי טַבְּעוֹ בֵּינָם סוּף. וּמִבְּחַר שֶׁלְשִׁי,
 הָרִי נִתְבָּאֵר, וְשֶׁלְשָׁם עַל כָּלוֹ. כָּל
 הַדְּרָגוֹת - שְׁנַיִם וְאַחַד. אֵלֶּה עַל אֵלֶּה. כְּגוֹן עֲלִיּוֹן

כָּךְ נַעֲשׂוּ. וְכֻלָּם נִמְסְרוּ בְיַדֶּיהָ לְהַשְׁבֵּר מִשְׁלֹטוֹנָם
אֵלֶּה וְאֵלֶּה.

בא ראה, הרי נאמר שכל עשר המכות שעשה
הקדוש ברוך הוא במצרים, הכל היה יד
אחת, שהשמאל כלולה בימין. שעשר האצבעות
כלולות זו בזו, כנגד עשר אמירות שהקדוש
ברוך הוא נקרא בהם אחר כך. כנגדו של הכל זה
של הים חזק וגדול ושולט, כמו שנאמר
והאחרון הכביד. זהו שכתוב מרכבת פרעה
וחילו ירה בים וגו'. ולעתיד לבא עתיד הקדוש
ברוך הוא להרג אוכלוסים וקוזתוֹרְנָטִין
וקונִטִירִיסִין וקלִטִירוֹלִסִין של אדום. זהו שכתוב
(ישעיה 30) מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה.

מרכבת פרעה וחילו ירה בים. רבי יצחק פתח,
(ירמיה י') לקול תתו המון מים בשמים
ויעלה נשאים מקצה הארץ ברקים למטר עשה
ויוצא רוח מאצרתיו. הרי שנינו, שבעה רקיעים
עשה הקדוש ברוך הוא, ובכל רקיע ורקיע
כוכבים קבועים שרצים בכל רקיע ורקיע, ומעל
כלם ערבות.

וכל רקיע ורקיע הלוכו מאתים שנה, ורומו
חמש מאות שנה, ובין רקיע לרקיע חמש

מאות שנה. והערבות הזו הלוכו בארכו אלף
 וחמש מאות שנה, ורחבו אלף וחמש מאות
 שנה, ומזיוו מאירים כל אותם רקיעים.

והרי שנינו, מעל לערבות רקיע החיות.
 הפרסות של החיות הקדושות ורומם –
 ככלם. מעליהם קרסלי החיות ככלם. שוקי
 החיות ככלם. ארכבי החיות ככלם. ירכי החיות
 ככלם. עגבי החיות ככלם. וגוף החיות ככלם.
 כנפיהם ככלם, והצנאר שלהם ככלם. ראשי
 החיות ככלם. מה זה כמו כלם? כנגד כלם.

וכי איבר ואיבר שפחיות כנגד שבעה תהומות,
 וכנגד שבעה היכלות, וכנגד מן הארץ
 לרקיע, וכנגד מרקיע לרקיע, והשעור של כלם
 ורומם עשרים וחמשה אלף חלקים משעורו של
 הקדוש ברוך הוא, כמו שבארנו.

ועוד רקיע אחד למעלה מן קרני החיות, שכתוב
 (יחזקאל א) ודמות על ראשי החיה רקיע.
 מלמטה כמה מרכבות, בימין ובשמאל.

מתחת לים שרויים כל דגי הים ושטים,
 מתכנסים בארבע בזיום, יורדים
 בדרגותיהם, וכל המרכבות נקראות בשמות.

מתחת אלה הולכים ושטים אותם קטנים, דרגות על דרגות, שכתוב (תהלים קד) זה הים גדול ורחב ידים שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות. והרי בארנו הדברים.

מצד שמאל התחתון ממשלת הצד האחר, ואחוזים מאותם שלמעלה, וירדו להשבר מלח החזק הקדוש, כמו שבארנו מרכבת פרעה וחילו וגו'. ימינך ה' נאדרי בכח. אמר רבי שמעון, בשעה שהבקר מאיר והאיילת עומדת במקומה, מתעברת בצדה, ונכנסת למאתים היכלות של המלך. האדם שמשתדל בחצות הלילה בתורה, בשעה שמתעוררת רוח צפון (יתשוקת האיילת) וכואבת האיילת להתעורר בעולם, בא עמה לעמד לפני המלך, בשעה שמאיר הבקר (ואותו אדם מתפלל תפלתו וליחד השם הקדוש כראוי) מושכים עליו חוט של חסד.

מסתכל ברקיע, שורה עליו אור ההשפלה של דעת הקדושה, ומתעטר בו האדם, וכלם פוחדים ממנו. אז האדם הזה נקרא בן לקדוש ברוך הוא, בן היכל המלך. נכנס לכל שעריו, ואין מוחה בידו.

בְּשָׁעָה שֶׁקוֹרֵא לְהִיכַל הַמֶּלֶךְ, כְּתוּב עָלָיו (תהלים קמה) קְרוֹב ה' לְכָל קוֹרְאָיו לְכָל אֲשֶׁר יִקְרְאוּהוּ בְּאֵמֶת. מַה זֶה בְּאֵמֶת? כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרֹנוּ, (מיכה ז) תִּתֵּן אֵמֶת לִיעֶקֶב, שְׂיִודַע לִיחַד אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּתַפְלָתוֹ (בְּעוֹלָם) כְּרֹאֵי, וְזוֹ עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל הַשֵּׁם) הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ.

וּמִי שְׂיִודַע לִיחַד אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ כְּרֹאֵי, מְעַמִּיד אִמָּה יְחִידָה בְּעוֹלָם, שֶׁכְּתוּב (שמואל-ב ז) וּמִי כַעֲמֹךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בְּאֲרֶץ. וְעַל זֶה בְּאֲרֹנוּ, כָּל כֹּהֵן שֶׁלֹּא יוֹדַע לִיחַד אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ כְּרֹאֵי, אֵין עֲבוֹדָתוֹ עֲבוֹדָה, שֶׁהָרִי הַכֹּל תְּלוּי בּוֹ, עֲבוֹדָה עֲלִיוֹנָה וְעֲבוֹדָה תַּחְתּוֹנָה. וְצָרִיךְ לְכַוֵּן לֵב וְרָצוֹן כְּדֵי שְׂיִתְבָּרְכוּ עֲלִיסָנִים וְתַחְתּוֹנִים.

סדר הלימוד ליום ו טבת (יום 95 בשנה)

כְּתוּב (ישעיה א) כִּי תִבְאוּ לִרְאוֹת פָּנָי. כָּל אָדָם שֶׁבָּא לִיחַד אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וְלֹא מִתְכַּוֵּן בּוֹ בְּלֵב וְרָצוֹן וְיִרְאָה כְּדֵי שְׂיִתְבָּרְכוּ בּוֹ עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, זוֹרְקִים אֶת תַּפְלָתוֹ הַחוּצָה, וְכֻלָּם מְכַרְיִזִים עָלָיו לְרַע. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קוֹרֵא עָלָיו, כִּי תִבְאוּ לִרְאוֹת פָּנָי.

כִּי תִבְאוּ לְרֵאוֹת הָיָה צְרִיף לְהִיּוֹת! מַה זֶה לְרֵאוֹת
פָּנַי? אֵלֶּא כָּל פְּנֵי הַמֶּלֶךְ הִלְלוּ גְנוּזִים בְּעַמֶּק
(בַּמָּקוֹם) אַחַר הַחֲשֵׁכָה (ישׁת חֲשֵׁךְ סִתְרוּ וְכָל וְכוּ'), וְכָל אוֹתָם
שְׂיֹדְעִים לִיַּחַד אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ כְּרֵאוּי
מִתְבַּקְּעִים כָּל אוֹתָם כְּתִלֵי הַחֲשֵׁכָה, וּפְנֵי הַמֶּלֶךְ
נִרְאִים וּמְאִירִים לְכָל. וּכְשֶׁהֵם נִרְאִים וּמְאִירִים,
כָּל הָעֲלִיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים מִתְבַּרְכִּים, וְאִז נִמְצְאוֹת
בְּרָכוֹת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְאִז כָּתוּב לְרֵאוֹת פָּנַי.

מִי בִקֵּשׁ זֹאת מִיְדְּכֶם, מַה זֶה אוֹמֵר? אֵלֶּא מִי
שָׁבָא לִיַּחַד אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ הָעֲלִיוֹן, צְרִיף
לִיַּחַד מִצַּד שֶׁל זֹאת, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (ויקרא טז) בְּזֹאת
יָבֵא אֶהְרֵן אֶל הַקֹּדֶשׁ. כְּדֵי שְׂיִזְדוּגוּ כְּאֶחָד אוֹתָם
הַשְּׂנִיִּים, צְדִיק וְצַדִּיק בְּזוּג אֶחָד, כְּדֵי שְׂיִתְבַּרְכוּ
הַכֹּל מֵהֶם, וְאֵלֶּה נִקְרְאִים חֲצֵרִיף, כְּכָתוּב (תהלים סה)
אֲשֶׁרִי תִבְחַר וְתִקְרַב יִשְׁכֵּן חֲצֵרִיף.

וְאִם הוּא בָּא לִיַּחַד אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וְלֹא מִתְכַּוֵּן
בּוֹ בְּרִצּוֹן הַלֵּב, בְּיִרְאָה וְאֶהְבָּה – הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר, מִי בִקֵּשׁ זֹאת מִיְדְּכֶם רְמַס חֲצֵרִי.
זֹאת וְדֹאֵי, שְׁהֲרִי לֹא נִמְצָא בָהֶם בְּרָכוֹת. וְלֹא דֵי
שְׁלֹא נִמְצָא בָהֶם בְּרָכוֹת, אֵלֶּא שְׁשׂוּרֵי בָהֶם הַדִּין
וְנִמְצָא דִין בְּכָל.

בא ראה, מימינו של הקדוש ברוך הוא מתעוררים כל האורות, כל הברכות וכל שמחה. בו כלול השמאל, כמו שיש באדם ימין ושמאל, והשמאל נכלל בימין, והימין כולל את הכל. וכשמתעורר הימין, מתעורר עמו השמאל, שהרי בו הוא אחוז וכלול.

ובא ראה, בשעה שאדם מרים את ידיו בתפלה ומכוון באצבעותיו למעלה, ככתוב (שמות יז) והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל. שהרי בימין הכל תלוי, וכתוב (ויקרא ט) וישא אהרן את ידו, וכתוב חסר, ואז מתכוון לברך למעלה.

והקדוש ברוך הוא לא כף - בשעה שמרים ימין למעלה, אוי לתחתונים! שהרי כל הסיוע, וכל הברכות מסתלקים מהם. מנין לנו? שכתוב נטית ימינה תבלעמו ארץ. מה זה נטית ימינה? כתרגומו, הרמת ימינה. מיד תבלעמו ארץ. וכשימין נמצאת, השמאל נמצא עמו, ואז לא שולטים הדינים בעולם. מה הטעם? משום שהימין נמצא עמו, ואם הימין מסתלקת, הרי מזדמנת השמאל, ואז מתעוררים דינים בעולם, והדין שרוי בכל.

כְּשֶׁרְבִי שְׁמַעוֹן הָיָה מְגִיעַ לְפָסוּק הַזֶּה, הָיָה
 בּוֹכָה, שְׁכָתוּב (איכה ב) הַשֵּׁיב אַחֲרֵי
 יְמֵינוּ. וְכִי אֶפְשָׁר שֶׁהַשֵּׁיב אַחֲרֵי יְמֵינוּ? אֵלָּא
 מְשׁוּם שֶׁהַקָּדִים הַשָּׁמַאֵל לָרַדְתָּ לְעוֹלָם, וְהַיְמִין
 נִשְׁאַרָה בְּמָקוֹם אַחֵר.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּתוּב (ישעיה נו) הַצְּדִיק אָבֵד.
 וְהָרִי בְּאֲרָנוֹ אֶת הַדְּבָרִים, לֹא כָּתוּב הַצְּדִיק
 נֶאֱבֵד, אֵלָּא הַצְּדִיק אָבֵד. מְכַל אוֹתָם פְּנֵי הַמֶּלֶךְ
 לֹא נִמְצָא שְׁאָבֵד אֵלָּא צְדִיק. אָבֵד בְּשָׁנֵי צְדָדִים:
 אֶחָד – שְׁלֹא שׁוֹרֹת בּוֹ בְּרָכוֹת כְּבַתְחִלָּה, וְאֶחָד –
 שֶׁהִתְרַחֲקָה מִמֶּנּוּ בַת זִוְגוֹ שֶׁהִיא כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל.
 נִמְצָא שֶׁהַצְּדִיק אָבֵד יוֹתֵר מְכַל, וְלַעֲתִיד לְבֹא
 כָּתוּב (זכריה ט) גִּילִי מְאֹד בַּת צִיּוֹן הָרִיעִי בַת
 יְרוּשָׁלַם הִנֵּה מִלֶּכֶךְ יָבוֹא לָךְ צְדִיק וְנוֹשָׁע הוּא.
 צְדִיק וּמוֹשִׁיעַ לֹא כָּתוּב, אֵלָּא צְדִיק וְנוֹשָׁע הוּא.
 הוּא נוֹשָׁע וְדַאי, וְהָרִי זֶה נִתְבָּאֵר.

יְמֵינָךְ ה' נֶאֱדָרִי בְּכַח. מַה זֶה נֶאֱדָרִי? הָיָה צְרִיף
 לְהַיּוֹת נֶאֱדָרִי! אֵלָּא בְּשַׁעַה שֶׁשָּׁמַאֵל בָּא
 לְהַזְדַּוֵּג בְּיָמִין, אִזּוֹ כָּתוּב נֶאֱדָרִי, תִּרְעַץ, (בכח, שְׁנַיִם,
 וְלַעֲוֹלָם וְכוּ') וְלַעֲוֹלָם זֶה כֶּף, מְשׁוּם שֶׁשָּׁמַאֵל נִמְצָא
 בְּיָמִין וְנִכְלָל בּוֹ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּמוֹ שְׂבָאֲרָנוּ – כִּף זֶה, שְׂאָדָם נִמְצָא שְׁנַחֲלָק. מָה הַטַּעַם? כִּדֵּי לְקַבֵּל עִמּוּ בַת זִוְגוֹ שְׂיַעֲשׂוּ גוּף אֶחָד מִמֶּשׁ. כְּשִׁימִינָהּ, נִמְצָא שְׁנַחֲלָק. מָה הַטַּעַם? כִּדֵּי לְקַבֵּל עִמּוֹ שְׂמָאֵל. וְכִף זֶה הַכֹּל, אֶחָד בְּאֶחָד. וְעַל זֶה בְּאֶחָד מִכָּה וּמִרְפָּא. זֶהוּ שְׂכָתוּב יְמִינָהּ ה' תִּרְעֵץ אוֹיֵב.

בֵּא רֵאָה, שִׁירָה זֹו נִאֲמָרָה עַל אוֹתוֹ זְמַן וְעַל הַזְּמַן שְׂיִבֵּא לְעֵתִיד, בְּיָמִים שְׂיִתְעוֹרֵר מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, שְׂכָתוּב יְמִינָהּ ה' תִּרְעֵץ אוֹיֵב. לֹא כָּתוּב רְעֵצָתָ, אֲלֵא תִרְעֵץ. מָה כָּתוּב בְּתַחֲלָה? (אִיכָּה ב) הַשִּׁיב אַחֲרֵי יְמֵינוּ מִפְּנֵי אוֹיֵב. בְּאוֹתוֹ זְמַן הִיא תִרְעֵץ אוֹיֵב לְעֵתִיד לָבֵא. וְהַכֹּל כִּף הוּא. תִּהְרֵס קָמִיף – לֹא כָּתוּב הִרְסָתָ, אֲלֵא תִהְרֵס. תִּשְׁלַח חֲרֹנֶף יֹאכְלֵמוּ פִקֵּשׁ. הַכֹּל לְעֵתִיד לָבֵא. יְמִינָהּ ה' נִאֲדָרִי בַכַּח – בְּזְמַן הַזֶּה, בְּעוֹלָם הַזֶּה. יְמִינָהּ ה' תִּרְעֵץ אוֹיֵב – בְּזְמַן מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ. וּבִרְבֵּי גְאֻנָּה תִהְרֵס קָמִיף – לְבִיאַת גּוֹג וּמִגּוֹג. תִּשְׁלַח חֲרֹנֶף יֹאכְלֵמוּ פִקֵּשׁ – לְתַחֲיַת הַמֵּתִים, שְׂכָתוּב (דְּנִיָּאֵל יב) וְרַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל אֲדַמַּת עֶפְרָיִם יִקְיָצוּ אֵלָהּ לְחַיֵּי עוֹלָם וְאֵלָהּ לְחַרְפוֹת וּלְדָרְאוֹן עוֹלָם.

בְּאוֹתוֹ זְמַן, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲשֶׁרִי אוֹתָם שְׂיִשְׂאָרוֹ בְּעוֹלָם. וּמִי הֵם? בֵּא רֵאָה, לֹא

יִשְׁאָרוּ בְּעוֹלָם רַק אוֹתָם מְהוֹלִים, שְׁקִבְלוּ אוֹת
 בְּרִית הַקְּדוֹשׁ, וְנִכְנְסוּ לְבְרִית הַקְּדוֹשׁ בְּאוֹתָם שְׁנֵי
 חֻלְקִים, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוּ, וְהוּא שׁוֹמֵר אֶת אוֹתוֹ
 הַבְּרִית וְלֹא מִכְּנִיסוֹ לְמָקוֹם שֶׁלֹּא צָרִיךְ. אֵלֶּה הֵם
 יִשְׁאָרוּ וַיִּכְתְּבוּ לְחַיֵּי עוֹלָם.

מוֹנִין לָנוּ? שְׁכָתוֹב (ישעיה ד) וְהִיא הַנְּשֹׂאֵר בְּצִיּוֹן
 וְהַנוֹתֵר בִּירוּשָׁלַם קְדוֹשׁ יֹאמֵר לוֹ כֹּל
 הַכְּתוֹב לְחַיִּים בִּירוּשָׁלַם. מִשְׁמַע הַנְּשֹׂאֵר בְּצִיּוֹן
 וְהַנוֹתֵר בִּירוּשָׁלַם, שְׁכָל מִי שֶׁנִּמּוֹל, בְּשֵׁתִי
 הַדְּרָגוֹת הֵלְלוּ נִכְנָס. וְאִם שׁוֹמֵר אוֹתוֹ בְּרִית כְּרֵאוּי
 וַיִּזְהַר בּוֹ, עָלְיוֹ כְּתוֹב הַנְּשֹׂאֵר בְּצִיּוֹן וְהַנוֹתֵר
 בִּירוּשָׁלַם. אֵלֹו יִשְׁאָרוּ לְאוֹתוֹ זְמַן, וּבְהֵם עֲתִיד
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְחַדֵּשׁ אֶת הָעוֹלָם וְלִשְׁמַח
 בָּהֶם. עַל אוֹתוֹ זְמַן כְּתוֹב, (תהלים קד) 'הִי כְבוֹד ה'
 לְעוֹלָם יִשְׁמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו.

רַבִּי חִיָּיא הָיָה הוֹלֵךְ לְרַבִּי אֶלְעָזָר. מִצְאוּ שֶׁהָיָה
 יוֹשֵׁב אֶצְל רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן
 לְקוֹנִיָּא חָמִיו. עַד שֶׁהָרִים רֵאשׁוּ, רָאָה אֶת רַבִּי
 חִיָּיא. אָמַר, (ישעיה יט) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יִשְׂרָאֵל
 שְׁלִישִׁיָּה לְמִצְרַיִם וְלֹאֲשׁוּר בְּרֻכָּה בְּקֶרֶב הָאָרֶץ
 אֲשֶׁר בְּרָכוּ ה' צְבָאוֹת לֵאמֹר בְּרוּךְ עַמִּי מִצְרַיִם

וּמַעֲשֵׂה יָדַי אֲשׁוּר וְנַחֲלָתִי יִשְׂרָאֵל (וכי אשור ומצרים הם קרובים לקדוש ברוך הוא?).

אָלֵא, עַל הַגְּלוּת שֶׁתַּעֲלֶה מִמִּצְרַיִם וּמֵאֲשׁוּר זֶה נֹאמֵר. וְאִם נֹאמַר עַל מִצְרַיִם וְעַל אֲשׁוּר – עַל אוֹתָם חֲסִידִים שֶׁלָּהֶם שֶׁחֲזְרוּ בַתְּשׁוּבָה וְנִשְׁאַרוּ לַעֲבֹד אֶת יִשְׂרָאֵל וְאֶת מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, שֶׁכָּתוּב (תהלים עב) וַיִּשְׁתַּחֲוּ לוֹ כָּל מְלָכִים, וְכָתוּב וְהָיוּ מְלָכִים אֲמִנִּיךָ וְגו'.

אָמַר לוֹ, מַה זֶה שֶׁכָּתוּב דְּרָכֶיהָ דְרָכֵי נְעָם? אָמַר לוֹ, כַּמָּה טַפְשִׁים בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מִשְׁגִּיחִים בְּדַבְרֵי תוֹרָה, שֶׁהֲרֵי דַבְרֵי תוֹרָה (כַּמָּה סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים יֵשׁ בָּהֶם) הֵם דֶּרֶךְ לְזִכּוֹת בְּאוֹתוֹ נְעָם ה', שֶׁכָּתוּב דְּרָכֶיהָ דְרָכֵי נְעָם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם. דְרָכֵי נְעָם וְדָאֵי. מַה זֶה נְעָם? כִּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים כז) לַחֲזוֹת בְּנְעָם ה', וְהֲרֵי פִרְשׁוּהָ, מִשׁוּם (כָּד) שֶׁהַתּוֹרָה וְדַרְכֶיהָ בָּאִים מֵאוֹתוֹ נְעָם, וְאוֹתָן דְרָכִים מִפְרָשׁוֹת בָּהֶן, וְעַל זֶה דְרָכֶיהָ דְרָכֵי נְעָם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם.

אָמַר רַבִּי חִיָּא, שְׁנִינוּ, בְּשַׁעָה שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִתֵּן תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, יֵצֵא אוֹר מֵאוֹתוֹ נְעָם, וְהַתְּעַטָּר בּוֹ הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמֵאוֹתוֹ נְעָם

הִבְהִיקוּ זֵיוֹם שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, שֶׁל כָּל הָרְקִיעִים,
שֶׁל כָּל הַכְּתָרִים. עַל אוֹתָהּ שָׁעָה כָּתוּב (שיר ג)
צְאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלְךָ שְׁלֹמֹה וְגו'.

וְאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁנִּבְנְהָ הַמְּקֻדָּשׁ, הַתְּעֵטָר הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָהּ עֲטָרָה, וַיֵּשֶׁב בְּכֶסֶד
וְהַתְּעֵטָר בְּעֲטֻרוֹתָיו. וּמֵאוֹתוֹ זְמַן שֶׁנִּחְרַב בֵּית
הַמְּקֻדָּשׁ, לֹא הַתְּעֵטָר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּעֲטֻרוֹתָיו, וְאוֹתוֹ נָעַם הַתְּכֶפֶסָה וְנִגְנְזוּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנַס מֹשֶׁה לְתוֹךְ
הָעֲנָן, כְּכָתוּב (שמות כד) וַיָּבֹא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ
הָעֲנָן, כְּאֵדָם שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בְּמִקּוֹם שֶׁל רוּחַ, וּפָגַשׁ
בּוֹ מֶלֶאךָ גָּדוֹל אֶחָד. וְשָׁנִינוּ שֶׁשְּׁמוֹ קְמוּא"ל,
וְהוּא מְמַנֶּה עַל שְׁנַיִם עָשָׂר אֲלֵף מְמַנִּים שְׁלִיחִים.
רָצָה לְהִזְדוּג בְּמֹשֶׁה. פָּתַח מֹשֶׁה פִּיו בְּשִׁתִּים
עֲשֶׂרָה אוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ שֶׁלֵּמַד
אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּסִנְיָה, וְהִתְרַחַק מִמֶּנּוּ
שִׁתִּים עֲשֶׂרָה אֲלֵף פָּרְסוֹת, וְהָיָה מֹשֶׁה הוֹלֵךְ
בְּעֲנָן, וְעִינָיו לוֹהֵטוֹת כְּגַחְלֵי אֵשׁ.

עַד שֶׁפָּגַשׁ בּוֹ מֶלֶאךָ אֶחָד גָּדוֹל וְנִכְבָּד מִן
הַקֶּדֶם, וְשָׁנִינוּ שֶׁשְּׁמוֹ הַדְּרִינְיָא"ל, וְהוּא
עֲלִיּוֹן עַל כָּל שְׂאֵר הַמְּלֹאכִים אֲלֵף וְשִׁשִּׁים רְבּוּא

פְּרוֹסוֹת, וְקוּלוֹ הוֹלֵךְ בְּמַאֲתִים אֶלֶף רְקִיעִים
 שְׁמֻקָּפִים בְּאֵשׁ לְבָנָה. כִּיּוֹן שָׂרָאֵהוּ מִשָּׂה, לֹא
 יִכַּל לְדַבֵּר. רְצָה לְזַרֵּק אֶת עֲצָמוֹ מִתּוֹךְ הָעֲנָן.
 אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִשָּׂה, וְכִי אַתָּה
 שְׁהִרְבִּיתָ דְּבָרִים עִמִּי בַּסֵּנָה, שְׂרָצִיתָ
 לְדַעַת אֶת סוּד הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ וְלֹא פְּחַדְתָּ, וְעַכְשָׁו
 אַתָּה פּוֹחַד מֵאֶחָד מִשְׁמִשִּׁי? כִּיּוֹן שְׁשָׁמַע מִשָּׂה
 אֶת קוֹל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הִתְחַזַּק. פֶּתַח פִּי
 בְּשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הָעֲלִיּוֹן. כִּיּוֹן
 שְׁשָׁמַע הַדְּרַנְיָא"ל אֶת אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ מִפִּי
 מִשָּׂה, הִזְדַּעְזַע. קָרַב אֵלָיו וְאָמַר לוֹ: אֲשֶׁרִי
 חֲלַקְךָ, מִשָּׂה, שְׁהִתְגַּלָּה לְךָ מֵה שְׁלֹא הִתְגַּלָּה
 לְמַלְאָכִים הָעֲלִיּוֹנִים.

וְהָיָה הוֹלֵךְ עִמּוֹ, עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְאֵשׁ חֲזָקָה שֶׁל
 מַלְאָךְ אֶחָד שְׁשָׁמוֹ סַנְדְּלָפוֹן. וְשָׁנִינוּ,
 סַנְדְּלָפוֹן עֲלִיּוֹן הוּא עַל שָׂאֵר חֲבָרִיו חֲמֵשׁ מֵאוֹת
 שָׁנָה, וְהוּא עוֹמֵד אַחַר הַפְּרָגוֹד שֶׁל רְבוּנוּ,
 וְקוֹשֵׁר לוֹ כְּתָרִים מִבִּקְשׁוֹתֵיהֶם שֶׁל הַתְּפִלָּה שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל. וּבְשַׁעָה שְׁמַגִּיעַ הַכְּתָר הַזֶּה לְרֹאשׁ
 הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, הוּא מְקַבֵּל אֶת תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל,
 וְכָל הַחֲתִילוֹת וְהַהֲמוֹנִים מְזַדְּעִזְעִים, וְנוֹהֲמִים
 וְאוֹמְרִים: בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹם בֵּית שְׁכִינָתוֹ.

אָמַר לוֹ הַדְרַנְיָאֵל לְמֹשֶׁה, מֹשֶׁה, אֵינְנִי יָכוֹל
לְלַכֵּת עִמָּךְ, שְׁלֵא תִשְׂרַף אוֹתִי הָאֵשׁ
הַחֲזָקָה שֶׁל סַנְדְּלָפוֹן. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הַזְדַּעְזוּעַ
מֹשֶׁה, עַד שֶׁהַחֲזִיק הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמֹשֶׁה,
וְהוֹשִׁיבוּ לְפָנָיו וְלִמַּד אוֹתוֹ תוֹרָה. וְכִסָּה אֶת מֹשֶׁה
בְּאוֹתוֹ אֹר וְזִיו שֶׁל אוֹתוֹ נֶעַם, וְהָיוּ פָּנָיו שֶׁל
מֹשֶׁה מְאִירִים בְּכָל אוֹתָם הַרְקִיעִים, וְכָל חֵיל
הַשָּׁמַיִם הָיוּ מְזַדְּעָזְעִים לְפָנָיו בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה
מוֹרִיד תוֹרָה.

כִּיּוֹן שֶׁחֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל לְמֹטֶה, נָטַל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא (מִמֶּשֶׁה) אֶלֶף חֲלָקִים מֵאוֹתוֹ זִיו. בְּאוֹתָהּ
שָׁעָה רָצוּ מְלָאכִים עֲלִיוֹנִים, וְכָל אוֹתָם הֵמוֹנִים,
לִשְׂרַף אֶת מֹשֶׁה בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא (שְׁמוֹת ל"ב) לָךְ יָרַד כִּי שַׁחַת עִמָּךְ. הַזְדַּעְזוּעַ מֹשֶׁה
וְלֹא יָכַל לְדַבֵּר, עַד שֶׁהִרְבָּה בְּתַפְלוּת וּבִקְשׁוֹת
לְפָנָיו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מֹשֶׁה, הַחֲזִיק בְּכִסְאִי!
עַד שֶׁגָּעַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל אוֹתָם
הֵמוֹנִים וּבְכָל אוֹתָם חֵילוֹת, וְהַחֲזִיק מֹשֶׁה בְּשָׁנָי
לַיְחֹת הָאֲבָנִים, וְהוֹרִיד אוֹתָם לְמֹטֶה, וְזָהוּ
שֶׁכְּתוּב (מְשֵׁלֵי כ"א) עִיר גְּבָרִים עָלָה חָכֶם וַיֵּרַד עַז
מִבְּטָחָה. וּמֵאוֹתוֹ זִיו שֶׁנִּשְׁאָר בּוֹ, הָיוּ פָּנָיו מֹשֶׁה

מבְּהִיקִים. וּמָה בְּאוֹתוֹ שֶׁנִּשְׁאַר בּוֹ לֹא הָיוּ יְכוּלִים
לְהִסְתַּכֵּל בְּפָנָיו – בְּאוֹתוֹ שֶׁהִסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ עַל אַחַת
כַּמָּה וְכַמָּה.

רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, יְמִינָהּ ה' נֶאֱדָרִי בְּכַח – זו
הַתּוֹרָה. וְעַל זֶה יְמִינָהּ ה' תִּרְעַץ אוֹיֵב.
שְׂאִין דְּדָבָר בְּעוֹלָם שִׁישְׁבַר כַּחַם שֶׁל עַמִּים עוֹבְדֵי
כוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת פָּרַט לְשַׁעָה שִׁישְׁרָאֵל מִתְעַסְקִים
בַּתּוֹרָה. שְׁכָל זְמַן שִׁישְׁרָאֵל מִתְעַסְקִים בַּתּוֹרָה,
הֵימִין מִתְחַזֵּק, וְנִשְׁבַּר כַּח וְתִקְףָהּ שֶׁל עַמִּים עוֹבְדֵי
כוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת. וְלִכֵּן הַתּוֹרָה נִקְרְאת עַז, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כט) ה' עַז לְעַמּוֹ יִתֵּן.

וּבְשַׁעָה שִׁישְׁרָאֵל לֹא מִתְעַסְקִים בַּתּוֹרָה –
מִתְחַזֵּק הַשְּׂמַאל, וּמִתְחַזֵּק כַּח שֶׁל
עַמִּים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת, וְשׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם,
וְגוֹזְזִים עֲלֵיהֶם גְּזוֹרוֹת שֶׁלֹּא יְכוּלִים לְעַמֵּד בָּהֶם,
וְעַל זֶה הִגְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִתְפַּזְּרוּ בֵּין הָעַמִּים.

זֶהוּ זֶה שְׁכָתוֹב, עַל מָה אֲבָדָה הָאָרֶץ וְגו', וַיֹּאמֶר
ה' עַל עֲזוֹכֶם אֶת תּוֹרָתִי. שְׁהָרִי כָּל זְמַן
שִׁישְׁרָאֵל יִשְׁתַּדְּלוּ בַּתּוֹרָה, נִשְׁבַּר כַּח וְתִקְפֶּם שֶׁל
עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, זֶהוּ שְׁכָתוֹב יְמִינָהּ ה' תִּרְעַץ
אוֹיֵב. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדַאי כִּף הוּא, שְׁכָל זְמַן

שְׁקוּלָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִשְׁמַע בְּכַתֵּי כְנִסְיוֹת וּבְכַתֵּי
 מִדְרָשׁוֹת וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ (בראשית כז) הַקֵּל קוֹל
 יַעֲקֹב. וְאִם לֹא, אֲזֵי הַיָּדִים יָדֵי עֶשׂוֹ, וְהָרִי בְּאֲרֹנוֹ.
 וּבְרַב גְּאוּנָה תִּהְרַס קְמִיךְ. רַבִּי חִזְקִיָּה פִּתַח
 וְאָמַר, (תהלים י) לָמָּה ה' תַּעֲמִד בְּרָחוֹק
 תַּעֲלִים לַעֲתוֹת בְּצָרָה. בְּשַׁעַה שֶׁחֲטָאֵי הָעוֹלָם
 גּוֹרְמִים, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹלָה לְמַעְלָה
 לְמַעְלָה, וּבְנֵי אָדָם צוֹנְחִים וּמוֹרִידִים דְּמַעוֹת וְאֵין
 מִי שִׁישְׁגִיחַ עֲלֵיהֶם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא
 עוֹלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְנִמְנַעַת מֵהֶם תְּשׁוּבָה, וְאֵז
 כְּתוּב וּבְרַב גְּאוּנָה תִּהְרַס קְמִיךְ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, פְּסוּק זֶה, בְּשַׁעַה שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּגִאוּהָ עַל הָעַמִּים
 שִׁיתְכַּנְסוּ עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (שם ב) וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ
 יַחַד עַל ה' וְעַל מְשִׁיחוֹ. וְלִמְדֵנוּ, עֲתִידִים הֵם
 שְׁבַעִים שָׂרֵי צְבָאוֹת מְכַל עֵבֶר (עמ"ס) לְהִתְכַּנֵּס
 בְּאוֹתוֹ זְמַן בְּהִמּוֹנִים מְכַל הָעוֹלָם, וְלַעֲשׂוֹת קָרֵב
 עַל יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ, וְלֵאחֲזֵי עֲצוֹת עַל הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא. וּמָה אוֹמְרִים? נַעֲמַד עַל הַפְּטְרוֹן
 בַּהֲתַחֲלָה, וְאַחַר כֵּן עַל עַמּוֹ וְעַל הַיִּכְלוֹ.

אֵז עֲתִיד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְצַחֵק עֲלֵיהֶם,
 שְׁכָתוּב יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם יִשְׁחַק ה' יִלְעַג לָמוֹ.

בְּאוֹתוֹ זְמַן יִלְבַּשׁ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גְּאוּהָ
עֲלֵיהֶם, וַיִּשְׁמִיד אוֹתָם מִן הָעוֹלָם, כְּכַתוּב (זְכוּרִיהָ יֵד)
וְזֹאת תִּהְיֶה הַמַּגִּפָּה אֲשֶׁר יִגַּף ה' אֶת כָּל הָעַמִּים
אֲשֶׁר צָבְאוּ עַל יְרוּשָׁלַם הַמֶּק בְּשָׂרוֹ וְהוּא עֹמֵד
עַל רַגְלָיו.

רַבִּי אַבָּא אָמַר מִשְׁמוֹ שֶׁל רַב יִיסָא סָבָא, וְכֵן
אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְהַחְיֹת אֶת כָּל אוֹתָם הַמַּלְכִים שֶׁהֲצִיקוּ לְיִשְׂרָאֵל
וּלְיְרוּשָׁלַם, אֶת אַנְדְרִיאָנוֹס, לְלוּפִינוֹס,
וּנְבוּכַדְנֶצַּר, וּלְסַנְחַרִּיב, וּלְכָל שְׂאָר מַלְכֵי הָעַמִּים
שֶׁהֲחָרִיבוּ בֵיתוֹ, וּלְהַשְׁלִיט אוֹתָם כְּבַתְחִלָּה,
וַיִּתְּכַנְּסוּ עִמָּהֶם שְׂאָר הָעַמִּים. וְעֲתִיד הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְהַפְרֹעַ מֵהֶם בְּגִלּוּי סְבִיב יְרוּשָׁלַם.
זֶהוּ שְׁכַתוּב וְזֹאת תִּהְיֶה הַמַּגִּפָּה אֲשֶׁר יִגַּף ה' אֶת
כָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר צָבְאוּ עַל יְרוּשָׁלַם. אֲשֶׁר יִצְבְּאוּ
לֹא כְּתוּב, אֶלָּא אֲשֶׁר צָבְאוּ. אִז כְּתוּב וּבָרַב גְּאוּנָךְ
תִּהְרַס קְמִיךְ. וְזֶה לְזְמַן שְׂיַבֵּא הַמְּשִׁיחַ כְּתוּב,
וְשִׁירָה זֹו הִיא שִׁירַת הָעוֹלָמִים.

וּבְרוּחַ אַפִּיךָ נַעֲרָמוּ מַיִם – בְּאוֹתוֹ זְמַן. וּמִשׁוֹם
כֵּן יֵשׁ בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְלְזַמְנוֹ שֶׁל מֶלֶךְ
הַמְּשִׁיחַ, וְלְזַמְן גּוּג וּמַגּוּג. נִצְבּוּ כְּמוֹ נֵד – לְזַמְן
שֶׁל עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהִיא חֲדוֹת כָּל הָעוֹלָמוֹת.

אָמַר אויב אַרדף אַשיג אַחַלֵּק שְׁלָל. אָמַר אויב –
 זֶה אוֹתוֹ מִמְּנָה גְדוֹל עַל הַמְּצָרִים, בְּשַׁעֲהַ
 שְׁנַתָּן לוֹ שְׁלִטוֹן עַל יִשְׂרָאֵל, חָשַׁב שִׁישְׁמִיד אוֹתָם
 תַּחַת שְׁלִטוֹנוֹ, אֲלֵא שְׁזָכַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
 הָרִי הָעוֹלָם שֶׁהָיוּ מְגַנְיִם עֲלֵיהֶם. וְאֵל תֹּאמַר זֶה
 לְבָדוֹ, אֲלֵא כָּל אוֹתָם גְּדוֹלִים שְׁמֻמָּנִים עַל עַמִּים
 עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת. וּכְשֶׁנִּתְּנָה לָהֶם רְשׁוּת
 וְשְׁלִטוֹן עַל יִשְׂרָאֵל, כָּלֵם רוֹצִים לְהַשְׁמִיד אֶת
 יִשְׂרָאֵל תַּחֲתֵיהֶם.

וַעַל זֶה, אוֹתָם עַמִּים שֶׁתַּחַת אוֹתָם הַשְׁלִיטִים
 הַמְּמָנִים, כָּלֵם גּוֹזְרִים גּוֹזְרוֹת לְהַשְׁמִיד
 אוֹתָם, אֲלֵא שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא זוֹכֵר אֶת הָרִי
 הָעוֹלָם, וּמִגֵּן עֲלֵיהֶם. וּכְשֶׁרָאָה אֶת זֶה מַשֶּׁה,
 הִתְחִיל לְשַׁבַּח אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאָמַר, מִי
 כַּמְכָּה בְּאֵלֶם ה'.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, עֵץ גְּדוֹל אֶחָד עָלְיוֹן וְחִזֵּק,
 בּוֹ נִזְנְנוּ עָלְיוֹנִים וְתַחֲתוֹנִים, וְהוּא מִתְחַם
 בְּשָׁנִים עֶשֶׂר תַּחוּמִים, הִתְחַזַּק בְּאַרְבָּעָה צְדָדֵי
 הָעוֹלָם שֶׁהִסְתּוֹכְבוּ (שֶׁהִתְחַבְּרוּ) בְּמִקּוּמָם. שְׁבַעִים
 עֲנָפִים עוֹלִים בְּתוֹכּוֹ וְנִזְנְנִים מִמֶּנּוּ, בְּעֵקֶר
 שְׂרָשׁוֹ יוֹנְקִים הֵם סְבִיבוֹ, וְאוֹתָם הָעֲנָפִים
 שְׁנַמְצָאִים בְּעֵץ.

כְּשֶׁמִגִּיעַ שְׁלֹטוֹנוֹ שֶׁל כָּל עֲנָף וְעֲנָף, כָּלֵם רוֹצִים
 לְהַשְׁמִיד אֶת כָּל גּוֹף הָעֵץ שֶׁהוּא עֶקֶר
 שֶׁל כָּל הָעֲנָפִים, אוֹתוֹ שֶׁשׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם, וְיִשְׂרָאֵל
 אֲחוּזִים בוֹ. כְּשֶׁמִּגִּיעַ עֲלֵיהֶם הַשְׁלֵטוֹן שֶׁל אוֹתוֹ
 גּוֹף הָעֵץ, הַחֶלֶק שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הוּא רוֹצֵה לְשַׁמֵּר
 אוֹתָם וְלִתֵּת שְׁלוֹם בְּכֻלָּם, וְעַל זֶה שִׁבְעִים פָּרִים
 שֶׁל חַג הַסְּכּוֹת, לָתֵת שְׁלוֹם לְשִׁבְעִים עֲנָפִים
 שֶׁבְּתוֹךְ הָעֵץ.

וְעַל זֶה מִי כִּמְכָה בְּאֵלֶם ה'. (מה זה בָּאֵלִים? הָעֵץ, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה א) כִּי יִבְשׁוּ מַאֲיִלִּים אֲשֶׁר
 חִמְדַּתְם. שְׁאוֹתוֹ עֵץ שֶׁהָיוּ עוֹבְדִים לְדָפוּס אֶחָד
 שֶׁהָיָה חֲקוּק בְּתוֹכוֹ, וְנִקְרָא אֵילִים עֵץ) מִי
 כִּמְכָה שִׁיעֶשֶׂה כְּמַעֲשֵׂיךָ וִירַחֵם עַל הַכֹּל. מִי
 כִּמְכָה בְּכֹל אוֹתוֹ סְבִיב הָעֵץ, שָׂאֵף עַל גֹּב שֶׁהוּא
 שׁוֹלֵט – שׁוֹמֵר אֶת הַכֹּל, שׁוֹמֵר אֶת כָּל הַשָּׂאֵר,
 וְלֹא רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת עִמָּהֶם כְּלִיּוֹן. מִי כִּמְכָה נֶאֱדָר
 בְּקִדְשׁ – בְּאוֹתוֹ כַּחַ עֲלִיּוֹן שֶׁנִּקְרָא קִדְשׁ, נֶאֱדָר
 בְּקִדְשׁ מִמֶּשׁ, וְנִקְרָא כַּחַ ה' נֵעֵם ה', וְהָרִי בְּאֲרָנוֹ
 אֶת הַדְּבָרִים.

מִי כִּמְכָה בְּאֵלֶם ה'. רַבִּי יוֹסִי פֶּתַח, (קהלת א) רְאִיתִי
 אֶת כָּל הַמַּעֲשִׂים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ תַּחַת הַשָּׁמַיִם
 וְהִנֵּה הַכֹּל הֶבֶל וְרַעוֹת רוּחַ. שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ

שְׁהַתְעֵלָה בְּחֻכְמָה יִתְרָה עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, אֵיךְ
אָמַר שְׁכָל הַמַּעֲשִׂים הֵם הֶבֶל וְרַעוּת רוּחַ? יְכוּל
אֵף מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה? וְהֲרִי כָּתוּב (ישעיה לב) וְהִיא
מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה שָׁלוֹם? אֵלֶּא הֲרִי פְּרִשׁוּהָ, כָּתוּב
כָּל הַמַּעֲשִׂים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ תַחַת הַשָּׁמַשׁ. שׁוּנָה
מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה, שֶׁהוּא לְמַעַלָּה מִן הַשָּׁמַשׁ.

וְהִנֵּה הַכֹּל הֶבֶל וְרַעוּת רוּחַ, מַה זֶה אוֹמֵר? אִם
תֹּאמַר הַכֹּל הֶבֶל כִּמוֹ שְׁבַאֲרָנוּ, שֶׁהוּא
בְּסוּד הַחֻכְמָה, כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הֶבֶל הַבְּלִים אָמַר
קִהְלֵת. וְאוֹתָם הַבְּלִים קִיּוֹם שֶׁל הָעוֹלָם שְׁלֹמַעַלָּה
וְשְׁלֵמֻטָּה. מַה תֹּאמַר בְּזֶה שְׁכָתוּב כָּאֵן הַכֹּל הֶבֶל
וְרַעוּת רוּחַ? [וְהֲרִי דָבָר זֶה תַּחַת הַשָּׁמַשׁ כָּתוּב].

אָלֵא כֵּן פְּרִשׁוּהָ וְכֵן הוּא. בֵּא רְאֵה, בְּשַׁעַה
שֶׁהַמַּעֲשִׂים מְכַשְּׂרִים לְמֻטָּה וְאָדָם מְשַׁתְּדֵל
בְּעִבּוּדַת הַמְּלָךְ הַקְּדוֹשׁ – מֵאוֹתוֹ דָּבָר שְׁעוֹשָׂה,
נַעֲשֵׂה מִמֶּנּוּ הֶבֶל לְמַעַלָּה, וְאֵין לָךְ הֶבֶל שְׂאִין לוֹ
קוֹל שְׁעוֹלָה וּמִתְעַטֵּר לְמַעַלָּה, וְנַעֲשֵׂה סִגְגוֹר לְפָנָי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וְכֵן אוֹתָם מַעֲשִׂים שְׁמַשְׁתְּדֵל בָּהֶם הָאָדָם
שְׂאִינָם עִבּוּדַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא –
מֵאוֹתוֹ דָּבָר שְׁעוֹשָׂה, נַעֲשֵׂה מִמֶּנּוּ הֶבֶל, וְהוֹלֵךְ

וּמְשׁוּטְט בְּעוֹלָם. וּכְשִׁיּוֹצֵאת נִשְׁמַת הָאָדָם, אוֹתוֹ
הֶבֶל מְגַלְגֵּל אוֹתוֹ בְּעוֹלָם כְּאֶבֶן בְּכַף הַקְּלַע,
כְּפֶתוֹב (שְׂמוּאֵל-א כה) וְאֵת נֶפֶשׁ אִיבִיךָ יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ
כַּף הַקְּלַע.

מֵהוּ יִקְלַעְנָה? אוֹתוֹ הֶבֶל שְׂמַגְלֵגֵל אוֹתוֹ סְבִיבוֹ
בְּעוֹלָם, וְאִזּוֹ כָּל הַדְּבָרִים שֶׁנַּעֲשִׂים [וְאוֹתָם
שֶׁתַּחַת הַשָּׁמַיִם] שְׂאִינָם עֲבוֹדַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, נַעֲשֶׂה מֵהֶם הֶבֶל, שֶׁהוּא שְׂבִרוּן רוּחַ,
שֶׁמְשַׁבֵּר אֶת הָרוּחַ שֶׁעוֹלָה וְיורֶדֶת וּמִתְגַּלְגֵּלֶת
בְּעוֹלָם. זֶהוּ שְׂפֹתוֹב הֶבֶל וְרַעוֹת רוּחַ. אֲבָל אוֹתוֹ
דָּבָר שֶׁהוּא עֲבוֹדַת רְבוּנוֹ, זֶה עוֹלָה [נִקְרָא] מֵעַל
לְשָׁמַשׁ, וְנַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ הֶבֶל קְדוֹשׁ, וְזֶהוּ הַזְרַע
שֶׁזָּרַע הָאָדָם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, וּמֵה שָׂמוּ? צְדָקָה,
שְׂפֹתוֹב (הוֹשֵׁעַ י) זָרְעוּ לָכֶם לְצְדָקָה.

זֶה מֵה שֶׁמִּנְהִיג אֶת הָאָדָם, כְּשֶׁתִּצָּא מִמֶּנּוּ
נִשְׁמַתוֹ, וְעוֹלָה לָהּ לְמָקוֹם שֶׁל כְּבוֹד
שְׁלֹמֵעֵלָה נִמְצָא לְהַצָּרֵר בְּצָרוֹר הַחַיִּים. זֶהוּ
שְׂפֹתוֹב (יִשְׁעִיָּה נח) וְהֵלֶךְ לְפָנֶיךָ צְדָקָה, כְּדִי לְהִנְהִיג
אוֹתְךָ, לְהַעֲלוֹת אוֹתְךָ [מִמָּקוֹם] לְמָקוֹם שֶׁנִּקְרָא
כְּבוֹד ה', שְׂפֹתוֹב כְּבוֹד ה' יֵאֲסָפֶךָ.

כִּי אוֹתָן נִשְׁמוֹת שְׂאוֹתוֹ הֶבֶל קְדוֹשׁ מִנְהִיג
אוֹתָן, אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא כְּבוֹד ה' כּוֹנֵס אוֹתָן

לתוכו וּנְצַרְרוֹת בּוֹ. [זֶהוּ שְׁכָתוֹב כְּבוֹד ה' יֵאֶסְפֵּךְ] וְזֶה נִקְרָא נַחַת רוּחַ. אָבֵל הָאֲחֵר נִקְרָא רְעוּת רוּחַ. אֲשֶׁרִי הַצְּדִיקִים שְׁכָל מַעֲשֵׂיהֶם מֵעַל לְשָׁמַשׁ, וְזוֹרְעִים זֶרַע שֶׁל צְדָקָה לְזִכּוֹת אוֹתָם לְעוֹלָם הַבָּא, וְעַל זֶה כָּתוּב (מלאכי ג) וְזָרְחָה לְכֶם יֵרְאִי שָׁמַי שְׁמֵשׁ צְדָקָה.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֵּא רְאֵה, בְּתַחֲלָה כְּשֶׁנִּבְנְהָ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְמַטָּה, לֹא נִבְנְהָ אֶלָּא בְּדִין וְרִגְזוּ, כְּכָתוּב (ירמיה לב) כִּי עַל אִפִּי וְעַל חֻמַּתִּי וְגו', מִשׁוּם שֶׁבְּמִקּוֹם הַדִּין שָׂרוּי. לְעֵתִיד לְבֹא עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבַנּוֹת אוֹתוֹ וּלְהַתְקִינוֹ בְּדַרְגָּה אַחֲרֵת עַל־יוֹנָה שֶׁנִּקְרָאת צְדָקָה, שְׁכָתוֹב (ישעיה נד) בְּצְדָקָה תִּכּוֹנְנִי. מִשׁוּם כֵּן יִתְקַיֵּם [בו], וְשָׁמוּ מִמֶּשׁ יִקְרָא צְדָקָה. מִנֵּיִן לָנוּ? שְׁכָתוֹב (ירמיה כג) וְזֶה שָׁמוֹ אֲשֶׁר יִקְרָאוּ ה' צְדָקָנוּ.

נְטִיטָה יְמִינָה תִּבְלַעְמוּ אֶרֶץ. הֲרִי נֹאמַר שֶׁהִרְמַתָּ יְמִינָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הֲרִי הִתְעוֹרְרוּ בּוֹ הַחֲבֵרִים, שֶׁכָּאֲשֶׁר הוֹצִיא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַמְּצָרִים מִתַּחַת לַמַּיִם, אָמַר לְאֶרֶץ: כְּנָסִי אוֹתָם לְתוֹכְךָ. וְלֹא רָצְתָה. עַד שֶׁהוֹשִׁיט הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת יְמִינוֹ כְּנִגְדָּה וְהִשְׁבִּיעַ אוֹתָהּ, אִזּוּ בְּלַעַתָּה אוֹתָם הָאֲדָמָה. זֶהוּ שְׁכָתוֹב תִּבְלַעְמוּ אֶרֶץ. אָמַר

רבי אלעזר, נטית ימינך - להפרידה מן השמאל,
ואז נעשה בהם דין.

נחית בחסדך עם זו גאלת, כמו שכתוב (תהלים
מד) כי ימינך וזרועך ואור פניך כי
רציתם. כי ימינך - זו גדולה. נהלת בעזך - זה
שכתוב וזרועך, זו גבורה. אל נזה קדשך - זה
שכתוב ואור פניך כי רציתם, זה צדיק. וכלם
נמצאים בכתוב.

תפל עליהם אימתה ופחד. אימתה? אימה
היה צריך להיות! מה זה אימתה, שהרי
אין לה אות או מלה אחת בתורה שאין בה
סודות עליונים? מה זה אימתה? אמר רבי
שמעון, כלומר יראת השכינה.

כמו זה תבאמו ותטעמו בהר נחלתך וגו'.
תבאמו ותטעמו? תביאם ותטעם היה
צריך להיות! מה זה תבאמו? אלא רוח הקדש
אומרת על אותו הדור האחרון שכל יהושע
והתגלה בהם גלוי של הרשם הקדוש של שמו
של הקדוש ברוך הוא, שאלה אחוזים בו, ואלה
ראויים לרשת את הארץ, ככתוב (ישעיה ס) ועמך
כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ. שכל מי שנמול

וְהַתְגַּלָּה בּוֹ רֵשֶׁם הַקְּדוֹשׁ וְשׁוֹמֵר אוֹתוֹ, נִקְרָא
צָדִיק. מִשׁוֹם כֶּךָ, לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ.

וַעֲלֵה זֶה תְּבַאֲמוּ, וְיִתְּרָה. תְּבַאֲמוּ לְאוֹתָם
הָאֲחוּזִים בּוֹ' (תְּפַאֲרֵת). וְתִטְעֲמוּ, כַּנֶּאֱמַר נִצֵּר
מִטְעֵי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהַתְּפַאֵר. לְאוֹתָם שְׂאֲחוּזִים בּוֹ',
וְלְאוֹתָם אַחֲרוֹנִים הַתְּעוֹרֵר הַדְּבָר. וְאֵין לָךְ דְּבָר
בַּתּוֹרָה אוֹ אוֹת קִטְנָה בַּתּוֹרָה שְׂאֵין בָּהּ סוּדוֹת
עֲלִיוֹנִים וְטְעָמִים קְדוֹשִׁים. אֲשֶׁרֵי חֲלַקְתָּם שֶׁל
הַיּוֹדְעִים בָּהֶם.

רַעֲיָא מִהִימְנָא

מִצְוָה לְבָנוֹת בֵּית מִקְדָּשׁ לְמַטֵּה כָּמוּ בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ שְׁלִמְעֵלָה, כָּמוּ שְׁנֵאֲמַר מְכוּן
לְשַׁבְּתָךְ פְּעֵלְתָּ ה'. שְׂצָרִיךְ לְבָנוֹת בֵּית מִקְדָּשׁ
לְמַטֵּה וּלְהַתְּפַלֵּל בְּתוֹכוֹ תְּפִלָּה בְּכָל יוֹם,
לְעַבּוֹד אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁהִרֵי תְּפִלָּה
נִקְרָאת עֲבוּדָה.

וְאוֹתוֹ בֵּית הַכְּנֶסֶת צָרִיךְ לְבָנוֹתוֹ בְּלִפְי רַב וּלְתַקְנֵוּ
בְּכָל הַתְּקוּנִים, שְׁהִרֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת
שְׁלִמְטָה עוֹמֵד כְּנֶגֶד בֵּית הַכְּנֶסֶת שְׁלִמְעֵלָה.

בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְמַטֵּה הוּא עוֹמֵד כָּמוּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
שְׁלִמְעֵלָה, שְׁעוֹמֵד זֶה כְּנֶגֶד זֶה. וְאוֹתוֹ בֵּית

מקדש, כל תקוניו וְכָל עֲבוֹדוֹתָיו וְכָל אוֹתָם כָּלִים
 וְשִׁמְשִׁים, כָּלִם הֵם כָּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה. הַמְשַׁכֵּן
 שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר, הַכֹּל הָיָה כָּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה.

בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁבָּנָה שְׁלֹמֶה הַמֶּלֶךְ, הוּא בֵּית
מְנוּחָה כְּדָגְמָא עֲלִיוֹנָה בְּכָל אוֹתָם תְּקוּנִים,
לְהִיּוֹת בְּתִקּוּן שְׁלֹמֶעֱלָה בֵּית מְנוּחָה וִירֵשָׁה. כֶּף
בֵּית הַכְּנֻסֶת צָרִיךְ בְּכָל תְּקוּנֵי הַיָּפִי, לְהִיּוֹת כְּדָגְמָא
עֲלִיוֹנָה, לְהִיּוֹת בֵּית תְּפִלָּה, לְתַקֵּן תְּקוּנִים
בְּתְפִלָּה, כָּמוֹ שֶׁבְּאַרוּהָ.

וְאוֹתוֹ בֵּית מִקְדָּשׁ שֶׁהָיוּ בוֹ חֲלוּנוֹת, שְׁכַתוֹב
חֲלוּנוֹת פְּתוּחִים. כָּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה. (דניאל ו')

וְעַל זֶה (שִׁיר ב') מִשְׁגִּיחַ מִן הַחֲלוּנוֹת מִצִּיץ מִן
הַחֲרָכִים. וְאִם תֹּאמַר, אֲפֹלוּ בִשְׂדֵה, כְּדֵי שֶׁהָרוּחַ
תִּהְיֶה עוֹלָה? לֹא כֶּף, שֶׁהָרִי אָנוּ צְרִיכִים בֵּית, וְאִין
לְהַמְצֵא בֵּית לְמַטָּה כָּמוֹ בֵּית עֲלִיוֹן, לְהוֹרִיד דִּיּוֹר
עֲלִיוֹן לְדִיּוֹר תַּחְתּוֹן.

וְעוֹד, שְׂאוֹתָה תְּפִלָּה וְאוֹתָה רוּחַ צְרִיכִים לְעֵלוֹת
וְלְצֵאת מִתּוֹךְ מְצוּקָה בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָה כְּנֶגֶד
ירוּשָׁלַיִם. וְעַל זֶה כְּתוּב מִן הַמִּצַּר קְרָאתִי יָהּ.
שֶׁצָּרִיךְ מְקוֹם דְּחֻק בְּצָרָה לְשַׁלַּח בְּתוֹכוֹ אוֹתָה
רוּחַ שְׁלֹא יִסְטָה יְמִינָה אוֹ שְׂמֵאלָה. וּבְשְׂדֵה לֹא

יכול הקול לשלח אותו כף, שהרי כמו זה קול השופר נדחה החוצה בדרך ישר מתוך מקום דחוק, והולך ובוקע רקיעים, ועולה בעליה לעורר רוח שלמעלה.

ואם תאמר, הרי כתוב (בראשית כד) ויצא יצחק לשוח בשדה? שונה יצחק, שדבר אחר היה בו מה שלא היה בכל העולם. ועוד, שפסוק זה לא לזה הוא בא, שודאי בשדה לא היה מתפלל, והרי בארנו. (ע"כ רעיא מהימנא)

שנינו, אמר רבי אבא, אשרי חלקם של אותם שזכאים לומר שירה זו בעולם הזה, שזכאים לאמרה לעולם הבא. ושירה זו נבנתה בעשרים ושנים אותיות קדושות חקוקות ובעשר אמירות, והכל נרשם בשם הקדוש, והכל שלמות של השם הקדוש, והרי עוררנו הדברים. **אמר** רבי שמעון, באותה שעה שהיו עומדים ישראל על הים ואומרים שירה, התגלה הקדוש ברוך הוא עליהם, וכל מרכבותיו וחילותיו, כדי שיכירו את מלכם שעשה להם כל אותם נסים וגבורות, וכל אחד ואחד ידע והתבונן מה שלא ידעו והתבוננו שאר נביאי העולם.

שָׁאם תֹּאמַר שְׁלֹא יָדְעוּ וְלֹא הִדְבִּיקוּ הַשִּׁיגוּ
 חֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה – מִן הַשִּׁירָה הַזֹּאת תִּרְאֶה
 שְׁכֻלָם הַסֹּתְפָלוּ בַחֲכָמָה וַיִּדְעוּ דְבָרִים וְאָמְרוּ.
 שָׁאם לֹא כֵן, אֵיךְ אָמְרוּ כֻלָּם מְלִים אַחֲדוֹת שְׁלֹא
 סָטוּ אֱלֹהֵי מַאֲלָה, וּמָה שְׁאָמַר זֶה – אָמַר זֶה, וְלֹא
 הַקָּדִים מְלָה זֹאת לְמַלְהָה זֹאת, אֲלֵא כֻלָּם בְּמִשְׁקַל אֶחָד,
 וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ בְּפִי כָל אֶחָד וְאֶחָד, וְכָל הַדְּבָרִים
 נֶאֱמְרוּ כְּאֵלוֹ יֵצְאוּ מִפֶּה אֶחָד? אֲלֵא וְדַאי כֻלָּם
 בַּחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה הַסֹּתְפָלוּ, וַיִּדְעוּ דְבָרִים
 עֲלִיּוֹנִים, וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ בְּפִי כָל אֶחָד וְאֶחָד.

וְאֶפְלוּ אוֹתָם שְׁבַמְעֵי אִמָּם הָיוּ כֻלָּם כְּאֶחָד
 אוֹמְרִים שִׁירָה, וְהָיוּ כֻלָּם רוֹאִים מָה
 שְׁלֹא רָאָה יַחְזָקָאֵל הַנְּבִיא, וְעַל כֵּן הָיוּ כֻלָּם
 מִסֹּתְפָלִים כְּאֵלוֹ רוֹאִים עֵין בְּעֵין. וְכַשְׁסִּימוּ
 הַדְּבָרִים, כֻּלָּם מִבְּשָׂמִים בְּנִפְשָׁם וּתְאֵבִים
 לְרֹאוֹת וְלִהְסֹתְפֵל, וְלֹא הָיוּ רוֹצִים לְנִסֵּעַ מִשָּׁם
 מֵרַב הַשְּׁתוֹקְקוֹת.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר מֹשֶׁה לְקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא:
 בְּנִיךָ לֹא רוֹצִים לְנִסֵּעַ מִן הַיָּם מֵרַב
 הַשְּׁתוֹקְקוֹת לְהִסְתְּפֵל בְּךָ. מָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא? הִסְתִּיר אֶת כְּבוֹדוֹ הַחוּצָה לְמַדְבָּר,
 וְשָׁם הִתְגַּלָּה וְלֹא הִתְגַּלָּה.

אָמַר לָהֶם מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל: כִּמָּה (פְּעָמִים לְנִסְעַ מִשָּׁם, וְלֹא רָצוּ) פְּעָמִים אָמַרְתִּי לְנִסְעַ מִשָּׁם וְלֹא רָצִיתֶם? עַד שֶׁהֲרָאָה לָהֶם זִיו כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּמִּדְבָּר, וּמִיָּד הָיוּ תְּאֵבִים. וְלֹא נִסְעוּ, עַד שֶׁאֲחֻז בָּהֶם מֹשֶׁה וְהֲרָאָה לָהֶם זִיו כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּמִּדְבָּר. אֲזַי מְרַב תְּשׁוּקָה וְרָצוֹן לְהִסְתַּכֵּל הַסִּיעַ אוֹתָם מֹשֶׁה. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וַיִּסַּע מֹשֶׁה אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּם סוּף וַיֵּצְאוּ אֶל מִדְבַר שׁוּר. מַה זֶה מִדְבַר שׁוּר? מִנְהִיג שֶׁהָיוּ רוֹצִים לְהִסְתַּכֵּל בוֹ, זִיו כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְעַל זֶה נִקְרָא מִדְבַר שׁוּר – שֵׁם הַסְתַּכְלוּת.

וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בַּמִּדְבָּר וְלֹא מָצְאוּ מַיִם. וְאִין מַיִם אֶלָּא תוֹרָה, שְׁנֵאמַר (ישעיה נה) הוֹי כָּל צִמָּא לְכוּ לַמַּיִם. אָמַר רַבִּי יִיסָא, וְכִי מִי נִתֵּן לָהֶם כָּאֵן תוֹרָה, וְהָרִי עַד עַכְשָׁו לֹא נִתְּנָה לָהֶם תוֹרָה?

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הֵם יֵצְאוּ לַמִּדְבָּר לְהִסְתַּכֵּל, וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נָטַל זִיו כְּבוֹדוֹ מִשָּׁם, וְהֵם הִלְכוּ לְהִסְתַּכֵּל [לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא] בוֹ וְלֹא מָצְאוּ אוֹתוֹ. וְלִמְדָנוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא תוֹרָה, וְאִין מַיִם אֶלָּא תוֹרָה, וְאִין תוֹרָה אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים בַּמִּדְבָּר,
הַתְּגַלָּה עֲלֵיהֶם רְשׁוּת אַחֲרַת שֶׁל שְׂאֵר
הָעַמִּים, אוֹתוֹ שְׁשׁוּלֵט בַּמִּדְבָּר, וּפָגַשׁ בָּהֶם שָׁם.
רְאוּ יִשְׂרָאֵל שְׂזָה לֹא הָיָה אוֹתוֹ זִיו כְּבוֹד
מִלְּכֶם. זֶהוּ שְׁכַתוֹב וַיָּבֵאוּ מִרְתָּהּ וְלֹא יָכְלוּ
לְשַׁתֵּת מִים מִמֶּרְהָ. מָה הֵטַעַם? כִּי מָרִים הֵם.
לֹא הִתְבַּשְּׂמָה נַפְשָׁם כְּבַתְחִלָּה. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא
שָׁבָא לְקַטְרֵג עֲלֵיהֶם.

מָה כָּתוּב? וַיִּצְעַק אֶל ה' וַיִּזְרְהוּ ה' עַיִן, וַאֲיֵן עַיִן
אֲלֵא תוֹרָה, שְׁכַתוֹב (מִשְׁלֵי ג) עַיִן חַיִּים הִיא
לְמַחְזִיקִים בָּהּ. וַאֲיֵן תוֹרָה אֲלֵא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא. רַבִּי אַבָּא אָמַר, אֵינן עַיִן אֲלֵא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא, שְׁכַתוֹב (דְּבָרִים כ) כִּי הָאָדָם עַיִן הַשְּׂדֵה, עַיִן
הַשְּׂדֵה וְדַאי, זֶה עַיִן שְׂדֵה שֶׁל תְּפוּחִים קְדוּשִׁים
(מִלְּכוּת). וְכִשְׁהַתְּגַלָּה זִיו כְּבוֹד מִלְּכֶם עֲלֵיהֶם, אֲזַ
וַיִּשְׁלַף אֶל הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם. מָה זֶה וַיִּמְתְּקוּ
הַמַּיִם? שְׁקַטְגוֹר נַעֲשֶׂה סִנְגוֹר.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, בֵּא רְאֵה, בַּתְּחִלָּה כְּשֶׁנִּכְנְסוּ
יִשְׂרָאֵל לְבְרִית שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא
נִכְנְסוּ כְּרָאוּי, מָה הֵטַעַם? כִּי נִמְוֹלוּ וְלֹא נִפְרְעוּ,
וְלֹא הַתְּגַלָּה הִרְשָׁם הַקְּדוּשׁ. כִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעוּ לְכֹאן
מָה כָּתוּב? שָׁם שָׁם לֹא חֵק וּמִשְׁפָּט. שָׁם נִכְנְסוּ

יִשְׂרָאֵל לְשָׁנֵי חֻלְקִים קְדוּשִׁים בְּאוֹתוֹ גְּלוּי
 שֶׁהִתְגַּלָּה הָרֶשֶׁם שְׁלָהֶם, וְנִקְרְאוּ חֶק וּמִשְׁפָּט. חֶק
 – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי לא) וַתִּתֵּן טָרֶף לְבֵיתָהּ וְחֶק
 לְנַעֲרֹתֶיהָ. וּמִשְׁפָּט – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מִשְׁפָּט לְאֱלֹהֵי
 יַעֲקֹב. וְשֵׁם נִסְהוּ – בְּאוֹתוֹ אוֹת קֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 כִּי חֶק לְיִשְׂרָאֵל הוּא. בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַבִּי יִיבֹא סָבֵא
 אָמַר הַדְּבָר עַל אוֹתוֹ מִטָּה קְדוּשׁ.

וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוּעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ.
 וַיֹּאמֶר, מַה זֶה וַיֹּאמֶר? לֹא כְּתוּב מִי
 אָמַר אֶת זֶה. אֲלֵא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר. רַבִּי
 חִזְקִיָּה אָמַר, שָׁמַעְנוּ (משמע) אֲמִירָה סֶתֶם מֵאֲמִירָה
 סֶתֶם, שְׁכַתוּב (שמות כד) וְאֵל מִשֶּׁה אָמַר עֲלֶיהָ אֵל ה'.
 אָמַר, לֹא כְּתוּב מִי אָמַר. אֵף כָּאֵן וַיֹּאמֶר סֶתֶם,
 וְלֹא כְּתוּב מִי אָמַר.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִשְׁמַע שְׁכַתוּב וַיִּצְעַק אֵל ה'
 וַיֹּרְהוּ ה' עֵץ, מִכָּאֵן מִשְׁמַע וַיֹּאמֶר,
 וּמִשְׁמַע מִי אָמַר דְּבַר זֶה. לְקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ? לְקוֹלִי
 הֲיֵה צְרִיף לְהִיּוֹת! אֲלֵא לְאוֹתוֹ קוֹל שֶׁנִּכְנְסוּ בוּ.

אָמַר רַבִּי אַבְיָא, אַחַר שֶׁהִתְגַּלָּה בְּהֵם רֶשֶׁם
 הַקְּדוּשׁ, נִכְנְסוּ בְּשָׁנֵי חֻלְקִים קְדוּשִׁים,
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, וְכִיּוֹן שֶׁנִּכְנְסוּ בְּשָׁנֵי אֱלֹהֵי, נִכְנְסוּ

בְּשָׁנֵי הַחֲלָקִים הָאֲחֵרִים הִלְלוּ, שְׁכַפְּאֶשׁר יַעֲלוּ
 בְּשָׁנֵי הָאֲחֵרִים הִלְלוּ, יִתְחַבְּרוּ בְּאֵלֶּה וְלֹא יִמְנְעוּ
 הַבְּרָכוֹת, וְלִכֵּן בְּאֵלֶּה מְגִיעוֹת הַבְּרָכוֹת [וּמִשׁוֹם
 כֵּן בְּאֵלֶּה מְגִיעִים] עַד הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

וּמִמּוֹקוֹמוֹ שֶׁל הַכְּתוּב נִשְׁמַע הַדָּבָר, שְׁכַתּוּב
 וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע. וַיֹּאמֶר –

זֶה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. וּמָה אָמַר? אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע
 לְקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ, כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אִשׁ
 אוֹכְלָה הוּא – זו כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְהֵיטֵר בְּעֵינָיו
 תַּעֲשֶׂה – זֶה צְדִיק. וְהֵאֲזִינָה לְמִצְוֹתָיו – זֶה נָצַח.
 וְשִׁמְרָתָ כָּל חֻקָּיו – זֶה הוֹד. כִּיִּן שֶׁנִּכְנָסוּ בְּאֵלֶּה,
 הֵרִי הִגִּיעוּ לְמֶלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. אַחַר כֵּן מָה כְּתוּב? כָּל
 הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שִׁמְתִי בַּמִּצְרִים לֹא אֲשִׁים עֲלֶיךָ כִּי
 אֲנִי ה' רַפְּאֵךְ. כִּי אֲנִי ה' – זֶה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

סדר הלימוד ליום ז טבת [יום 96 בשנה]

נִשְׁמָע, שְׁכַל מִי שֶׁשׁוֹמֵר אֶת הַרְשֵׁם הַקָּדוֹשׁ
 הַזֶּה, מִמְּנוּ עוֹלָה עַד הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ
 הָעֲלִיּוֹן. מָה מִשְׁמַע? מִשְׁמַע אוֹתָם שְׁנַיִם
 שֶׁהַתְּכַנִּס בָּהֶם הַזֶּרַע, וְשִׁמְן מִשַּׁחַת קֹדֶשׁ,
 שֶׁשׁוֹפְכִים אוֹתוֹ בְּפִי הָאָמָה, [וְעַל זֶה] נִקְשְׁרוּ
 כְּאֶחָד, וְהַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן עָלֵיהֶם, וְנִקְשְׁרוּ בוּ.

וְעַל כֵּן, מִי שֶׁנִּכְנַס בְּשָׁנֵי אֱלֹהִים וְשׁוֹמֵר אוֹתָם,
נִקְשָׁר בְּשָׁנֵי הָאֲחֵרִים וְנִכְנַס בָּהֶם, וְאִז מִגִּיעַ
לְמֶלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְדַאי מִי שֶׁזֹּכֵה בְּצַדִּיק, זֹכֵה
בְּנִצּוּחַ וְהוֹד וְשִׁלְשֵׁת אֱלֹהִים, שֶׁהַתְּבָרָכָה בָּהֶם
כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּמִי שֶׁזֹּכֵה בָּהֶם, זֹכֵה בְּמֶלֶךְ
הַקָּדוֹשׁ, וְנִכְנַס בְּכָל הָאֲרָבָעָה.

וּכְנִנְגָד אֲרָבָעָה אֵלוֹ שְׁמִירָה לְרֵשֶׁם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה
מֵאֲרָבָעָה דְבָרִים: שְׁמִירָה שֶׁל כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל – שְׁמִירָה שֶׁל נְדָה. שְׁמִירָה שֶׁל צַדִּיק –
שְׁמִירָה שֶׁל שְׁפָחָה. שְׁמִירָה שֶׁל נִצּוּחַ – שְׁמִירָה
שֶׁל בֵּת עֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת. שְׁמִירָה שֶׁל הוֹד
– שְׁמִירָה שֶׁל זִוְנָה. וְעַל זֶה לְקוּל ה' אֱלֹהֵינוּ – זו
כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

בַּמָּה זֹכִים יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל פָּנֵי שְׂכִינָה? בְּשְׁמִירָה
מְנַדָּה, וְעַל זֶה כָּתוּב (ויקרא יח) וְאֵת אִשָּׁה
בְּנִדַת טְמֵאָתָה לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ. מַה זֶה
לְגִלּוֹת? זו כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וּבְזֶה אַחֲזִים וְנִקְשָׁרִים
דְּבָרִים אֲחֵרִים שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִקְשָׁרֶת בָּהֶם. וְהָרִי
בְּאֲרָנוּ הַדְּבָרִים.

וְהַיִּשָּׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה – זֶה צַדִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב
(תהלים לד) עֵינַי ה' אֵל צַדִּיקִים, לְהִשָּׁמֵר

משפחה. והרי בארנו את הדברים, שכתוב
 ושפחה כי תירש גבירתה, שגורם לצדיק
 שידבק בשפחה. והאזנת למצותיו - זה נצח,
 להשמר [שלא ישקר בו] שלא יכניס רשם זה
 בבת אל נכר, ולא ישקר בנצח, שכתוב (שמואל-א
 טו) וגם נצח ישראל לא ישקר. ומי ששומר את
 זה, קיים מצוותיו, שכתוב (שמות לד) כי לא
 תשתחוה לאל אחר. ושמרת כל חקיך - זה סוד,
 להשמר מן זונה.

זוה הולך כמו ששנינו. אמר רבי יהודה, מה זה
 שכתוב (תהלים מה) חגור חרבה על ירך גבור
 הודך והדרך. אלא, כל מי שמזרז את עצמו ושם
 את פחד החרב השנונה החזקה כנגדו, על ירך
 - מה זה על ירך? זהו הרשם הקדוש, כמו
 שנאמר (בראשית כד) שים נא ירך תחת ירכי.

דבר אחר חגור חרבה - כלומר, זרז ותקף את
 היצר הרע שלך, שהוא חרבה, על ירך, על
 אותו רשם קדוש לשמר אותו. ואם שמר אותו אז
 נקרא גבור, והקדוש ברוך הוא מלביש אותו
 בלבושיו. ומהו לבוש של הקדוש ברוך הוא?
 הוד ונצח (והדר), שכתוב (תהלים קד) הוד והדר

לְבַשְׁתָּ. אַף כָּאֵן הוֹדֵךְ וְהִדְרֵךְ. וְאִז נִדְבַק הָאָדָם
בַּמֶּלֶךְ הַקְדוֹשׁ כְּרֹאזִי.

מכאן וְהִלָּאָה - כָּל הַמַּחְלָה אֲשֶׁר שְׁמַתִּי
בַּמְצָרִים לֹא אֲשִׁים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי ה'
רִפְאָךְ. זֶה הַמֶּלֶךְ הַקְדוֹשׁ. וְעַל זֶה הַזְהִיר אוֹתָם עַל
אוֹתוֹ דְּבַר מִמֶּשׁ, שְׁנַתֵּן וְרָשָׁם בָּהֶם וְלֹא יוֹתֵר. וְעַד
עֲכָשׁוּ לֹא נִתְּנָה לָהֶם תּוֹרָה. אֲלֹא כִּיּוֹן שְׁכַתּוֹב,
שֵׁם שָׁם לוֹ חֵק וּמִשְׁפָּט, מִיָּד - וַיֹּאמֶר אִם שְׁמוֹעַ
תִּשְׁמַע וְגו'.

בא רָאָה, כְּשֶׁרָצָה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַזְהִיר אֶת
יִשְׂרָאֵל עַל הַתּוֹרָה, בְּכַמָּה דְּבָרִים מִשָּׁךְ
אוֹתָם, בְּכַמָּה מְשִׁיכוֹת שֶׁל חֲבִיבוֹת, כְּאָדָם
שְׁמוֹשֵׁךְ בְּנוֹ לְבֵית הָרֵב. וּבֹא רָאָה, לֹא רָצָה
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַת לָהֶם תּוֹרָה עַד שֶׁקָּרְבוּ
אֵלָיו. וּבַמָּה קָרְבוּ אֵלָיו? בְּגִלּוֹי שֶׁל הָרָשָׁם הַזֶּה,
כְּמוֹ שְׁנַתְּבֵאֵר.

אמר רַבִּי יְהוּדָה, לֹא קָרְבוּ יִשְׂרָאֵל לָהֵר סִינִי, עַד
שֶׁנִּכְנְסוּ בַּחֲלֵק שֶׁל צְדִיק וְזָכוּ בוֹ. מִנֵּיִן
לָנוּ? שְׁכַתּוֹב (שְׁמוֹת יט) בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְּבַר סִינִי.
בַּיּוֹם הַזֶּה מִמֶּשׁ דּוֹקָא. וְכַתּוֹב (ישעיה כה) וַאֲמַר בַּיּוֹם
הַהוּא הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה קוֹיֵנוּ לוֹ וְגו'.

פְּרִשְׁתַּת הַמֶּזֶן

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה הֲנִי מִמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן

הַשָּׁמַיִם. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים מא)

אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶל דָּל בַּיּוֹם רָעָה יִמְלִטְהוּ ה'. פֶּסוּק

זֶה פִּרְשׁוּהוּ, בְּשַׁעָה שְׁאָדָם שׁוֹכֵב בְּבֵית חָלְיוֹ, הָרִי

נִתְפָּס בְּבֵית הַסֵּהָר שֶׁל הַמֶּלֶךְ - רֵאשׁוּ בְּקוֹלָר,

רַגְלֵיו בְּאַזְיָקִים (בְּדַפּוּס), כַּמָּה חֲחִלּוֹת שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ

מֵצֵד זֶה וּמֵצֵד זֶה, כָּל אֵיבָרָיו בְּדַחַק נִלְחָמִים אֵלָה

בְּאֵלָה, הָאֵכֶל הָעֶבֶר מִמֶּנּוּ.

בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן מִמְנִים עָלְיוֹ אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס לְלַמֵּד

עָלְיוֹ זְכוּת לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, שְׁכָתוֹב אִם יֵשׁ

עָלְיוֹ מִלְּאָף מִלִּיץ אֶחָד מִנֵּי אֶלְף. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה

אֲשֶׁרִי חָלְקוֹ שֶׁל הָאִישׁ שֶׁנִּכְנָס אֵלָיו וּמִלְּמַד אוֹתוֹ

דֶּרֶךְ לְהַנְצִיל מִן הַדִּין. זֶהוּ שְׁכָתוֹב אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל

אֶל דָּל.

וַאִיךָ יָכוֹל לְהַצִּיל אוֹתוֹ? לְלַמְדוֹ דֶּרֶךְ הַחַיִּים

לְשׁוֹב לְפָנֵי אֲדוֹנוֹ, אִזְ נַעֲשֶׂה אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס

עָלְיוֹ לְמַעֲלָה. וּמָה שְׁכָרוֹ? בַּיּוֹם רָעָה יִמְלִטְהוּ ה'.

דְּבַר אַחַר אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶל דָּל - כַּמָּה חֲזַק הַשְּׂכָר

שֶׁל הָעֲנִי לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי חֲיִיא, תַּמְהָתִּי עַל הַפֶּסוּק הַזֶּה שְׁכָתוֹב

כִּי שִׁמְעֵ אֶל אֲבִיוֹנִים ה', וְכִי אֶל

אָביוֹנִים שׁוֹמֵעַ וְלֹא לְאַחַר? אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
 מִשׁוּם שֶׁהֵם קְרוֹבִים יוֹתֵר לְמַלְךְ, שְׁכָתוּב (שם נא)
 לֵב נִשְׁכָּר וְנִדְפָה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה, וְאֵין לָךְ
 בְּעוֹלָם שֶׁהוּא שָׁבוּר לֵב כְּמוֹ הָעֲנִי. עוֹד, אָמַר רַבִּי
 שְׁמַעוֹן, בֵּא רְאֵה, כָּל אוֹתָם בְּנֵי הָעוֹלָם נִרְאִים
 לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּגוֹף וְנַפֶּשׁ, וְהָעֲנִי לֹא
 נִרְאֶה אֲלָא בְּנַפֶּשׁ לְבַדָּה, וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קְרוֹב
 לְנַפֶּשׁ יוֹתֵר מִלְּגוֹף.

עֲנִי אַחַד הָיָה בְּשִׁכְנוֹתוֹ שֶׁל רַבִּי יִיסָא, וְלֹא הָיָה
 מִי שִׁישְׁגִיחַ בוֹ, וְהוּא הָיָה מִתְבַּיֵּשׁ וְלֹא
 הִפְצִיר בְּבְנֵי אָדָם. יוֹם אַחַד נִחְלַשׁ, נִכְנַס עָלָיו רַבִּי
 יִיסָא. שָׁמַע קוֹל אַחַד שְׁאוֹמֵר: צִדֵּק צִדֵּק, הֲרִי
 נֶפֶשׁ פּוֹרַחַת אֵלַי וְלֹא הִגִּיעוּ יָמָיו! אוֹי לְבְנֵי עִירוֹ
 שֶׁלֹּא נִמְצָא בָהֶם שִׁישִׁיב נֶפֶשׁוֹ אֵלָיו! קָם רַבִּי
 יִיסָא וְשִׁפְךָ בְּפִיו מַיִם שֶׁל גְּרוּגְרוֹת עִם מִדָּה שֶׁל
 יֵין רְקוּחַ. בִּקְעָה זַעָה בְּפָנָיו, וְשָׁב רוּחוֹ אֵלָיו.

לְאַחַר בָּא וְשָׂאֵל אוֹתוֹ. אָמַר: חַיִּיךָ רַבִּי,
 נֶפֶשִׁי יִצְאָה מִמֶּנִּי וְהִבִּיאוּ אוֹתָהּ לְפָנֵי
 כְּסֵא הַמְּלָךְ, וְרִצְתָהּ לְהִשְׁאֵר שָׁם, אֲלָא שְׂרָצָה
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְזִכּוֹת אוֹתָךְ, וְהִכְרִיזוּ
 עָלֶיךָ: עֲתִיד הוּא רַבִּי יִיסָא לְהַעֲלוֹת רוּחוֹ
 וְלְהַתְקַשֵּׁר בְּחֶדֶר אַחַד קָדוֹשׁ שְׁעֵתִידִים

החברים לעורר בארץ. והרי תקנו שלשה כסאות שעומדים לה ולחבריך. מאותו היום היו משגיחים בו בני עירו.

עוד, עני אחד אחר עבר לפני רבי יצחק, והיה בידו חצי מעה כסף. אמר לרבי יצחק: השלם לי ולבני ולבנותי את נפשותינו. אמר לו: ואיך אשלים לנפשותיכם, שהרי לא נמצא אצלי כי אם חצי מעה? אמר לו: בזה אני אשלים בחצי מעה שיש אצלי. הוציאה ונתן לו.

הראו לו בחלומו, שהיה עובר על שפת הים הגדול ורצו לזרק אותו לתוכו, ראה את רבי שמעון שהושיט ידו כנגדו, ובא אותו עני והוציאו, ונתנו בידי רבי שמעון ונצל. כשהתעורר, נפל בפיו פסוק זה, (תהלים מא) אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה'.

ובא ראה, כל יום ויום נוטף טל מהעתיק הקדוש לזעיר אנפין, ומתברכים כל שדה התפוחים הקדושים, ומאותו טל נשפע לאלו שלמטה, וממנו נזונים מלאכים קדושים, כל אחד ואחד כפי מאכלו. זהו שכתוב (שם עח) לחם אבירים אכל איש, ומאותו מזון אכלו ישראל במדבר.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כַּמָּה בְּנֵי אָדָם נְזוּנִים בְּזִמָּן
הַזֶּה מִמֶּנּוּ, וּמִי הֵם? אֵלּוּ הַחֲבָרִים
שֶׁשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה יָמִים וְלֵילוֹת. וְכִי יַעֲלֶה עַל
דַּעְתְּךָ מֵאוֹתוֹ מְזוּן מִמֶּשׁ? לֹא, אֶלָּא כַּעֲיֵן אוֹתוֹ
מְזוּן מִמֶּשׁ שֶׁשְּׁקוּל עַל אֶחָד פִּי שְׁנַיִם.

בֵּא רֵא, כְּשֶׁנִּכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל וְנִדְבְּקוּ בַּמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ
מִשׁוּם גְּלוּי שֶׁל הָרָשָׁם הַקְּדוֹשׁ, אֲזִי זָכוּ לֶאֱכֹל
לֶחֶם אַחֵר עֲלִיּוֹן יוֹתֵר מִמֶּה שֶׁהָיָה בַּתְּחִלָּה.
בַּתְּחִלָּה, כְּשֶׁיִּצְאוּ מִמִּצְרַיִם, נִכְנְסוּ לֶלֶחֶם שְׁנִקְרָא
מִצָּה, וְכַעַת זָכוּ וְנִכְנְסוּ לֶאֱכֹל לֶחֶם אַחֵר יוֹתֵר
עֲלִיּוֹן, מִמָּקוֹם עֲלִיּוֹן, שֶׁכְּתוּב הִנְנִי מִמְטִיר לָכֶם
לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם. מִן הַשָּׁמַיִם מִמֶּשׁ. וּבְאוֹתוֹ זִמָּן
הוּא נִמְצָא לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל מִמָּקוֹם זֶה. חֲבָרִים
שֶׁשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, נְזוּנוּ מִמָּקוֹם אַחֵר יוֹתֵר
עֲלִיּוֹן, וּמֵהוּ? כִּכְתוּב (קהלת ז) הַחֲכָמָה תַּחֲיֶיהָ
בְּעֲלִיָּהּ. מָקוֹם יוֹתֵר עֲלִיּוֹן.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, אִם כֵּן, לָמָּה חָלְשָׁה נַפְשָׁם
יוֹתֵר מִשָּׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם, שֶׁהָרִי שָׂאֵר בְּנֵי
הָעוֹלָם בְּכַח וְחִזְק יֵתֵר נִרְאִים לְהִמָּצָא (הֵם יוֹתֵר)?
אָמַר לוֹ, יָפָה שְׂאֵלָתָּ.

בֵּא רֵא, כָּל מְזוּנוֹתֵיהֶם שֶׁל בְּנֵי הָעוֹלָם בָּאִים
מִלְמַעְלָה. אוֹתוֹ מְזוּן שָׂבָא מִן הַשָּׁמַיִם

וְהָאֲרֵץ, זֶה מְזוּן שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, וְהוּא מְזוּן שֶׁל הַכֹּל, וְהוּא מְזוּן גַּם וְעַב. וְאוֹתוֹ מְזוּן שֶׁבֵּא יוֹתֵר מִלְּמַעְלָה, הוּא מְזוּן יוֹתֵר דְּקִיק, שֶׁבֵּא מִמָּקוֹם שְׁנַמְצָא הַדִּין, וְזֶהוּ הַמְּזוּן שֶׁאֶכְלוּ יִשְׂרָאֵל כְּשִׁיּוֹצְאוּ מִמִּצְרַיִם. [יוֹתֵר דְּקִיק] הַמְּזוּן שְׁנַמְצָא לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל בְּאוֹתוֹ זְמַן בַּמַּדְבָּר, מִמָּקוֹם עֲלִיּוֹן שְׁנִקְרָא שָׁמַיִם, הוּא מְזוּן יוֹתֵר דְּקִיק, שְׁנִכְנַס יוֹתֵר לְנַפֵּשׁ מֵהַכֹּל, וְנִפְרַד יוֹתֵר מֵהַגּוֹף, וְנִקְרָא לְחַם אֲבִירִים.

הַמְּזוּן הַיּוֹתֵר עֲלִיּוֹן מֵהַכֹּל הוּא מְזוּן הַחֲבָרִים, אוֹתָם שְׁמִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, שְׂאוֹכְלִים מְזוּן שֶׁל רוּחַ וּנְשָׁמָה, וְלֹא אוֹכְלִים מְזוּן הַגּוֹף כָּלָל, וְהֵינּוּ מִמָּקוֹם עֲלִיּוֹן נִכְבָּד עַל הַכֹּל, וְנִקְרָא חֲכָמָה. לְכֵן חָלַשׁ גּוֹף הַחֲבָרִים יוֹתֵר מִבְּנֵי הָעוֹלָם, שֶׁהָרִי לֹא אוֹכְלִים מְזוּן הַגּוֹף כָּלָל, וְאוֹכְלִים מְזוּן שֶׁל רוּחַ וּנְשָׁמָה מִמָּקוֹם רְחוֹק עֲלִיּוֹן נִכְבָּד מֵהַכֹּל. וְלְכֵן אוֹתוֹ מְזוּן דְּקִיק מִן הַדְּקִיק יוֹתֵר מֵהַכֹּל. אֲשֶׁרִי חָלַקְסָם. זֶהוּ שֶׁפְּתוּב הַחֲכָמָה תְּחִיָּה בְּעֲלִיָּה. אֲשֶׁרִי חָלְקוֹ שֶׁל הַגּוֹף שֶׁיְכוּל לְהִזּוֹן בְּמְזוּן הַנְּפֶשׁ. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדַאי כֶּף הוּא. אָבֵל בְּזַמַּן הַזֶּה אֵיךְ נִמְצְאוּ מְזוֹנוֹת אֵלּוּ? אָמַר לוֹ, וְדַאי שִׁיפָה שְׂאֵלְתָּ. בֵּא רְאֵה, וְזֶהוּ בְּרוּר הַדְּבָר,

מְזוֹן רֵאשׁוֹן הוּא מְזוֹן שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, אוֹתוֹ שָׁבָא
מִשָּׁמַיִם וְאַרְצָ, וְהוּא מְזוֹן הַגּוֹרֵף (שֶׁל הַכֹּל).

מְזוֹן שֶׁהוּא יוֹתֵר עֲלִיּוֹן מִמֶּנּוּ, אוֹתוֹ שֶׁהוּא יוֹתֵר
דְּקִיר, וּבָא מִמְּקוֹם שֶׁהַדִּין שָׂרוּי, שְׁנִקְרָא
צְדָק, וְזֶהוּ מְזוֹן הָעֲנִיִּים. וְסוּד הַדְּבָר – מִי
שֶׁמְשָׁלִים לְעֲנִי, מְשָׁלִים לוֹ אוֹת אַחַת וְנִעֲשֶׂה
צְדָקָה, וְסוּד זֶה – (מְשָׁלִי יֵא) גִּמְלַנְפוּשׁוֹ אִישׁ חֶסֶד.
גְּמִילוֹת חֶסֶדִים מְשָׁמַע, שֶׁהָרִי בְּדִין שָׂרוּי,
וְהַשָּׁלִים לוֹ חֶסֶד, אֲזֵי הוּא רַחֲמִים.

מְזוֹן יוֹתֵר עֲלִיּוֹן מֵאַלֶּה, הוּא מְזוֹן עֲלִיּוֹן וְנִכְבֵּד
מִמְּקוֹם שְׁנִקְרָא שָׁמַיִם, וְהוּא דְּקִיק מִכָּלֵם,
וְהוּא מְזוֹן שֶׁל חוֹלִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב (תְּהִלִּים מֵא) ה'
יִסְעֲדָנוּ עַל עֶרֶשׁ דְּוִי כָּל מְשָׁכְבוֹ הַפִּכְתָּ בְּחִלּוֹ. ה'
דְּוִקָא. מָה הַטַּעַם? מְשׁוּם שֶׁהַחוֹלִים הִלְלוּ אֵינָם
נְזוֹנִים אֶלָּא בְּאוֹתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִמֶּשׁ.
[וּמָהוּ? חֵלֶב וָדָם. זֶהוּ שְׁכָתוּב (יְחֻזְקָא לְמַד) לְהַקְרִיב
לִי חֵלֶב וָדָם. וְזֶהוּ מְזוֹן מִמְּקוֹם שְׁנִקְרָא שָׁמַיִם,
וְהוּא נִכְבֵּד וְעֲלִיּוֹן, דְּקִיק מֵהַכֹּל].

מְזוֹן עֲלִיּוֹן קְדוֹשׁ וְנִכְבֵּד זֶהוּ מְזוֹנוֹת שֶׁל רוּחוֹת
וְנִשְׁמוֹת, וְהוּא מְזוֹן שֶׁל מְקוֹם רַחוּק עֲלִיּוֹן,
(מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנִקְרָא נַעַם ה'). וְהַנִּכְבֵּד מֵהַכֹּל הוּא מְזוֹן

החברים שמשתדלים בתורה, והוא מזון שבא מחכמה עליונה. מה הטעם ממקום זה? משום שתורה יצאה מחכמה עליונה, ואותם שמשתדלים בתורה נכנסים בעקר שרשיה, ולכן מזונם בא מאותו מקום קדוש עליון.

בא רבי אלעזר ונשק ידו. אמר, אשרי חלקי שעמדתי בדברים הללו! אשרי הצדיקים שמשתדלים בתורה ימים ולילות, שזוכים להם בעולם הזה ובעולם הבא, שכתוב (דברים ל) כי הוא חייך וארך ימיה.

הגני ממטיר לכם לחם מן השמים. רבי יוסי פתח, (תהלים קמה) פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון. מה כתוב למעלה? עיני כל אליך ישברו. כל אותם בני העולם מצפים וזוקפים עינים לקדוש ברוך הוא, ולכן (אבל) כל אותם בני האמונה מבקשים (צריכים לבקש) בכל יום ויום לשאל את מזונם מן הקדוש ברוך הוא ולהתפלל תפלותיהם עליו.

מה הטעם? משום שכל מי שמתפלל תפלתו לקדוש ברוך הוא על מזונו, גורם שיתברך כל היום על ידו אותו האילן שמזון כלם בו.

[וְטַעַם הַדְּבָר – (תהלים סח) בְּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם] וְאַף עַל
 גַּב שְׁנַמְצָא עִמוֹ, צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא וּלְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה עַל הַמְּזוֹן בְּכָל יוֹם, כְּדֵי
 שְׂיִמְצָאוּ עַל יְדוֹ בְּרָכוֹת כָּל יוֹם וַיּוֹם לְמַעְלָה, וְזֶהוּ
 (שם סח) בְּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם.

וְעַל זֶה לֹא צָרִיךְ לְאָדָם לְבַשֵּׁל מְזוֹן מִיוֹם לְיוֹם
 אַחֵר, שֶׁלֹּא לְעֵכָב יוֹם לְיוֹם אַחֵר. זֶהוּ
 שְׁכַתוֹב וַיֵּצֵא הָעַם וּלְקַטּוֹ דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ. יוֹם
 בְּיוֹמוֹ דְּוָקָא, חוּץ מֵעֶרֶב שַׁבָּת לְשַׁבָּת, כְּמוֹ
 שְׂבָאֲרָנוּ. וְאִזּוֹ נִמְצָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלֹא
 בְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם, וְאִזּוֹ כָּתוּב פּוֹתַח אֶת יְדָךְ וְגו'.
 מָה זֶה רְצוֹן? אוֹתוֹ רְצוֹן שְׁנַמְצָא מֵהֶעֱתִיק
 הַקָּדוֹשׁ, וַיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ רְצוֹן לְהַמְצִיא מְזוֹן לְכָל. וּמִי
 שְׁשׂוֹאֵל מְזוֹנוֹת בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, הֵהוּא נִקְרָא בֶן
 נְאֻמָּן, בְּסוּד שְׂבִשְׂבִילוֹ נִמְצָאִים בְּרָכוֹת לְמַעְלָה.
 רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (שם קמז) רוֹצֵה ה' אֶת
 יְרֵאָיו אֶת הַמֵּיחָלִים לְחִסְדּוֹ. כִּמְהָ יֵשׁ
 לְבָנֵי אָדָם לְלַכֵּת בְּדַרְכֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ וּלְלַכֵּת
 בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה כְּדֵי שְׂיִמְצָאוּ בְּרָכוֹת לְכָלֶם,
 לְעֵלְיוֹנִים וּלְתַתְּוֹנִים.

שְׂלַמְדָּנוּ, מָה שְׁכַתוֹב (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ
 אֶתְפָּאֵר, וְדַאי אֶתְפָּאֵר. מָה מְשִׁמֵּעַ?

שְׁבִשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִתְפָּאֵר לְמַעְלָה. וּמָה הַפֶּאֶר שְׁלוֹ? שְׁמִינִיחַ תְּפִלִּין,
שְׁמֵת־חֲבָרִים הַגְּוֹנִים לְהַתְפָּאֵר.

שְׁנִינּוּ, רוּצָה ה' אֶת יְרֵאָיו, רוּצָה ה' בִּירְאָיו הֲיִה
צָרִיךְ לְהִיּוֹת! מַה זֶה רוּצָה ה' אֶת יְרֵאָיו?
אֲלֹא רוּצָה ה' אֶת יְרֵאָיו, כְּלוּמַר, מוֹצִיא אֶת
הַרְצוֹן הַזֶּה, וּמִתְרַצֶּה (וּמִתְיַדֵּעַ) בָּהֶם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לִירְאָיו הִירְאִים מִמֶּנּוּ. וּמִי הֵם הִירְאָיו הָאֵלֶּה
שְׁמוֹצִיא לָהֶם אֶת הַרְצוֹן הַזֶּה? חֲזַר וְאָמַר אֶת
הַמִּיחָלִים לְחֶסֶדוֹ, אוֹתָם הַמְצַפִּים וּמְחַכִּים בְּכָל
יוֹם וְיוֹם לְבַקֵּשׁ מְזוֹנָם מִן הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
מִשְׁמַע שְׁכָתוֹב אֶת הַמִּיחָלִים לְחֶסֶדוֹ.

רַבִּי יִיסָא סָבָא לֹא הִתְקִין סְעוּדָה בְּכָל יוֹם עַד
שְׁבִקֵשׁ בְּקִשְׁתּוֹ לִפְנֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל
מְזוֹנוֹת. אָמַר, לֹא נִתְקִין סְעוּדָה עַד שֶׁתִּנְתֵּן מִבֵּית
הַמֶּלֶךְ. אַחֵר שְׁבִקֵשׁ בְּקִשְׁתּוֹ לִפְנֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, הֲיִה מְחַכָּה שְׁעָה אַחַת, וְאָמַר: הֲרִי זְמַן
שֶׁנִּתֵּן מִבֵּית הַמֶּלֶךְ, מִכָּאן וְהִלְאָה הַתְקִינוּ
הַסְעוּדָה! וְזוּהִי הַדְרָךְ שֶׁל אוֹתָם יְרֵאֵי הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, יְרֵאֵי חֵטְא.

אוֹתָם הַרְשָׁעִים שְׁהוֹלְכִים עֲקָמִים בְּדַרְכֵי
הַתּוֹרָה, מַה כָּתוּב בָּהֶם? (ישעיה ה) הוּי

מִשְׁפִּימִי בִבְקָר שְׂכָר יִרְדְּפוּ. וְעַל זֶה רוֹצֵה ה' אֶת
 יִרְאִיו אֶת הַמֵּיחָלִים לְחֻסְדּוֹ. דְּוָקָא לְחֻסְדּוֹ. (ובגדה)
 נוֹדְעִים בְּנֵי הָאָמוּנָה בְּכָל יוֹם וַיּוֹם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
 וַיִּצָּא הָעַם וְלָקְטוּ דְבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ. יוֹם בְּיוֹמוֹ
 אָמַר, וְלֹא דְבַר יוֹם לְיוֹם אַחֵר.

וְכָל כֶּף לָמָּה? לְמַעַן אֲנִסְנוּ הַיֵּלֶךְ בְּתוֹרַתִי אִם
 לֹא. בְּכֹאֵן נוֹדְעִים אוֹתָם בְּנֵי הָאָמוּנָה, שְׁכָל
 יוֹם וַיּוֹם הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ יִשְׁרָה בְּתוֹרָה. רַבִּי יִצְחָק
 אָמַר מִכָּאֵן, (משלי יג) צְדִיק אֲכִיל לְשִׁבְעַ נֶפֶשׁוֹ – אַחֵר
 שֶׁהַשְּׂבִיעַ נֶפֶשׁוֹ מִלְּהַתְּפִלֵּל וְלָקְרָא בְּתוֹרָה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בֹּא רְאֵה, עַד שְׁלֹא נָתַן
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, הַבְּחִין
 בֵּין אוֹתָם בְּנֵי הָאָמוּנָה לְבֵין אוֹתָם רְשָׁעִים
 שְׂאִינָם בְּנֵי אָמוּנָה וְלֹא עוֹמְדִים בְּתוֹרָה. וּבִמָּה
 הַבְּחִין בָּהֶם? בְּמֶן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֲנִסְנוּ. וְכָל
 אוֹתָם שֶׁנִּמְצְאוּ שֶׁהֵם בְּנֵי הָאָמוּנָה, רָשָׁם אוֹתָם
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרָשָׁם שֶׁל כְּתוֹר הַחֲסִיד, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר הַמֵּיחָלִים לְחֻסְדּוֹ, וְעַל זֶה לְמַעַן אֲנִסְנוּ.
 וְכָל אוֹתָם שְׁלֹא נִמְצְאוּ בְּנֵי אָמוּנָה, הָעֵבִיר מֵהֶם
 הַכְּתוֹר הָעֲלִיּוֹן הַזֶּה, וְהֶמֶן הַכְּרִיז וְאָמַר, וּבִטָּן
 רְשָׁעִים תְּחַסְרוּ. וְעַם כָּל זֶה, לֹא הָעֲדִיף הַמְּרַבֵּה
 וְהַמְּעִיט לֹא הַחֲסִיר.

שְׁנֵינּוּ, בַּשְּׁעָה הַהִיא נִשְׁלְמוּ יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה
 כְּדַגְמָא שֶׁל מַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ,
 שְׁכָתוּב (שמות טו) וַיְבֹאוּ אֵילָמָה וְשֵׁם שְׁתֵּי עֶשְׂרֵה
 עֵינֹת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים וְגו'. וְהִתְחַזַּק הָאֵילָן
 הַקְּדוֹשׁ בְּשָׁנִים עֶשְׂרֵת תְּחוּמִּים, בְּאַרְבָּעָה צְדָדֵי
 הָעוֹלָם, וְהִתְחַזַּק בְּשִׁבְעִים עֲנָפִים, וְהִכֵּל כְּדַגְמָא
 שֶׁל מַעְלָה.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה נִטְף טַל קְדוֹשׁ מִהַעֲתִיק הַנִּסְתָּר,
 וּמֵלֹא אֶת רֵאשׁוֹ שֶׁל זַעִיר אֲנָפִין, מְקוֹם
 שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם. וּמֵאוֹתוֹ טַל שֶׁל אוֹר עֲלִיּוֹן קְדוֹשׁ
 הָיָה שׁוֹפֵעַ וְיורֵד מִן לְמַטָּה, וּכְשֶׁהָיָה יורֵד, הָיָה
 נִפְרָד גְּלִידִים גְּלִידִים, וְנִקְרָשׁ לְמַטָּה. זֶהוּ שְׁכָתוּב
 דִּק כִּכְפֹר עַל הָאָרֶץ.

כִּי אוֹתָם בְּנֵי אֱמוּנָה יוֹצְאִים וְלוֹקְטִים,
 וּמְבָרְכִים עֲלֵיו אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וְאוֹתוֹ
 מִן הָיָה מַעְלָה רֵיחוֹת שֶׁל כָּל הַבְּשָׁמִים שֶׁל גֵּן
 עֵדֶן, שֶׁהָרִי מִמֶּנּוּ נִמְשָׁךְ וְיורֵד לְמַטָּה. שֵׁם אוֹתוֹ
 לְפָנָיו, וּבְכָל טַעַם שָׁרְצָה – הָיָה טוֹעֵם אוֹתוֹ,
 וּמְבָרַךְ אֶת הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ.

וְאִזּוֹ מִתְבָּרַךְ בְּמַעְיוֹ, וְהָיָה מְסַתְּפֵל וְיודֵעַ לְמַעְלָה,
 וּמְסַתְּפֵל בְּחֻכְמָה הָעֲלִיּוֹנָה, וְעַל זֶה הָיָה

נִקְרָא דוֹר דְּעָה. וְאֵלֶּה הָיוּ בְּנֵי אַמּוֹנָה, וְלָהֶם נִתְּנָה
תּוֹרָה לְהִסְתַּכֵּל בָּהּ וּלְדַעַת דְּרָכֶיהָ.

וְאוֹתָם שְׁלֹא נִמְצְאוּ בְּנֵי אַמּוֹנָה, מֵה כְּתוּב
בָּהֶם? (במדבר יב) שָׁטוּ הָעַם וְלָקְטוּ. מֵה
זֶה שָׁטוּ? שְׁטוּת הָיוּ לוֹקְחִים לְעֵצָמָם, מְשׁוּם
שְׁלֹא הָיוּ בְּנֵי אַמּוֹנָה. מֵה כְּתוּב בָּהֶם? וְטַחְנוּ
בִּרְחִים אוֹ דָּכוּ בַּמְדָּכָה וְגו'. מִי הִטְרִיחַ אוֹתָם
לְכָל זֶה? אֵלֶּא שְׁהֵם לֹא הָיוּ בְּנֵי אַמּוֹנָה.

כִּמּוֹ זֶה אוֹתָם שְׁלֹא מֵאֲמִינִים בְּקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
לֹא רוֹצִים לְהִסְתַּכֵּל בְּדְרָכָיו, וְהֵם רוֹצִים
לְהִטְרִיחַ אֶת עֵצָמָם כָּל יוֹם אַחַר מְזוֹן יוֹם וְלִילָה,
אוּלַּי לֹא יַעֲלֶה בְיָדָם פֶּת לָחֶם. מִי גָרַם לָהֶם אֶת
זֶה? מְשׁוּם שְׁאִינָם בְּנֵי אַמּוֹנָה. אַף כָּאן, שָׁטוּ
וְלָקְטוּ – שָׁטוּ בְּשִׁטּוֹת שֶׁל עֵצָמָם, וְרוֹצִים
לְהִטְרִיחַ עֲלֵיו. זֶהוּ שְׁכַתּוּב וְטַחְנוּ בִּרְחִים. אַחַר
כָּל הַטְּרַחָה הַזֹּאת לֹא עָלָה בְיָדֵיהֶם, אֵלֶּא שְׁכַתּוּב
וְהָיָה טַעֲמוֹ כְּטַעַם לֶשֶׁת הַשָּׁמֶן, וְלֹא יוֹתֵר. מִי גָרַם
לָהֶם אֶת זֶה? מְשׁוּם שְׁלֹא הָיוּ בְּנֵי אַמּוֹנָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מֵה זֶה לֶשֶׁת הַשָּׁמֶן? יֵשׁ אוֹמְרִים,
שְׁהָיָה נִלוֹשׁ בְּשָׁמֶן כְּתַרְגוּמוֹ. וַיֵּשׁ אוֹמְרִים,
מֵה הִשָּׁד מִתְּהַפֵּךְ לְכַמָּה גּוֹנִים, אַף הֵמָּן מִתְּהַפֵּךְ

לכמה גננים. רבי יהודה אומר, לשד השמן –
ניקת השמן.

רבי יצחק אומר, איש לפי אכלו לקטו – וכי מי
שאוכל מעט לוקט מעט, ומי שאוכל יותר
לוקט יותר? והרי כתוב לא העדיף המרבה
והממעיט לא החסיר? אלא לפי אותם שאוכלים,
לוקטים. משמע אכלו – מי שהיה אוכל אותו.
ומשום כך לא כתוב אכילתו.

מה זה אומר? אחז אדם בעבד או באמה ואמר
שהוא שלו. בא חברו ואמר: עבד זה הוא
שלי! קרבו לפני משה לדין. אומר להם: כמה
נפשות בביתך, וכמה נפשות בביתו של זה? אמר
כך וכך. ואותה שעה אמר להם משה: לקטו
מחר, וכל אחד יבא אלי. למחר יצאו ולקטו,
ובאו לפני משה. שמו לפניו את המן, והיה מודד
אותו. אם אותו עבד של זה – מצא את אותו
העמר של העבד במן הזה, שהרי עמר אחד לכל
נפש ונפש מביתו. מדד לזה – ונמצא חסר אותו
מאכל העבד במן שלו, ועמר אחד לכל נפש
ונפש מביתו. אמר ופסק: העבד של זה הוא! זהו
שכתוב איש לפי אכלו לקטו. וכתוב עמר
לגלגלת מספר נפשתיכם.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא (יִיסָא), כְּתוּב עָרַב וַיִּדְעַתֶּם כִּי ה'
הוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּבִקֵּר וּרְאִיתֶם
אֶת כְּבוֹד ה'. עָרַב וַיִּדְעַתֶּם, בְּמָה יִדְעוּ? אֲלֵא כִּףִּי
 שְׁנִינוּ, בְּכָל יוֹם וַיּוֹם נִמְצְאוּ הַנְּהָגוֹת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא – בְּבִקֵּר הַתְּעוּרָר חֶסֶד בְּעוֹלָם. בְּאוֹתוֹ זְמַן
 שְׁנַקְרָא עָרַב, תְּלוּי הַדִּין בְּעוֹלָם, וְהָרִי פְרִשׁוּהָ
 שְׁלִכְן יִצְחָק תִּקֵּן תְּפִלַּת הַמְּנַחָה. [מֵה זֶה אוֹמֵר]
 וְעַל זֶה עָרַב וַיִּדְעַתֶּם. כְּשִׁמְתְּעוּרָר דִּין בְּעוֹלָם,
 תִּדְעוּ שְׁבִאוֹתוֹ דִּין הוֹצִיא אֶתְכֶם ה' מִמִּצְרַיִם.
 וּבִקֵּר וּרְאִיתֶם אֶת כְּבוֹד ה', שְׁהָרִי בְּאוֹתוֹ זְמַן
 מִתְּעוּרָר חֶסֶד וַיִּתֵּן לָכֶם לֶאֱכֹל.

רַבִּי חֵיִיא אָמַר הַהִפְּךְ. מֵה כְּתוּב לְמַעְלָה?
 בְּשִׁבְתֵּנוּ עַל סִיר הַבֶּשֶׂר וְגו'. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה
 הַתְּעוּרָר עָרַב. שְׁאוֹתוֹ זְמַן שְׁמַתְעוּרָר דִּין,
 מִתְּעוּרָר גַּם חֶסֶד בְּעוֹלָם. זֶהוּ שְׁכְּתוּב וַיִּדְעַתֶּם כִּי
 ה' הוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. תִּדְעוּ אוֹתוֹ חֶסֶד
 שְׁעָשָׂה עִמָּכֶם בְּזְמַן הַדִּין וְהוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ
 מִצְרַיִם. וּבִקֵּר וּרְאִיתֶם אֶת כְּבוֹד ה', כְּבוֹד ה' הָרִי
 יְדוּעַ, וְכָל כִּף לְמָה? בְּשִׁמְעַ ה' אֶת תְּלַנְתִּיכֶם וְגו'.

אָמַר רַבִּי יִיסָא, לֹא מְשַׁנָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 אֶת הַנְּהָגוֹתָיו, רַק שְׁאוֹתֶם הַרְשָׁעִים שֶׁל

הָעוֹלָם מְשַׁנִּים אוֹתָם וּמֵהַפְּכִים רַחֲמִים לְדִין,
כְּמוֹ שְׁנַת־בְּאֵר.

שָׁנָה רַבִּי אֶלְעָזָר, מֵהֶמֶן הִזָּה עֲתִידִים הַצְּדִיקִים
לֶאֱכַל לְעוֹלָם הַבָּא. וְאִם תֹּאמַר כְּמוֹ זֶה?
לֹא! אֲלֹא יוֹתֵר. שְׁלֹא הִיָּה כֶּף לְעוֹלָמִים. מֵהוּ?
כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ שֶׁכְּתוּב (תהלים כז) לַחֲזוֹת בְּנֻעַם ה'
וּלְבַקֵּר בְּהִיכָלוֹ, וְכְתוּב (ישעיה סב) עֵינַי לֹא רָאִתָּה
אֱלֹהִים זוֹלָתְךָ וְגו'.

רֵאוּ כִּי ה' נָתַן לָכֶם הַשְּׁבֵת. רַבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח,
(תהלים קל) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעַמְקִים קְרֵאתִיךָ
ה'. שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, סֵתֶם וְלֹא פָּרַשׁ מִי אָמְרוּ. אֲלֹא
שִׁיר הַמַּעֲלוֹת שֶׁעֲתִידִים לוֹמַר כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם,
שֶׁעֲתִיד הַשִּׁיר הַזֶּה לְהֵאמֹר אוֹתוֹ לְדוֹרוֹת עוֹלָם.
וּמֵהוּ מִמַּעַמְקִים קְרֵאתִיךָ? כֶּף שְׁגִינוּ, כָּל מִי
שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ,
צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ בְּקִשְׁתּוֹ וּלְהִתְפַּלֵּל מֵעַמְקֵי הַלֵּב כְּדִי
שִׁימָצֵא לְבוֹ שָׁלֵם עִם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וַיִּכּוֹן
לֵב וְרָצוֹן. וְהֵאֵם דָּוִד אָמַר כֶּף, וְהֵרִי כְּתוּב
בְּכָל לְבִי דַרְשִׁתִּיךָ, וּפְסוּק זֶה מִסְפִּיק? מֵה
צָרִיךְ מִמַּעַמְקִים?

אֲלֵא כֶּף שְׁגִינוּ, כָּל אָדָם שֶׁמִּבְּקִשׁ בְּקִשְׁתּוֹ לְפָנֵי
הַמֶּלֶךְ, צָרִיךְ לְכוֹן דַּעְתּוֹ (לב) וּרְצוֹנוֹ מֵעַקֵּר

שֶׁל כָּל הָעֲקָרִים לְמִשְׁךְ בְּרָכוֹת מֵעֵמֶק הַבְּאֵר (שֶׁל
 הַכֵּל), כְּדֵי שִׁישְׁפִיעַ בְּרָכוֹת מֵהַמַּעַיִן שֶׁל הַכֵּל,
 וּמַהוּ? אוֹתוֹ מָקוֹם שִׁיּוּצָא מִמֶּנּוּ וְנִמְצָא מִמֶּנּוּ
 אוֹתוֹ נָהָר, שְׁכָתוֹב (בראשית ב) וְנָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן,
 וְכָתוֹב (תהלים מו) נָהָר פִּלְגִיו יִשְׁמָחוּ עִיר אֱלֹהִים.
 וְזֶה נִקְרָא מִמַּעַמְקִים. עֵמֶק הַכֵּל, עֵמֶק הַבְּאֵר
 שֶׁמַּעֲיִנּוֹת יוּצְאִים וְשׁוֹפְעִים לְבִרְךְ אֶת הַכֵּל, וְזוּהִי
 הִרְאֵשִׁית לְמִשְׁךְ בְּרָכוֹת מִמַּעְלָה לְמַטָּה.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, כְּשֶׁהֶעֱתִיק, נִסְתָּר שֶׁל
 הַנִּסְתָּרִים, רוּצָה לְזַמֵּן בְּרָכוֹת לְעוֹלָמוֹת,
 מִשְׁרָה אֶת הַכֵּל, וּמְכַלִּיל אֶת הַכֵּל בְּעֵמֶק הָעֲלִיּוֹן
 הַזֶּה, וּמְכַאֵן שׁוֹאֵב וְנִשְׁפָּע בְּאֵר (נָהָר) שְׁנַחֲלִים
 וּמַעֲיִנּוֹת נִשְׁפָּעִים מִמֶּנּוּ, וְכֻלָּם נִשְׁקִים מִמֶּנּוּ. וּמִי
 שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ, צָרִיךְ לְכוּן לְבוֹ וּרְצוֹנוֹ לְמִשְׁךְ
 בְּרָכוֹת מֵאוֹתוֹ עֵמֶק שֶׁל הַכֵּל כְּדֵי שֶׁתִּתְקַבֵּל
 תְּפִלָּתוֹ וַיַּעֲשֶׂה רְצוֹנוֹ.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם אִישׁ אֶל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בִּקְרָה.
 אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּכָל יוֹם וַיּוֹם מִתְבָּרַךְ
 הָעוֹלָם מֵאוֹתוֹ יוֹם הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהָרִי כָּל שֵׁשֶׁת
 הַיָּמִים מִתְבָּרְכִים מִיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וְכָל יוֹם נוֹתֵן
 מֵאוֹתָהּ בְּרָכָה שֶׁקִּבֵּל מֵאוֹתוֹ יוֹם שְׁלוֹ.

וַעֲלֵה זֶה אָמַר מֹשֶׁה, אִישׁ אֵל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בְּקָר. מָה הַטַּעַם? כְּדֵי שְׁלֹא יִתֵּן וְלֹא יִלְוֶה יוֹם זֶה לְחִבְרוֹ, אֲלֵא כָּל אֶחָד וְאֶחָד שׁוֹלֵט לְבָדוֹ בְּאוֹתוֹ יוֹם שְׁלוֹ, שְׁהָרִי לֹא שׁוֹלֵט יוֹם בַּיּוֹם שֶׁל חִבְרוֹ.

מִשּׁוּם כֵּן כָּל אוֹתָם (אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל יוֹם מִתְבָּרֵךְ מֵאוֹתוֹ יוֹם עֲלִיוֹן, יוֹם הַשְּׂבִיעִי, וּמִתְבָּרְכִים כָּל שְׁשֵׁה הַיָּמִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד בַּפְּנֵי עֲצָמוֹ, וְכָל יוֹם נוֹתֵן בַּיּוֹם שְׁלוֹ מֵאוֹתָהּ בְּרָכָה שֶׁקָּבַל מֵאוֹתוֹ יוֹם עֲלִיוֹן, וְעַל זֶה אָמַר מֹשֶׁה, אִישׁ אֵל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בְּקָר, שְׁהָרִי לֹא שׁוֹלֵט יוֹם בַּיּוֹם שְׁלֹא שְׁלוֹ, וְכָל אוֹתָם) חֲמֹשֶׁה יָמִים שׁוֹלְטִים בַּיָּמִים שְׁלֹהֶם, וְנִמְצָא בּוֹ מַה שֶׁקָּבְלוּ, וּבַיּוֹם הַשְּׁשִׁי נִמְצָא יוֹתֵר. וְזֶה הוֹלֵךְ כְּפִי מַה שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מַה שֶׁכָּתוּב יוֹם הַשְּׁשִׁי וְלֹא נֶאֱמַר כֵּן בְּכָל שָׂאָר הַיָּמִים – אֲלֵא כֵּן פִּרְשׁוּהָ, הַשְּׁשִׁי – שְׁהַזְדוּגָה [שְׁהַזְדוּמָנָה] בּוֹ הַגְּבִירָה לְהִתְקִין שְׁלֶחַן לְמַלְךָ. וְלִכֵּן נִמְצָאוּ בּוֹ שְׁנֵי חֲלָקִים – אֶחָד לְיוֹמוֹ, וְאֶחָד לְתַקוּן בְּשִׂמְחַת הַמֶּלֶךְ בַּגְּבִירָה.

וְאוֹתוֹ לִילָה שִׂמְחַת הַגְּבִירָה בְּמַלְךְ וְזוּוּגָם, וּמִתְבָּרְכִים כָּל שֵׁשֶׁת הַיָּמִים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְבָדוֹ, וְלִכֵּן צָרִיךְ אָדָם לְסַדֵּר שְׁלֶחַנוֹ בְּלִיל הַשַּׁבָּת, כְּדֵי שִׁישְׂרוּ עָלָיו בְּרָכוֹת מִלְּמַעְלָה, וּבְרָכָה לֹא נִמְצָאת עַל שְׁלֶחַן רִיק. [וְאוֹתוֹ לִילָה שִׂמְחַתָּהּ שֶׁל הַגְּבִירָה בְּמַלְךְ וְזוּוּגָם] לִכֵּן תִּלְמִידֵי

חֲכָמִים שִׁוּדְעִים סוּד זֶה, זְוִיגָם מְעַרְב שֶׁבֶת
לְעַרְב שֶׁבֶת.

רְאוּ כִּי ה' נָתַן לָכֶם הַשֶּׁבֶת. מֵה זֶה שֶׁבֶת? יוֹם
שָׁבוּ נְחִים שְׂאֵר הַיָּמִים, וְהוּא כָּלֵל שֶׁל כָּל
אוֹתָם שֶׁשֶׁת הָאֲחֵרִים, וּמִמֶּנּוּ הֵם מִתְבָּרְכִים. רַבִּי
יִיסָא אָמַר, וְכֵן גַּם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִקְרְאת שֶׁבֶת,
מִשּׁוּם שֶׁהִיא בֵּת זְוִיגוֹ, וְזוּהִי כְּלָה, שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת ל"א)
וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַשֶּׁבֶת כִּי קֹדֶשׁ הִיא לָכֶם. לָכֶם וְלֹא
לְשְׂאֵר הָעַמִּים. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (ש"ס) בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל. וְזוּהִי נִחְלַת יִרְשֶׁת עוֹלָמִים לְיִשְׂרָאֵל.
וְלָכֵן כְּתוּב (יִשְׁעִיָּה נ"ח) אִם תָּשִׁיב מִשֶּׁבֶת רַגְלֶךָ וְגו',
וּבמְקוֹמוֹ בְּאַרְנוֹ אֶת הַדְּבָרִים.

כְּתוּב אֵל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי.
מִמְּקוֹמוֹ - שְׁנִינִי, מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שְׂרָאוּי
לְלַכְתּוֹ, וְסוּד הַדְּבָר - שֶׁכְּתוּב (יחזקאל ג') בְּרוּף
כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ, וְזֶהוּ מְקוֹם, וְזֶהוּ סוּד
הַכְּתוּב, כִּי הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אֵתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמַּת
קֹדֶשׁ הוּא. מְקוֹם יְדוּעַ קוֹרְאִים לוֹ מְקוֹם שְׁנוּדָע
הַכְּבוֹד הָעֲלִיּוֹן.

וְלָכֵן אֲזַהְרָה לְאָדָם שֶׁמִּתְעַטֵּר בְּעֵטוֹר קְדוּשׁ
שֶׁלֹּא יֵצֵא מִמֶּנּוּ דְבוּר שֶׁל חַל,

משום שאם יצא ממנו, הוא מחלל את יום השבת, בידו - במעשה, וברגליו - ללכת מחוץ לאלפים אמה. כל אלו הם חלול שבת.

אל יצא איש ממקומו - זהו מקום נכבד של קדשה, שהרי מחוצה לו הם אלהים אחרים. ברוך כבוד ה' - זהו כבוד שלמעלה. ממקומו - זה כבוד שלמטה. זהו סוד עטרת השבת, ולכן אל יצא איש ממקומו. אשרי חלקו של מי שזוכה לכבד את השבת. אשריו בעולם הזה ובעולם הבא.

סדר הלימוד ליום ח טבת [יום 97 בשנה]

ויאמר ה' אל משה עבר לפני העם וגו'. רבי חייא פתח, (תהלים לד) חנה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצים. אשרי הצדיקים שהקדוש ברוך הוא רוצה בכבודם יותר על שלו. בא ראה כמה הם בני העולם שמחרפים ומגדפים למעלה, כמו שסנחריב חרף וגדף ואמר (מלכים ב-יח) מי בכל אלהי הארצות וגו'. והקדוש ברוך הוא מחל ולא תבע ממנו. כיון שהושיט את ידו על חזקיהו, מה כתוב? (שם יט) ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור וגו'.

יְרַבְעָם בֶּן נֶבֶט הָיָה עוֹבֵד לְעַבֹּדָה זָרָה
 וּמִקְטָר לָהּ וְזוֹבַח לָהּ, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לֹא תִבֶע מִמֶּנּוּ. וּכְשָׁבָא עֵדוֹ הִנְבִיא וְהִתְנַבֵּא
 עָלָיו, וְהוֹשִׁיט יְרַבְעָם אֶת יָדוֹ כְּנִגְדּוֹ - מַה
 כְּתוּב? (שם-א יג) וְתִיבֵשׁ יָדוֹ וְגו', וְלֹא יִכַּל
 לְהִשְׁיבָה אֱלֹיוֹ. [וְעַל שְׁעֵבֵד לְעַבֹּדָה זָרָה לֹא
 תִבֶע אוֹתוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא].

פְּרַעָה חֲרָף וְגִדְף, וְאָמַר (שמות ה) מִי ה' וְגו',
 וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא תִבֶע מִמֶּנּוּ, עַד
 שְׁסָרַב לְיִשְׂרָאֵל, שְׁכְתוּב (שם ט) עוֹדֵךְ מִסְתּוֹלֵל
 בְּעַמִּי, (שם) הִנֵּה יַד ה' הוֹיָה בְּמִקְנֶךָ וְגו'. וְכֵן בְּכָל
 מְקוֹם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תוֹבֵעַ אֶת עֲלֵבוֹן
 הַצְּדִיקִים יוֹתֵר עַל שְׁלוֹ.

כְּאֵן מִשֶּׁה אָמַר (שם יז) עוֹד מְעַט וּסְקִלוּנִי. אָמַר
 לוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִשֶּׁה, אֵינּוּ זְמַן
 לְתִבֶע אֶת עֲלֵבוֹנֶךָ, אֲלֵא עֵבֵר לְפָנַי הָעַם, וְנִרְאָה
 מִי יוֹשִׁיט יָדוֹ כְּנִגְדְּךָ. וְכִי בְרִשׁוֹתֶם אֶתְּהָ עוֹמֵד,
 אוֹ בְרִשׁוֹתַי?

וּמִפְּתֵךְ אֲשֶׁר הִפִּיתָ בּוֹ אֶת הַיָּאֵר קַח בְּיָדְךָ וְהִלְכָתָּ.

השלמה מההשמטות (סימן ו)

שְׁנַיִנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, חֲקוּק הָיָה הַמַּטָּה מִשְׁנֵי
 צְדָדִים מֵהֵשֶׁם הַקְדוֹשׁ, צַד אֶחָד שֶׁל

רַחֲמִים וְדִין בְּאוֹתִיּוֹת חֻקוֹת, וְצַד אֶחָד דִּין
 בְּדִין – נָחַשׁ עָלַי צוּר. בֵּא רְאָה, כְּתוּב (שְׁמוֹת יד)
 וְאַתָּה הָרַם אֶת מִטֶּה וּנְטָה אֶת יָדְךָ עַל הַיָּם. מִהוּ
 וּנְטָה? כְּלוּמַר, הִטָּה בְּצַד אֶחָד שְׁחֻקוֹק בְּרַחֲמִים
 וְדִין, וְכְתוּב וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ, וְלֹא כְּתוּב וַיִּשְׁלַח
 מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ. כְּלוּמַר, הִטָּה מִצַּד אֶחָד. וְאִם
 תֹּאמַר שְׁחֻקוֹק הָיָה מִזְמַן קְדָמוֹן נָחַשׁ עָלַי צוּר,
 אֲלֵא בִּסְנָה נְחֻקֵּךְ, שְׁכְּתוּב (שְׁמוֹת ד) וַיִּשְׁלַכְהוּ אֶרְצָה
 וַיְהִי לְנָחַשׁ. בְּשַׁעַה הַזֶּה הָיָא נְחֻקֵּךְ נָחַשׁ עָלַי צוּר.

וּבֵא רְאָה, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, רְצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא שְׁשִׁמוֹתָיו שֶׁהֵיוּ חֻקוֹקִים בְּמִטָּה יַעֲשׂוּ
 הָאוֹתוֹת, וְלִמְדָנוּ, שְׁנֵי אוֹתוֹת נַעֲשׂוּ בָיָם. בְּצַד
 הַהוּא שֶׁהִטָּה מֹשֶׁה בְּרַחֲמִים וְדִין קָרַע הַיָּם
 לְיִשְׂרָאֵל בְּשָׁנִים עָשָׂר שְׁבִילִים, וְהִשִּׁיב בְּדִין עַל
 הַמְּצָרִים וְהִטְבִּיעַ אוֹתָם בְּתֵהוֹם. זֶהוּ שְׁכְּתוּב (שֵׁם
 יד) וַיָּשָׁב ה' עֲלֵיהֶם אֶת מִי הַיָּם. מֵאוֹתָהּ שָׁעָה רְצָה
 לְהוֹצִיא מֵיָם. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: הִטָּה
 הַמִּטָּה מִצַּד אַחַר וּשְׁנֵי אוֹתוֹת תַּעֲשֶׂה בּוֹ, כְּמוֹ
 שְׁנַעֲשֶׂה מִהַצַּד הָאַחֵר, אוֹת אֶחָד כָּאֵן וְאוֹת אֶחָד
 בְּמַרְיָבָה. אֲבָל עֲתָה – (שְׁמוֹת יז) וְהִכִּיתָ בַּצּוּר. בְּאִיזָה
 צוּר? בְּזֶה הַצּוּר, וַיַּעֲלֶה נָחַשׁ שָׁל זְמַן אַחֵר. אָמַר
 רַבִּי אֱלֵעָזָר, מִהוּ שְׁכְּתוּב (בְּמִדְבָר כ) קַח אֶת הַמִּטָּה

וְהִקְהֵל אֶת הָעֵדָה אֶתָּה וְאַהֲרֹן אָחִיךָ וְדִבַּרְתֶּם?
מֵהוּ וְדִבַּרְתֶּם?

אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר, צָוָה אוֹתוֹ עַל הַנְּחָשׁ, שֶׁהָרִי
נַעֲשֶׂה בַצּוּר. עֲתָה צָרִיךְ שִׁיעֲשֶׂה בַנְּחָשׁ
לְהַשְׁלִים שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאֵלוֹ
הָאוֹתוֹת, מִשְׁמַע שְׁכָתוּב וְדִבַּרְתֶּם, וְכָתוּב (שם כא)
וַיְדַבֵּר הָעָם בְּאֱלֹהִים וּבַמֶּשֶׁה. מֵה כָּתוּב אַחֲרָיו?
וַיִּשְׁלַח ה' בְּעַם אֶת הַנְּחָשִׁים הַשָּׂרְפִים וְגו'. מֵה
נָחַשׁ כָּחוּ בְּפִיו, אֵף כָּאֵן בְּפִיו. וּמִשֶּׁה לֹא עָשָׂה
כֶּף, אֲלֹא הִכָּה, הִכָּה וְלֹא הַשְׁלִים הַשֵּׁם, אֲלֹא חָזַר
כְּבָרָא שׁוֹנֵה בַשֵּׁם שֶׁל צוּר וְעִזָּב שֵׁם שֶׁל נָחַשׁ. זֶהוּ
שְׁכָתוּב וַיֵּךְ, וְלֹא כָתוּב וַיְדַבֵּר, כְּמוֹ שֶׁנִּצְטָוָה –
וְדִבַּרְתֶּם. שֶׁשָּׂנִינוּ, צוּר לַעֲשׂוֹת, וְנָחַשׁ לְדַבֵּר. (שם
כ) וַיֵּךְ אֶת הַסֵּלַע בְּמִטְהוּ פְּעָמַיִם. אֶחָד שֶׁעָבַר
וְאֶחָד עָתָה.

שָׂנִינוּ, אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִשְׂאָר
הַשֵּׁם, כְּלוּמַר שֶׁלֹּא נִשְׁלַם בְּאוֹת הַהוּא,
שֶׁעִזָּב מִשֶּׁה הַנְּחָשׁ וְלֹא נִשְׁלַם כָּל הַשֵּׁם, שֶׁהָרִי
בְּצַד אֶחָד נִשְׁלַם. בֵּינָם מִצַּד אַחֵר. הַתְּחִיל בַּצּוּר
וְלֹא נִשְׁלַם בַּנְּחָשׁ. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא:
עָשִׂיתָ שֶׁהַתְּחִיל שְׁמִי וְלֹא נִשְׁלַם לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹת,
אֵף אֶתָּה תְּתַחֵל וְלֹא תִשְׁלִים. (במדבר כ) לְכֵן לֹא

תְּבִיאוּ, הַתְּחַלֵּת לְהוֹצִיא אוֹתָם – וְלֹא תִשְׁלִים
 לְהַכְנִיִס אוֹתָם לְאַרְץ. לָכֵן לֹא תְבִיאוּ. אָמַר רַבִּי
 אֶלְעָזָר, יָדַע לֵב שֶׁל מֹשֶׁה בְּרֵאשׁוֹנָה, שֶׁהַתִּירָא
 כִּפְּאֶשֶׁר רָאָה הַנְּחָשׁ, שֶׁכָּתוּב (שמות ד) וַיִּנָּס מֹשֶׁה
 מִפְּנֵיו. הֵלֵב רָאָה וְלֹא יָדַע.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּתוּב (במדבר כא) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה
 נֶחֱשׁ נֶחֱשֶׁת וַיִּשְׁמְהוּ עַל הַנָּס. עַל נִס לֹא
 כָּתוּב, אֲלֵא עַל הַנָּס. רָצָה לְתַקֵּן מֶה שֶׁחָסַר. אָמַר
 לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כָּתוּב (במדבר כז) לְהַקְדִּישְׁנִי
 בַּמַּיִם, בַּמַּיִם וְלֹא בַדְּבָר אַחֵר. כָּשֵׁם שֶׁהַתְּחַלֵּת
 בַּמַּיִם, רְצוֹנִי שִׁישְׁתֵּלֶם בְּשֵׁמי הַנָּס בַּמַּיִם. אָמַר
 רַבִּי אֶלְעָזָר, מְקוֹם שֶׁחָסַר לֹא שָׁלֵם, אֲבָל אַתָּה
 תִּמְשִׁיךְ נִס אֶחָד (כָּאן).

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, כָּתוּב (במדבר כא) עֲשֵׂה לָךְ שָׂרָף.
 עֲשֵׂה לָךְ – לְתוֹעֵלְתָךְ. עֲשֵׂה לָךְ – תִּקֵּן מֶה
 שֶׁחָסַרְתָּ. וְעַם כָּל זֶה לֹא תִקֵּן אֲלֵא הִרְאִיָּה, שֶׁהִיוּ
 רוּאִים בְּנֶחֱשׁ וַחַיִּים. אֲבָל לֹא נִקְדַּשׁ הַשֵּׁם בַּמַּיִם,
 וַנִּשְׂאָר חָסַר מֵהַשָּׂאָר. וְתִקְנֶת בְּרֵאִיָּה – (דברים לב)
 עֲלֵה אֶל הַר הָעֵבְרִים, וּרְאֵה, הַנֶּגֶד רוּאָה בְּעֵינֶיךָ,
 (שם לא) וְשָׁמָּה לֹא תַעֲבֹר, (במדבר כז) וּרְאִיתָ אַתָּה
 וַנִּשְׂאָר אֶל עַמִּיךָ. בֹּא וּרְאֵה שֶׁאֶפְלוּ רֵאִיָּה, כִּיּוֹן

שְׁעָשָׂה רֵאִיָּה, בְּזֶה הַשְּׁלִים לְעֲצָמוֹ הַרְאִיָּה, אֲבָל
 לֹא הַשְּׁלִים אֶת הַשֵּׁם בְּמִים כְּמוֹ שָׁאֵר כָּל הַשְּׁמוֹת.
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשַׁעָה שָׁאֵמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא (במדבר כ) לֶכֶן לֹא תָבִיאוּ, אָמַר מֹשֶׁה,
 הַנְּחָשׁ הַזֶּה הוּא לְתַקְלָה בְּעוֹלָם הִיָּה. אָמַר לוֹ
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא כֶּן – דִּין לַחֲיִבִים, וְחַיִּים
 לְבַעֲלֵי הָאֱמֶת. בְּאוֹתָהּ שַׁעָה שְׁכַתוּב (במדבר כ)
 וְרָאָה אֹתוֹ וְחָי, יִדַע מֹשֶׁה דְרָכָיו וְהִצְדִּיק עָלָיו אֶת
 הַדִּין. פָּתַח וְאָמַר, (דברים לב) הַצּוּר תָּמִים פָּעָלוּ. זֶהוּ
 הַצּוּר שְׁאֵנְחָנוּ אוֹמְרִים (שם) אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עוֹל,
 שְׁכַתוּב וְרָאָה אֹתוֹ וְחָי, וְכַתוּב (שמואל-ב כב) הָאֵל
 תָּמִים דָּרָכּוֹ.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, וְהָרִי שְׁנֵינוּ, אֵל – גִּזְרַת רַחֲמִים
 הִיא, כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר (במדבר כג) אֵל מוֹצִיאֵם
 מִמִּצְרַיִם, (שמות לד) אֵל רַחוּם וְחַנוּן. אָמַר לוֹ, לֹא
 כֶּן, שְׁלַמְדָנוּ, שׁוֹלֵט רַחֲמִים עַל הַדִּין. אֵל לְבָדוּ
 יְכַלֵּת הִיָּתָה לוֹ וְהַרְשׁוֹת הִיָּתָה שְׁלוֹ. מָה הִיְכַלֵּת?
 שְׁלִיטָה שֶׁל אֵל, הַתְּחִזְקָה גִזְרָה שְׁלוֹ, כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר
 (בראשית לא) יֵשׁ לְאֵל יָדַי, וְרַשׁוֹת שְׁלוֹ יְכַלֵּת שֶׁל עֵין
 רַעָה, כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר יֵשׁ לְאֵל יָדַי. אָמַר לוֹ, וְהָרִי
 כְּתוּב (דברים י) הָאֵל הַגָּדֹל הַגָּבֹר. אֵל גָּדוֹל נוֹצֵחַ,
 אֵל לְבָדוּ נוֹצֵחַ. וְכַתוּב (שם לב) הַצּוּר תָּמִים פָּעָלוּ

כִּי כָל דְרָכָיו מְשֻׁפָּט. זֶה צוּר (שם) אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עוֹל. זֶה נָחַשׁ עָלַי צוּר.

נִחְזֹר לְדַבְרִים הָרָאוּשׁוּנִים. וְכָתוּב (איוב ח) הֲאֵל יַעֲזוֹת מְשֻׁפָּט, חָס וְשָׁלוֹם?! אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, זֶהוּ שְׁכָתוּב (תהלים פה) אֲשַׁמְעָה מֶה יִדְבֹר הָאֵל וְגו'. (שמות ד) וַיִּשְׁלַח יְדוֹ וַיַּחֲזֹק בּוֹ וַיְהִי לְמַטָּה בְּכַפּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כז) מַטָּה מְשֻׁפָּט. מַטָּה כִּלְפֵי חֶסֶד.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, שְׁנֵי מַטּוֹת הָיוּ, אֶחָד שֶׁל מֹשֶׁה וְאֶחָד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. מֵהֵיכָן לּוֹמְדִים? שְׁכָתוּב (שמות ד) וּמַטָּה הָאֱלֹהִים. שֶׁשְׁנֵינוּ, בְּשַׁעַה שֶׁהָיָה נוֹטֵל מֹשֶׁה הַמַּטָּה בְּרִשּׁוֹתוֹ, הָיָה כְּאֵלוֹ שָׁלוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת מַטָּה הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ. כִּיּוֹן שֶׁאָמַר וַיִּקַּח מֹשֶׁה, אֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁלְקַחוֹ בְּיָדוֹ? אֵלֶּא מֵהוּ בְּיָדוֹ? בְּרִשּׁוֹתוֹ, בְּיַכְלָתוֹ.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּרִשּׁוֹתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה הָיָה עֵד שֶׁהוּקַם הַמְּשַׁכֵּן. כִּיּוֹן שֶׁהוּקַם הַמְּשַׁכֵּן, חָזַר הַמַּטָּה לְפָנָי הָעֵדוּת, וּמֹשֶׁה הָיָה נוֹטֵלוֹ לַעֲשׂוֹת בּוֹ נְסִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב (במדבר כ) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת הַמַּטָּה מִלְּפָנָי ה'. כִּיּוֹן שֶׁלְקַחוֹ הָרִי הוּא בְּרִשּׁוֹתוֹ וּכְשָׁלוֹ הָיָה.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אוֹתוֹ הַמָּטָה שֶׁל סְנִפְרִינוֹן
הָיָה, וּמִשֵּׁשֶׁת יָמֵי בְרֵאשִׁית נִבְרָא, כְּמוֹ
שֶׁשְׁנֵינוּ, וְהַמְּכַתֵּב, וְהַמָּטָה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, שֶׁל
עֵץ הָיָה. מִי שָׁאֵמַר שֶׁל סְנִפְרִינוֹן הָיָה – שְׁכַתוֹב
(יחזקאל א) כְּמֵרְאָה אַבְּן סַפִּיר דְּמוּת כְּסֵא, וְכַתוֹב
(שמות ד) מֵטָה הָאֱלֹהִים. וּמִי שָׁאֵמַר שֶׁל עֵץ הָיָה –
שְׁכַתוֹב (שם טו) וַיִּוְרְהוּ ה' עֵץ וְגו' שָׁם שָׁם לוֹ חֵק
וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסְהוּ. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
מִכָּאֵן הָרִי חֵק וּמִשְׁפָּט לַעֲשׂוֹת נִסִּים, חֵק וּמִשְׁפָּט.
נִחַשׁ עָלַי צוּר – שְׁכַתוֹב (משלי ל) נִחַשׁ עָלַי צוּר.
וְשָׁם נִסְהוּ, מִשׁוּם שְׁכַתוֹב (שמות טו) וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם.
דְּבַר אַחַר, אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִכָּאֵן
וְלִהְלֵאָה חֵק וּמִשְׁפָּט, שְׁלֵא יִהְיֶה נִקְדָּשׁ
אֶלָּא בְּמִים שְׁנִמְתְּקוּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּתוּב כִּי
מָרִים הֵם. מִכָּאֵן שְׁנֵינוּ, יֵשׁ מַיִם עֲכוּרִים וַיֵּשׁ
מַיִם צְלוּלִים, יֵשׁ מַיִם מָרִים וַיֵּשׁ מַיִם מְתוּקִים.
וַיִּצְעַק אֵל ה' – לָמָּה צִעַק? מִכָּאֵן שֶׁהָיָה בְּצַעַר
בְּאוֹתָהּ שָׁעָה. אָמַר לוֹ: מִשָּׁה, הַנִּחַשׁ שְׁנֵהֲפֹךְ
בְּסִנְיָהּ, עֲכָשׁוּ אֶצְטָרֵךְ לְחֻקֵּךְ אוֹתוֹ בְּצוּר. וּשְׁנֵיָהֶם
עָמְדוּ עַל הַמַּיִם הַמָּרִים. וְאוֹתָהּ שָׁעָה נִחַק צוּר
בְּנִחַשׁ שֶׁהָיָה בּוֹ קֶדֶם. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (שם) שָׁם שָׁם
לוֹ חֵק וּמִשְׁפָּט.

כַּאֲשֶׁר בָּא רַבִּי אַבָּא, בָּאוּ שְׂאֵלוּ לְפָנָיו. אָמַר
 לָהֶם, יָפָה אָמַר רַבִּי יְהוּדָה וְכֹף הוּא,
 וְאֲנִי צָרִיף לְגִלּוֹת סוּד הָעֲנִיָּן, וְהָרִי רָאִינוּ שְׂרַבִּי
 יְהוּדָה גָּלָה אוֹתוֹ. אֶלֶּא אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְמֹשֶׁה: מֹשֶׁה, עֲתָה בְּמִצְרַיִם הִיָּה הַמָּטָה שֶׁל
 אֶהְרֹן לְדַחוֹת הַקֶּשׁ הַשּׁוֹלֵט עַל יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם.
 אֲבָל כְּשִׁיבְּאוּ מִמִּצְרַיִם, כַּמָּה מְקַטְרָגִים מְזַמְּנִים
 עַל יִשְׂרָאֵל לְדַחוֹתָם בָּיָם, כַּמָּה מֵיָם מָרִים
 נִזְדַּמְּנוּ וְקַטְרָגוּ.

בָּאוּ לָיָם - בָּא רָהֵב, שָׂרוּ שֶׁל מִצְרַיִם וְשָׁל יָם,
 אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה: הָרָם וּנְטָה
 יָדָךְ. כִּיּוֹן שָׂאמַר הָרָם אֶת מִטְףְּךָ, מֵהוּ וּנְטָה אֶת
 יָדָךְ? אֶלֶּא הָרָם אֶת מִטְףְּךָ נֶגֶד רָהֵב שָׂרוּ שֶׁל
 מִצְרַיִם. בָּאוּ לְמָרָה - כַּמָּה מֵיָם מָרִים נִזְדַּמְּנוּ
 אֶצְלָם וּנְצַטְעֵר מֹשֶׁה וְצַעֲקָה, זֶהוּ שְׁכַתּוּב (שְׁמוֹת טו)
 וַיִּצְעַק אֶל ה' . אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: מֹשֶׁה,
 הָרִי לְךָ עֲצָה בְּזֶה - הַשְּׁלַךְ הַמָּטָה אֶצְלָם וַיִּתְחַקֵּק
 נַחֵשׁ עָלֶי צוּר, שְׁנִיָּהֶם בְּיַחַד, וַיִּצּוּלוּ. זֶהוּ שְׁכַתּוּב
 (שם) וַיּוֹרְהוּ ה' עֵץ וַיִּשְׁלַךְ אֶל הַמַּיִם. עֵץ, כְּמוֹ
 שְׁנַאֲמַר (קֹהֶלֶת י"א) מָקוֹם שִׁיפֵל הָעֵץ, שֶׁהוּא עֲצָה,
 וַיִּשְׁלַךְ אֶל הַמַּיִם. וְכַתּוּב (שְׁמוֹת טו) שָׁם שָׁם לוֹ חֶק
 וּמִשְׁפָּט, נַחֵשׁ עָלֶי צוּר. וְשָׁם נִסְהוּ, עֲטָרְהוּ

בְּנִסִּים. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: מִכָּאן וּלְהֵלָאָה
הָרִי לָךְ שְׂעֵמַד אֶצֶל הַמַּיִם, הָרִי לָךְ לְהִתְקַדֵּשׁ
שָׁמַי בְּמַיִם.

בְּשִׁבְאוּ לְאֵילִם – בָּאוּ הַמַּיִם לְקַטְרֵג בָּהֶם. אָמַר
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: בְּמָקוֹם הַזֶּה אֵין
צָרִיף מְטָה. הָרִי יַעֲקֹב שֶׁהוּא אֵילָן בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ,
וְהוּא שִׁבְעִים תְּמָרִים, וְשִׁתִּים עֶשְׂרֵה עֵינַת מַיִם,
שָׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבָטִים בְּשִׁבְעִים עֲמוּדִים וְשָׁנַיִם עֶשֶׂר
שְׁבָטִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה א) כִּי יִבְשׁוּ מַאֲיִלִים
אֲשֶׁר חִמְדֶּתֶם. מִיָּד – וַיַּחֲנוּ שָׁם עַל הַמַּיִם בְּמָקוֹם
הַזֶּה שֶׁנֶּקְרָא אֵילָן, וְהוּא אֵילִם. מִמִּשְׁמַע שְׁכַתוֹב
עַל הַמַּיִם, וּמִמִּשְׁמַע שְׁכַתוֹב שָׁם שָׁם לוֹ חֵק
וּמִשְׁפָּט, וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר, וְשָׁם שָׁלְטוֹ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל עַל הַמַּיִם וְלֹא הִצְרִיף הַמְטָה. מִכָּאן
וּלְהֵלָאָה הִצְרִיף הַמְטָה בְּנִחֹשׁ עָלֵי צוּר אֶצֶל הַמַּיִם.
בָּאוּ לְחוּרֵב – בָּאוּ הַמַּיִם לְקַטְרֵג. אָמַר לוֹ
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, (שמות יז) וְהִכִּיתָ בַּצּוּר.
הַמְטָה נִצְרָף כָּאֵן, וְהִכִּיתָ לְאֵלוֹ בְּאוֹתוֹ צוּר, וְלֹא
בְּנִחֹשׁ. אָמַר מֹשֶׁה, יוֹתֵר צָרִיף כָּאֵן, אֲנִי רוֹאֶה
מַיִם שְׂרוּצִים לְשִׁטְף. מִדּוּעַ? (שם) הִנְנִי עֹמֵד לְפָנֶיךָ
שָׁם עַל הַצּוּר בְּחֹרֵב וְהִכִּיתָ בַּצּוּר. אָמַר הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה: עֲדִין בְּמַרְיָבָה עֲתִידִין הַמַּיִם

לְקַטְרַג יוֹתֵר, שֶׁהֵם מִים עֲכוּרִים, רָעִים וְזִדּוֹנִים,
וְיִזְדוֹגוּ בָהֶם יִשְׂרָאֵל בְּגִלּוּי לְעֵינֵיהֶם. וְאוֹתָהּ שָׁעָה
נִצְרָךְ הַמָּטָה וְהַתִּיר עֲלֵיהֶם הַנְּחָשׁ בְּגִלּוּי
לְעֵינֵיהֶם, וְיִתְקַדֵּשׁ שָׁמַי. זֶהוּ שְׁכָתוּב (במדבר כז)
לְהַקְדִּישְׁנִי בְּמִים לְעֵינֵיהֶם. מֵהוּ לְעֵינֵיהֶם? דָּבָר
שֶׁנִּזְדוֹגוּ בָהֶם בְּגִלּוּי.

בֵּא רֵאָה, כֶּךָ רֵאָה דָּוִד, שְׁכָתוּב (תהלים קכד) לִוְלִי
ה' שְׁהִיָּה לָנוּ בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם. זֶה פְּרָעָה.
(שם) אָזִי עָבַר עַל נַפְשֵׁנוּ הַמִּים הַיִּזְדוֹנִים, כְּמוֹ
שְׁאֵמְרָנוּ. וְכָתוּב (שם) נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלָטָה
מִפֶּחַ יוֹקְשִׁים.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, מָה רֵאָה מִשָּׁה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה
שֶׁלֹּא עָשָׂה בְּנִחָשׁ? אֵלֶּא יִשְׂרָאֵל הִיוּ
דוֹחֲקִים לְמִשָּׁה, תְּנָה לָנוּ מִים. נִתְיַעֵץ וְאָמַר,
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לִי עֲמַד בְּנִחָשׁ, וְאֲנִי רוֹאֶה
שֶׁאֵין גְּזָרָה לְנִחָשׁ בְּמִים, אֵלֶּא בְּעָפָר.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִכָּאֵן (בראשית ג) וְעָפָר תֹּאכַל כָּל
יְמֵי חַיֶּיךָ, מִשְׁמַע שְׁעָפָר יֹאכַל כָּל יְמֵיו,
אֲבָל לֹא בְּמִים. וְיִשְׂרָאֵל דוֹחֲקִים לִי, וְאֵף עַל גִּב
שִׁיעָשָׂה נֶס, לֹא יַעֲשֶׂה בְּמָקוֹם זֶה, אֵלֶּא יִחַקֵּק
בְּעָפָר וְלֹא בְּמִים, שְׁכָתוּב (שמות ד) וַיִּשְׁלַכְהוּ אֲרָצָה

וְיִהְיֶה לְנַחֵשׁ. וְצוּר בָּזָה נַחֵק בְּמִים בְּמָרָה, וּכְבָר
 עָשָׂה נִס בָּזָה שֶׁנַּעֲשָׂה בְּזִמְן אַחַר, שְׁכָתוּב (במדבר כ)
 וַיֵּךְ אֶת הַסֵּלַע בְּמִטְהוּ פְּעָמַיִם. אָמַר לוֹ הַקְדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא: מִשָּׁה, (במדבר כ) יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי
 לְהַקְדִישֵׁנִי, שְׁחַשְׁבַתֶּם שֶׁלֹּא יְכוּל הַנַּחֵשׁ בְּמִים,
 (שם) לְכֵן לֹא תִבְיֹאוּ:

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהָיָה חֲקוּק בְּנַסִּים, וְרָשׁוּם
 בּוֹ הַשֵּׁם הַקְדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹן. בַּתְּחִלָּה לְנַחֵשׁ,
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כט) דֶּרֶךְ נַחֵשׁ עָלֵי צוּר. נַחֵשׁ, הָרִי
 נוֹדַע שֶׁמְעוֹרָר צוּר. (וְנֶאֱמַר צוּר) בְּאִיזָה מְקוֹם
 הַתְּגָלָה? כָּאֵן הוּא הַתְּגָלָה, שְׁכָתוּב הַנְּנִי עֹמֵד
 לְפָנֶיךָ שָׁם עַל הַצּוּר. וּמָה זֶה צוּר? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 (דברים לב) הַצּוּר תָּמִים פְּעֻלוֹ. וְשֵׁם יָדַע מִשָּׁה אֵיךְ
 עוֹמֵד נַחֵשׁ עָלֵי צוּר. וְהָרִי בְּאַרְנוֹ אֶת הַדְּבָרִים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם הָיָה הַכָּתוּב שׁוֹתֵק – יָפָה
 שְׁאֵלָתָּ. אֲלֹא הָרִי כָתוּב, וְהַכִּיתָ בְּצוּר
 וַיִּצְאוּ מִמֶּנּוּ מַיִם. אָמַר לוֹ, וְדַאי כֵּךְ הוּא, שְׂאִין
 לָךְ כָּל שֵׁם וְשֵׁם מְאוֹתָם שְׁמוֹת קְדוֹשִׁים שֶׁל
 הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה נַסִּים וּגְבוּרוֹת
 וּמוֹצִיא כָּל מָה שֶׁצָּרִיךְ לְעוֹלָם, כָּל שֶׁכֵּן לְהוֹצִיא
 כָּאֵן מַיִם.

אָמַר לו, אַם כָּךְ, הֲרִי כָּתוּב הֵן הִכָּה צוּר וַיִּזְכּוּבוּ מִים. מִי מָכָה אֶת שְׁמוֹ? אָמַר לוֹ, פְּטִישׁ חֲרִיף יָדוּעַ בְּהִכָּאוֹתָיו, וְאַתָּה שׂוֹאֵל אֶת זֶה? אֵלָּא בֵּא רְאֵה, בְּכֹל מָקוֹם צוּר זֶה גְּבוּרָה, וּכְשֶׁרוּצָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַכּוֹת אוֹ לְהַלְקוֹת, מִתְעוֹרְרֵת גְּבוּרָה זֹה, וְאוֹתָהּ הַגְּבוּרָה מָכָה וּמְלַקָּה. וְזֶהוּ הַכָּתוּב (תהלים עח) הֵן הִכָּה צוּר וַיִּזְכּוּבוּ מִים. וְאִם לֹא שְׁמֵתְעוֹרֵר צוּר וּמְלַקָּה בְּמָקוֹם שְׁצָרִיךְ – לֹא נוֹכְעִים מִים.

אָמַר לו, אַם כָּךְ, הֲרִי כָּתוּב (דברים לב) צוּר יִלְדָּךְ תְּשִׁי. וְשָׁנִינוּ, מַה זֶה תְּשִׁי? כָּלוּמַר הַחֲלִשְׁתָּ אוֹתוֹ. אָמַר לוֹ, וְדַאי כָּךְ זֶה, שְׂאֵלְמָלֵא יָדְעוּ הָרְשָׁעִים שֶׁהַצּוּר הַזֶּה עֲתִיד לְהִתְעוֹרֵר כְּנִגְדָם וּלְהַלְקוֹת אוֹתָם, יִמְנְעוּ מִלְּחַטֵּא לְפָנָיו, אֵלָּא חֲלֵשׁ הוּא בְּעֵינֵיהֶם, הוֹאִיל וְאִינָם מִתְּבוֹנְנִים בּוֹ וְלֹא מִסְתַּכְּלִים בְּדַרְכֵיהֶם (בכסאותיהם), וְעַל זֶה צוּר יִלְדָּךְ תְּשִׁי.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, יֵשׁ צוּר וַיֵּשׁ צוּר. מֵצֵד הַצּוּר הָעֲלִיּוֹן יוֹצֵא צוּר אַחֵר. וּמַה זֶה צוּר הָעֲלִיּוֹן? צוּר שֶׁל כָּל הַצּוּרִים. וּמַהוּ? אוֹתוֹ שֶׁהוּלִיד אֶת יִשְׂרָאֵל, שְׁכָתוּב צוּר יִלְדָּךְ תְּשִׁי.

שְׁהָרֵי מִצַּד שֶׁל הַצּוֹר הָעֲלִיּוֹן שְׁלַמְעֵלָה יוֹצֵא צוֹר
אֲחֵר. מִצַּד הָאֵם יוֹצֵאת גְּבוּרָה.

זֶה הוֹלֵךְ כְּמוֹ מָה שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר. כְּתוּב
(תהלים קו) מִי יִמְלֵל גְּבוּרוֹת ה'! מָה זֶה גְּבוּרוֹת
ה'? לְהַכְלִיל אֶת הָאֵם הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁל הַכֹּל. שְׁאֵף
עַל גַּב שְׂאִינָה דִין, נִמְצָא מִצְדָּה, שְׁהָרֵי הַגְּבוּרָה
נִמְצָאת מִצְדָּה, וְלִכֵּן נִקְרָאת הַצּוֹר הָעֲלִיּוֹן. (דברים
לב) וְתִשְׂכַּח אֵל מַחְלָלֶךָ - זֶה אוֹר שֶׁל אָבָא. מָה
הוא? חֶסֶד עֲלִיּוֹן, שֶׁהוא אוֹר שֶׁל אָבָא.

עוֹד אָמַר רַבִּי אָבָא, מִיָּם בְּכָל מְקוֹם, הָרֵי יְדוּעַ,
וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוא מִתְעוֹרֵר בַּצּוֹר הַזֶּה
לְהוֹרִיק מִיָּם, שְׁהָרֵי לֹא רְאוּי [אֶלָּא מְגַדְלָה],
וְזֶהוּ אוֹת וָנֶס שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוא, וְעַל זֶה
שִׁבַּח דָּוִד וְאָמַר, (תהלים קיד) הַהִפְכִי הַצּוֹר אָגַם מִיָּם
וְגו'. וּמִשְׁמַע הַהִפְכִי, שְׁהָרֵי אֵין דְּרֶךְ הַצּוֹר בְּכָף.

וְעַל זֶה בַּצּוֹר הָעֲלִיּוֹן הוֹצִיא מִיָּם מִמְּקוֹם
שְׁלַמְטָה. וּמָה שָׁמוּ שֶׁל אוֹתוֹ שְׁלַמְטָה?
סִלְעַ, שְׁכָתוּב וְהוֹצֵאתָ לָהֶם מִיָּם מִן הַסִּלְעַ. וּבִמָּה
הוֹצִיא הַסִּלְעַ הַזֶּה מִיָּם? בְּכַח הַצּוֹר שְׁלַמְעֵלָה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, הַצּוֹר תָּמִים פְּעֵלוּ, מָה מִשְׁמַעוֹ
שֶׁל הַצּוֹר תָּמִים פְּעֵלוּ? שֶׁהַתְּהַפֵּךְ הַצּוֹר

לַעֲשׂוֹת פְּעֻלוֹ שֶׁל תָּמִים. וּמִיְהוּ הַתָּמִים? אַבְרָהָם,
שְׁכָתוֹב בּוֹ (בראשית יז) הַתְּהִלָּךְ לְפָנַי וְהָיָה תָּמִים.
וְזֶהוּ הַהֶפְכִי הַצּוֹר אַגַּם מֵיָם, וּמִשְׁמַע תָּמִים פְּעֻלוֹ,
וְזֶה אַבְרָהָם.

בְּשַׁעֲהָ זו הוֹפֵךְ הַצּוֹר לְתָמִים. בְּשַׁעֲהָ שְׁנֵי
אַחֲרָת, כְּשֶׁרָצָה [כְּשֶׁנַּעֲנֵשׁ] מִשֶּׁה
לְהוֹצִיא מֵיָם בַּצּוֹר הַזֶּה, בַּחֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל לֹא חָזַר
לְתָמִים כְּמוֹ בַּהֲתַחֲלָה. בְּאוֹתוֹ זְמַן הִתְרַעַם מִשֶּׁה
וְאָמַר, צוֹר יִלְדֶךָ תְּשִׁי. כְּלוּמַר, הַחֲלִשְׁתָּ אוֹתוֹ
מִמֶּה שֶׁהָיָה בַּתְּחִלָּה, שֶׁבְּשִׁבִילָךְ לֹא נִמְצָא עֲכָשׁוֹ
תָּמִים, וְנִעֲשֶׂה [בּוֹ] דִּין, מֶה שֶׁלֹּא הָיָה בִּימֵי
יִלְדֶךָ, כְּלוּמַר עֲלוּמִיךָ.

אָמַר רַבִּי אַבְא, מֶה זֶה שְׁכָתוֹב הַיֵּשׁ ה' בְּקַרְבָּנוּ
אִם אֵינִי? וְכִי הָיוּ יִשְׂרָאֵל טַפְּשִׁים שֶׁלֹּא
יָדְעוּ דָבָר זֶה, וְהָרִי רָאוּ שְׁכִינָה לְפָנֵיהֶם וְעִנְיֵי
כְבוֹד עֲלֵיהֶם, שְׁמַקִּיפִים אוֹתָם, וְהֵם אוֹמְרִים הַיֵּשׁ
ה' בְּקַרְבָּנוּ אִם אֵינִי? אֲנָשִׁים שָׂרְאוּ אֶת זִיו כְּבוֹד
מַלְכָם עַל הַיָּם, וְלִמְדָנוּ שְׂרָאֲתָה שְׁפָחָה עַל הַיָּם
מֶה שֶׁלֹּא רָאָה יַחֲזַקְאֵל, הֵם נִמְצְאוּ טַפְּשִׁים וְאָמְרוּ
הַיֵּשׁ ה' בְּקַרְבָּנוּ אִם אֵינִי?

אָמַר כֶּךָ אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, רְצוֹ לְדַעַת בֵּין הָעֵתִיק
הַנִּסְתָּר שֶׁל כָּל הַנִּסְתָּרִים שְׁנַקְרָא אֵינִי, וּבֵין

זַעִיר אַנְפִּין שְׁנַקְרָא ה', וְלִכְן לֹא כְתוּב הִיֵּשׁ ה' בְּקַרְבָּנוּ אִם לֹא, כְּכַתּוּב הִילֵךְ בְּתוֹרָתִי אִם לֹא, אֶלֶּא – הִיֵּשׁ ה' בְּקַרְבָּנוּ אִם אֵין.

אם כֶּן, לָמָּה נַעֲנֵשׁוּ? אֶלֶּא מִשּׁוּם שְׁעָשׂוּ פְרוּד, וְעָשׂוּ בְנִסְיוֹן, שְׁכַתּוּב וְעַל נִסְתָּם אֶת ה'. אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל, אִם זֶה – נִשְׁאַל בְּגוֹן אַחַד, וְאִם זֶה – נִשְׁאַל בְּגוֹן אַחֵר. וְלִכְן מִיָּד – וַיָּבֵא עֲמֶלֶק.

וַיָּבֵא עֲמֶלֶק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בְּרַפִּידִם. רַבִּי יוֹסִי פִתַּח, (ישעיה לב) אֲשֶׁרִיכֶם זֹרְעֵי עַל כָּל מַיִם מִשְׁלַחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר. אֲשֶׁרִיכֶם זֹרְעֵי עַל כָּל מַיִם – שָׁם שָׁנִינוּ כִּמָּה מַיִם וְכִמָּה מַיִם נִמְצָאִים. אֲשֶׁרִיהֵם יִשְׂרָאֵל שְׂאִין לָהֶם זֶרַע אֶלֶּא עַל הַמַּיִם, שְׁכַתּוּב וַיַּחֲנוּ שָׁם עַל הַמַּיִם. אוֹתָם שְׁהִיו תַּחַת עֲנַפֵּי הָאֵילָן שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

שְׁשָׁנִינוּ, יֵשׁ לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵילָן, וְהוּא אֵילָן גָּדוֹל וְחֹזֵק, וְבוֹ נִמְצָא מְזוֹן לְכֹל, וְהוּא נִתְחַם בְּשָׁנִים עֶשֶׂר תַּחֲוּמִים, בְּמִשְׁקָל, וּמִתְחַזֵּק בְּאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם. וְשִׁבְעִים עֲנָפִים אַחוּזִים בּוֹ, וַיִּשְׂרָאֵל נִמְצָאִים בְּגוֹף שֶׁל אוֹתוֹ הָאֵילָן, וְאוֹתָם שִׁבְעִים עֲנָפִים מְקִיפִים אוֹתָם.

וְהִינּוּ שְׁכַתּוּב, וַיָּבֵאוּ אֵילָמָה וְשָׁם שְׁתִּים עֶשְׂרֵה עֵינַת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים, וְהָרִי פְרִשׁוּהָ,

וְנִתְבָּאָר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. מַה זֶה וַיִּחַנּוּ שָׁם עַל
הַמַּיִם? אֵלָּא בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁלְטוֹ עַל אוֹתָם הַמַּיִם,
שֶׁהֵם תַּחַת הָעֲנָפִים שֶׁל הָאֵילָן, שֶׁנִּקְרְאוּ הַמַּיִם
הַיְדוֹנִים. וְלָכֵן אֲשַׁרְיֶכֶם זְרָעֵי עַל כָּל מַיִם.

מִשְׁלַחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר – אוֹתָם שְׁנֵי כְּתָרֵי
הַשְּׂמָאל שֶׁהַעֲמִים עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים
וּמְזֻלוֹת אַחוּזִים בָּהֶם, שֶׁנִּקְרְאוּ שׁוֹר וְחֲמוֹר,
וְהֵינּוּ מַה שֶׁכָּתוּב וַיְהִי לִי שׁוֹר וְחֲמוֹר. מִשׁוֹם
שֶׁלָּבֶן הָיָה חָכֵם בְּכִשְׂפִים וּבְאוֹתָם כְּתָרִים
תַּחְתּוֹנִים, וּבָהֶם רָצָה לְהֶאֱבִיד אֶת יַעֲקֹב, כְּכַתּוּב
אֲרָמִי אֲבִד אָבִי, וְהָרִי נֶאֱמַר. וּכְשִׁישְׂרָאֵל צִדִיקִים,
מְשַׁלְּחִים אוֹתָם, וְלֹא יְכוּלִים לְשַׁלֵּט עֲלֵיהֶם. זֶהוּ
שֶׁכָּתוּב מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר, שֶׁלֹּא
שׁוֹלְטִים בָּהֶם.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כְּשֶׁהֵם מְזַדְדָּגִים כְּאַחַד, לֹא
יְכוּלִים בְּנֵי הָעוֹלָם לַעֲמֹד בָּהֶם, וְלָכֵן
כְּתוּב לֹא תַחַרֵּשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר יַחְדּוֹ. יַחְדּוֹ דְּוָקָא.
וְשִׁנְיָנוּ, לֹא יִתֵּן אָדָם מְקוֹם לְמִינִים רְעִים, שֶׁהָרִי
בְּמַעֲשֵׂה הָאָדָם [לְמַטָּה] מִתְעוֹרֵר מַה שֶׁלֹּא צָרִיךְ,
וּכְשֶׁמְזַדְדָּגִים כְּאַחַד, [לֹא יְכוּלִים לַעֲמֹד בָּהֶם.
מִבֵּין הַצַּד שֶׁלָּהֶם יוֹצֵאת] מִהַתְקִיפוֹת שֶׁלָּהֶם
קִלְפָּה שֶׁנִּקְרְאת כָּלֵב, וְזוֹ הַחֲצוּפָה מְכַלֵּם. זֶהוּ

שְׁכָתוֹב (שמות יא) וּלְכֹל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִחְרֹץ כָּלֵב
 לְשׁוֹנוֹ. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אַתָּם אֲמַרְתֶּם
 הִישׁ ה' בְּקִרְבָּנוּ אִם אֵין – הֲרִי אָנִי מוֹסֵר אֶתְכֶם
 לְכָלֵב. מִיָּד – וַיָּבֵא עֲמֶלֶק.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, (במדבר כב) רַאשִׁית גּוֹיִם עֲמֶלֶק
 וְאַחֲרֵיתוֹ עַדֵי אַבְד. וְכִי רַאשִׁית גּוֹיִם עֲמֶלֶק,
 וְהֵלֵא כִמָּה לְשׁוֹנוֹת וְעַמִּים וְאֲמוֹת הָיוּ בְּעוֹלָם עַד
 שְׁלֹא בֵּא עֲמֶלֶק!?

אֵלֶּא, כְּשֵׁיִצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, פָּחַד וְאִימָה
 נָפְלוּ עַל כָּל הָעַמִּים שֶׁל הָעוֹלָם מִיִּשְׂרָאֵל,
 זֶהוּ שְׁכָתוֹב שְׁמַעוּ עַמִּים יִרְגְּזוּן חֵיל אַחֲזוּ יִשְׁבִּי
 פְּלֶשֶׁת. וְלֹא הָיָה עִם שְׁלֹא הָיָה פּוֹחַד מֵהַגְּבוּרוֹת
 הָעֲלִיּוֹנוֹת שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעֲמֶלֶק לֹא הָיָה
 פּוֹחַד. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וְלֹא יָרָא אֱלֹהִים. לֹא פָּחַד
 לְקָרֵב אֵלָיָהּ.

וְלִבֵּן רַאשִׁית גּוֹיִם. [עֲמֶלֶק הָיוּ הָרַאשׁוֹנִים]
 שְׁבָאוּ לְעֶרְךָ קָרֵב בְּיִשְׂרָאֵל הָיָה עֲמֶלֶק,
 וְלִבֵּן וְאַחֲרֵיתוֹ עַדֵי אַבְד, שְׁכָתוֹב כִּי מָחָה אֲמַחֶה
 אֶת זִכְרֵ עֲמֶלֶק. וְכָתוֹב תִּמְחָה אֶת זִכְרֵ עֲמֶלֶק. זֶהוּ
 שְׁכָתוֹב וְאַחֲרֵיתוֹ עַדֵי אַבְד. עַדֵי אָבְדוֹ הָיָה צָרִיף
 לְהֵיוֹת! אֵלֶּא עַד שְׁיָבֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וַיֵּאבֵד

אותו, [כְּלוּמַר, עַד שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יֵאבֵד
 אוֹתוֹ] שְׁכָתוּב כִּי מָחָה אִמְחָה וְגו'. אָמַר רַבִּי
 אֶלְעָזָר, בֵּא רְאָה, אֵף עַל גַּב שֶׁהַצּוּר תָּמִים פָּעֵלוּ
 וְעָשָׂה עִמָּהֶם חֶסֶד לְהוֹצִיא לָהֶם מַיִם, לֹא עָזַב אֶת
 שְׁלוֹ, שֶׁהָרִי כָתוּב וַיִּבֹא עִמָּלֵק.

רַבִּי אָבָא פָּתַח וְאָמַר, (קהלת ו) יֵשׁ רָעָה חוּלָה
 רְאִיתִי תַחַת הַשָּׁמֶשׁ. כִּמָּה בְּנֵי הָאָדָם
 אֶטוּמִי לֵב, מִשׁוּם שֶׁלֹּא מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה. יֵשׁ
 רָעָה חוּלָה – וְכִי יֵשׁ רָעָה שֶׁהִיא חוּלָה וַיֵּשׁ רָעָה
 שֶׁאֵינָה חוּלָה? אֶל וַדַּאי שֵׁישׁ רָעָה חוּלָה,
 שֶׁשָּׁנִינוּ, מִצַּד הַשָּׁמַאל יוֹצְאִים כִּמָּה בַּעֲלֵי דִין
 הַבּוֹקְעִים בְּאֹיֵר.

וּכְשֶׁרוֹצִים לְצֵאת, הוֹלְכִים וְנִשְׁאַבִּים בְּנִקְב
 תְּהוּם רַבָּה. אַחַר כֵּךְ יוֹצְאִים
 וּמִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד, וּבּוֹקְעִים אֹיֵרִים וּמְשׁוֹטְטִים
 בְּעוֹלָם וּמִתְקַרְבִּים לְבְנֵי אָדָם, וְכֹל אֶחָד נִקְרָא
 רָעָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צא) לֹא תֵאָנֶה אֵלֶיךָ רָעָה.
 מַה זֶה לֹא תֵאָנֶה? מִשׁוּם שֶׁבָּאִים בְּתַחֲבוּלוֹת עַל
 בְּנֵי אָדָם.

חוּלָה – לָמָּה הִיא חוּלָה? כְּשֶׁזוֹ שׁוֹרָה עַל בְּנֵי
 אָדָם, עוֹשָׂה אוֹתָם קְמָצָנִים מִמָּמוֹנָם.

בָּאִים גְּבֹאֵי צְדָקָה אֲלֵיו - הִיא מוֹחָה בְּיָדוֹ
 וְאוֹמַרְתְּ לוֹ אַל תּוֹצִיא מִשְׁלֶךְךָ. בָּאִים הָעֲנִיִּים -
 הִיא מוֹחָה בְּיָדוֹ. בָּא הוּא לְאָכַל מִמְּמוֹנוֹ - הִיא
 מוֹחָה בְּיָדוֹ, כְּדֵי לְשַׁמֵּר אוֹתוֹ לְאַחַר. וּמִיּוֹם
 שְׁשֵׁרוּיָהּ עַל הָאָדָם, הִיא חוֹלָה, כְּמוֹ הַגּוֹסֵס הַזֶּה
 שְׂאִינוֹ אוֹכֵל וְאִינוֹ שׁוֹתָהּ, וְלִכֵּן הִיא רְעָה חוֹלָה.
 וְשִׁלְטוֹנָה הַמֶּלֶךְ צוֹנֵחַ בְּחֻמְכָּהּ וְאוֹמֵר, (קהלת ו)
 אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן לוֹ הָאֱלֹהִים עֶשֶׂר
 וּנְכֹסִים וְכָבוֹד וְגוֹ'. הַפְּסוּק הַזֶּה, אֵין רֹאשׁוֹ סוֹפּוֹ
 וְאֵין סוֹפּוֹ רֹאשׁוֹ. כְּתוֹב אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן לוֹ
 הָאֱלֹהִים עֶשֶׂר וּנְכֹסִים וְכָבוֹד וְגוֹ'. מֵה זֶה וְלֹא
 יִשְׁלִיטֵנוּ הָאֱלֹהִים לְאָכַל מִמְּנוֹ? אִם כֵּן, הוּא אֵינוֹ
 בְּרִשׁוֹת הָאָדָם?

אָלָּא אִם כְּתוֹב וְלֹא יַעֲזֹבֵנוּ הָאֱלֹהִים לְאָכַל מִמְּנוֹ
 - הֵינּוּ אוֹמְרִים כֵּן. אָלָּא (כְּתוֹב) וְלֹא
 יִשְׁלִיטֵנוּ, שֶׁבְּגִלְלֵי שְׁהָאֲמִין לְאוֹתָהּ רְעָה וְאָחִז בָּהּ,
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא הִשְׁלִיטוֹ עָלֶיהָ לְשִׁבְרָהּ
 תַּחֲתָיו עַל שֶׁהוּא רְצָה בָּהּ וְאָחִז אוֹתָהּ.
 וְכֵן דְּרָכָיו כְּמוֹ גּוֹסֵס, שֶׁלֹּא אוֹכֵל וְלֹא שׁוֹתָהּ וְלֹא
 מִתְקָרֵב לְמִמּוֹנוֹ וְלֹא מוֹצִיא מִמְּנוֹ, וְשׁוֹמֵר
 אוֹתוֹ עַד אוֹתוֹ יוֹם שְׂיִצֵּא מִן הָעוֹלָם, וְיָבֵא אַחַר
 וְיִטַּל אוֹתוֹ, שֶׁהוּא בְּעֵלָיו.

וּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ צִוָּח וְאוֹמֵר, (שם ה) עֵשֶׂר שָׁמוֹר
 לְבַעֲלֵיו לְרַעְתּוֹ. מִי זֶה בְּעַלְיוֹ? זֶה
 הָאֲחֵר שְׂוִירֵשׁ אוֹתוֹ. וְלָמָּה זֶה זָכָה לְהִיּוֹת בְּעַלְיוֹ
 שֶׁל אוֹתוֹ הָעֵשֶׂר? מִשּׁוֹם שֶׁזֶּה הָאֲמִין לְאוֹתָהּ
 רָעָה וְהִתְרַצָּה בָּהּ [זֶהוּ שְׁכָתוֹב לְרַעְתּוֹ, בְּשִׁבִיל
 אוֹתָהּ רָעָה] וְדָבַק בָּהּ, וְלָכֵן הָאֲחֵר הַזֶּה שֶׁלֹּא
 נִדְבַק בְּאוֹתָהּ רָעָה, זָכָה [זֶה] לְהִיּוֹת הַבְּעָלִים שֶׁל
 אוֹתוֹ הָעֵשֶׂר. זֶהוּ שְׁכָתוֹב לְרַעְתּוֹ, כְּלוֹמֵר, מִשּׁוֹם
 רַעְתּוֹ שֶׁהִיָּה נִדְבַק בָּהּ, הִרְוִיחַ לוֹ זֶה.

דְּבַר אַחֵר יֵשׁ רָעָה חוֹלָה – זֶה מִי שְׂוִיֹּשֵׁב בְּחֶלֶק
 טוֹב, בְּבֵית אָבִיו, וְהוּא הוֹלֵךְ כְּנֶגֶד אָבִיו
 בְּעֵלִילוֹת דְּבָרִים, זֶה נִדְבַק בְּאוֹתָהּ רָעָה חוֹלָה,
 כְּאֵדָם גּוֹסֵס, שֶׁכָּל דְּרָכָיו בְּעֵלִילוֹת: זֶה אֲנִי רוֹצֵה,
 וְאֵת זֶה אֲנִי רוֹצֵה. וּמִשּׁוֹם הָעֵשֶׂר הַזֶּה נִדְבַק
 הָאֵדָם בְּרָעָה חוֹלָה, וְנִנְעַנֵּשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם
 הַבָּא. וְזֶהוּ עֵשֶׂר שָׁמוֹר לְבַעֲלֵיו לְרַעְתּוֹ.

כֶּף יִשְׂרָאֵל. הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נָטַל אוֹתָם עַל
 כְּנָפֵי נְשָׂרִים, הַקִּיפָם בְּעַנְנֵי כְבוֹד, נִסְעָה
 שְׁכִינָתוֹ לְפָנֵיהֶם, הוֹרִיד לָהֶם מִן לֶאֱכֹל, הוֹצִיא
 לָהֶם מִים מִתּוֹקִים, וְהֵם הָיוּ הוֹלְכִים עִמוֹ
 בְּעֵלִילוֹת. מִיָּד – וַיָּבֵא עֲמֶלֶק.

וַיבֹא עֲמֶלֶק – אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, סוּד הַחֲכָמָה כָּאן. מַגְזֵרַת הַדִּין הַקְּשָׁה בָּא הַקָּרֵב הַזֶּה. וְהַקָּרֵב הַזֶּה נִמְצָא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְאֵין לָךְ דְּבַר בַּתּוֹרָה שְׂאִין בּוֹ סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים שֶׁל חֲכָמָה שְׁנִקְשָׁרִים לְשֵׁם הַקְּדוּשׁ. כְּבִיכּוֹל אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: כְּשִׁישְׂרָאֵל צְדִיקִים לְמַטָּה, מִתְגַּבֵּר הַכַּח שְׁלִי עַל הַכֹּל. וְכִשְׁלֹא נִמְצָאִים צְדִיקִים, כְּבִיכּוֹל מְתִישִׁים הַכַּח שְׁלִמַעְלָה, וּמִתְגַּבֵּר הַכַּח שֶׁל הַדִּין הַקְּשָׁה.

בֹּא רְאֵה, בְּשַׁעָה שְׁחַטָּאוּ יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, מַה כָּתוּב? וַיבֹא עֲמֶלֶק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל. בָּא לְקַטְרֵג הַדִּין נֶגֶד הַרְחָמִים, שֶׁהַכֹּל נִמְצָא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. בְּרַפִּידִם – בְּרַפּוּי יְדִים, שְׂרַפּוּ יְדֵיהֶם מִתּוֹרַת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּפִי שְׁבַאֲרָנוּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, פְּעַמִּים נִלָּחֵם עֲמֶלֶק בְּיִשְׂרָאֵל; פְּעַם אַחַת כָּאן, וְאַחַת שְׁכַתוּב (בַּמְדַּבֵּר יד) וַיֵּרֶד הָעֲמֶלֶק וְהַכְּנַעֲנִי וְגו'.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה הִיָּה קְטָרוֹג שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה – כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאֵר. לְמַטָּה הִיָּה בְּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁהִיוּ לְוַקְחִים אֲנָשִׁים וְגוֹזְרִים אֶת הָעֲרֵלָה (הָאוֹת) שֶׁל הַרְשָׁם הַקְּדוּשׁ, וְלוֹקְחִים אוֹתָם וְזוֹרְקִים אוֹתָם

למעלה ואומרים: קח לך מה שרצית! ועל כל פנים הכל היה של הקדוש ברוך הוא (הקבלנה).

ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק. וכי מה ראה משה שסלק עצמו מהקרב הראשון שצוה הקדוש ברוך הוא? אלא משה, אשרי חלקו, שהתבונן וידע את עקר הדבר. אמר משה, אני אזמין עצמי לאותו קרב שלמעלה, ואתה יהושע הזמן עצמך לקרב שלמטה.

והיגו מה שכתוב, והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל. ישראל שלמעלה. ולכן סלק משה את עצמו מהקרב שלמטה, כדי להזדווג בקרב שלמעלה ויהיה נצחון על ידו.

אמר רבי שמעון, וכי קל הוא בעיניך הקרב הזה של עמלק? בא ראה, מיום שנברא העולם עד לאותו זמן, ומאותו זמן עד שיבא מלך המשיח, ואפלו בימי גוג ומגוג, לא ימצא כמוהו. לא בשביל החילות החזקים והרבים, אלא משום שבכל הצדדים של הקדוש ברוך הוא היה.

ויאמר משה אל יהושע, למה ליהושע ולא לאחר, והרי באותו זמן היה נער,

שְׁכָתוֹב (שמות לג) וַיְהוֹשֶׁעַ בֶּן נֹון נֶעַר, וְהָיוּ בְּיִשְׂרָאֵל
 חֲזָקִים מִמֶּנּוּ? אֵלָּא שְׁמֹשֶׁה הִתְּבוּנָן בְּחִכְמָה וַיִּדַע.
 מָה הוּא רָאָה? רָאָה אֶת סמא"ל שֶׁהָיָה יוֹרֵד
 מִהַצֵּד שְׁלֹמֶעֱלָה לְסִיעַ לַעֲמֶלֶק שְׁלֹמֶטָה. אָמַר
 מֹשֶׁה, וַדַּאי נִרְאָה כָּאֵן קָרַב קָשָׁה.

וַיְהוֹשֶׁעַ בְּאוֹתוֹ זְמַן נִמְצָא בְּדַרְגָּה יוֹתֵר עֲלִיּוֹנָה.
 אִם תֹּאמַר שֶׁנִּמְצָא בְּאוֹתוֹ זְמַן בְּשִׁכְיָנָה
 – לֹא כֵּן! שֶׁהָרִי בְּמֹשֶׁה נִלְקָחָה וְנִאֲחָזָה. נִמְצָא
 שֶׁיְהוֹשֶׁעַ נִאֲחָז לְמֹטָה מִמֶּנָּה, וּבְמָה? בְּאוֹתוֹ
 מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא נַע"ר.

וַהֲיִנּוּ מַה שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה זֶה שְׁכָתוֹב
 (ישעיה לג) עֵינֶיךָ תִּרְאֶינָה יְרוּשָׁלַם נוֹה שְׁאֲנָן
 אֶהֱל בַל יִצְעָן בַּל יִסַּע יִתְדֹתָיו לְנִצָּח. יְרוּשָׁלַם –
 יְרוּשָׁלַם שְׁלֹמֶעֱלָה, שְׁנִקְרָאת אֶהֱל בַל יִצְעָן, שְׁלֹא
 תִּמְצָא יוֹתֵר לְלַכְתָּ לְגִלוֹת. וְזֵהוּ סוּד הַכְּתוּב
 וַיְהוֹשֶׁעַ בֶּן נֹון נֶעַר. וַדַּאי נֶעַר. לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ
 הָאֶהֱל, אוֹתוֹ שְׁנִקְרָא אֶהֱל בַל יִצְעָן. מְלַמֵּד שֶׁבְּכָל
 יוֹם וַיּוֹם הָיָה יוֹנֵק מִהַשְׁכִּינָה כְּמוֹ אוֹתוֹ הַנֶּעַר
 שְׁלֹמֶעֱלָה, לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֶהֱל, וַיּוֹנֵק מִמֶּנָּה
 תָּמִיד. כֵּן נֶעַר זֶה שְׁלֹמֶטָה לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֶהֱל
 וַיּוֹנֵק מִמֶּנָּה תָּמִיד.

לָכֵן, כְּשֶׁרָאָה מֹשֶׁה אֶת סַמְאֵ"ל יוֹרֵד לְסִיעֵ
 לְעַמְלֵק, אָמַר מֹשֶׁה, וּדְאֵי נַעַר זֶה יָקוּם
 כַּנְגְדוֹ וַיִּשְׁלַט עָלָיו לְנַצַּח אוֹתוֹ. מִיָּד – וַיֹּאמֶר
 מֹשֶׁה אֶל יְהוֹשֻׁעַ בְּחַר לָנוּ אַנְשִׁים וְצֵא הַלֶּחֶם
 בְּעַמְלֵק. שְׁלַח הַקָּרֵב הַזֶּה שְׁלֹמֶטָה, וְאֲנִי אֲזַדְרֹז
 לְקָרֵב שְׁלֹמֶעֱלָה. בְּחַר לָנוּ אַנְשִׁים – צְדִיקִים בְּנֵי
 צְדִיקִים, שְׂרָאוּיִים לְלַכֵּת עִמָּךְ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּשָׁעָה שִׁיָּצָא יְהוֹשֻׁעַ נַעַר,
 הִתְעוֹרַר הַנַּעַר שְׁלֹמֶעֱלָה וְהִתְתַּקֵּן בְּכַמָּה
 תְּקוּנִים, בְּכַמָּה כְּלֵי זִיז שֶׁהִתְקִינָה לוֹ אִמּוֹ לְקָרֵב
 הַזֶּה לְנָקֵם אֶת נִקְמַת הַבְּרִית, וְהִינּוּ מֵה שְׁכַתּוֹב
 (ויקרא כו) חָרַב נִקְמַת נָקֵם בְּרִית. וְזֶהוּ סוּד הַכְּתוּב
 וַיַּחֲלֵשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עַמְלֵק וְאֶת עַמּוֹ לְפִי חָרַב. לְפִי
 חָרַב וּדְאֵי, וְלֹא לְפִי רַמְחִים וְכִלֵּי זִיז, אֲלֹא בְּחָרַב
 וּדְאֵי הִיא, זו שְׁנִקְרָאת חָרַב נִקְמַת נָקֵם בְּרִית.

וּמֹשֶׁה הִתְתַּקֵּן לְקָרֵב שְׁלֹמֶעֱלָה. וַיְדִי מֹשֶׁה
 כְּבָדִים, כְּבָדִים מִמֶּשׁ, נְכַבְּדִים,
 קְדוּשִׁים, שְׁלֹא נִטְמְאוּ לְעוֹלָמִים. נְכַבְּדִים
 שְׂרָאוּיִים לְעֶרְוָה בָּהֶם קָרֵב שְׁלֹמֶעֱלָה. וַיִּקְחוּ אֶבֶן
 וַיִּשְׂמוּ תַחְתּוֹ וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ, מִשּׁוּם שִׁישְׁרָאֵל
 שְׂרָאוּיִים בְּצַעַר, וַיְהִי עִמָּהֶם בְּצַעַרָם.

וְאֶהְרֵן וְחֹרֶר תִּמְכּוּ בְיָדוֹ מִזֶּה אֶחָד וּמִזֶּה אֶחָד
וַיְהִי יָדָיו אֲמוֹנָה וְגו'. מֶה זֶה תִּמְכּוּ
 בְיָדָיו? אֲמוֹנָה. [אֲמוֹנָה, אֲמוֹנָה וְדַאִי] וְכִי עַל
 שְׂאֵהְרֵן וְחֹרֶר תִּמְכּוּ אֶת יָדָיו, הֲיִו יָדָיו אֲמוֹנָה?
 אֶלָּא מִשֶּׁה עָשָׂה הַכֹּל בְּחֻכְמָה מֶה שֶּׁעָשָׂה.
 אֶהְרֵן וְחֹרֶר - זֶה מִצְדּוֹ וְזֶה מִצְדּוֹ, וַיָּדָיו
 בְּאֲמָצַע, וְלִכֵּן וַיְהִי יָדָיו אֲמוֹנָה, אֲמוֹנָה. אֶהְרֵן
 כְּדִי שְׂיִתְעוֹרֵר הַצַּד שְׁלוֹ, וְחֹרֶר כְּדִי שְׂיִתְעוֹרֵר
 הַצַּד שְׁלוֹ, וְהִיו אוֹחֲזִים בְּיָדָיו מִכָּאן וּמִכָּאן,
 שְׂיִמָּצָא סִיּוּעַ שְׁלִמְעָלָה.

סדר הלימוד ליום ט טבת [יום 98 בשנה]

וְהָיָה כִּאֲשֶׁר יָרִים מִשֶּׁה יְדוֹ וְגִבֵּר יִשְׂרָאֵל. כִּאֲשֶׁר
יָרִים - שְׂזַקָּף יָמִין עַל שְׂמָאל, וְהִתְכַּוֵּן
בְּפָרִישַׁת יָדָיו. וְגִבֵּר יִשְׂרָאֵל - יִשְׂרָאֵל שְׁלִמְעָלָה
(תַּפְאָרֶת). וְכִאֲשֶׁר יִנִּיחַ יְדוֹ וְגִבֵּר עַמְלָק - בְּשַׁעַה
 שְׂיִשְׂרָאֵל לְמַטֵּה שׁוֹכְכִים בְּתַפְלָתָם, לֹא יְכוּלִים
 יְדֵי מִשֶּׁה לְעַמֵּד בְּזַקִּיפּוֹת, וְגִבֵּר עַמְלָק. מִכָּאן
 לְמַדְנֹה, אֶף עַל פִּי שְׂהַכְהֵן פּוֹרֵס אֶת יָדָיו בְּקַרְבָּן
 כְּדִי לְתַקֵּן אֶת עַצְמוֹ בְּכֹל - יִשְׂרָאֵל צְרִיכִים
 לְהִמָּצָא עִמּוֹ בְּתַפְלוּתֵיהֶם.

שְׁנַיִנוּ, בְּקָרֵב הַזֶּה שֶׁל עַמְלֵק, נִמְצְאוּ עֲלֵינוּ
 וְתַחְתּוֹנִים, וְלָכֵן וַיְהִי יָדָיו אָמוֹנָה,
 בְּאִמוֹנָה כְּרָאוּי. וַיְהִי יָדָיו אָמוֹנָה, וַיְהִי יָדָיו הָיָה
 צָרִיף לְהֵיוֹת! אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל תְּלוּי בַּיָּמִין
 כְּתוּב וַיְהִי. וְכָתוּב יָדָיו מִשּׁוּם שֶׁהוּא עָקֵר הַכֹּל.
 וְכָתוּב (שְׁמוֹת טו) 'מִיִּנְףָה ה' נֶאֱדָרִי בַּכַּח 'מִיִּנְףָה ה'
 תִּרְעֵץ אוֹיֵב.

וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה כְּתֹב זִכְרוֹן בַּסֵּפֶר וְגו'.
 בֵּא רְאֵה מַה כְּתוּב לְמַעְלָה? וַיַּחְלֹשׁ
 יְהוֹשֻׁעַ אֶת עַמְלֵק וְאֶת עַמּוֹ לְפִי חֶרֶב. וַיַּחְלֹשׁ?
 וַיִּהְרַג הָיָה צָרִיף לְהֵיוֹת! אֶלָּא וַיַּחְלֹשׁ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 (ישעיה יד) חוֹלֵשׁ עַל גּוֹיִם. יְהוֹשֻׁעַ הָיָה חוֹלֵשׁ
 עֲלֵיהֶם, וְאוֹתָהּ חֶרֶב נִקְמַת נֶקֶם בְּרִית הוֹרֶגֶת
 אוֹתָם, שֶׁכְּתוּב לְפִי חֶרֶב, כְּמוֹ שֶׁנֶּתְבָּאֵר.

כְּתֹב זִכְרוֹן וְזִכְרוֹן, זֹאת דְּוָקָא. וְשִׁים בְּאֲזֵנֵי יְהוֹשֻׁעַ,
 שֶׁהָרִי הוּא עֲתִיד לְהִרְגֵם מְלָכִים אַחֲרֵי. כִּי
 מְחָה אֶמְחָה, מְחָה - לְמַעְלָה, אֶמְחָה - לְמַטָּה.
 זָכַר - זְכוּר שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּתוּב כִּי מְחָה אֶמְחָה, וְכָתוּב
 (דְּבָרִים כח) תִּמְחָה אֶת זָכַר עַמְלֵק. אֶלָּא, אָמַר
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אַתֶּם מְחוּ אֶת זְכוּרֵנוּ לְמַטָּה,
 וְאֲנִי אֶמְחָה אֶת זְכוּרֵנוּ לְמַעְלָה.

**אָמַר רַבִּי יוֹסִי, עֲמֶלֶק הֵבִיא עִמּוֹ עַמִּים אַחֲרָיִם,
וְכֹלָם פָּחְדוּ לְקָרֵב לְיִשְׂרָאֵל חוּץ מִמֶּנּוּ,
וְלָכֵן יְהוֹשֻׁעַ הָיָה חוֹלֵשׁ עֲלֵיהֶם. רַבִּי יִיסָא אָמַר,
וַיַּחְלֵשׁ יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁשָּׁבַר אֶת כַּחַם מְלַמְעָלָה.**

**וַיִּבֶן מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ ה' נְסִי. וַיִּבֶן
מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ - כְּנֶגֶד אוֹתוֹ שְׁלַמְעָלָה.
וַיִּקְרָא שְׁמוֹ - אוֹתוֹ מֹשֶׁה (אוֹתוֹ מִזְבֵּחַ) - ה' נְסִי.
מָה זֶה ה' נְסִי? מִשּׁוּם שֶׁנִּקְרָא אֶת נִקְמַת אוֹתוֹ
רָשָׁם הַקְדוּשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וּמֵאוֹתוֹ הַזְּמַן נִקְרָא
חָרֵב נִקְמַת נֶקֶם בְּרִית.**

**רַבִּי יוֹסִי אָמַר, וַיִּבֶן מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ, מִזְבֵּחַ לְכַפֵּר
עֲלֵיהֶם. וַיִּקְרָא שְׁמוֹ, שֶׁל מִי? אָמַר רַבִּי
חֲזִיָּא, שְׁמוֹ שֶׁל אוֹתוֹ מִזְבֵּחַ. ה' נְסִי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
וְשֵׁם נִסְהוּ. וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד, עַל שִׁישְׂרָאֵל נִפְרָעוּ
וְהִתְגַּלָּה אוֹתוֹ אוֹת בְּרִית הָרָשָׁם הַקְדוּשׁ. מִכָּאֵן
לְמַדְנֵנוּ, שֶׁכִּיּוֹן שֶׁנִּמּוּל בְּנוֹ שֶׁל אָדָם וְהִתְגַּלָּה בּוֹ
הָרָשָׁם הַקְדוּשׁ שֶׁל הַבְּרִית, הוּא נִקְרָא מִזְבֵּחַ
לְכַפֵּר עָלָיו, וּמָה שְׁמוֹ? ה' נְסִי.**

**כְּמוֹ זֶה יַעֲקֹב בָּנָה מִזְבֵּחַ, שְׁכָתוּב (בראשית לג) וַיֵּצֵב
שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא לוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.
לְמִי? לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא מִזְבֵּחַ. וּמָה שְׁמוֹ? אֵל
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.**

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַה שְּׁכָתוּב (שמות כד) וַיִּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְגו', וְכִי מִי יְכוּל לִרְאוֹת אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהָרִי כְּתוּב (שם לג) כִּי לֹא יִרְאֵנִי הָאָדָם וְחַי, וְכֵאן אָמַר וַיִּרְאוּ? אֵלָּא שֶׁהִתְגַּלְתָּה עֲלֵיהֶם הַקֶּשֶׁת בְּגוֹנִים מְאִירִים. וְכֵךְ שְׁנִינוּ, כָּל מִי שְׁמִסְתַּכַּל בְּקֶשֶׁת, כְּמִי שְׁמִסְתַּכַּל בַּשְּׂכִינָה, וְאָסוּר לְהִסְתַּכַּל בַּשְּׂכִינָה.

וַעֲלֵי זֶה אָסוּר לְאָדָם לְהִסְתַּכַּל בְּאֶצְבָּעוֹת הַכַּהֲנִים בַּשְּׂעָה שְׁפוּרָשִׁים יְדֵיהֶם. אָסוּר לְהִסְתַּכַּל בְּקֶשֶׁת. אִיזוֹ קֶשֶׁת? אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּקֶשֶׁת סֹתָם. אָמַר לוֹ, מַה זֶה בְּקֶשֶׁת סֹתָם? אָמַר לוֹ, בְּקֶשֶׁת שְׁלֹמֶעֱלָה, וּבְקֶשֶׁת שְׁלֹמֹתָה.

בְּקֶשֶׁת שְׁלֹמֶעֱלָה, בְּגוֹנִיָּה. שְׁכַל מִי שְׁמִסְתַּכַּל בְּגוֹנִיָּה, כְּאִלוֹ מְסִתַּכַּל בְּמָקוֹם עֲלִיוֹן, וְאָסוּר לְהִסְתַּכַּל בּוֹ, שְׁלֹא יַעֲשֶׂה קְלוֹן בַּשְּׂכִינָה. קֶשֶׁת שְׁלֹמֹתָה מַהִי? אוֹתוֹ אוֹת הַבְּרִית שְׁנַרְשָׁם בְּאָדָם, שֶׁל מִי שְׁמִסְתַּכַּל בּוֹ, עוֹשֶׂה קְלוֹן לְמַעְלָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם כָּךְ, הָרִי כְּתוּב (בראשית כד) שִׁים נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי, שְׁהִיָּה מִשְׁבִּיעַ אוֹתוֹ בְּאוֹת הַזֶּה. אָמַר לוֹ, הִנֵּחַ לְאַבוֹת הָעוֹלָם, שְׂאִינָם כְּשָׂאָר בְּנֵי הָעוֹלָם. וְעוֹד, שִׁים נָא יָדְךָ

תַּחַת יְרַכֵּי כְּתוּב, וְלֹא כְּתוּב רָאָה תַּחַת יְרַכֵּי. לִכֵּן
אָסוּר לְהִסְתַּכֵּל בְּקִשְׁת סֵתָם, כְּמוֹ שְׁשָׁנִינוּ.

לְמַדְנֵנוּ, וַיִּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִתְגַּלְתָּה
עֲלֵיהֶם הַקִּשְׁת בְּגוֹנִים הַיְפִים מְאִירִים,
לוֹהֵטִים לְכָל עֵבֶר, מִשְׁמַע שְׁכָתוּב וַיִּרְאוּ אֶת
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא כְּתוּב וַיִּרְאוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. אָמַר
רַבִּי יוֹסִי, אֹר הַמְּנוֹרָה שֶׁל הַשְּׂכִינָה, וּמָה הוּא?
אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא נֶעֱר, שֶׁמִּשְׁמַשׁ אֶת הַשְּׂכִינָה
בַּמִּקְדָּשׁ, וְלִכֵּן "אֵת" דְּוָקָא.

וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לְבַנַּת הַסְּפִיר, שֶׁנֶּרְשַׁם בּוֹ
תַּחַת מְקוֹמוֹ לְבַנָּה אַחַת מֵאוֹתָם לְבָנִים
שֶׁהָיוּ בּוֹנִים בְּמִצְרַיִם, שְׁשָׁנִינוּ, אֲשֶׁה אַחַת
הוֹלִידָה בְּמִצְרַיִם, וְהָיוּ בָּאִים שָׂרֵי פְרַעָה,
וְהִכְנִיסָה אוֹתוֹ בְּלְבָנָה אַחַת, וּבָא פֶסֶד יָד וְאַחַז
אוֹתוֹ, וְנֶרְשַׁם תַּחַת רַגְלֵי הַשְּׂכִינָה, וְעוֹמֵד לְפָנָיו,
עַד שֶׁנִּשְׂרַף בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלְמִטָּה, שְׁכָתוּב (אִיכָּה ב)
וְלֹא זָכַר הַדָּם רַגְלָיו.

רַבִּי חֵיִיא אָמַר, לְבַנַּת הַסְּפִיר – אֹר הַסְּפִיר,
מִפְתָּחוֹת יֵין הַרְקָח חֲקוּקִים עֲלִיוֹנִים שֶׁל
מַעֲלָה שְׁלוֹהֵטִים לְשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם עֶבְרִים, זֶהוּ
שְׁכָתוּב (יִשְׁעִיה נד) וְיִסְדְּתִיךְ בְּסְפִירִים. וְכַעֲצָם

הַשָּׁמַיִם, מַה זֶה כְּעֵצָם הַשָּׁמַיִם? אָמַר רַבִּי אֲבָא,
 מַה (שמות כד) עֵצִים הַשָּׁמַיִם חָקוּק בְּשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם
 עֲנָפִים פּוֹרְחִים לוֹהֲטִים לְכָל עֵבֶר, אַף כָּאֵן
 הַמְּרָאָה שֶׁל אוֹתוֹ עֵצִים הַשָּׁמַיִם כְּמֵרָאָה הַשָּׁמַיִם
 מִמֶּשׁ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַכֹּל נִרְשָׁם בְּאוֹתוֹ הָאוֹר
 שֶׁל מְרָאָה שְׁנַחֲקָק מִצַּד הַשְּׂכִינָה.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, אִם כֶּךָ, וַהֲרִי הֵם שְׁשִׁים
 סְבִיב הַשְּׂכִינָה, שְׁכָתוּב (שיר ג) שְׁשִׁים
 גְּבוּרִים סְבִיב לָהּ. אָמַר לוֹ, כֶּךָ הוּא וְדַאי, אֶלֶּא
 אוֹתָם שְׁשִׁים מְאִירִים בְּשָׁנִים עֶשֶׂר תְּחוּמִּים, וְלֹא
 זָזִים מִסְּבִיבָה לְעוֹלָמִים. שְׁשָׁנִינוּ, שָׁנִים עֶשֶׂר
 תְּחוּמִּים חָקוּקִים עֲלִיוֹנִים עָלוּ בְּמִשְׁקָל, בְּעֵץ
 קָדוֹשׁ גָּדוֹל וְחֹזֵק, וְכֹלֵם מְאִירִים בְּגִבְיָהּ,
 כְּשִׁמְתַחֲבַרְתָּ בְּמֶלֶךְ. וְזֶהוּ עֵצִים הַשָּׁמַיִם, עֵצִים
 הַשָּׁמַיִם מִמֶּשׁ. וְכֹל אוֹתָם הַשְּׂבִילִים הַמְּאִירִים,
 מְאִירִים בּוֹ בְּאוֹר הַגְּבִירָה.

וְשָׁנִינוּ, הָאוֹר שֶׁל הַשְּׁשִׁים הִלְלוּ שְׁסִבְיָהּ,
 רְשׁוּמִים בּוֹ בְּאוֹתוֹ נַע"ר, וְקוֹרְאִים
 לָהֶם שְׁשִׁים מְכוֹת אֵשׁ, שְׁמֵתִלְבֵּשׁ בָּהֶם מִצַּד
 הַשְּׂכִינָה, לוֹהֲטִים בְּדִין. זֶהוּ שְׁכָתוּב שְׁשִׁים
 גְּבוּרִים סְבִיב לָהּ.

שְׁנֵינּוּ, וַיִּבֶן מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ. וַיִּקְרָא
שְׁמוֹ ה' נָסִי, ה' נָסִי מִמָּשׁ. לָמָּה? מִשּׁוּם
שְׁעַמְלָק לָקַח כָּל אוֹתָם מֵהוֹלִים שְׁלֹא נִפְרְעוּ, וּמִלְ
אוֹתָם וְזָרַק אוֹתָם לְמַעְלָה, וְאָמַר: טַל מֵה שְׂרָצִית
בוֹ. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה מַה כָּתוּב? וַיֹּאמֶר כִּי יָד עַל פֶּס
יָה מְלַחֶמָה לְה' בְּעַמְלָק מְדַר דִּר. מְדַר דִּר חֲסֵרִים,
מֵהַדִּירִים שֶׁל מַעְלָה וּמֵהַדִּירִים שֶׁל מַטָּה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּכָל דוֹר וָדוֹר, בְּכָל הַדּוֹרוֹת
שְׁבָאִים לְעוֹלָם, אֵין לָךְ דוֹר שְׂאִין בוֹ
מֵאוֹתוֹ זָרַע רַע, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹרֵךְ בָּהֶם
קָרַב. רַבִּי יִצְחָק אָמַר (מֵהַדִּיּוֹר שְׁלֹמֶטָה לְדִיּוֹר שְׁלֹמֶטָה),
וְעַלֵּיהֶם כָּתוּב (תְּהִלִּים קד) יִתְמוּ חֲטָאִים מִן הָאָרֶץ
וְגו'. מִן הָאָרֶץ - בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.
בְּאוֹתוֹ זְמַן כָּתוּב, בְּרַכִּי נַפְשֵׁי אֶת ה' הַלְלוּיָהּ.

פְּרֻשֶׁת יִתְרוֹ (דף סו' ע"א - דף צד ע"א)

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כִּהְיָן מִדִּין חֲתָן מֹשֶׁה אֶת כָּל אֲשֶׁר
עָשָׂה וְגו'.

רַבִּי חֲזַקְיָה (רַבִּי אֶלְעָזָר) פָּתַח וְאָמַר, (וַיִּקְרָא ט) וַיִּשָּׂא
אֶהְרֹן אֶת יָדוֹ. כָּתוּב יָדוֹ אַחַת, מִשּׁוּם
שְׂצָרִיךְ לְהַרִים יְמִין עַל שְׂמָאל, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ הַסּוּד.

מִצְאָנוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, שְׁכָל מִי
 שְׁמָרִים יָדוּ לְמַעְלָה, וְהֵם אֵינָן
 בְּתַפְלוּת וּבִקְשׁוֹת, זֶהוּ אָדָם שֶׁמִּתְקַלֵּל מֵעֲשָׂרָה
 שְׁלִיטִים מְמַנִּים, וְהֵם עֲשָׂרָה שְׁלִיטִים אֲשֶׁר הֵיוּ
 בְּעִיר. אֵלוּ אוֹתָם עֲשָׂרָה שְׁמַמְנִים עַל פְּרִישַׁת
 הַיָּדִים לְמַעְלָה לְטַל אוֹתָהּ תַּפְלָה אוֹ אוֹתָהּ
 בְּרָכָה, וְנוֹתְנִים בָּהּ כַּח לְהִתְכַבֵּד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ,
 וּמִתְבָּרֵךְ מִלְמַטָּה. כִּיּוֹן שְׁמִלְמַטָּה מִתְבָּרֵךְ
 מֵאוֹתָהּ פְּרִישַׁת הַיָּדִים לְמַעְלָה, אִזּוּ מִתְבָּרֵךְ
 מִלְמַעְלָה, וּמִתְכַבֵּד מִכָּל הַצְּדָדִים.

וְאֵלוּ עֲשֶׂרֶת הַמְּמַנִּים מְזַמְנִים לְטַל מֵאוֹתָן
 בְּרָכוֹת שְׁלִמַעְלָה, וְלְהוֹרִיק לְמַטָּה,
 וּלְבָרֵךְ אֶת אוֹתוֹ שְׁמִבְּרֵךְ אוֹתוֹ, שְׁכַתוֹב (במדבר ו)
וְאֲנִי אֲבָרַכְכֶם.

וְלָכֵן יִשְׁמַר הָאָדָם בְּשַׁעַת שְׁמָרִים יָדָיו לְמַעְלָה
 לְהִיּוֹת בְּתַפְלָה אוֹ בְּבִרְכוֹת אוֹ בְּבִקְשָׁה,
 וְלֹא יָרִים יָדָיו לְחִנָּם, מִשּׁוּם שֶׁעֲשָׂרָה הִלְלוּ
 מְזַמְנִים וּמִתְעוֹרְרִים אֶל אוֹתָהּ פְּרִישַׁת יָדִים. וְאִם
 זֶה לְחִנָּם, אוֹתָם הָעֲשָׂרָה מְקַלְלִים אוֹתוֹ בְּמֵאֲתִים
 אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה קָלְלוֹת. וְזֶהוּ שְׁכַתוֹב בּוֹ (תהלים קט)
וַיֹּאֲהֵב קָלְלָהּ וַתִּבּוֹאֶהּ.

וְאָז רוּחַ טְמֵאָה שׁוֹרָה עַל אוֹתָם הַיָּדִים, שֶׁהוּא דִרְכוֹ לְשָׁרוֹת עַל מְקוֹם רִיק, וּבִרְכָה לֹא שׁוֹרָה בְּמְקוֹם רִיק. וְעַל זֶה (שְׁמִבְרַךְ אוֹתוֹ. וְאִם הֵם מִתְעוֹרְרִים אֶל אוֹתוֹ פּוֹרֵשׁ הַיָּדִים וְהֵם לַחֲנָם – מְקַלְלִים אוֹתוֹ בְּמֵאִתִּים וְאַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה קָלָלוֹת, וְאָז רוּחַ טְמֵאָה שׁוֹרָה עַל אוֹתֵן יָדִים, שֶׁדִּרְכָּה לְשָׁרוֹת עַל מְקוֹם רִיק. מִשׁוֹם כֵּךְ יִזְהַר הָאָדָם בְּשִׁעָה שְׁמֵרִים יָדָיו לְמַעַלָּה אוּ בְּבִרְכוּת אוּ בְּתַפְלָה וְלֹא יָרִים יָדָיו לַחֲנָם. וְעַל זֶה) כְּתוּב (בְּרֵאשִׁית יד) הִרְמַתִּי יָדַי אֶל ה' אֵל עֲלִיוֹן, שְׁמַתְרַגְמִים: בְּתַפְלָה.

וּבִפְרִישַׁת הַיָּדִים הַזֹּאת יֵשׁ סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים. בְּשִׁעָה שְׁנַפְרָשִׁים וּמִזְדַּקְפִּים לְמַעַלָּה, מְכַבֵּד הָאָדָם אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכַמָּה סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים. וְרֵאוּ לִיחַד סוּד שֶׁל עֶשֶׂר הָאֱמִירוֹת כְּדִי לִיחַד אֶת הַכֹּל, וּלְבָרֵךְ אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ כְּרֵאוּ. וְרֵאוּ לִיחַד אֶת סוּד הַמְרַכְּבוֹת הַפְּנִימִיּוֹת וְהַמְרַכְּבוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת כְּדִי שְׁיִתְבָּרֵךְ הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּכֹל הַצְּדָדִים, וְיִתְיַחַד הַכֹּל כְּאַחַד, מַעַלָּה וּמִטָּה.

פְּתַח וְאָמַר, (שְׁמוֹת כג) וְלֹא יֵרָאוּ פְּנֵי רִיקָם. זֶהוּ סוּד שֶׁל זְקִיפַת הָאֲצַבְעוֹת, כְּשׁוֹזְקָף אוֹתָם הָאָדָם לְמַעַלָּה, שְׁצָרִיךְ שְׁלֹא לְזַקֵּף בְּרִיקְנוּת, אֲלֵא בְּתַפְלָה וּבְבִקְשׁוֹת וּבְבִרְכוּת. וְעַל זֶה וְלֹא יֵרָאוּ פְּנֵי רִיקָם. לֹא כְּתוּב וְלֹא יֵרָאוּ לְפָנַי, אֲלֵא פְּנֵי,

סוד של זְקִיפַת הָאֲצָבָעוֹת שְׁלֵא צָרִיף לְזַקְפָּם
לְחָנָם, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר.

**עֲשָׂרָה שְׁלִיטִים שְׁאֲמַרְנוּ הֵם עֶשֶׂר אַמִּירוֹת
לְמַטָּה, בְּסוּד** (בְּסוּד עֲשָׂרָה שְׁלִיטִים מְמַנִּים שְׁאֲמַרְנוּ,

אֵלֶּי מְמַנִּים לְמַטָּה בְּסוּד) שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הָרְשׁוּמוֹת כְּמוֹ
שְׁלִמְעֵלָה, וְאֵלֶּה עוֹמְדִים בְּרֵאשׁוֹנָה עַל אוֹתָהּ
זְקִיפַת אֲצָבָעוֹת, וּבִזְהָ נֶאֱחָז לְמַעְלָה כָּל צַד
הַקְּדוּשָׁה לְהָרִים, אֲזַי כָּל הַצְּדָדִים הָאֲחֵרִים כְּלָם
מֵתְכוּפְפִים וּמוֹדִים לְמֶלֶךְ הַקְּדוּשָׁה.

בֵּא וּרְאֵה, בְּסוּד שֶׁל קְדוּשָׁה (שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ) הוּא
מֶלֶךְ וְכֹהֵן וּמִשְׁמֵשׁ תַּחְתּוֹ (בְּסוּד שֶׁל קְדוּשָׁה), בֵּין
לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה. יֵשׁ מֶלֶךְ לְמַעְלָה, שֶׁהוּא סוּד
שֶׁל קְדוּשַׁת הַקְּדוּשִׁים, וְהוּא מֶלֶךְ עֲלִיוֹן, וְתַחְתּוֹ יֵשׁ
כֹּהֵן, סוּד שֶׁל אֹר רֵאשׁוֹן, שְׁמִשְׁמֵשׁ לְפָנָיו, וְזֶהוּ
כֹּהֵן שֶׁנִּקְרָא גְדוֹל, צַד הַיְמָיִן.

יֵשׁ מֶלֶךְ לְמַטָּה שֶׁהוּא כְּמוֹ אוֹתוֹ מֶלֶךְ עֲלִיוֹן,
וְהוּא מֶלֶךְ עַל הַכֹּל שְׁלִמְעֵלָה, וְתַחְתּוֹ יֵשׁ כֹּהֵן
שְׁמִשְׁמֵשׁ אוֹתוֹ, סוּד שֶׁל מִיכָאֵל כֹּהֵן גְדוֹל, שֶׁהוּא
לְיָמִין, (וְדַאי בְּצַד הַקְּדוּשָׁה יֵשׁ מֶלֶךְ וְכֹהֵן) וְזֶהוּ סוּד הָאֲמוּנָה
הַשְּׁלֵמָה, צַד הַקְּדוּשָׁה.

**בְּצַד הָאֲחֵר, שְׁאֵינּוּ צַד הַקְּדוּשָׁה, יֵשׁ סוּד שֶׁהוּא
מֶלֶךְ, וְהָרִי בְּאֲרָנוֹ שֶׁנִּקְרָא מֶלֶךְ זָקֵן וְכֹסִיל,**

וְתַחֲתֵיו יֵשׁ כֹּהֵן אוֹן, וְזֶהוּ סוּד הַכְּתוּב (הושע יב)
 וַיֹּאמֶר אֲפָרַיִם אֶף עֲשֵׂרְתִי מִצְּאֵתִי אוֹן לִי. מִשּׁוּם
 שְׂכַח זֶה שׁוֹלֵט עַל אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה שְׁעֲשֶׂה יִרְבְּעֵם.
 וְאַלְמֵלֵא שְׁנַמְצָא כַּח זֶה, לֹא יִכַּל לְהַצְלִיחַ
 בְּאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה.

סוּד הַדָּבָר – בְּשַׁעַה שֶׁהַמֶּלֶךְ הִזָּה וְהַכֹּהֵן הִזָּה
 נִכְפָּיִם, וְנִשְׁבְּרוּ, אֲזַי נִכְפָּיִם כָּל יִתְרֵי הַצְּדָדִים
 וּמוֹדִים לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאֲזַי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 שׁוֹלֵט לְבִדּוֹ מֵעֵלָה וּמִטָּה, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר (ישעיה כ)
 וְנִשְׁגַּב ה' לְבִדּוֹ בַיּוֹם הַהוּא.

כְּמוֹ זֶה וְסוּד זֶה מִמֶּשׁ עֲשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בְּאַרְץ, שְׁשֶׁבֶר מֶלֶךְ זָקֵן וְכֹסִיל, וְזֶהוּ פְרָעָה.
 בְּשַׁעַה שֶׁבָּא מֹשֶׁה לְפְרָעָה וְאָמַר (שמות ה) אֱלֹהֵי
 הָעִבְרִים נִקְרָא עָלֵינוּ, פָּתַח וְאָמַר, לֹא יִדְעֵתִי אֶת
 ה'. וְרָצָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁיִתְכַבֵּד שְׁמוֹ בְּאַרְץ,
 כְּמוֹ שֶׁהוּא נִכְבָּד לְמַעְלָה. כִּיּוֹן שֶׁהַלָּקָה אוֹתוֹ וְאֶת
 עַמּוֹ, בָּא וְהוֹדָה לוֹ לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וְאַחֵר נִשְׁבַּר וְנִכְפָּה אוֹתוֹ כֹּהֵן אוֹן, יִתְרוֹ,
 שְׁמִשְׁמֵשׁ תַּחֲתָיו, עַד שֶׁבָּא וְהוֹדָה לוֹ
 לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאָמַר, בְּרוּךְ ה' אֲשֶׁר הִצִּיל
 אֶתְכֶם וְגו', עָתָה יִדְעֵתִי כִּי גָדוֹל ה' וְגו'. וְזֶהוּ כֹהֵן

און, צד האחר, שהוא צד שמאל. וזהו סוד
שְׂאֲמָרָה רַחֵל, כְּשֶׁרָאֲתָה שֶׁהִיא מֵתָה, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב
(בראשית לה) בֶּן אוֹנִי. וְלִכֵּן מֵהָר (הוֹדָה) יַעֲקֹב וְאָמַר בֶּן
יְמִין, וְלֹא בֶּן אוֹנִי. צַד יְמִין, וְלֹא צַד שְׂמָאל.

וְכִיּוֹן שְׂאוֹתוֹ מֶלֶךְ וְכֵהֵן הוֹדוּ לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוא וְנִשְׁבְּרוּ לְפָנָיו, אֲזִי הִתְעַלָּה הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוא בְּכַבּוּדוֹ עַל הַכֹּל, מֵעֵלָה וּמִטָּה. וְעַד
שֶׁהִתְעַלָּה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוא בְּכַבּוּדוֹ, כְּשֶׁהוֹדוּ
אֵלָה לְפָנָיו, לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה עַד לְאַחַר שֶׁבֹא
יִתְרוֹ, וְהוֹדָה וְאָמַר, עֲתָה יִדְעָתִי כִּי גָדוֹל ה' **מְכַל**
הָאֱלֹהִים. בְּרוּךְ ה' אֲשֶׁר הִצִּיל אֶתְכֶם וְגוֹ'.
אֲזִי הִתְעַלָּה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוא בְּכַבּוּדוֹ מֵעֵלָה
וּמִטָּה, וְאַחַר כֵּךְ נִתְּן תּוֹרָה בְּשִׁלְמוֹת,
כְּשֶׁשְׁלִטּוֹנוֹ עַל הַכֹּל.

רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (תהלים טז) יוֹדוּךָ עַמִּים
אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כְּלָם. בֹּא וּרְאֵה, דָּוִד
הַמֶּלֶךְ קָם וְשִׁבַּח וְהוֹדָה לְמֶלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְהוּא
הַשְּׂתִדֵּל בַּתּוֹרָה בְּאוֹתָהּ שְׁעָה כְּשֶׁרוּחַ צְפוֹן
הִתְעוֹרְרָה וְהִיָּתָה מְכָה בְּאוֹתָם נִימֵי הַכְּנֹר,
וְהַכְּנֹר הָיָה מְנַגֵּן וְאָמַר שִׁירָה וְכוּ'. וְאִיזוֹ שִׁירָה
הוא אָמַר?

בא וְרָאָה, בְּשַׁעָה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְעוֹרֵר
אֶל כָּל אוֹתָן הַמְרַכְבוֹת לְתֵת לָהֶן טָרֶף, כְּמוֹ
שֶׁבְּאַרְנוֹ שִׁפְתוֹב (משלי לא) וַתִּקַּם בְּעוֹד לִילָה וַתִּתֵּן
טָרֶף לְבֵיתָהּ וְחֶק לְנַעֲרֹתֶיהָ, אֲזַי כָּלֶם בְּשִׁמְחָה
פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים, (תהלים טו) אֱלֹהִים יַחַנְנוּ וַיְבָרְכֵנוּ
יְאֵר פָּנָיו אֶתְנוּ סִלָּה. כְּשֶׁרוּחַ צְפוֹן מִתְעוֹרֶרֶת
וַיּוֹרֶדֶת לְעוֹלָם, נוֹשֶׁבֶת וְאוֹמֶרֶת, לְדַעַת בְּאַרְץ
דְּרָכָךְ בְּכָל גּוֹיִם יִשׁוּעָתָךְ. בְּשַׁעָה שֶׁמִּנְגֵן הַכְּנוֹר
בְּאוֹתָהּ רוּחַ, פּוֹתֵחַ וְאוֹמֵר, יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלֶם.
כְּשֶׁהִיָּה דָּוִד קָם וּמִתְעוֹרֵר עָלָיו רוּחַ הַקְּדוֹשׁ, פִּתַּח
וְאָמַר, אֶרֶץ נִתְּנָה יְבוּלָה יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ
יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וַיִּירָאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אֶרֶץ. כְּדִי
לְהַמְשִׁיךְ אֶת טוֹב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלַמְעָלָה
לְמַטָּה. אַחַר כֵּךְ בָּא דָּוִד וְסִדֵּר אוֹתָם בְּרוּחַ הַקְּדוֹשׁ
כְּאַחַד, הִסְתַּכֵּל בְּכָל הַכְּתוּב הַזֶּה שֶׁל הַכְּנוֹר, שֶׁל
שְׁלֵמוֹת וְכְבוֹד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.
בְּשַׁעָה שֶׁשָּׂאָר הָעַמִּים נִכְפִּים, הֵם בָּאִים וּמוֹדִים
לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. כִּיּוֹן שֶׁנִּכְפִּים וּמוֹדִים
לוֹ, אֲזַי מְשַׁתְּלֵם כְּבוֹד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְעָלָה
וּמַטָּה. בְּשַׁעָה שֶׁבָּא מֹשֶׁה לְפָרְעָה וְאָמַר לוֹ ה' **אֱלֹהֵי**
הָעִבְרִים נִקְרָא עָלֵינוּ וְגוֹ', הוּא פִּתַּח וְאָמַר,
לא יִדְעֵתִי אֶת ה'.

וְרָצָה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁיתְכַבֵּד שְׁמוֹ בְּאָרֶץ,
 כְּמוֹ שֶׁהוּא נִכְבָּד לְמַעְלָה. כִּיּוֹן שֶׁהִלְקָה
 אוֹתוֹ וְאֵת עַמּוֹ, בָּא וְהוֹדָה לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 שֶׁכָּתוּב ה' הַצְדִּיק. הוּא שֶׁהָיָה מְלַךְ חָשׁוּב שֶׁל כָּל
 הָעוֹלָם, כִּיּוֹן שֶׁהוֹדָה, אֵז כָּל שְׂאֵר הָעַמִּים הוֹדוּ,
 שֶׁכָּתוּב (שמות טו) אֵז נִבְהָלוּ אֱלוֹפֵי אֲדוּם.

בֵּא יִתְרוֹ, כְּמֵר עֲלִיּוֹן וְגָדוֹל, מְמַנֶּה גָדוֹל (שֶׁל כָּל
 הַמְּמַנִּים) שֶׁל כָּל הָאֱלִילִים הָאֲחֵרִים, וְהוֹדָה
 לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאָמַר, עַתָּה יִדְעַתִּי כִּי גָדוֹל ה'
 מִכָּל הָאֱלֹהִים. אֵז הִתְעַלָּה וְהִתְכַבֵּד הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא בְּכַבּוּדוֹ מְעַלָּה וּמְטָה, וְאַחַר כֵּן נִתֵּן תּוֹרָה
 בְּשִׁלְמוֹת, כְּשֶׁשְׁלִטוֹנוֹ עַל הַכָּל.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, עַל זֶה כָּתוּב
 (תהלים טז) יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים
 כָּלֵם. בָּא רַבִּי אֶלְעָזָר וְנִשְׁק יָדָיו. בְּכָה רַבִּי אָבָא
 וְאָמַר, (שם קג) כְּרַחֵם אָב עַל בָּנָיִם. מִי יִרְחַם עַל רַבִּי
 אֶלְעָזָר וַיִּשְׁלִים דְּבַרְיוֹ, חוּץ מֵאֲהַבַת מוֹרְנוֹ? אֲשֶׁרִי
 חִלְקֵנוּ שְׂזַכֵּינוּ לְשִׁמְעַע דְּבָרִים אֵלּוֹ לְפָנָיו, שְׁלֵא
 נִבוֹשׁ בְּהֵם לְעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי אָבָא, הָרִי כִּהֵן אוֹן לֹא כָתוּב בִּיתְרוֹ,
 אֲבָל כִּהֵן מִדִּין כָּתוּב. אָמַר לוֹ, הַכָּל אָחָד.

בַּתְּחִלָּה חָמִיו שֶׁל יוֹסֵף נִקְרָא כֹהֵן אֹזֵן, וְאַחַר כֵּן
 חָמִיו שֶׁל מֹשֶׁה – כֹהֵן מִדִּין. וְהַכֹּל סוּד אֶחָד.
 שְׁהָרִי שְׁנֵי אֱלֹהִים, מֹשֶׁה וְיוֹסֵף, עוֹמְדִים בְּדַרְגָּה שֶׁל
 סוּד אֶחָד בְּסוּד הָאוֹת וְי״ו, שְׁנֵי וַי״ם כְּאֶחָד. וְמֵה
 שְׁנֵי אֶחָד כֹהֵן מִדִּין, סוּד זֶה אֲשֶׁת מִדִּינִים. (מֹשֶׁה וְיוֹסֵף
 בְּסוּד אֶחָד עוֹמְדִים, וְסוּד זֶה וְי״ו, שְׁנֵי כְּאֶחָד).

הַרְיִים יָדָיו עַל רֵאשׁוֹ רַבִּי אַבָּא וּבְכָה. אָמַר, אֹר
 הַתּוֹרָה עוֹלָה עִתָּה עַד רוּם הַרְקִיעַ שֶׁל
 הַכֶּסֶף הָעֲלִיּוֹן, אַחַר שִׁסְתַּלֵּק מוֹרְנוֹ מִהָעוֹלָם, מִי
 יֵאִיר אֶת אֹר הַתּוֹרָה? אוֹי לְעוֹלָם שִׁשְׁאָר יְתוּם
 מִמֶּךָ, אֲבָל דְּבָרֵי רַבְּנֵנוּ יֵאִירוּ בְּעוֹלָם עַד שְׁיִבֵּא
 מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, וְאָז כְּתוּב (ישעיה יא) וּמְלֵאָה הָאָרֶץ
 דְּעָה אֶת ה' וְגו'.

וַיִּשְׁמַע יְתָרוֹ כֹהֵן וְגו'. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, פְּסוּק זֶה
 יֵשׁ לְהַתְּבוֹנֵן בּוֹ, בַּתְּחִלָּה כְּתוּב אֶת כָּל
 אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה, וְאַחַר כֵּן כְּתוּב כִּי
 הוֹצִיא ה'. אֲלָא סוּד זֶה אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה
 אֱלֹהִים, זֶה הַשֵּׁם שֶׁהִגֵּן עַל מֹשֶׁה וְעַל יִשְׂרָאֵל וְלֹא
 זָז מֵהֶם בְּגִלּוֹת, וְאַחַר כֵּן הַשֵּׁם הָעֲלִיּוֹן הוֹצִיא
 אוֹתָם מִמִּצְרַיִם, שְׁהָרִי הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ שֶׁהוֹצִיא
 אוֹתָם הִיָּה בְּסוּד הַיּוֹבֵל.

דְּבַר אַחַר אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה –
 כְּשֶׁנֶּזְרַק לְנֹהַר, וּכְשֶׁהֲצִיל אוֹתוֹ מִחֶרֶב
 פְּרָעָה, וְאֵת יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ, שְׁפָתוֹב (שמות כ) וַיִּשְׁמַע
 אֱלֹהִים אֵת נִאֲקָתָם. וְכִתוּב (שם א) וְכֹאֲשֶׁר יַעֲנוּ אוֹתוֹ
 בֶּן יִרְבֵּה וְכֵן יִפְרֹץ.

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כִּהֵן מִדִּין. רַבִּי יוֹסִי פָתַח, (תהלים קיא)
 פְּדוֹת שָׁלַח לְעַמּוֹ צְוָה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ
 קְדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ. מֵה שׁוֹנֶה בְּכָל שְׂאֵר הַפְּסוּקִים,
 שְׁבִכְלָם שְׁתֵּי תְבוֹת מֵאֲלֶפָא בֵּיתָא, וּבְפְסוּק זֶה
 וְשְׁלֹאֲחֵרֵיו שְׁלַשׁ שְׁלַשׁ? אֵלָא כְּדֵי לְהַשְׁלִים שְׁשָׁה
 צְדָדִים בְּאֲלֶפָא בֵּיתָא הַזֶּה, זֶה כְּנֶגֶד שְׁלַשׁ
 הַגְּאֻלוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, חוּץ מֵהַגְּאֻלָּה הָרֵאשׁוֹנָה,
 פְּסוּק אַחֵר כְּנֶגֶד תּוֹרָה נְבִיאִים וְכִתוּבִים, וְהַכֹּל
 תְּלוּי בְּחֻכְמָה הַזֹּה.

פְּדוֹת שָׁלַח לְעַמּוֹ – כְּשֶׁגְּאֵל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 אֵת יִשְׂרָאֵל מְגָלוֹת מְצָרִים וְעָשָׂה לָהֶם
 נְסִים וּגְבוּרוֹת. צְוָה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ – כְּשֶׁבָא יִתְרוֹ
 וְקָבְלוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְקָרְבוּ לְעַבּוּדָתוֹ, וּמִשָּׁם
 הִתְקָרְבוּ כָּל אוֹתָם גְּרִים תַּחַת כְּנָפֵי הַשְּׂכִינָה.
 מִשָּׁם וְהִלָּאָה, קְדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ. שְׁהֲרֵי אַז
 הִתְקַדְּשׁ שֵׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁהֲרֵי (מהצד האחר)

מתקדש שם הקדוש, כשנשבר ונכפה הצד
האחר, כמו שהיה ביתרו.

וישמע יתרו וגו', וכי יתרו שמע וכל העולם
לא שמע, והרי כתוב (שמות טו) שמעו
עמים ירגזון?! אלא כל העולם שמעו ולא
נשברו, והוא שמע ונשבר ונכפה מלפני הקדוש
ברוך הוא וקרוב ליראתו.

רבי אבא אמר, בכמה מקומות שנינו, שכל מה
שעשה הקדוש ברוך הוא למעלה ולמטה –
הכל אמת ומעשה אמת. ואין לך דבר בעולם
שצריך אדם לדחותו ולנהג בו קלון, שהרי כלם
מעשי אמת הם, והכל צריך בעולם.

שהרי פעם אחת היה רבי אלעזר הולך בדרך,
והיה הולך עמו רבי חזקיה. ראו נחש
אחד. קם רבי חזקיה להרג אותו. אמר לו רבי
אלעזר, עזב אותו, אל תהרג אותו. אמר לו, והרי
הוא דבר רע שהורג בני אדם. אמר לו לרבי
חזקיה, והרי כתוב (קהלת ט) אם ישך הנחש בלוא
לחש. לא נושך הנחש את האדם עד שלוחשים
לו מלמעלה ואומרים לו לך הרג את פלוני.

ולפעמים כמו שעשה זה, כך גם מציל את
האדם מדברים אחרים, ועל ידו

מְרַחֵשׁ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִס לְבַנֵי אָדָם, וְהַכֹּל תְּלוּי בְיַד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהַכֹּל מַעֲשֵׂי יָדָיו. וְצָרִיךְ אוֹתָם הָעוֹלָם. וְאִם הָעוֹלָם לֹא הָיָה צָרִיךְ אוֹתָם, לֹא הָיָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה אוֹתָם. וְלִכֵּן לֹא צָרִיךְ אָדָם לְנַהֵג בָּהֶם קְלוֹן בְּדַבְּרֵי הָעוֹלָם. בְּדַבְּרָיו וּמַעֲשָׂיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

פְּתַח וְאָמַר, וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. וַיֵּרָא אֱלֹהִים – זֶה אֱלֹהִים חַיִּים. וַיֵּרָא – שֶׁהִסְתַּכַּל לְהַאֲוִיר לָהֶם וּלְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם. אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה – הַכֹּל בְּכֹלל אֶחָד, מַעֲלָה וּמַטָּה. וְהִנֵּה טוֹב – זֶה צַד הַיְמִינִי. מְאֹד – זֶה צַד הַשְּׂמָאלִי. וְהָרִי פְּרִשׁוּתָהּ, טוֹב – זֶה מְלֶאךְ הַחַיִּים. מְאֹד – זֶה מְלֶאךְ הַמּוֹת. וְהַכֹּל סוּד אֶחָד. סוּד הוּא לְאוֹתָם שְׂמֵתְבוֹנְנִים בְּסוּד הַחֲכָמָה.

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה (בראשית א). בְּכֹל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית כְּתוּב וַיֵּרָא אֱלֹהִים פִּי טוֹב, וְכֵאן – וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה. אֱלֹהִים לְמַטָּה שׁוֹלֵט עַל הַתַּחְתּוֹנִים, אֱלֹהִים לְמַעְלָה שׁוֹלֵט עַל הָעֲלִיוֹנִים. זֶהוּ סוּד שֶׁל אֱלֹהִים חַיִּים, (דְּבַר אַחַר, הַכֹּל הוּא אֱלֹהִים חַיִּים) שְׂמֵאִיר וּמְדַלִּיק כָּל

אוֹתָם מְקוֹרוֹת עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וּמִשָּׁם יוֹצְאִים
כָּל אוֹתָם אוֹרוֹת לְהָאִיר.

תּוֹסֵפֶתָא

בְּמִכְסָּה שְׁבַמְכָסִים נִרְשָׁם רִשָּׁם אֶחָד שְׁלֵא נִרְאָה
וְלֹא הִתְגַּלָּה אוֹתוֹ רִשָּׁם רָשׁוּם וְלֹא
רָשׁוּם. בְּעֲלֵי הִתְבוּנָה וְעֵינַיִם פְּקוּחוֹת לֹא יְכוּלִים
לְעַמֵּד בּוֹ. הוּא קִיּוּם הַכֹּל. אוֹתוֹ הָרִשָּׁם הוּא קָטָן,
שְׁלֵא נִרְאָה וְלֹא הִתְגַּלָּה. עוֹמֵד בְּרִצּוֹן לְקַיֵּם הַכֹּל.
לְקַבֵּל מֵה שְׁמֻקְבָּל מִמָּה שְׁאִין בּוֹ רִשָּׁם וְלֹא רִצּוֹן,
שְׁלֵא נִרְאָה.

אוֹתוֹ הָרִשָּׁם רוֹצֵה לְכַסּוֹת אֶת עֲצָמוֹ, וְעוֹשֶׂה
אוֹתוֹ לְעֲצָמוֹ לְהִטָּמֵן בּוֹ הֵיכָל אֶחָד. אוֹתוֹ
הֵיכָל מוֹצִיא אוֹתוֹ מֵעֲצָמוֹ, וּמוֹתֵחַ אוֹתוֹ בְּמִתִּיחָה
גְּדוּלָּה וְרִבָּה לְכָל הַצְּדָדִים, מְכַבֵּד אוֹתוֹ בְּלְבוּשֵׁי
כְבוֹד, וּפּוֹתֵחַ לוֹ חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים.

לְפָנָי וְלְפָנַיִם נִטְמָן וְנִגְנָז אוֹתוֹ רִשָּׁם. כִּיּוֹן שְׁנִגְנָז
בּוֹ וְנִכְנָס לְתוֹכוֹ, מִתְמַלֵּא בְּאוֹר. מֵאוֹתוֹ
הָאוֹר נוֹבְעִים אוֹרוֹת, וְנִיצוּצוֹת יוֹצְאִים מֵאוֹתָם
הַשְּׁעָרִים, וּמְאִירִים הַכֹּל.

אוֹתוֹ הֵיכָל מְכַסֶּה בְּשֵׁשׁ יְרִיעוֹת. אוֹתָן שֵׁשׁ
יְרִיעוֹת הֵן חֲמֵשׁ. לְפָנָי וְלְפָנַיִם אוֹתָן

יְרִיעוֹת עוֹמְדֵת יְרִיעָה אַחַת רְקוּמָה, וּבְאוֹתָהּ
הַיְרִיעָה מִתְכַּסֶּה אוֹתוֹ הַהֵיכָל, מִמֶּנּוּ מִשְׁגִּיחַ
וְרוֹאֵה הַכֹּל.

הַהֵיכָל הַזֶּה הוּא פְּקִיחַת הָעֵינַיִם שְׁלֵא יָנוּם.
הוּא מִשְׁגִּיחַ תָּמִיד לְהַאֲרִי לְמִטָּה מִתּוֹךְ
הָאוֹר שֶׁל אוֹתוֹ הָרָשָׁם. אוֹתָהּ תְּבוּנָה, חֲכָמָה
נִסְתָּרָת, רְצוֹן הָרְצוּנוֹת, (בְּקֶשֶׁת הַבְּקָשׁוֹת) הִיא גְּנוּז
וְטָמוּן, וְלֹא הִתְגַּלָּה, עוֹמֵד וְלֹא עוֹמֵד, בְּרוּךְ הוּא
מִהַמְּכוּסָה שֶׁבְּמְכוּסִים בְּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמֵי
עַד, אָמֵן. (ע"כ התוספתא)

בא וְרָאָה, יִתְרוֹ הוּא שֶׁנִּתֵּן עֲצָה לְמֹשֶׁה עַל תְּקוּן
הַדִּינִים, כֶּךָ צָרִיךְ. וְסוּד זֶה שֶׁהוֹדָה לוֹ
לְקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְסִדֵּר לְפָנָיו תְּקוּן הַדִּינִים,
לְהִרְאוֹת מֵה שֶׁכְּתוּב כִּי הַמִּשְׁפָּט לְאֱלֹהִים הוּא,
וְלֹא לְצַד הָאָחֵר. וְהַדִּינִים נִתְּנוּ לְיִשְׂרָאֵל, וְלֹא
לְאַחֵר, שֶׁכְּתוּב חֲקִיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל. וּבֵא
רָאָה, לֹא יִנְהַג אָדָם קְלוּן בְּאַחֵר, וּדְבַר הַדִּיּוֹט
דְּבַר הוּא, שֶׁהֵרִי בְּמֹשֶׁה כְּתוּב וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה לְקוֹל
חֲתָנוּ וְגו'.

וישמע יִתְרוֹ וְגו'. פֶּתַח וְאָמַר (תהלים יח) עַל כֵּן
אוֹדֶךָ בַּגּוֹיִם ה' וּלְשִׁמְךָ אֲזַמְּרָה. דָּוִד

הַמֶּלֶךְ אָמַר אֶת זֶה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ בְּשַׁעַה שְׂרָאָה
שְׂכָבוּד הַקֹּדֶשׁ בְּרוּחַ הוּא לֹא עוֹלָה בַּעֲלִיָּה וְלֹא
מִתְכַבֵּד בַּעוֹלָם, אֲלֵא מִצַּד שְׂאָר הָעַמִּים.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי הַקֹּדֶשׁ בְּרוּחַ הוּא לֹא מִתְכַבֵּד
בַּעוֹלָם אֲלֵא מִשּׁוּם יִשְׂרָאֵל – כִּן זֶה וְדַאי,
שְׁהָרֵי יִשְׂרָאֵל הֵם הַיְסוּד שֶׁל הַנֵּר לְהָאִיר, אֲבָל
כְּשֶׁשְׂאָר הָעַמִּים בָּאִים וּמוֹדִים לוֹ בְּשַׁעְבוּד
הַכְּבוֹד שֶׁל הַקֹּדֶשׁ בְּרוּחַ הוּא, אֲזִי נוֹסֵף יְסוּד הַנֵּר
וּמִתְחַזֵּק עַל כָּל מַעֲשָׂיו בְּחִבּוּר אַחַד, וְשׁוֹלֵט
הַקֹּדֶשׁ בְּרוּחַ הוּא לְבִדּוֹ מֵעֵלָה וּמִטָּה.

כִּמוֹ זֶה כָּל הָעוֹלָם, אֵימָה וּפְחַד נִפְלַע עֲלֵיהֶם
מִלְּפָנֵי הַקֹּדֶשׁ בְּרוּחַ הוּא. כִּיּוֹן שְׂבָא יִתְרוֹ,
שֶׁהוּא כְּמֹר עֲלִיוֹן שֶׁל כָּל יִתְרֵי הָאֱלִילִים, אֲזִי
הַתְּחַזֵּק וְשֵׁלֵט כְּבוֹד הַקֹּדֶשׁ בְּרוּחַ הוּא עַל הַכֹּל.

מִשּׁוּם שְׂכָל הָעוֹלָם, כְּשֶׁשָּׁמְעוּ שִׁמְעַתָּה גְבוּרָתוֹ שֶׁל
הַקֹּדֶשׁ בְּרוּחַ הוּא, זָעוּ. וְכֹלָם הָיוּ
מִסְתַּכְּלִים בְּיִתְרוֹ שֶׁהוּא חָכָם וּמְמַנֶּה גְדוֹל שֶׁל כָּל
אֱלִילֵי הָעוֹלָם. כִּיּוֹן שְׂרָאוֹ שֶׁהוּא בָּא וְעוֹבֵד
לְקֹדֶשׁ בְּרוּחַ הוּא, וְאָמַר עֲתָה יִדְעַתִּי כִּי גְדוֹל ה'־
מִכָּל הָאֱלִלִים, אֲזִי כָּלֵם הַתְּרַחֲקוּ מֵעֲבוֹדוֹתֵיהֶם
וַיִּדְעוּ שְׂאִין בָּהֶם מִמֶּשׁ, וְאֲזִי הַתְּכַבֵּד כְּבוֹד הַשֵּׁם

הקדוש של הקדוש ברוך הוא בכל הצדדים.
ולכן נרשמה פרשה זו בתורה, וראשית הפרשה
היה בו, ביתרו.

יתרו היה אחד מחכמי פרעה. לפרעה היו
שלושה חכמים – אחד יתרו, ואחד איוב,
ואחד בלעם. אחד יתרו – שלא היתה עבודה
וממנה ושמם וכוכב ששולט על שלטונו שלא
היה יודע העבודה שראויה לו ואותו השמוש
שלו. בלעם היה מכשף בכל מיני כשפים, בין
במעשה בין בדבור.

איוב היה פוחד בפחד, ובאותו פחד היה עקרו,
משום שדבר שלמעלה, בין של קדשה
בין של הצד האחר, לא יכול אדם למשך רוח
שלמעלה למטה ולקרב אליו אלא בפחד, ויכון
לבו ורצונו בפחד ובשברון הלב, ואז ימשיך
למטה רוח שלמעלה והרצון שהצטרך.

ואם לא ישים לבו ורצונו בפחד לאותו הצד, לא
יוכל להדביק בו רצונו, פרט לאותם
הצורות הדקיקות, ולא בכלם, משום שיש בהם
שליטים שצריכים אליהם את רצון הלב והפחד.
כל שכן אותם דברים עליונים שצריך אימה
ופחד ורצון יותר.

יתרו הצטרף עבודתו של אותו הצד תמיד,
 בין בזמן שצריך לו לאדם ובין בזמן
 שלא צריך לו, כדי שאותו הצד ידבק אליו
 בשעה שצריך אותו. בלעם נדבק באותם
 כשפים, כמו שנתבאר.

איוב, ברב אותו הפחד שלו, חזר במצרים
 לפחד מלפני הקדוש ברוך הוא כשראה
 אותם גבורות ונסים שעשה הקדוש ברוך הוא
 במצרים. יתרו לא חזר בכל זה, עד שיצאו
 ישראל ממצרים. וכל אותם קשרים והצורות
 שקשרו המצרים, לא היו כלום, ויצאו. ואחר
 שטבע אותם בים, אז שב וחזר לעבודת הקדוש
 ברוך הוא.

בלעם לא שב ולא חזר, שטנפת (שצורת) הצד
 האחר היה דבוק בו, ועם כל זה היה
 מסתפל הסתכלות של מרחק בתוך אותה טנפת
 (צורה) והדבקות לצד האחר, שהרי בצד האחר יש
 אור דקיק אחד שמאיר סביבו, כמו שנאמר (יחזקאל
 א) ונגה לו סביב. וזו הסתכלות קטנה (ועל זה) היה
 מסתפל מרחוק, ולא בכל הדברים.

וכשהיה מסתפל דבר קטן מאותו האור, זה
 היה כמאחרי הכתל. אמר ולא ידע

מָה אָמַר. וְהָיָה מִסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ הָאוֹר בְּסִתְיֵמוֹת
הָעֵינַי, וְהָעֵינַי מִתְגַּלְגֵּלֶת, וְרוֹאֵה הָאָדָם אוֹר סְתוּם
וְלֹא רוֹאֵה. וְסוּד זֶה שְׁתָּם הָעֵינַי, וּפְרֻשׁוּהָ שְׁתָּם –
סְתוּם, וְהִכָּל אֶחָד.

שְׁהָרִי אֵין צַד אַחַר שְׁאִין בּוֹ אוֹר דְּקִיק קָטָן מִצַּד
הַקִּדְשָׁה, כְּמוֹ רַב הַחֲלוּמוֹת, שְׁכָרֵב הַתְּבָן
יֵשׁ גְּרָעִין אֶחָד שֶׁל חֲטָה, פָּרֵט לְצוּרוֹת הַדְּקִיקוֹת
הַלְלוּ הַחֲצוּפוֹת שְׁכָלָם יוֹתֵר טְמֵאוֹת, וּבְהֵם הָיָה
בְּלַעַם יוֹדֵעַ.

אֲשֵׁר חָלְקוּ שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁהוּא לְמַעְלָה בְּכָל
הַקִּדְשׁוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת, וְהִסְתַּכֵּל בְּמָה שֶׁלֹּא
נִתְּנָה רְשׁוּת לְאָדָם אַחַר בְּעוֹלָם לְהִסְתַּכֵּל. וְכִמוֹ
שֶׁבְּלַעַם הָיָה רוֹאֵה אוֹר קָטָן דְּקִיק כְּמֵאֲחֹרֵי
הַכֶּתֶל מִתּוֹךְ אוֹתוֹ הַצַּד הָאַחַר, אֲפִי כֵן מֹשֶׁה
מִתּוֹךְ אוֹר עֲלִיּוֹן גָּדוֹל וְרַב הָיָה רוֹאֵה לְמַטָּה
כְּמֵאֲחֹרֵי הַכֶּתֶל חֲשׂוֹךְ דְּקִיק אֶחָד שֶׁנִּרְאָה לוֹ, וְלֹא
בְּכָל זְמַן, כְּמוֹ שֶׁבְּלַעַם לֹא הָיָה מִסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ
אוֹר בְּכָל זְמַן.

אֲשֵׁרִי חָלְקוּ שֶׁל מֹשֶׁה הַנְּבִיא הַנְּאֻמָּן, מָה כָּתוּב
בוֹ? (שְׁמוֹת ג) וַיֵּרָא מִלְּאֻף ה' אֵלָיו בְּלִבַּת
אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה. הַסֵּנֶה הָיָה וּדְאִי בְּתוֹךְ אוֹתָהּ

קִדְשָׁהּ, וְנִדְבַק בּוֹ. שֶׁהַכֹּל נִדְבַק זֶה בְּזֶה, טְהוֹר וְטָמֵא. אֵין טְהוֹר אֶלָּא מִתּוֹךְ טָמֵא.

וְסוּד זֶה – (איוב יד) מִי יִתֵּן טְהוֹר מִטָּמֵא. קִלְפָּה וּמַח עוֹלָיִם זֶה בְּזֶה, וְקִלְפָּה זֹו לֹא תִזְוֹז וְלֹא תִשָּׁבֵר עַד הַזְּמַן שֶׁבּוֹ יִקּוּמוּ הַמֵּתִים מִן הָעֶפֶר, אֲזִי תִשָּׁבֵר הַקִּלְפָּה, וְאוֹר יֵאִיר בְּעוֹלָם בְּלִי סִתָּר מִתּוֹךְ הַמַּח. אֲשֶׁרֵי הַצְּדִיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

סדר הלימוד ליום י טבת [יום 99 בשנה]

וְאֵת שְׁנֵי בָנֶיהָ. אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, וְכִי בָנֶיהָ וְלֹא בָנָיו שֶׁל מֹשֶׁה? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהִיא הַשְּׂתַדְלָה אַחֲרֵיהֶם בְּלִי בַעֲלָהּ, קָרָאָה לָהֶם הַתּוֹרָה בְּנֶיהָ וְלֹא בָנָיו. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵף עַל גַּב שְׁבָנֵי מֹשֶׁה הָיוּ, דְּבַר אֱמֶת בְּנֶיהָ וְדָאֵי. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הָרִי מֹשֶׁה הָיָה מְזֻדָּג בְּמָקוֹם אַחֵר קְדוֹשׁ עֲלִיּוֹן, וְלֹא כְּבוֹדוֹ לְקָרָא לָהֶם בָּנָיו. עַכְשָׁו, אֵף עַל גַּב שְׁבָנָיו הָיוּ, מִשּׁוּם כְּבוֹד אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהִזְדָּוַג בּוֹ, קָרָא לָהֶם כָּאֵן בְּנֶיהָ, וְאַחֵר כֶּף קָרָא לָהֶם בָּנָיו. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ הַשְּׁעָה שֶׁהִגִּיעוּ, הָיָה מֹשֶׁה מְדַבֵּר בְּשִׁכְנָהּ. אַחֵר שֶׁנִּפְרַד וַיֵּצֵא אֶל

חֲמִיו, אִזּוּ כְּתוּב וַיִּבֹא יִתְרוֹ חֲתָן מֹשֶׁה וּבָנָיו
וְאִשְׁתּוֹ וְגו'.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעָזָר אֶלְעָזָר, אֲנִי רוֹאֶה
שֶׁבַּפְּרִשָׁה הַזֶּה שְׁאַתָּה מִתְחִיל אֶת הַדְּבָר
כְּרֹאֵי, אֵךְ הַסִּיּוּם לֹא כָךְ. וְדַאי בְּשִׁבִיל כְּבוֹד
הַשְּׂכִינָה, הַזְדוּגוּת הָעֲלִיּוֹנָה שְׁנִזְדוּגָה בְּמֹשֶׁה,
כְּתוּב בְּנִיָּה. וְאִם תֹּאמַר, וְהָרִי כְּתוּב וַיִּבֹא יִתְרוֹ
חֲתָן מֹשֶׁה וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ אֵל מֹשֶׁה? הַכֹּל הוּא כָּלֵל
אֶחָד. וּבָנָיו – בָּנָיו שֶׁל יִתְרוֹ, שֶׁהָרִי לְאַחַר שֶׁבֹא
אֵלָיו מֹשֶׁה, הָיוּ לוֹ בָּנִים.

וְכַךְ הָיָה בִּיעֻקֵּב, שְׁכִיּוֹן שֶׁבֹא אֵל לְבָן וְשֵׁם בּוֹ
אֶת דִּיּוּרוֹ, הָיוּ לוֹ בָּנִים. אֵךְ כָּאֵן מֹשֶׁה, כִּיּוֹן
שֵׁם דִּיּוּרוֹ בִּיתְרוֹ, הָיוּ לִיתְרוֹ בָּנִים, וְאֵת כָּל
בֵּיתוֹ הֵבִיא עִמּוֹ לְהַכְנִיסָם תַּחַת כְּנָפֵי הַשְּׂכִינָה.
וַיִּתְרוֹ אָמַר לְמֹשֶׁה, אֲנִי חֲתָנְךָ יִתְרוֹ בָּא אֵלַיךָ
וְאִשְׁתְּךָ וְשְׁנֵי בְנֵיהָ עִמָּה. כְּתוּב וּשְׁנֵי בְנֵיהָ, וְלֹא
כְּתוּב וּשְׁנֵי בְנֵיךָ. (וַיִּבֹא יִתְרוֹ חֲתָן מֹשֶׁה וּבָנָיו) בָּנִים הָיוּ לוֹ
לִיתְרוֹ, שֶׁכְּתוּב (שׁוֹפְטִים א) וּבְנֵי קִינִי חֲתָן מֹשֶׁה עָלוּ
מֵעִיר הַתְּמָרִים. וּבָנָיו הַשְּׂאִיר עִם מֹשֶׁה.

וַיִּבֹא יִתְרוֹ חֲתָן מֹשֶׁה. פֶּתַח וְאָמַר, (ישעיה ב) וְהִלְכוּ
עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לָכוּ וְנַעֲלָה אֵל הַר ה'

וְגו'. פְּסוּק זֶה פֶּרְשׁוּהוּ בְכַמָּה מְקוֹמוֹת. אָבֵל
עֲתִידִים שָׂאָר הָעַמִּים לָלֶכֶת וּלְכַתֵּת רַגְלֵיהֶם
לְהַכְנִס תַּחַת כַּנְּפֵי הַשְּׂכִינָה. לָכוּ וְנַעֲלָה - כָּל
אֱלִילֵי הָעוֹלָם יֵשׁ לָהֶם יְרִידָה, וּמִי שֶׁנִּדְבַק בְּקִדּוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא יֵשׁ לוֹ עֲלֵיהָ.

אלֵהָר ה' - זֶה אַבְרָהָם, שְׁכָתוֹב (בראשית כב) אֲשֶׁר
יֹאמֵר הַיּוֹם בְּהַר ה' יִרְאָה, שֶׁהָרִי אַבְרָהָם
קָרָא לוֹ הַר. מֵהַר הַפֶּקֶר לְכֹל מִי שְׂרוּצָה
בְּעוֹלָם, אִף מְקוֹם קִדּוֹשׁ זֶה הַפֶּקֶר כְּנֶגֶד כָּל מִי
שְׂרוּצָה בְּעוֹלָם. אֶל בַּיִת - זֶה יַעֲקֹב, שֶׁקָּרָא
לְמְקוֹם זֶה בַּיִת, שְׁכָתוֹב (שם כח) אֵין זֶה כִּי אִם
בַּיִת אֱלֹהִים.

דבַּר אַחַר הַר וּבַיִת - אִף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל דִּרְגָה
אַחַת, מַעֲלָה לְזֶה מִן זֶה. הַר לְשֶׂאֵר
הָעַמִּים, כְּשֶׁבָּאִים לְהַכְנִס תַּחַת כַּנְּפֵיו. בַּיִת
לְיִשְׂרָאֵל, לְהִיּוֹת עִמָּם כְּמוֹ אִשָּׁה לְבַעֲלָהּ, בְּדִיּוֹר
אַחַד בְּשִׂמְחָה, וְרוֹבְצֵת עֲלֵיהֶם כְּאִם עַל הַבָּנִים.

בא וְרָאָה מֵהַ כְּתוֹב כְּאֵן בַּיִתְרוֹ, וַיָּבֵא יִתְרוֹ חֵתָן
מֹשֶׁה וּבְנָיו וְאִשְׁתּוֹ אֶל מֹשֶׁה וְגו'. כִּיּוֹן
שְׁכָתוֹב אֶל מֹשֶׁה, לְמָה כְּתוֹב אֶל הַמְּדַבֵּר? אֶלֵּא
הָעֵקֶר שֶׁל הַכֹּל לְמָה שֶׁהִיא בָּא, אֶל הַמְּדַבֵּר.

ומהו? הר האלהים, שזהו מקום לגרים להתיגר. ועל זה כתוב אל משה אל המדבר. למשה לגיר אותם ולהכניסם תחת כנפי השכינה. אל המדבר היו באים, שהוא הר האלהים, לעשות בהם נפשותם.

וְלָבַן עומד אותו מקום בסוד של הר, שכל מי שרוצה זוכה בו. ונקרא גר צדק. והרי בארנו, גר – אף על גב שנדבק במקום קדוש עליון זה, כיון שעזב את עמו ואת אבותיו (ונדבק בביתו), גר (צדק) נקרא, כמי ששם מדורו במקום שלא הכיר מקדם לכן.

וזא דרזין

וְאֵתָהּ תחזה מכל העם. זה ספר תולדת אדם. זה ספר מאותם ספרים נסתרים ועמקים (זה ספר מאותם נסתרים ועמקים). אמר רבי שמעון, הרמתי ידי בתפלה למי שברא את העולם, שאף על גב שבפסוק הזה גלו הראשונים נסתרות עליונים, יש להתבונן ולעין בסודות של ספר אדם הראשון שמשם נמשך ספרו הגנוז של שלמה המלך.

זֶה – שהכל תלוי בו. זה – עץ החיים. זה – ולא אחר שגלה. (מהו) זה – כמו שנאמר (שמות יב)

החדש הזה לכם ראש חדשים. זה ניסן ולא אחר.
 זה ספר - להתבונן ולגלות תולדות אדם, עץ
 שמגלה תולדות אדם ועושה פרות להוציא
 עולם. זה ספר - לדעת חכמה נסתרת ועמקה,
 שנמסרה לאדם הראשון בדיוקן של בני אדם.
 חכמה זו נמסרה לשלמה המלך, וירש אותה
 וכתב בספרו.

למדנו שמשה התקשה בזה, עד שבאה שכניה
 ולמדה אותו, והיא ראתה ובחרה את כל
 האנשים הללו שנראים בפרצוף, ושם משה למד
 את החכמה הזו ונכנס לתוכה. זהו שכתוב ואתה
 תחזה מכל העם. ההוא שכתוב בו (תהלים קב) ואתה
 הוא ושנותיך לא יתמו. (נחמיה ט) ואתה מחיה את
 כלם. (תהלים ג) ואתה ה' מגן בעדי.

ואתה תחזה, ותתבונן בזה. אתה ולא אחר,
 לדעת ולהתבונן בששים רבוא. בששה
 צדדים יש להתבונן. בדיוקנאות של בני אדם,
 ולדעת החכמה על ברירה. ואלה הם בשער,
 בענים, בחטם, בשפתיים, בפנים, בידיים, באותם
 שרטוטי הידיים. ובששת הצדדים הללו כתוב
 ואתה תחזה. (עד כאן לשון הקודש)

וּאֵתָהּ תַחֲזֶה, בְּשַׁעֲרָא

(לשון הזוהר בארמית)

השלמה מההשמטות (מובא בח"א סימן מה)

בְּשַׁעֲרָא, בְּגוּוּנִין דְּשַׁעֲרָא. בְּאַרְיִכוֹ דְּשַׁעֲרָא. בְּקַמִּיטוֹ בְּקַמִּיטוֹ דְּשַׁעֲרָא. בְּמַצְחָא, בְּקַמִּיטוֹ דְּמַצְחָא, בְּאַרְיִכוֹ, בְּפּוֹתֵיאַ. בְּשַׁרְטוּטִין. בְּאוּדְנִין, בְּשַׁעֲרָא דְנַחִית עָלֵיהּ, אוֹ תַחֲוֹתֵיהּ, אוֹ אַבְתְּרֵיהּ דְּאוּדְנִין. בְּאַנְפִין. בְּעֵינִין. בְּגוּוּנִין דְּעֵינִין. בְּקַרִּיצִין דְּעַל עֵינִין. וְכֹל נְבִיאֵיא לָא הוּוּ מְשִׁיגִין לְנְבוּאָה דְּאִיהִי בְּרַתָּא דְּמִלְכָּא, וְלָא מְשִׁיגִין לָהּ בְּכֹל אַתְרַ, כְּמוֹ מִשָּׁה.

אַלְפָּא, מְנַהוּן הוּוּ מְשִׁיגִין לָהּ בְּרִישׁ"א. מְנַהוּן בְּאַדְנִי"ן בְּשְׁמִיעָה. מְנַהוּן בְּעֵינִין בְּרֵאֵיהּ. מְנַהוּן בְּחוּטְמָא בְּרִיחָא. מְנַהוּן בְּאַנְפִין בְּדְבוּ"ר מְנַהוּן בְּיִדִין לְקַבְלָא דוּרוּן. מְנַהוּן בְּרַגְלִין הָדָא הוּוּ דְכְתִיב (יחזקאל ב') בֶּן אָדָם עֲמוּד עַל רַגְלֶיךָ.

אֵלֵין דְּקִימִין בְּצִלוֹתָא בְּעַמִּידָה וּמְטְרוֹנִיתָא קָמַת בְּגִינֵיהּ בְּגִין דְּאֵלִין דְּאֵתְקָרִיאַו רַגְלִין אִינוּן עֲבָדִין בְּג' רֵאשׁוֹנוֹת וּבְג' אַחֲרוֹנוֹת וּבְאִמְצָעִיּוֹת דְּצִלוֹתָא וּבְגִין דָּא צְרִיךְ עֲבָדָא

לְמַהוּי בְעַמִּידָה קָדָם מְטְרוֹנִיתָא אוּ קָדָם מְלָכָא
 וּמְטְרוֹנִיתָא דְתַהּא יִתְבָּא וּבְזַמְנָא דְנִפְקוּ יִשְׂרָאֵל
 מִמְצָרִים כְּלָהּוּ נִפְקֵי רַגְלִין וּפְמָה דְאַתְּ אָמַר (שמות
 ו' י"ב) כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלֵי וְכָלְהוּ הוּוּ עֲבָדִין
 כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ויקרא כ"ה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים,
 מִיַּד דְאַתָּא מִשָּׁה קָרָא לוֹן בְּנִין. הִדָּא הוּא דְכָתִיב
 (שמות ד') בְּנֵי בְכָרֵי יִשְׂרָאֵל:

קָם חַד סְבָא מֵאֲלִין דְנַחְתוּ מִמְתִּיבְתָא וְאָמַר
 בּוֹצִינָא קְדִישָׁא וְהָא בְתָר דְנִפְקֵי יִשְׂרָאֵל
 מִמְצָרִים, קָרָא לוֹן עֲבָדִין. אָמַר, וְדָאֵי הֲכִי הוּא.
 אָבֵל הוּוּ בְהוֹן דְאַתְקְרִיאוּ בְנִין וּבְהוֹן הוּוּ
 עֲבָדִין, וּבְהוֹן עִם. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, שְׁלַח אֶת
 עַמִּי אָבֵל עֲבָדִין הוּוּ שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלֵי. אָמַר
 זְכָאָה חוּלְקָא דְבוֹצִינָא קְדִישָׁא דְהֲכִי נַהֲרָא בֵיה
 אוּרִייתָא. לְבְתָר דְהוּוּ נִפְקִין פְּלִיג לוֹן קְדָשָׁא
 בְרִיךְ הוּא לְתַלְת סְטָרִין. בְּנִין לְסְטָרָא חַד. עֲבָדִין
 לְסְטָרָא חַד. עֲמָא לְסְטָרָא חַד. וְהָא אוּקְמוּהָ.
 וּבְגִין דָּא רַגְלִיין. עֲלִייהוּ אֲתָמַר (יחזקאל ב') בֶּן
 אָדָם עֲמוּד עַל רַגְלֵיךָ וְאִי עֲאֲלִין בְּצִלוֹתָא
 בְּדַחִילוּ וּרְחִימוּ דִי"ה הָא הֵיכְלָא אֲתַפְתַּחַת
 לְגַבִּייהוּ כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהלים נ"א) אֲדָנִי שְׁפַתִּי
 תַּפְתַּח: (עד כאן מההשמטות).

בְּקַמִּיטִין דְּמַצְחָא, בְּאַלִּין קְרִיצִין דְּעַל עֵינִין.
 מְכַל הָעַם, בְּעֵינִין. בְּדוּקִין דְּעִינָא,
 וּבְקַמִּיטִין דְּתַחֲוֹת עִינָא. אַנְשֵׁי חֵיל, דְּבָהוּ חֵילָא
 לְמִיקָם בְּהִיכְלִין דְּמַלְכָא. בְּצַהִיבוּ דְאַפִּין. בְּאַפִּין,
 בְּקַמִּיטוּ דְאַפִּין. בְּרְשִׁימוּ דְבָהוּ בְּדִיקָנָא. שְׁנָאֵי
 בְּצַע, בְּיָדִין, בְּשִׁרְטוּטֵי יָדִין, רְשִׁימִין דְּבָהוּ.
 וְכֻלְהוּ שִׁית סְטָרִין רְמִיזִין הָכָא, דְאַתְמָסְרוּ
 לְמַשָּׁה, לְאַסְתְּכָלָא וּלְמַנְדַּע חֲכַמְתָּא סְתִימָאָה,
 וְחֲכַמְתָּא דָא, יִרְתֵּן זְכָאֵי קְשׁוּט כְּדָקָא יְאוּת,
 זְכָאָה חוּלְקִיהוּן.

כְּתִיב (איוב י') עוֹר וּבָשָׂר תִּלְבִּישְׁנִי וְגו', כְּגוֹוֹנָא דָא
 עֶבֶד קֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעִילָא, דְּרִגִין עַל
 דְּרִגִין, אֵלִין עַל אֵלִין, סְתִימִין גּוֹ סְתִימִין, וְחִיילִין
 וְרִתִּיכִין, אֵלִין עַל אֵלִין, הָכִי עֶבֶד בְּכָל אֵינוֹן,
 עֶרְקִין וְגִידִין, וְאַלִּין אֵינוֹן גְּרַמִּין, וְקִימִין
 בְּקִיּוּמָא דְּדִרְגִין עֲלָאִין, וְאַלִּין אֶקְרוּן בְּשִׁר, דְּרִגִין
 וְשִׁלְטָנוּתָא דְּקֶץ כָּל בְּשִׁר, וְכָל אֵינוֹן דְּאַתְהֵנוּן
 מִתְּנַנָּא דְּבָשָׂר, דְּרִיחִין דְּקֶרְבָּנִין, וְאַחֲרָנִין דְּשִׁלְטִין
 בְּבָשָׂר. וְעִילָא מְכֻלְהוּ עוֹר, מִשְׁכָּא (דְּאַתְפְּשׁוּתָא דְּרִקִיעָא
 וְאַיְהוּ עוֹר דְּמִשְׁכָּא) דְּחָפִי עַל כָּלָא.

כְּגוֹוֹנָא דְּעֶבֶד קֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּכַבִּים וּמְזֻלוֹת
 בְּמִשְׁכָּא דְּרִקִיעָא, לְאַסְתְּכָלָא בְּהוּ,

וְאִינוֹן אֶתֶת הַשָּׁמַיִם, וְלִמְנַדַּע בְּהוּ חֲכַמְתָּא. הָכִי
 עֶבֶד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּבִנְי נָשָׂא, וְרִשִּׁימִין
 וְקַמִּיטִין בְּהוּא פְּרָצוּפָא דְאַדָּם, כְּאִינוֹן כְּכַבִּים
 וּמְזֻלוֹת, לְמַנְדַּע וְלֹא־סִתְפְּלָא בְּהוּ חֲכַמְתָּא סַגִּיא,
 וְלֹא־תִנְהַגָּא בְּהוּ גּוּפָא.

כְּמָה דְּמִתְחַלְפִי בְּמִשְׁכָּא דְרִקִיעָא, חִיזוּ דְכְּכַבִּיא
 וּמְזֻלִי, לְפִוּם עוֹבְדִין דְּעֵלְמָא, הָכִי
 מִתְחַלְפִין חִיזוּ דְרִשִּׁימִין וְקַמִּיטִין בְּמִשְׁכָּא דְבַר
 נֶשׁ, לְפִוּם עוֹבְדוּי מְזַמֵּן לְזַמֵּן. וּמְלִין אֵלִין לָא
 אֲתַמְסְרוּ אֱלָא לְזַכְּאֵי קְשׁוּט, לְמַנְדַּע וְלֹא־לְפָא
 חֲכַמְתָּא סַגִּיא.

זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם, מְזַמֵּן לְזַמֵּן, לְפִוּם עוֹבְדוּי
 דְאַדָּם, הָכִי אֲתִילִידוּ, וְאֲתִרְשִׁימוּ וְאֲתִחַלְפוּ
 בֵּיה רִשִּׁימִין מְזַמֵּן לְזַמֵּן. דְּהָא בְּזַמְנָא דְרוּחַ
 קִדְשָׁא שְׂרִיא בְּגוּיָהּ, הָכִי עֶבֶיד תּוֹלְדוֹת, וְאַחֲזִי
 רִשִּׁימִין הֵהוּא רוּחַ לְבַר.

וּבְזַמְנָא דְּמִתְעַבְרָא וְזוּ מְנִיה רוּחַ קִדְשָׁא, וְאֲתִיא
 רוּחַ מְסֻבָּא, וְהֵהוּא רוּחַ מְסֻבָּא הוּא
 מְכַשְׁפָּא בְּגוּיָהּ, וְאַחֲזִי לְבַר חִיזוּ וְרִשִּׁימִין
 יְדִיעָאן, דְּאֲשַׁתְּמוּדְעָן בֵּיה בְּקַמִּיטִין בְּמִשְׁכָּא
 לְבַר. (וְאֵף עַל גַּב דְּשַׁעְרָא וּמְצַחָא וְחוּטְמָא וְעֵינִין, וְכַל אִינוֹן סִימְנִין, קִימִין

זר"ה פס"ץ, אַתְּ דָּא דְּמִתְחַלְפָּא תְּדִיר בְּהָא
 חֲכָמָתָא. בְּאַתְּ זִי"ן, מְלָה דְּקִימָא בְּשַׁעְרָא
 הָוָה וְסִימְנִיד זִי"ן, וּמְאֵי קֶרְבָּא דְּשִׁמְשׁוֹן,
 בְּשַׁעְרָא. וְדָא הוּא נִזְרָא דְּאַלְהִים עָלֶיהָ.

שַׁעְרָא דְּקִימָא לְאַשְׁתַּמוּדְעָא, וְתִלְיָא. דָּא
 קִימָא בְּאַתְּ ז', וְאַתְחַבֵּר בֵּיהּ אַתְּ צ'.
 דָּא עָאל וְאַפִּיק ס'.

אי שַׁעְרָא דָּא תִלְיָא וְאוּכַם, וּבְמִצְחָא תִלְתָּא
 שְׂרֻטוּטִין מְסֻטָּרָא דִימִנָּא, וְתִרִין מְשֻׁמָּא לָא,
 וְלָא מִתְחַבְּרִין אֵלֶיךָ בְּאֵלֶיךָ. בְּסֻטְרָא יְמִינָא אֵית
 תִּלְתָּא רְשִׁימִין דְּקִיקִין, דְּעִבְרִין עָלֶיהוּ. וְאֵינּוֹן
 שְׁבִילִין לְמַעְבַּר עַל אֵינּוֹן שְׂרֻטוּטִין אַחֲרָנִין.
 וּבְסֻטְרָא שְׁמָאלָא חֲמֵשׁ, וְחַד מִנֵּיהּ זְעִיר בְּאַרְכֵּיהָ.
 דָּא קִימָא בְּגוּ אַתְּ ז' וְאַתְּ ק'. כְּדִין תִּשְׁכַּח קִרְיָצִין
 תְּקִיפִין דְּעַל חוּרֵי עֵינּוּי, דְּמִתְחַבְּרִין דָּא בְּדָא.

דא אֵיהוּ בַר נֶשׁ מְאַרְיָה דְּרוּגְזָא, וְלָא בְּבֵהִילוּ,
 וְנִיחָא דִילֵיהּ בְּעַפּוּבָּא. חָשִׁיב בְּגִרְמִיָּה
 דְּאֵיהוּ חֲכִים. וְלָאוּ הָכִי. זְקִיף רִישָׁא לְאַסְתַּכְּלָא
 תְּדִיר. מְאַרֵי מְצוּתָא לְבַר. בְּבֵיתֵיהּ לָאוּ הָכִי.
 אֲוִרִיתָא לָא חָשִׁיב לְאַסְתַּכְּלָא בָּהּ. מְלִין דְּבִנֵי
 נְשָׂא חָשִׁיבִין עָלֶיהָ כְּמִטּוֹל, וְאַתִּיב מְלִין
 תְּקִיפִין עָלֶיהוּ.

וְאִי מִתְּפָרֶשֶׁן קְרִיצִין דָּא מִן דָּא, מְטוּ וְלֹא מְטוּ,
 כְּדִין תְּשַׁכַּח בְּמִצְחָא לְסִטְרָא דִּימִינָא, תְּרִין
 שְׂרֻטוּטִין וּבְרַבִּין וְחַד זְעִירָא, וְתִרִין רְשִׁימִין
 זְעִירִין דְּעָא לִין בִּינְיִיהוּ לְפּוֹתֵיָא. וְלִסְטֵר שְׂמָא לָא
 תְּרִין, חַד רַבְרָבָא, וְחַד זְעִירָא, וְחַד רְשִׁימוּ זְעִיר
 דְּעָא ל בְּחַד וְלֹא מְטִי לְתַנְיִנָא.

דָּא אִיהוּ מְאָרִיָּה דְרוּגְזָא, לְפּוּם שְׁעָתָא אֲתַמְלִי
 רוּגְזָא, וְלְפּוּם שְׁעָתָא שְׂכִיף רוּגְזִיָּה, וּמְאָרִי
 קְטָטָא בְּבִיתִיָּה, וְלֹאוּ בְרוּחַ נִיחָא. זְמַנָּא חָדָא
 בְּעָלְמָא (נ"א בְיוֹמוּ) אָתִיב תּוֹקְפִין לְבְנֵי נָשָׂא. אֲסַתְּפַל
 לְתַתָּא. מְצַחִיָּה קְמִיט בְרוּגְזִיָּה, וְדַמִּי כְּכַלְבָּא,
 וּמִיד שְׂכִיף וְאָתִיב רְכִיכִין. דָּא אִיהוּ בַר נָשׁ,
 דְרוּחָא דִּילִיָּה וְרַעוּתָא דִּילִיָּה, לְאַשְׁתַּדְלָא
 בְּסַחוּרְתָא (עזרא ד) וּמְנַדָּה בְלוּ וְהֶלֶף
 וּבְאַשְׁתַּדְלוּתִיָּה, סְלִיק לְמַמוֹנָא. דְּהָא אֲתַחֲלֶף אֶת
 עַן בְּאֵת ס'.

וְאִי מִתְּפָרֶשֶׁן קְרִיצִין דָּא מִן דָּא, וְשְׁעִרִין
 אַחֲרָנִין עֵילִין בֵּין דָּא לְדָא זְעִירִין. דָּא
 נְטִיר דְּבָבוּ סְגִי תְדִיר. טַב אִיהוּ בְּבִיתִיָּה. וְחַדִּי
 וְעָצִיב בְּבְנֵי נָשָׂא, דָּא קִימָא בֵּין עַן וּבֵין ס'.
 טְמִיר מְמוּנִיָּה. לָא בְּעִי לְאַגְלוּיִי, וְלְאַתְגְּלִי
 בְּעוּבְדוּי. קְמָצֵן אִיהוּ. וְשְׁעִרִיָּה גְבִיל דָּא עִם דָּא,

וְתִלְיָא. לָא חָשִׁיב גְרַמְיָה לְמַלְבֵּשׁ כְּדָקָא יְאוּת.
 מַה דְּלָבִישׁ לָא אֶתְתַּקֵּן בֵּיהּ. מְצַחִיה רַבְרָבָא,
 תִּלְת שְׂרֻטוּטִין בִּימִנָא, וְאַרְבַּע בְּשִׁמְלָא תְרִין
 רְשִׁימִין עֵיילִין בִּינִייהוּ.

דא כִּד מְלִיל פְּשִׁיט מְשַׁכָּא דְמַצְחָא, וְאַיְנוּן
 שְׂרֻטוּטִין לָא אֶתְחַזֵּון כָּל כְּף. כְּפִיף רִישִׁיה
 אֲזִיל. יְמִינָא מְנִיה שְׁמָא לָא. שְׁמָא לָא מְנִיה יְמִינָא.
 עָצִיב תְּדִיר אֲנִינָא אִיהוּ, מְאַרְיָה דְלִישְׁנָא בִישָׁא.
 חָשִׁיב גְרַמְיָה חֲכִים בְּכָל עוֹבְדוּי. מְאַרִי דְכָבוּ בְּכָל
 אֲיְנוּן דְמִשְׁתַּדְּלֵן בְּאוּרִייתָא.

בְּדְרוּעָא שְׁמָא לָא, אֵית לִיה רְשִׁימָא אוֹכְמָא,
 וְאַרְבַּע שְׁעָרִין זְעִירִין בָּהּ, וְתְרִין
 רַבְרָבִין דְתִלְיִין בֵּיהּ סוּמְקִין. שְׁעָרָא שְׁעִיעַ וְתִלִּי,
 וְאִיהוּ, לָאו סוּמְקָא, וְלָאו אוֹכְמָא, מְצַחָא דִלִּיה לָא
 רַב וְלָא זְעִיר. דָּא קִימָא בֵּין אֶת ס', וּבֵין אֶת א' וְ
 כְּלִילָא בְּאֶת ז'.

חַד שְׂרֻטוּטָא רַב בְּמַצְחִיה, דְּאַזְלָא בְּפוּתִיא,
 מְסַטְרָא דָּא לְסַטְרָא דָּא. תְּרִין שְׂרֻטוּטִין
 אַחֲרָנִין, אֲבָל לָא רְשִׁימִין כָּל כְּף, דְּהָא לָא קִימִין
 מְסַטְרָא דָּא לְסַטְרָא דָּא, כְּהָאִי. אַרְבַּע קְמִיטִין
 זְעִירִין קִימִין, בֵּין תְּרִין קְרִיצִין, עַל רִישָׁא
 דְּחוּטְמָא לְעִילָא.

דא איהו מאריה דחדוה, חכים, פקית, וותרן
 בממוניה, בכל מה דאשתדל למנדע איהו
 חכים. לפום שעתא רגז, ולפום שעתא נח
 רוגזיה, לא נטר דבבו לעלמין. לזמנא טב,
 ולזמנא לאו הכי כל כף, קאים במתקלא. כד
 תב למאריה, מאריה אחיד בידיה, וסליק ליקר
 סגיא. כלא צריכין ליה. את ס' אזלא לדידיה
 תדיר יתיר מאת צ'. כל אינון דיעטין עליה
 עיטא בישא, לא מצליחין, ולא אתקיים ההוא
 עיטא, ולא יכלין לאבאשא ליה. אתחזי רמאה
 ולא הכי הוא. את ס' ואת צ' מגיחין עליה,
 ובגין כף סליק ונחית. כד תב למאריה, את ס'
 נצח, ואתעביד רעותיה בכלא. רחמן איהו. ובכי
 כד אתמלי רחמין.

חד רשומא אית ליה בדרועא ימינא, וקיימא
 פרצופא, ולית עליה שערין כלל. ואי שערא
 קמיטא, ולא תלי תחות אודנין, ואיהו קמיט
 לעילא מאודנין דא קיימא במלוליה.

מצחיה רב ולא כל כף. שרטוטין דיליה חמש.
 תלת עברין מסטרא דא לסטרא דא,
 ותריין לא עברין. מארי קטטה איהו, ובביתיה
 יתיר. כל עובדוי בבהילו, אתחזי טב, ולא הכי.

שָׁבַח גְּרַמְיָה בְּמָה דְּלָא אֵית בֵּיהּ. דָּא קָאִים בְּאֵת
 ז' לַחֹד, וְסָלִיק לְמַרְחִיק בְּאֵת צ' לַחֹד, מְטִי וְלָא
 מְטִי אֵת ס' לִית בֵּיהּ כָּלִל. וּוְתָרַן בְּמַלּוּלִיָּה וְלָא
 יִתִּיר, אָעִיל גְּרַמְיָה בְּמָה דְּלָא אֶתְחַזִּי לִיהּ, מָאן
 דְּאֶשְׁתַּתֵּף בַּהֲדִיָּה, אֶצְטְרִיךְ לְאַסְתַּמְרָא מִחֲמִידוּ
 דִּילִיָּה, אָבַל אֶצְלַח אִיהוּ בַּהֲדִיָּה.

שְׁעָרָא דְּתַלְי וְלָא שְׁעִיעַ, וְשְׁעָרִיָּה רַב. חָמֵשׁ
 שְׁרֻטוּטִין בֵּיהּ, דְּמָטוּ וְלָא מָטוּ דָּא
 לְדָא, עֵינִין דִּילִיָּה צְהִיבִין פְּקָחִין. דָּא כְּפִיף
 רִישִׁיָּה. אֶתְחַזִּי טַב וְזַכָּאָה, וְלָאוּ הָכִי. שְׁבַח
 גְּרַמְיָה. אִי אֶשְׁתַּדַּל בְּאוּרִיָּתָא כְּבַר נֶשׁ רַב. תְּקִיף
 בִּיצְרִיָּה. כַּד מְלִיל, אֶקְמִיט חוּטְמִיָּה וּפְשִׁיט
 מִשְׁכָּא דְּמִצְחִיָּה. כָּל עוּבְדוּי לְחִיזוּ דְּבַנֵּי נְשָׂא,
 אֶצְלַח בְּמָמוֹנָא, רַמְאָה אִיהוּ בְּכָל עוּבְדוּי. מְאָרִי
 דְּלִישְׁנָא בִישָׂא. יָדַע לְאַסְתַּמְרָא מְבַנֵּי נְשָׂא בְּכָלָא.
 שְׁגַעוֹנָא בֵּיהּ, וְאַתְכַּפְּסִי בְּמָה דְּאִיהוּ עָבִיד. אָעִיל
 קְטָטִין בְּלַחֲשׁוּ.

אוּדְנָוִי רַבְרָבָן, קַיִימִין בְּקִיּוּמֵיָּהוּ תַּחוּת שְׁעָרָא,
 דָּא קַיִימָא בְּאֵת יָן וְאֵת ז', וּבְגִין כַּף
 עוּבְדוּי לְחִיזוּ בְּנֵי נְשָׂא. בֵּין כְּתַפּוּי תְּלִיין תְּלַת
 שְׁעָרִין בְּלָא רְשִׁימָא כָּלִל. מָאן דְּאֶשְׁתַּתֵּף בַּהֲדִיָּה
 לָא אֶצְלַח. וְאִיהוּ אֶצְלַח בְּרַמְאוּתָא דִּילִיָּה,

וְאַתְחִיזי זַכָּאָה לְאַחְרָא, וְחָשִׁיב דְּעָבַד לְקַבְּלֵיהּ
עוֹבְדֵי קְשׁוּט.

שַׁעְרָא קְמִיטָא וְתִלֵּי תַחֲוֹת אַנְדְּנִין, אִי אִיהוּ
רוּוק, חַד שְׁרַטוּטָא בְּמַצְחִיהּ, וְתַלְת
קְמִיטִין עַל רִישָׁא דְּחוּטְמִין, בֵּין קְרִיצִין דִּילִיהּ.
מְאַרִיָּה דְּחַדְוָה אִיהוּ. פְּקִיחָא בְּכֻלָּא. רְמָאָה.
וּוְתָרְן אִיהוּ, עָבִיד וּוְתָרְנוּתָא לְאַיְנוּן דְּמְקַרְבִּין
בְּהַדְרִיהּ. דָּא קְרִימָא בְּאֵת ס' וְאֵת ז'. וְכַד הָוִי סִיב,
מִתְחַלְפִּין (ס"א צִינְרָא דְּאַתְרוּן) אֲתוּוֹן, אֵת ז' בְּרִישָׁא,
וְאֵת ס' בְּהַדְרִיהּ. לָאוּ אִיהוּ וּוְתָרְן, אֶלָּא בְּבִיתִיהּ.
אַצְלַח בְּמַמוֹנִיהּ. רְמָאָה לָא הָוִי. אַעְדֵּי גְרַמִּיהּ
מֵהֵהוּא אֲרַחָא.

עַל קְרִיצָא שְׂמַאלָא, אֵית חַד רִישׁוּמָא זְעִיר,
דְּמַחָה לִיהּ בַּר נָשׁ בְּיוֹמֵי עוֹלִימוּי, אָטִים
עֵינָא יְמִינָא. חֲמֵשׁ קְמִיטִין עַל רִישָׁא דְּחוּטְמִיהּ,
בְּפּוֹתֵייהּ בֵּין קְרִיצֵי עֵינוּי. שְׁעָרָא קְמִיטָא זְעִיר עַל
רִישִׁיהּ. קְמִיט דְּעֵינִין. דָּא אִיהוּ בְּאֵת ז' בְּלַחוּדוּי.
בְּלָא סְכָלְתָנוּ. שְׁגַעוֹנָא בְּלַבִּיהּ. בְּהִיל בְּעוֹבְדוּי.

חַד שְׁרַטוּטָא עַל מַצְחִיהּ. וְאַרְבַּע אַחְרָנִין זְעִירִין.
לִית בֵּיהּ מְהִימְנוּתָא, לָא יִשְׁתַּתַּף בַּר נָשׁ
בְּהַדְרִיהּ, דְּלָא יִצְלַח. חֲיִיבָא אִיהוּ לְמְאַרִיָּה בְּכָל

עוֹבְדוּי. חַד תּוֹלְדוֹתָא זְעִירָא אֵית לִיה עַל יַרְכָּא
 שְׁמָאֵלָא. לְזַמְנִין אַתְמַחִי, וּלְזַמְנִין אַתִּי לִיד. וְאִי
 אַרְבַּע שְׁרֻטוּטִין עַל מְצַחִיה, כָּל הַנִּי אֵית בֵּיה,
 אֲבַל לִית בֵּיה תּוֹלְדָתָא. וְאִי תִלַּת רַבְרַבִּין וּתְלַת
 זְעִירִין, שְׁפִירוּ דְשַׁעְרָא אִיהוּ, וְאִיהוּ בְּאִמְצָעִיתָא.
 עַד כָּאן רְזָא דְשַׁעְרָא.

מִצְחָא מִתְפָּרְשָׁא בְּשַׁעְרָא, וּמְצַחָא מִתְפָּרְשָׁא
 בְּעֵינִין, עֵינָא מִתְפָּרְשָׁא בְּשַׁעְרָא,
 לְאַרְבַּעַה סְטָרִין. בְּבֵת עֵינָא, בְּגוּוֹנִין דְעֵינָא,
 בְּחוּרוֹ דְעֵינָא, בְּאוּכְמוֹ דְעֵינָא. כָּל אֶסְתַּכְלוּתָא
 לְאַסְתַּכְלָא, בְּכָל אֵינוֹן סִימָנִין דְשִׁית דְקָא מְרָן,
 לִית לְהוּ אֵלָא מִתְלִיסַר שְׁנִין וּלְעֵילָא, דְאַתְפָּרְשָׁא
 רוּחַ קְדָשָׁא מְרוּחַ מְסַאבָּא. בַּר בְּשֻׁרְטוּטִי
 בְּלַחוּדוּי, דְשֻׁרְטוּטִין בֵּין זְעִירָא וּבֵין רַב מִתְחַלְפִי
 תְּדִיר וְכֵן בְּכֻלְהוּ.

כְּתִיב (שמות יח) וַיִּבְחַר מֹשֶׁה אַנְשֵׁי חָיִל מִכָּל
 יִשְׂרָאֵל וְגו', דְאֵילוּ עַל אֵינוֹן סִימָנִין
 אַחֲרָנִין בְּעָא וְלֹא אֲשַׁכַּח. וְכֵן (דברים א) הָבוּ לָכֶם
 אַנְשִׁים חַכְמִים וַיְדוּעִים לְשַׁבְּטֵיכֶם. מָאִי יְדוּעִים.
 דְאַשְׁתַּמוּדְעָאן בְּאֵינוֹן סִימָנִין, וְאַשְׁכַּח, בַּר נְבוּנִים
 דְלֹא אֲשַׁכַּח.

עינא בְּרִזָּא דְאָת ר' וְאָת פ', דְּגַבִּינִין חֲוָרִין
 וְשַׁעְרָא סוּמְקָא. אִי גַבִּינִין דְּעִינוֹי חֲוָרִין,
 דָּא הוּא בַר נָשׁ דְּאֶצְטְרִיכוּ בְּנֵי נֶשֶׁא לְאֶסְתְּמָרָא
 מְנִיָּה. כָּל מְלוֹי בְּרַמְאוּתָא. פְּקִיחָא אִיהוּ. נָטִיר
 דְּכַבּוּ. דָּא אִיהוּ בָּאת ר' בְּלַחֲדוּי. וְלֹא אֶתְחַבֵּר
 בְּהַדְיָה אֶת פ'. אֶת דָּא, אֲזֵלָא וְשֹׂאט עָלֶיהָ, וְלֹא
 אֶתִּישְׁבָּא בֵּיהּ. עִינוֹי דְּדָא שְׁקִיעִין, בְּהִיל
 בְּעוּבְדוּי. וְכֵן כָּל מָאן דְּעִינוֹי שְׁקִיעִין, אֶצְטְרִיךְ
 לְאֶסְתְּמָרָא מְנִיָּה בְּכָל עוּבְדִין. רַמְאָה אִיהוּ,
 וּבְרַמְאוּתִיהָ יְהִיב טַעְמָא לְמְלוֹי.

מוצחא דִּילִיָּה רַב, וְלֹא עַגּוּלָא. תְּרִין רְשִׁימִין
 רַבְרַבִּין אֲזֵלִין בְּפּוּתִיָּא דְּמַצְחִיָּה, מְסֹטֵר
 לְסֹטֵר, וְאַרְבַּע זְעִירִין. שַׁעְרָא דִּילִיָּה תְּלִיָּא. קָרִיר
 מוּחָא אִיהוּ. וְעַל דָּא פְּקִיחָא הָוִי. אוּדְנֹוי זְעִירִין,
 בְּדְרוּעוּי שַׁעְרָא רַב. נְקִיד אִיהוּ בְּנִקּוּדִין דְּרְשִׁימִין
 אוּפְמִין. וְאִי רְשִׁימִין סוּמְקִין, תָּב לְזַמְנִין לְמַעְבַּד
 טִיבוּ, וְאֶתְקִיִּים בֵּיהּ זְמָנָא זְעִירָא, וְלְזַמְנִין תָּב
 לְקַלְקוּלִיָּה. חֲמָדָן אִיהוּ.

זרעא דְּדוּד בְּהַפּוּכָא. דְּוּד מְלֻכָּא יְרִית דָּא
 סוּמְקָא שְׁפִירָא, לְמַעְבַּד דִּינָא, וְלְמַעְבַּד
 שְׁפִירוּ דְּעוּבְדוּי. עִינוֹי עִינִין דְּרַחֲמִי, יִתְבִּין עַל
 שְׁלִימוּ, סְלָקִין חֲנָא וְחֶסְדָּא. חַד חוּטָא יְרוּקָא

אזיל בגווייהו. בשעתא דאגח קרבא, ההוא
 חוטא אתהפך ואתהוי סומקא כוורדא. נח רוגזיה
 בקרבא, תב ההוא חוטא כמלקדמין. נסין (כסין)
 רברבין הוו בעינוי. הוו חדאן. תאיבין למחמי.
 נקודין בתלת גוונין, חדו דלבא הוו בלב פלא,
 חייביא דמסתפלין בהו, הוו זעין ודחלין, סלקין
 בלבייהו אימתא ודחילו.

מצחא דיליה רב עגולא בשפירו, וכל אתון
 אתחזון וסלקין ביה, אלין סלקין ואלין
 נחתין. אינון דנחתין סלקין, יהבין דוכתא אלין
 לאלין. בגין כף רשימין דיליה סלקין בארכא
 לעילא. גבינן דעינוי רחמין לרחמנותא. לא
 אופקמין ולא סומקין, אלא בין תרין גוונין. בת
 עינא דלגו, אחזי כל דיוקנין דעלמא, חוטא
 סומקא סחרא ליה, וחדווא סחור סחור כלא.

שירותא, דחייבין מקרבין למחמי, אינון
 חייביא חמאן לון חייכאן, רחמי
 חנא וחסדא. לבתר תוקפא ודחילו ואמתנו
 ורוגזא. ועינוי יונים לגבייהו. מאי יונים. דעבדין
 לון אונאה לחייביא. כמה דאת אמר (ויקרא כה) לא
 תונו איש את עמיתו וכתיב (שיר השירים א) עיניך
 יונים. מקרבן, ומרחקן. כל דיוקנין דעלמא כלהו

כְּלִילָן בְּאַנְפוּי. שְׁעָרָא דְרִישִׁיָּה, הָוּה רְשִׁים בְּגוּוּי
שְׂבַעָה זַיְנֵי דְהָבָא.

חמינא בְּסַפְרָא דְאָדָם קְדַמָּאָה, דְאָמַר הָכִי
דִּיּוֹקְנִין דְמְשִׁחָא קְדַמָּאָה, לְסִיְהָרָא,
גְּוֹן דִּילִיָּה, זָהָב יִרְקָרַק בְּאַנְפוּי. גְּוֹן דִּילִיָּה, זָהָב
אוֹפִיר בְּדִיקְנִיָּה. גְּוֹן דִּילִיָּה, זָהָב שְׂבָא בְּגַבִּינוּי.
גְּוֹן דִּילִיָּה (דְבַרֵי הַיָּמִים ב ג) זָהָב פְּרוּיָם, בְּקָרִיצִין דְעַל
עֵינוּי. גְּוֹן דִּילִיָּה, זָהָב סָגוּר בְּשְׁעָרָא דְרִישִׁיָּה.
גְּוֹן דִּילִיָּה, זָהָב מוּפָז עַל חַדוּי בְּלוּחָא דְעַל
לְבִיָּה. גְּוֹן דִּילִיָּה זָהָב תְּרִישִׁישׁ, עַל תְּרִין דְרוּעִין.
כָּל שְׂבַעָה גְּוֹנֵין אֵלִין, הֵוּוּ רְשִׁימִין, עַל כָּל אֵינוּן
דְּוֹכְתֵי דְשְׁעָרוּי.

בְּדְרוּעָא יְמִינָא, הָוּה חֲקִיק וְרְשִׁים רְשׁוּמָא חָדָא
סְתִים מְבַנֵי נְשָׂא, מְגַדֵל חֲקִיק בְּאַרְיָה.
וְאֵלֶּף זַעִירָא רְשִׁים בְּגוּיָּה, וְסִימְנָא דָא (שִׁיר הַשִּׁירִים ד)
אֵלֶּף הַמְּגֵן תְּלוּי עֲלִיו. כָּל זְמָנָא דְאַגָּח קָרְבָּא,
הֵהוּא רְשִׁימָא סְלָקָא וּבִלְטָא, וְעַל מְגַדֵל
מְכֻשְׁכְּשָׂא הָאֵי אֵלֶּף, וּכְדִין אֶתְתַקֵּף לְאַגָּחָא
קָרְבָּא. כַּד עָאל בְּקָרְבָּא מְכֻשְׁכְּשָׂא הֵהוּא אַרְיָה,
וּכְדִין אֶתְגַּבֵּר כְּאַרְיָה, וְנִצַּח קָרְבִין. וְהֵהוּא מְגַדֵל
אֶתְרֵהִיט, וְסִימְנִיָּה (מְשַׁלֵּי יח) בּוּ יְרוּץ צְדִיק וְנִשְׁגַּב.
וְנִשְׁגַּב דָּוִד מְשֻׁנְאוּי דְלֹא יְכַלִּין לְגַבִּיָּה. וּמִן סְמִנִין

אֵלֶיךָ וְרִשְׁמִיךָ אֵלֶיךָ, הוּוּ רִשְׁמִיךָ בְּדַרְעִיָּה
שְׂמֵאלָא. רְשׁוּמָא דְבַר נָשׁ אַחְרָא לָאו כְּהָאִי.

עֵינֵיךָ צְהִיבִין פְּקִיעִין, שְׂגֵעוֹנָא בְּלִיבִיָּה.
מְצַחָא רַב. שְׂעָרוֹי סְגִיִּין, תְּלִיִּין,
רְחִיקִין מִמְשַׁכָּא דְרִישָׁא. פְּקִיחָא אִיהוּ. פּוּם
מִמְלַל רַבְרַבְן. שְׂפּוּזִין דִּילִיָּה עֲתִיקִין מְאֲרִיָּה
דְּלִישָׁנָא בִישָׁא.

בְּמִצְחִיָּה תִּלְת שְׂרֻטוּטִין, אִי בְּעֵינֵיָּה תְּרִין
שׁוּרְיִיקֵי סוּמְקֵי, דָּא הוּוּ בְּאֵת ר'
בְּלַחֲדוּדֵי, וְשׁוּרְיִיקָא זְהִיר לְגַבִּיָּהוּ. עֲבִירָה
אֲזַדְמַנַּת לְגַבִּיָּה, וְאֲשַׁתְּזִיב מִינָה.

וְאִי שׁוּרְיִיקָא חָדָא סוּמְקָא לְגוּ בְּעֵינָא, קִימָא
בְּאַרְכָּא, וְתִרִין זְעִירִין תְּחוּתִיָּה, וְחַד דְּאֲעַבְר
בְּעֵינֵי. דִּין אִית לִיָּה עֵיטָא בִישָׁא, בְּאֲתָתָא
אַסוּרָה, וְעֲדִין עֵיטָא קִימָא. כְּדִין תְּשַׁתְּכַח
בְּמִצְחִיָּה, חַד שְׂרֻטוּטָא לְאַרְכָּא. מְקִרִיצָא יְמִנָא
חַד שְׂעָרָא וְאַרְבַּע זְעִירִין תְּחוּתִיָּה, וְחַד דְּאֲעַבְר
בִּינֵיָּהוּ לְפּוּתֵיָּה.

וְאִי יִתְפָּרֵשׁ מִהֵוּא חֲטָאָה, תְּשַׁכַּח בְּעֵינֵיָּה, תְּרִין
שׁוּרְיִיקֵי דְקִיקִין, אֲזִלִּין בְּפּוּתֵיָּה דְעֵינָא,
וְלֹא אֲעַבְר חַד בִּינֵיָּהוּ, וְכֵן בְּמִצְחָא. וּמְזִמֵּן

דְּאִתְפָּרַשׁ מֵהָהוּא חוּבָה, הוּא מְזַמֵּן תְּשַׁעָה יוֹם,
דְּהָא מִתְמָן וּלְהֵלְאָה, יִתְמַחוּן רְשִׁימֵין אֲלֵין,
וְיִתְיִלְדוּ אַחֲרָנִין.

עֵינֵין דְּקִיקִין, וּמִתְהַפְּכֵן זְעִיר בְּסוּמְקָא. דָּא
אִיהוּ פְּקִיחָא. כָּל מְלוּי (ס"א בְּתִיבְתָא)
בְּחִיּוּבָא. בְּמִצְחוּי תְּשַׁכַּח רְשִׁימֵין תְּלַת. חַד רַב,
דְּאֵעֵבֵר מְסֻטְרָא דָּא לְסֻטְרָא דָּא. וְתָרִין אַחֲרָנִין
דְּלָא עֵבְרִין. קְרִיצִין דְּעֵינוּי רַבְרַבִּין. מְאָרִיָּה
דְּקִשְׁיוּ אִיהוּ. כַּד מְלִיל, קָמִיט בְּחוּטְמֵין, בְּרוּגְזִיָּה,
(ס"א א) אִי בְּקִשְׁיוּ דְּלַבִּיָּה. זְקִיף שׁוּם בִּישׁ עָלֶיהָ.
בִּישׁ בְּעֵינֵי דְּכָלָא. כָּלָא שְׁנֵאִין לִיָּה. אֲצַלַח לְזַמְנִין
וּלְזַמְנִין לָא.

תְּלַת שְׁעָרִין רַבְרַבִּין בְּחַדוּי עַל לַבִּיָּה. שְׁפּוּון
דִּילִיָּה עֲתִיקִין, מְאָרִיָּה גְּאוּתָא בְּשַׁגְעוּנָא.
לִישְׁנָא בִּישָׂא.

שְׁעָרוּי שְׁעִיעִין רַבְרַבִּין וְסִגִּיאִין. אֲנַפּוּי אֲנַפִּין
אֲרִיכִין זְעִיר, וְעֵגוּלִין זְעִיר, לְזַמְנִין
אֲתַחֲרַט מְכַל מַה דְּעָבַד וְתָב לְקַלְקוּלִיָּה. בְּעֵינֵיָּה
תְּשַׁכַּח שׁוּרְיִיקִי, תָּרִין בְּעֵינָא דִּימִינָא, וְחַד בְּעֵינָא
דְּשְׂמָא לָא. אוּדְנוּי זְעִירִין, קְיִימֵין בְּקִיּוּמָא.

זְרַעָא דְּדוּד בְּהַפּוּכָא. זְרַעָא דְּדוּד כָּל סִימְנִין
אֲלֵין לְטָב, וּלְמַעְבַּד טִיבּוּ. בַּר שְׁפּוּון

רַבְרַבִּין, דְּכָל מָאן דְּשִׁפּוּתִיהּ וּרְבַרְבִּין, מְאָרִיָּה
 דְּלִישָׁנָא בִישָׂא אִיהוּ, בֵּין זַכָּאָה, בֵּין חַיִּבָּא.
 בַּר אִי צְדִיק גָּמוּר הוּא. וּבְזָכוּי דִּילִיָּה נְצַח
 וְנָטִיר גְּרָמִיָּה.

עֵינִין יְרוּקִין, זְעִיר מְגוּוֹן סוּמָק אָזִיל בֵּינֵיהוּ,
 בְּמַצְחִיָּה תַרְיִן רְשׁוּמִין, מְסִטְרָא דָא
 לְסִטְרָא דָא, וְחַד לְעֵילָא זְעִירָא, וְחַד לְתַתָּא. אִיהוּ
 בָּאֵת פ' וְאֵת ר'. דָּא מְצַחִיָּה רַב בְּעַגּוּלָא, אִיהוּ טַב
 לְכָלָא. יְהִיב מְכַל מַה דְּאִית לִיה לְכָל בַּר נָשׁ. וְתַרְן
 אִיהוּ. שְׁעָרוֹי שְׁעִיעַ וְתָלִי. בְּסִטְר יְמִינָא אִית לִיה
 חֲוָרוֹ דְּשְׁעָרֵי, מִיּוּמָא דְּאֵתְבָרִי.

מֵתְנִיתִין. בְּנֵי עֲלָמָא מְאָרִיָּהוּן דְּסַכְלָתְנוּ,
 פְּקִיחִין עֵינִין, מְאָרִיָּהוּן
 דְּמַהִימְנוּתָא, דִּי הָוָה גְּנִיזָא בְּכוּ. מָאן מְנַכּוּן
 דְּסָלִיק וְנַחִית. מָאן דִּי רוּחַ אֱלֹהִין קְדִישִׁין בִּיהּ.
 לִיקוּם וְלִינְדַע, בְּשַׁעְתָּא דְּסָלִיק בְּרַעוּתָא דְּרִישָׂא
 חֲוָרָא, לְמַכְרֵי אָדָם, בְּטַשׁ בְּגוּ בּוּצִינָא חָדָא,
 וּבְטַשׁ בּוּצִינָא בְּפִשְׁטוֹ דְּנַהִיר, וְהָוָה פְּשִׁיטוֹ
 דְּבוּצִינָא אֲפִיק נְשִׁמְתִין.

אוּף הָכִי בְּטַשׁ גּוּ טַנְרָא חָדָא תְּקִיפָא, וְאֲפִיק
 הָהוּא טִינְרָא שְׁלֵהוּבָא חָדָא מְלַהֲטָא,

מְרַקְמָא בְּכַמָּה גְּוֹנִין, וְהוּא שְׁלֵהוּבָא סְלָקָא
וְנַחְתָּא, עַד דְּהוּא פְּשִׁיטוּ (נ"א פְּטִישׁוּ) בְּטַשׁ בֵּיהּ,
וְתַב וְאַתְיִשְׁב בְּדוּכְתִּיהּ, וְאַתְעָבִיד רוּחָא דְחַיִּי.

וְהוּא רוּחָא אַתְתָּחַם, וְנָטִיל גְּוֹן חַד מְשַׁמְשָׂא.
נַחֲתִית לְתַתָּא, נָטִיל גְּוֹן חַד מְסִיחָרָא.
סְטָא לִימִינָא, נָטִיל גְּוֹן מִיָּא, כְּלִיל בְּפוּמָא דְאַרְיָה
חָדָא. סְטָא לְשִׁמְאָלָא, נָטִיל גְּוֹן אֶשָּׂא, כְּלִיל
בְּפוּמָא דְחַד שׁוּר, סוּמְקָא כְּוֹרְדָא. סְטָא לְקַמִּיהּ,
נָטִיל גְּוֹן רוּחָא, כְּלִיל בְּפוּמָא דְחַד נֶשֶׁר רַבְרָבָא,
רַב גְּדַפִּין, מְאַרְיָה דְנוּצָה, כָּל גְּוֹנִין בֵּיהּ
מִתְחַמָּאן. סְטָא לְאַחֹרָא, נָטִיל גְּוֹן עֶפְרָא, כְּלִיל
מְאַרְבַּע סְטָרֵי עֶלְמָא. בְּפוּמָא דְאַדָּם, וְכָל דְיוֹקְנִין
מִסְתַּכְּלִין לְגַבִּיהּ.

אַתְיִישְׁב הוּא רוּחָא בְּהוּא עֶפְרָא, וְאַתְלַבֵּשׁ
בֵּיהּ. כְּדִין הוּא עֶפְרָא, מְכַשְׁכְּשָׂא
וְנַחֲת לְתַתָּא, וּבְטַשׁ סְטָרָא מַד' סְטָרִין דְעֶלְמָא,
וְאַתְעָבִיד דְיוֹקְנָא חָדָא וּפְרָצוּפָא, וְהוּא רוּחָא
אַתְטָמַר מְגוּ לְגוּ. וְהוּא עֶפְרָא דְאַתְכְּנִישׁ מַד'
סְטָרִין בְּטַשׁ לְגַבִּיהּ נֶפֶשׁ כְּלִילָא בְעֶפְרָא (ס"א בְּרוּחָא).

וְהוּא נֶפֶשׁ אִיהוּ יְסוּדָא לְעוֹבְדֵי גּוּפָא. כְּפּוּם
עוֹבְדִין דְהוּא נֶפֶשׁ בְּגוּפָא, הֵכִי אַתְחַזִּי

בְּמִשְׁכָּא לְבַר. רוּחָא דָא אֲתַטְמַר לְגוּ. וְהֵהוּא אֲחֻזֵי
 לְבַר, סְלִיק וְנַחֲתִית, וּבְטַש בְּאַנְפּוּי, וְאַחֻזֵי דִיוֹקְנִין
 וְרִשְׁיִמִין. בְּטַש בְּמִצְחִיה, אֲחֻזֵי דִיוֹקְנִין וְרִשְׁיִמִין
 בְּטַש בְּעֵינוּי, וְאַחֻזֵי דִיוֹקְנִין וְרִשְׁיִמִין. הָדָא הוּא
 דְכַתִּיב, (ישעיה ג) הִפְרַת פְּנֵיהֶם עֲנָתָה בָם.

בוֹצִינָא דְאֲתַמְשֵׁךְ מִנִּיה מְדִידוּ, דְחָד חוּטָא
 יְרוּקָא, שְׁלֵהֲבוּתָא דְתַהוּ. בְּטַש בִּידוּי
 בְּשַׁעְתָּא דְבַר נֶשׁ נְאִים, וְרִשִׁים רִשְׁיִמִין וְשִׁרְטוּטִין
 בִּידֵיה, וּכְפּוּם עוֹבְדִין דְבַר נֶשׁ הֲכִי אֲתַרְשִׁים.
 וְאַלִין אֲתוּוֹן מִתְהַפְּכֵן מִתְתָּא לְעֵילָא, וְיִדְעֵי לוּן
 חֲבָרֵי קְשׁוּט, בְּרִשְׁיִמוּ דְאֲתוּוֹן דְבוֹצִינָא, וְכָל אֵלִין
 חִילִין דְלָגוּ בְּבַר נֶשׁ, עֲבָדִין רִשׁוּמִין וְשִׁרְטוּטִין
 אֲתוּוֹן מִתְהַפְּכֵן. מָאן דְרָקִים דָּא, רָקִים בְּשַׁפּוּלֵי
 מִשְׁכְּנָא. כְּמָה דְאֲתָ אָמַר, (תהלים קלט) רְקַמְתִּי
 בְּתַחֲתִיּוֹת אֶרֶץ. בְּרִיךְ הוּא בְּרִיךְ שְׁמִיה לְעַלְם
 וְלְעַלְמֵי עַלְמִין.

עֵינִין חוּוּרָא, וְאַבְרִין סוּמְקִין, בְּאַתְרֵיה דְנַפְיָק
 מִינֵיה, דָּא אִיהוּ בְּאֵת פ' וְאֵת ר'
 כְּלִילָא כַחְדָּא.

מִצְחִיה רב, תְּלַת שִׁרְטוּטִין סְלִקִין בְּמִצְחִיה,
 שִׁית זְעִירִין אַחְרָנִין. סוּמְק הוּא וְלָא

סוּמְקָ, קַיִמָּא בֵּין תְּרִין גּוּוּנִין. שְׁעָרִיה אֹרֶף הָכִי.
אֲנָפוּי רַבְרַבָּן. שְׁעָרִיה קָמִיט, וְלֹא כָּל כַּף. תְּלִי
זַעִיר תְּחוֹת אוֹדְנֹוּי. טָב אִיהוּ, מָאֲרִי דְמַהִימְנוּתָא,
מָאֲרִי דְרוּגְזָא תְקִיף, בְּשַׁעְתָּא דְאַתְרֵגִיזוּ.

ההוא סוּמְקָא דְתְחוֹת עֵינָא, אֲתַפְּשֵׁט בְּעֵינִיה.
רוּגְזִיה בִּישׁ. בְּשַׁעְתָּא דְמַלִּיל בְּרוּגְזִיה
סְתִים פּוּמִיָּה, וְנָפִיק תְּנָנָא מְנַחִירוּי. וְלִזְמַן זַעִיר
נַח רוּגְזִיה, וְלֹא כָּל רוּגְזִיה, עַד יוּמָא אַחְרָא, אוּ
תְרִין יוּמִין. דָּא אַצְלַח לְזַמְנִין, וְלִזְמַנִּין לָא. אָבַל
קָאִים תְּדִיר בְּאַצְלַחוּתָא, בֵּין זַעִיר וּבֵין רַב.

ואי סוּמְקָא דְפּוּם עֵינָא, זַעִיר כְּחוּטָא, וְלֹא
אֲתַפְּשֵׁט בְּשַׁעְתָּא דְרוּגְזִיה בְּעֵינָא, וְאִית
בֵּיה כָּל הַנִּי סִימְנִין. חֲלָשָׁא בְּלָבָא. וְאִיהוּ דְחִיל
מְכָלָא, שִׁינְתִּיה לָא אֲתִיּוּשָׁב בֵּיה. חָשִׁיב תְּדִיר
מְחָשְׁבִין וְדְחִיל מְכָלָהוּ. וְאַצְלַח לְכָלָא. מָאֲרִיה
דְגָרִיעַ (דְגִיפִי). לָא חָשׁ לְגִיוּפָא.

לְזַמְנִין תָּב בְּתִיּוּבְתָא וְדְחִיל. וּמַגּוּ דְחִילוּ, כְּדִין
תְּשַׁכַּח בְּעֵינִיה יְמִינָא, הַהוּא סוּמְקָא
דְפּוּם עֵינָא, בְּסוּפָא בְּשַׁפּוּלֵי עֵינָא, וְחַד שׁוּרְיָקָא
דְקִיק סוּמְקָא בְּעֵינִיה שְׁמָאֲלָא, וְאִי מְתַחֲלָפִי מַה
דִּימִינָא לְשְׁמָאֲלָא, וּמַה דְשְׁמָאֲלָא לִימִינָא, כְּדִין

אִיהוּ בְּקִלְקוּלֵיהּ. וְתַבּ וְתַבְר גְּזִיזָא דְבְרֻדָּא, בְּגִין
לְאֶעְבְּרָא עֵבְרָה.

תְּרִין קְמִיטִין עַל רִישָׁא דְעִנָּא, וְתִלְתָּ לְתַתָּא.
וּבְרַגְלֵיהּ שְׂמָאלָא, בְּאַצְבָּעָא דְאַמְצָעִיתָא,
שִׁית שְׁעָרִין, וּבְזִמְנָא אַחְרָא חֲמִשׁ, וְהִשְׁתָּא שִׁית,
חַד זְעִירָא בִּינְיֵיהּ. עֵינִין אוֹפְמִין, וְקִרְיָצִין דְעַל
עֵינוֹי רַבְרָבִין, סְגִיאִין שְׁעָרִין, אֵלִין עַל אֵלִין,
וְאֵינוֹן עֵינִין אוֹפְמִין וִירוֹקָא, אָזִיל בְּגוּוֹיֵיהּ,
וְהָהוּא יְרוֹקָא אֶטְבַּע יִתִּיר. הָאִי אֵית לֵיהּ חֲמִשׁ
שְׁרֻטוּטִין בְּמִצְחָא, תְּרִין דְעֵבְרִין מְסֻטָּר לְסֻטָּר.
וְתִלְתָּ דְלָא עֵבְרִין וְכוּ'.

סדר הלימוד ליום יא טבת [יום 100 בשנה]

השלמה מההשמטות (סימן ז)

וְתִלְתָּ דְלָא עֵבְרִין, הָאִי אִיהוּ בְּאַתָּ פ' וְאַתָּ א'
וְכוּלָּא פ"א בְּאַשְׁלֻמוֹתֶיהּ. אֵת ר', לִית
בֵּיהּ כָּלֵל. שְׁעָרוֹי אוֹכְמִין תְּלִיין וְלָא שְׁעִיעִין, דָּא
אִיהוּ בַר נֶשׁ דְּשִׁתִּיק תְּדִיר, אָבֵל פְּקִיחָא אִיהוּ,
מְאַרְיָה דְלִישְׁנָא בִישָׁא. מְלוֹי בְּרוּגְזָא, פּוּם מְמַלֵּל
רַבְרָבִין, אֶצְלַח וְלָא אֶצְלַח. מְאַרְיָה קְטָטָה
בְּבִיתֶיהּ, לָא חֲיִישׁ לִיקְרָא דְבַר נֶשׁ, חַד בְּפוּמִיָּה
וְחַד בְּלַבִּיָּה, הַפְּכַפְךְ בְּלִישְׁנֵיהּ. גְּבִינִין דִּילֵיהּ

סמקין זעיר. ואית קימטא תחות עיניה רב, אזיל
עד חוטמא מסטר ימינא, ותרין תחותיה, חד
מנייהו זעיר מאחרא. דא שכיב בנדה מיומין
זעירין וחוביה רשים ביה רשימין אלין.

בין כתפוי אית ליה רושם חד וארבע שערין
ביה חד מנייהו באמצעיתא רב ותלי, ותלת
אחרנין זעירין. ועד לא הוה עבירה דא, הוה
תלת זעירין. וחד דאתרשם ביה דקיק וזעיר
מכלהו. ההוא רושם הוה ביה מקדמת דנא
אוכם, ואינון שערין חורין כלהו, השתא לאו
הכי. אלא רושם אוכם וחד סומקא ברשימו
וטלופחא באמצעיתא, וההוא שערא דאתרבי
בין אחרנין. רישיה סומק ושאר חור.

אי תב בתיובתא, תשכח בעיניה ימינא חד
חורא, חור גו ההוא אכמא. במצחיה תלת
שרטוטין עברין, ותרין דלא עברין. ההוא רושם
אוכם וסחרניה חוטא סומק ובגו ההוא חוטא חד
שערא דקיק זעיר, ותלת שערין באמצעיתא
כולהו כחדא זעירא. יחכם באורייתא (א) יוליה,
ולא יצלח בעובדוי.

ואי ירוקא דעינא לא יצטבע כל כך, ועינוי
אוכמין וחד חוטא וסומק זעיר אעבר בין

אִינוּן גּוֹנוֹן, כְּדִין אִיהוּ בְּאֵת פ' בְּשְׁלִימוֹ, וּבְאוֹת
 ר' בְּלַחֲדוּדֵי. בְּמִצְחִיהָ תִשְׁכַּח שְׂתֵי שְׂרָטוּטִין. תִּלְתַּת
 עֲבָרִין, וּתִלְתַּת לָא עֲבָרִין, שְׁעָרִיהָ תִקִּיף וְלֹא כָּל
 כֶּף, תְּלִי וְלֹא תְלִי, הָאִי אִיהוּ בְּשְׁלִימוֹ לְכָל בַּר נָשׁ,
 קִמְצָן אִיהוּ. לִית בֵּיהּ חִידוֹ, וְאַפִּילוּ בְּחֻדְוָה לָא
 חֲזִי בְּדוּוּנָא חֲזִי. אָטִים אֲוֹדְנִיהָ שְׁמַא לִיהָ. בְּשִׁינוּי
 אִית תִּלְתַּת רַבְרַבִּין מְלַעֲיָלָא. וַיְהִיבִין לֹון דּוּכְתָא
 אִינוּן דְּלִתְתָא. מְהִימְנָא אִיהוּ וְלֹא כָּל כֶּף, אֲנָפוּי
 אַרְיִכִין וְלֹא שְׁפִירִין. קָלִיהָ כְּאַתְתָא, וּמִילוּי
 כְּאַתְתָא, מִקְנַח פּוּמִיָּה בְּמִלוּי, אֲפִתַּח אֲצַבְעָן
 דִּידוּי בְּמִלוּלִיהָ. כַּד אָזִיל, אֲקָדִים לִיהָ בְּלִיתָא
 דְּפָרְסָאִי, דְּלֹא יַחֻב בַּר נָשׁ לְגַבִּיהָ. עָלִיהָ כְּתִיב
 (דברים כ"ד) כִּי תוֹעֵבָה הִיא לְפָנַי יי.

עֵינִין יְרוּקִין וְאַלִין סִימְנִין בֵּיהּ, וְאַנְפוּי אַרְיִכִין
 שְׁפִירָן. שְׁעָרוּי אֲוֹכְמִין וּמְרִיטִין מְלַעֲיָלָא
 בְּרִישָׁא, רִישִׁיהָ רַב. כַּד אָזִיל, כְּפִיף רִישִׁיהָ.
 קָרִיצִין דְּעִינוּי בְּקִדְמָאָה עָלִיָּהּ כְּתִיב (משלי א')
 מִנֵּעַ רַגְלָךְ מִנְּתִיבָתָהּ.

עֵינִין רַבְרַבִּין וְיְרוּקִין דָּא אִיהוּ בְּתָרִין אֲתוּוֹן, ר'
 פ"א. חַד יַחֲדָא וְחַד בְּשְׁלִימוֹ. בְּמִצְחִיהָ
 שְׂרָטוּטָא דְּאָזִיל וְעֵבֵר מְסִטֵר לְסִטֵר, וּתִלְתַּת
 אַחֲרָנִין אִית דְּלֹא עֲבָרִין. מִצְחִיהָ רַב. קָרִיצִין דְּעַל

עינוי, לא רב רבין. בדיקניה שערא טפי. דא
 באנפוי שפירו סומק. שעריה שעיע ולא כל כד,
 דחיל חטאה איהו, רחים אורייתא איהו. רחים
 לאינון דמשתדלין בה. חדי בכלא, עביד טיבו
 לכלא, כדיבא לתועלתיה. מהימנא איהו לרזין
 דאורייתא. טב איהו למלין דעלמא. מאן
 דאשתתף בהדיה לא אצלח, לא איהו ולא אחרא.
 אצלח איהו בלחודוי דהא את ר' גרים. פגים
 איהו ברישיה.

לעינא רישומא דחד מכתשא דהוה ליה תמן,
 דעבד ליה חד רביא באבנא בלא רעו
 וכוונה, ואיכסי בשערא. והוא רישומא
 דמכתשא כגוונא דגימ"ל יונית. מהימנא איהו
 לגביה בני נשא, סליק למהוי רישא דעמיה, עד
 הקא רזין דעינין.

ואית רזין אחרנין דעינין דמתפרשין מנייהו.
 עינין דמעמקן וחיכאן, דא איהו
 בשלימו דאתון בר דקדמא. ר' ובתר פ' דא
 איהו בר נש דאצלח בעובדוי ג' שרטוטין
 במצחיה, מצחיה עגיל. עינוי נהירין מרקמן
 עובד ציור קיימין על שלימו. שנאוי יפלו
 תחותיה. פקיחא איהו, אצלח בכלא, בהיל

בְּעוֹבְדוּי. טָב אִיהוּ עִם בְּנֵי נֶשָׂא, מְלוּי בְּקִשְׁיו
 וּבְלֹא דְחִילוֹ. וְתַרְן אִיהוּ עֶבֶיד טִיבוּ וְלֹא לְשִׁמָּה.
 שְׁעָרִיהָ שְׁעִיעַ וְתִלְיָא וְלִישְׁנִיהָ כְּחֶרֶבָא. תְּחוֹת
 עֵינָיו קְמִיטִין תֵּלֵת רַבְרָבָן וְתֵלֵת
 זְעִירִין, וְאִי אֵית ד' וְתֵלֵת רַבְרָבָן. כְּדִין תִּשְׁכַּח
 תְּרִין שְׁרֵטוּטִין בְּמִצְחִיהָ עֶבְרִין מְסֻטָּר לְסֻטָּר
 וְתֵלֵת דְּמָטוּ וְלֹא מָטוּ. תְּחוֹת טְבוּרִיהָ קְיָמָא
 רְשִׁימָא חַד צִיּוּרָא דְרִישָׁא דְּבַר נֶשׂ אֹפְסָא וְחֹוּר.
 תְּרִין שְׁעָרִין תִּלְיִין בֵּיהּ, הֵהוּא בַר נֶשׂ אֶתְכָשֶׁל
 בְּאַתַּת גְּבַר מִיּוֹמִין רְחִיקִין וְלֹא תָב מֵהֵוּא
 חוֹבָה. מְרַעִין רַדְפִּין אַבְתְּרִיהָ, וְעַל דָּא אֵינּוּן
 מְרַעִין, חַד דְּצַעִיק לְאוּשְׁדָא שְׁתָּן וְלֹא יְכִיל, דְּעַד
 כְּעַן הֵהוּא חוֹבָה תִּלְיָא בְּקַדְלִיהָ. דְּנַחֲשׁ עֲקִימָא
 וְשְׁלִיט עָלֶיהָ בְּדָא, וְדָא לְסוּף יוֹמִין דְּסִיבוּ.

וְאִי תָב בְּתִיּוּבְתָא בְּזַמְנָא דְּאִיהוּ בְּחִילִיהָ, הֵהוּא
 רְשִׁימָא אֲזַעֲרַת דִּיּוֹקְנָא וְשְׁעָרִין לָא תִּלְיִין
 בֵּיהּ כְּלָל. וְאִי תָב בְּתִיּוּבְתָא בְּסוּף יוֹמוֹי כַּד
 מְרַעִין רַדְפִּין אַבְתְּרִיהָ, כְּדִין הֵהוּא רְשִׁימָא
 קְמִיט, וְשְׁעָרָן תִּלְיִין בֵּיהּ, וְהֵהוּא מְרַעָא לָא
 אַעֲדִיאוּ מְנִיהָ, מְגוּ דְּתִלְיָא בְּקַדְלִיהָ דְּנַחֲשׁ, בְּגִין
 דְּהֵוּא נַחֲשׁ, כִּיּוֹן דְּאַחִית הֵהוּא חוֹבָה עַל
 קַדְלִיהָ, לִית מָאן דִּיתִיר קְשָׂרָא מְקַדְלִיהָ. בְּגִין

דְּהוּא נְחֹשׁ לִית לִיה רְשׁוּ בִימֵי דְעוֹלָיְמוּי דְּבַר
 נָשׁ לְקִשְׁרָא הֵהוּא חוּבָה עַל קַדְלִיָּה. וְקִשְׁרִין לִיה
 בְּקִשְׁרִין תְּקִיפִין וְאִיהוּ רְדִיף אַבְתְּרִיָּה דְּהוּא בַר
 נָשׁ, וּמְלָקִי לִיה בְּהוּא בְּרִית דְּחָב בֵּיה. וְאַף עַל
 גַּב דְּתַב בְּתִיבְתָא, יִצְוּחַ מְגוּ עָאקוּ דְּמְלָקִיוּתָא.
 הֵהוּא חוּיָא דְלִיג וְעָאל בְּהוּא קִשְׁרָא, בְּשַׁפּוּלִי
 דְּתֵהוּמָא רַבָּה. כְּדִין רוּוח לִיה לְבַר נָשׁ.
 וְהוּא נְחֹשׁ לְבַתֵּר יוּמִין נְפִיק וְעֵבִיד דָּא. וּבְזַמְנָא
 דְּמִית הֵהוּא בַר נָשׁ, תְּלַת מָאָה שׁוּטְרֵי רְדִפִין
 אַבְתְּרִיָּה דְּהוּא בַר נָשׁ וְתַפְסִין לִיה, וְעֵילִין לִיה
 קָמִי מְלָכָא. וּמְלָכָא קְדִישָׁא מְתַבַּר אִינוּן קִשְׁרִין,
 וְנַחֲתִית הֵהוּא חוּבָה מְעַל קַדְלִיָּה. וְעַל רְזָא דָּא
 כְּתִיב (יִשְׁעִיָּה כ"ב) אִם יְכוּפֵר הָעוֹן הַזֶּה לָכֶם עַד
 תְּמוּתוֹן. כְּמָה דָּאֲתָ אָמַר, (יִשְׁעִיָּה כ"ח) וְכוּפֵר
 בְּרִיתְכֶם אֶת מוֹת, תְּבַר הֵהוּא קִימָא דִּילְכוּן, אֶת
 מוֹת. כְּמָה דָּאֲתָ אָמַר (בְּרַאשִׁית ל"ב) אַכְפְּרָה פָּנָיו.
 אַבְטַל רְגָזִיָּה, כְּדִין הֵהוּא בַר נָשׁ, אָזִיל לְהוּא
 עֲלָמָא נְקִי מֵהוּא חוּבָה, דְּהָא קַבִּיל עוֹנְשִׁיָּה
 בְּהַאי עֲלָמָא.

וְכִי תִימָא הִיכִי מִשְׁמַע דְּבִהָאֵי עוֹן אִשְׁתֵּי אִישׁ
 מִשְׁתַּעֵי קָרָא, דְּכְתִיב הֲכָא אִם יְכוּפֵר הָעוֹן
 הַזֶּה, וְכְתִיב הֲתֵם בְּאִיסוּר אִשְׁתֵּי אִישׁ שְׁזַנְתָּה,

וְנִקְהָה הָאִישׁ מֵעוֹן. וּכְתִיב גְּבִי אֲבִנָּר (שְׁמוּאֵל ב' ג')
 וַתִּפְקֹד עָלַי עוֹן הָאִשָּׁה הַיּוֹם. אִי נָמִי, (ישעיה כ"ב)
 וְהִנֵּה שָׁשׂוֹן וְשִׂמְחָה הִרְגַּ בְּקָר וּשְׁחוּט צֹאן אָכַל
 וּשְׂתֵה. וּכְתִיב הֵתָם (משלי ל) אָכְלָה וּמְחַתָּה פִּיהָ.
 וּכְתִיב (בראשית ל"ט) כִּי אִם הִלַּחֵם אֲשֶׁר הוּא אוֹכֵל.
 וּכְתִיב (משלי ט) מִי פָתִי יִסּוּר הִנֵּה חֶסֶר לֵב, וְאִמְרָה
 לוֹ (משלי ט) מִיִּם גְּנוּבִים יִמְתְּקוּ וְלַחֵם סִתְּרִים יִנְעֵם,
 וְלֹא יֵדַע כִּי רִפְאִים שָׁם בְּעַמְקֵי שְׂאוּל קְרוּאִיָּה,
 זֶהוּ כַד (ל"א) קִבִּיל עוֹנֵשִׁיָּה בְּהֵאֵי עֲלֵמָא.

וְאִי אֲשַׁתְּכַח בִּיהַ זְכוּת אָבוֹת, עוֹנֵשִׁיָּה בְּהֵאֵי
 עֲלֵמָא בְּהֵהוּא עוֹן. כְּמָה דְאַתְ דְּאִמְר (תהלים
 פ"ט) וּפְקֹדֹתַי בְּשֶׁבֶט פִּשְׁעֵם וּבִגְנָעִים עוֹנוֹם.
 וּפְקֹדֹתַי זְעִיר זְעִיר, (איוב ל) אִם בְּפִידוֹ לָהֶם שׁוֹעַ
 (ס"א אִם יִכְפֹּר לָהֶם שׁוֹגֵג) (שמות ל"ד) פּוֹקֵד עוֹן אָבוֹת עַל
 בָּנִים. זְעִיר. וְנוֹתֵן זְעִיר עַל דָּא וְזְעִיר עַל דָּא.
 וְאֲשַׁתְּזִיב הוּא וְאָבוֹי מֵעוֹנֵשָׁא דְהֵהוּא עֲלֵמָא.
 דְהֵא בְּרָא מִזְכֵּי אָבָא.

עֵינֵינוּ עֲקִימִין דְּלֹא מְסַתְּכְלָאן בְּאוֹרַח קְשׁוּט דָּא
 בְּלֹא אַתְּ כְּלָל. פְּרַחֲזִין מִנִּיהַ כָּל אֲתוּוֹן בְּגִין
 מְאָרִי דְעֵינָא בִישָׂא. חִיזוּ דִילִיָּה בְּהַפּוֹכָא. הֵהוּא
 רַע עֵין שְׁלִיט עָלֶיהָ, וְאִי כְּשֶׁרֶן עוֹבְדוּי דְהֵהוּא בַר
 נֶשׁ, לֹא שְׁלִיט אֶלָּא עַל עֵינוֹי. וְאַצְטְרִיךְ בַּר נֶשׁ

לְאַסְתַּמְרָא מְעִינוּי, בְּגִין דְּסִטְרָא אַחְרָא שְׁלֵטָא
עָלֶיהּ. אֵינוּן עֵינִין חֲמֵדָן כָּל בֵּישׁ וְאִתְעַבְדוּן
סְרוּרִין לְגַבִּיהַ וְשִׁיפֵי גּוּפָא נְצַחָן, אָבַל שְׁלֵטִין.
עִינוּי (א) מְסַתְּכְלָאן.

מֵאן דְּבַעֵי לְאַסְתַּמְרָא מְנִיהַ, לְכַתּוּב יו"ד בִּידִיהַ
יְמִינָא וּבִידִיהַ שְׁמַאלָא זִי"ן וְלִפְתַּח קָמִיהַ
וְלִימָא יו"ד בְּאִיפְכָא אַתּוּוּי וְיִשְׁתַּזִּיב מְנִיהּ. דָּא
אִיהוּ פְּגִים לְשִׁמוּשָׁא דְקְדוּשָׁא, בְּגִינֵי כֶּךָ לֹא
שְׂרִיין בֵּיהַ אַתּוּן, וְהָא אֲסַתְּלָקוּ מְנִיהַ. דָּא אִיהוּ
בְּרָזָא דְהַהוּא קוּ יְרוּק דְנִפְיָק מִתּוּהוּ בְּמִידִידוּ
דְבוּצִינָא. וְאִית לְאַסְתְּכְלָא גוּ שְׂרִטוּטִין דִּידָא
בְּיְמִינָא וּבְשְׁמַאלָא. וּבְרָזָא דְאֵינוּן שְׂרִטוּטִין
דִּידִין, תְּשַׁכַּח דָּא.

מֵאן דְּעִינָא חַד אָטִים וְלֹא כָּל כֶּךָ, וְעִינָא אַחְרָא
פְּקִיחָא. מוּמָא חַד מְאֵינוּן מוּמִין אִית בֵּיהַ.
דָּא אִיהוּ בְּאוּת ר' בְּלַחֲדוּי בְּאֲשִׁלְמוּתִיהַ וְאִתְּ
יו"ד מְטִי לְגַבִּיהַ וְלֹא מְטִי. בְּמִצְחִיהַ תְּלַת
שְׂרִטוּטִין עֲבָרִין וְחַד זְעִירָא דְאַעְבְּר. אוּף הָכִי
רְשִׁימָא חֲדָא סְלִיק מְעִינִיהַ לְקַבֵּל אוּדְגִינִיהַ.

שְׁעָרִיהַ תְּלִי וְתַקִּיף קְרִיצוּי רְבַרְבִין, אִית מוּמָא
מְסִטְרָא אַחְרָא. אִימָא דִּילִיהַ אֲזַלַת

בְּחַרְשֵׁין כַּד הָוּה בְּמַעְהָא וְנִפְקַת לְפַתְחֵי
 דְּאוּרְחִין בְּלִילְיָא. כַּד דָּא אֲתִילִיד, בְּגוּ תְרִין שְׁנִין
 דִּילִיָּה אֲתַחְלָשׁ, עַד דְּאֲזַעַר דִּיוֹקְנִיָּה. וְאַמִּיָּה
 אֲזַלְתּ בְּלִילְיָא בְּהַדְיָה, וְקָא עֲבַדְתּ חַרְשֵׁין עָלֶיָּה.
 הָאִי חֲדֵי בְּחֻדְוָה. לִית בֵּיה מְהִימְנוּתָא, (ו"ח דף נ"ו
 על גבי) מְשַׁבַּח גְּרַמִּיָּה בְּמָה דְלִית בֵּיה. גָּס רוּחַ,
 מִמְלַל בִּישֵׁין וְעַתִּיקִין. וְתַרְן אִיהוּ לִית בֵּיה
 קְמָצְנוּ כָּלִל. מְאָרִי דְגִיּוּפָא, אֲצַלַח וְלֹא אֲצַלַח.
 חֲדִידָא בְּלִישְׁנִיָּה.

וְאִי חַד שְׁרַטוּטָא בְּמַצְחִיָּה רַב וְתַרְנִין זַעִירִין, דָּא
 אֲזַל גּוּ חַרְשֵׁין, וְהָא אַמִּיָּה עֲבַדְתּ לְהוּ.
 וּמַתְחַלְפִין שְׁרַטוּטִין דְּקָא סְלָקִין מַעֲיָנָא יְמִינָא
 לְעִינָא שְׁמַאלָא. גָּס רוּחַ אִיהוּ, אֲבַל לִית בֵּיה
 בִּישָׂא כָּלִל, קְמָצָן אִיהוּ לִית בֵּיה קֶצֶת גִּיּוּפָא.
 חֲדִידָא בְּלִישְׁנִיָּה אִיהוּ, בְּשַׁפָּה דִּילִיָּה אִית בֵּיה
 רוּשָׁם חַד סוּמָק טַפִּי. וְחַד שַׁעְרָא בְּאַמְצַעִיתָא
 אֲצַבְעֵן דִּי בְּרַגְלִיָּה שְׁמַאלָא, קְמִיטִין זְקִיפִין
 מַתְפַּשְׁטִין. עֵינִין זְבַלְגָנִין יְרוּקִין, נַחְתִּין דְּמַעִין
 תְּדִיר. הָאִי אֲתַדְבֵּק בְּאַתְּ פ', וְאַתְּ ר' לֹא אֲתִישְׁבַת
 בֵּיה. הָאִי אִית לִיָּה אַרְבַּע שְׁרַטוּטִין בְּמַצְחִיָּה
 וְעַבְרִין כּוּלָּהוּ וְתַרְנִין זַעִירִין. מַעֲיָנִיָּה וְעַד שַׁעֲרִיָּה.

תַּרְיִן רְשִׁימִין, וּתְלַת זְעִירִין בֵּין קְרִיצֵי עֵינוּי.
 הָאֵי אִיהוּ בַר נָשׁ דְּאָזִיל כְּפִיף רִישָׁא, זִינָא
 חַד מְתַלַּת מְאָרֵי רְשִׁימִין דְּתוּלְדַת צְרַעַת אִית בֵּיה
 בְּזִינְיָה. הָאֵי לָאוּ מְסַאָבָא הוּא לְמַסְגָּר. חֲדֵי אִיהוּ
 בְּכֻלָּא וְחִיּוּף תְּדִיר, כָּל מְלוּי חֵיכִין בְּהוּ בְּנֵי
 נְשָׂא. קִמְצָן אִיהוּ בְּבִיתִיה, בְּאַחְרָנִין לָאוּ הֲכִי.
 לִית לִיה כְּסוּפָא בְּמְלוּי בְּגִין דְּחָמֵי דְּכֻלָּא חֵיכִין
 בְּהוּ. גִּיפָא אִיהוּ.

שְׁעָרוּי סְמָקִין זְעִיר וְלֹא שְׁעִיעִין וְלֹא קְמִיטִין,
 וְאִית בְּמַצְחִיה תְּלַת שְׁרְטוּטִין דְּעֵבְרִין
 וּתְלַת זְעִירִין דְּלֹא עֵבְרִין וְכָל שְׂאָר סִימְנִין בֵּיה.
 הָאֵי (ד"ח ד"א נ"א אית ליה) לִית לִיה פְּגִימוּ וְרוּשָׁם חַד
 בְּעִינָא. דְּבַר נָשׁ דְּהוּה צָד צְפָרִין דְּעֵבֵד בֵּיה בְּלֹא
 כּוּנָה בְּאֶעָא דְּהוּה אוֹשִׁיד לְצְפָרִין, וְאִיהוּ
 אַתְרָשִׁים עַל עֵינִיה שְׂמֵאלָא, לְעֵילָא מְקַרְצוּי
 בְּאוּרְכָא, הֵהוּא דְּהוּה צָד צְפָרִין, אַגְזִים לִיה
 בְּהֵהוּא אֶעָא, בְּגִין דְּהוּה אֶפְרַח צְפָרִין וּמְחָא לִיה
 בְּלֹא כּוּנָה. הָאֵי אֶצְלַח לְמְזוּנְיָה וּלְבִיתִיה, וְלֹא
 לְמַכְנָשׁ מְמוּנָא סְגִי. מְהִימְנָא אִיהוּ וְלֹא כָּל כּוּן,
 וְהָאֵי מְהִימְנוּתָא בְּמִלִּין זְעִירִין, אֲבָל בְּרַבְרַבִּין
 לָאוּ אִיהוּ מְהִימְנָא. מְאָרֵי דְּלִישְׁנָא בִישָׁא וְכוּלָּא
 חֵיכִין בְּמִילִיה. פּוּמִיָּה רַב שְׁפּוּתִיָּה רַבְרַבִּין,

מֵאֵן דְּאַשְׁתַּתְּףָּ בְּהִדְיָהּ, אֶצְלַח בְּכֻלָּא, וְאִיהוּ
אֶצְלַח. אוּף הָכִי טַב אִיהוּ לְכָל שְׁתּוּפָא.

רְשִׁימוּא דֶּה־הוּא מְכַתְּשָׁא עִמְיָה, עֵינְיָה זְבִלְגָנִין
יְרוּקִין וְחַד רְשִׁימוּ אוּפִם סַחְרָא לֹוּן

הָאִי אִיהוּ בְּאַתְּ פ"א, בְּשְׁלִימוּ דְתַרִּין אַתְּוֹן, וְאַתְּ
ר' בְּלַחֲדוּי. דָּא רִישִׁיָּה רַב וְד' שְׁרֻטוּטִין רַבְרַבִּין
בְּמִצְחִיָּה וְג' זְעִירִין בֵּין קְרִיצוּי. (וְחַד לְעֵילָא קְרִיעָא זְעִירָה.)

עַל חוּטְמִיָּה שְׁעָרִין רַבְרַבִּין, אֲנַפּוּי רַבְרַבִּין,
רִישִׁיָּה עֲגִיל. וְחַד לְעֵילָא קְרִיעָא זְעִיר הוּא גִיבָר

חִילָא מְאָרִי זְדוּנָא בְּמִלִּין. שְׁעָרִיָּה קְמִיט, גִּיפָא
אִיהוּ, וּבְלִילִיָּא אֶשְׁתַּתְּףָּ אִיהוּ לְגִיפָא. לְזַמְנִין

אַתְּכְּשָׁל אִיהוּ בְּאַנְתּוּ אֶסוּרָה. דִּיקְנִיָּה מְלִיָּא
בְּשְׁעָרִין. הָאִי אִית לִיָּה בְּדְרוּעָא שְׁמַאלָא חַד

רְשִׁימוּ דְחַרְבָּא דְמַחָא לִיָּה חַד גְּבַר אָטִים יְמִינִיָּה,
בְּיוֹמָא רַבִּיעָאָה דְשַׁבְּתָא, כַּד בְּעָא שְׁמַשָּׁא

לְאַתְּכַנְשָׁא. דֶּהָא בְּהִיּוּא זְמַנָּא אַתְּעַר עָלֵיָּה חַד
חוּטָא דְמְאָדִים, הִיּוּא חוּטָא דְבִסְטָר שְׁמַאלָא.

וְהִיּוּא רְשִׁימָא עִמִּיקָא (בז"ח ד"א איתא עִקְמוּ) בְּכַשְׂרָא
בְּעַגּוּלָא, כַּד מְטָא לְיוֹמִין דְּסִיבּוּ נְפִל מְאַתָּר

דְּרַכִּיב בֵּיָּה, אוּ סוּסִיָּא אוּ חַמְרָא, אוּ נְפִיל
מְכַתְּלָא וּמְנִיָּה יְתַחְלֵשׁ וְיָמוּת. דֶּהָא חוּבָה דְחַמָּא

בְּעוּלְמוּי בְּהָבֵל רְדִיף אַבְתְּרִיָּה. וְאִי הִיּוּא גְּבַרָא

תָּב בְּתִיּוּבָתָא, נְפִיל בְּאֲמָצֵעַ יוֹמוֹי מְגוֹ חוּלְשָׁא
דְּבִיָּה, וַיָּמוּת.

וְאִי תָּב בְּיוֹמֵי עוֹלִימוֹי, כְּדִין תְּשַׁכַּח שְׁרֵטוּטֵין
דְּמַצְחִיָּה, ג' רַבְרַבִּין וּד' זְעִירִין וּתְרִין תְּרִין
מְגוֹ עֵינוֹי דְּסֻלְקִין לְעֵילָא. הָאֵי כְּאוֹרַח אֲרַעָא יְהָא
מְרַעִיָּה וַיְפּוֹל מֵעֲרִסְיָה וַיָּמוּת. דְּהָא לְעֵלְמִין
נְפִילָה אֵית בֵּיה לְבַסּוּף.

עֵינִין זְעִיר דְּקִיקִין, דְּלֹא אַתְחַזְזִין גְּנִין דִּילְהוֹן
לְפּוּם שְׁעָתָא. וְכַד מְסַתְּכְלָאן בְּהוֹן אֵינוֹן
יְרוּקִין וְאוּפְמִין, הָאֵי אֵיהוּ שְׁפּוֹן חֲדִין וְאַפִּין
אַרִיכִין בְּחֲדִידוֹ. כְּדִין תְּשַׁכַּח בְּמַצְחִיָּה ב'
שְׁרֵטוּטֵין וְחַד זְעִירָא בִּינֵיהוּ הָאֵי אֵיהוּ בְּאַתְּ פ'
בְּלַחֲדוּי וּבְאַתְּ ר' בְּשְׁלִימוֹ. הָאֵי אֵיהוּ שְׁעִרִיָּה
תְּלִיָּא וְלֹא שְׁעִיעַ. אֲצֻלַּח בְּעוּבְדֵי יְדוּי,
וּבְאוּרִיָּתָא אֵי אֲשַׁתְּדַל אוּף הָכִי. זְעִירָא אֵיהוּ
בְּשִׁיפֵי וְגַם בְּשָׂרָא לֵית בֵּיה גְּסוּת רּוּחָא. מְמַלְל
בְּגוֹ חוּטְמוֹי, בְּגִין דְּנוּקְבִין דִּילְהוֹן דְּחִיקִין, וּבְגִין
כֶּךָ נְפִיק רּוּחָא בְּדְחִיקוֹ לְסִטְר שְׁמַאלָא. בִּירְכָא
דִּילִיָּה לְעֵילָא מְאַרְכוּבָא, וְשִׁמָּא חַד דְּמְאַרִיָּה
חַבּוּרָה דְּעֵבֵד לִיָּה חַד רַבָּא בְּסַכִּין בְּיוֹמֵי עוֹלִימוֹי
וְאַסְתְּכָן בֵּיה. מְקַנָּא הוּא לְאַתְתִּיָּה עַד דְּבַנֵּי נְשָׂא
חִיכִין מְנִיָּה, בְּעֵי לְאַתְתְּקַנָּא בְּגוּבְרִין אַחַרְנִין וְלֹא

אֶתְתַּקֵּן וְחַיִּיכִין בֵּיהּ. הָאִי לָא יִשְׁתַּתְּףָּ בְּרַ נֶשׁ
 בְּהַדְּיָה דְלָא יִצְלַח. חֲמֵדָן אִיהוּ, אֲשֶׁתְּדַל בְּמָה
 דְלָא אִית לִיהּ. חָשִׁיב גְּרַמְיָה דְאִיהוּ גְּבָרָא רַבָּא,
 וְלָאוּ הָכִי. זְכִי לְבָנוֹת וְלָא לְבָנִים.

וְאִי מִתְחַלְפֵן שְׁרֻטוּטִין תְּרִין זְעִירִין וְחַד רַבְרָבָא
 בְּמַצְחִיָּה וְאַנְפוּי סְמָקִין, זְכִי לְבָנִין וְלַבְרָתָא
 חָדָא, אוּ דִילִידַת (בְּר) וְאַסְתְּלַקַת מְעֵלְמָא. כַּד אַתְּ
 חַד אִית לִיהּ בְּתַר אוּדְנִיָּה יְמִינָא, רוּשְׁם
 דְטְלוּפְחָא. וְחַד שְׁעָרָא דְתַלְיָא בְּרִישׁ אוּדְנִיָּה
 וְאַצְבָּעָא זְעִירָא בִידָא שְׁמַאלָא כְּפִיָּה, כְּדִין
 תְּתַקֵּים וְתוּלִיד בְּנִין וּבָנָן, אִי סִימְנִין אֲלִין יְהוּן
 לָהּ בֵּין רַגְלָהָא, יְכַרַע וְיִפּוּל חַד בְּרָא בֵּין אֵינוֹן,
 דִּיְהֵא מְבוּעַ דְנָבִיעַ בְּאוּרִיָּתָא. הוּא מְקָרִיב
 וּמְפָזַר מְבוּעִין וְנַחְלִין דְאוּרִיָּתָא וּבְשָׁנִין זְעִירִין
 יִתְכַנְיֵשׁ מְעֵלְמָא. הָאִי אִיהוּ מְאִינוֹן אֶלְף
 דְמִתְכַנְשִׁין מְעֵלְמָא מְרִישׁ שְׁתָּא וְעַד רִישׁ שְׁתָּא
 בְּיוֹמִין קַדְמָאִין.

מִדְאֶתְחַרְבַּ מְקַדְשָׁא לָא אֲשַׁכַּח בְּרַ שְׁתִּין חָסַר
 חַד וְאֲלִין אֵינוֹן דְמִסְתְּלָקִי מְעֵלְמָא
 כַּד יְהִיבִי רִיחָא, עַד לָא מְטָא זְמַנִּיָּהּ. בְּגִין דְכַד
 קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עָאל וְאוּלִיף אוּרִיָּתָא לְאֵינוֹן
 יְנוּקִין דְאַסְתְּלָקוּ מְעֵלְמָא כַּד יְהִיבוּ רִיחָא, אֵינוֹן

קְדַמָּאֵי בְּאִינוּן מְלִין מְהַאי עֲלֵמָא עַד לָא מְטָא
 זְמַנְיָהּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לִיה לְהֵהוּא
 מְמַנָּא יוֹפִי"א לְ שְׁמִיה דְּקָאִים וְקִשְׁרִין
 דְּאוּרִייתָא. מָאן הוּא דִּין דְּאֶקְדִּים לִי. הָדָא הוּא
 דְּכַתִּיב, (איוב מ"א) מִי הֶקְדִּימְנִי וְאֲשָׁלֵם. וְאֲשָׁלֵם
 וְדָאֵי. כְּדִין קָרָא קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַטְרוּן
 דְּאִיהוּ קָאִים גּוּ פְּרוּכְתָּא דְּפֶרְסָא וְשִׁתִּין אֶלְף
 רְבוּא מְאֲרִי דְּאוּלְפָּנָא דְּאוּרִייתָא סַחְרִינִיה וְאִיהוּ
 מְקִשֵּׁר קִשְׁרִין לְמְאָרִיָּה.

אָמַר לִיה, מָאן הַאי דְּאֶקְדִּים לִי, מִי הֶקְדִּימְנִי
 וְאֲשָׁלֵם. אִיהוּ רְשִׁים גּוּ מְתִיבְתָּךְ אוּ לָא.
 אָמַר לִיה, מְאָרִיָּה דְּעֲלֵמָא, לָאוּ אִיהוּ בְּמְתִיבְתָּא
 דִּילִי, גּוּ מְתִיבְתָּךְ אִיהוּ. וְכָל אִינוּן דְּקִדְמֵי תַּחֲוֹת
 כָּל שְׁמִיָּא דִּילִיָּה (נ"א דִּילִי) הוּא. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב
 (איוב מ"א) תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם לִי הוּא. בְּגִין דְּתִרִין
 מְתִיבְתִּין אִית לְעִילָא. מְתִיבְתָּא דְּהֵהוּא נְעַר
 מְטְטְרוּן, וּמְתִיבְתָּא עֲלָאָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
 וּבְכָל אַתְר דְּתַנִּינן מְתִיבְתָּא עֲלָאָה, דָּא דְּקוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא. מְתִיבְתָּא דְּרִקִיעָא, דָּא דְּמַטְטְרוּן.
 כְּדִין אָמַר לִיה קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא, אֵי הֲכִי, לְקִיט
 לִיה גְּבָאֵי. לְקִיט לִיה וְאַרְח לִיה. הָדָא הוּא
 דְּכַתִּיב (שִׁיר הַשִּׁירִים ו') דוּדֵי יָרֵד לְגַנּוּ לְעֲרוּגוֹת

הבשם. דודי, דא קודשא בריך הוא, כמה דאתא
 אמר, (שיר השירים ב') דודי לי ואני לו הרועה
 בשושנים. ירד לגנו, דא גורן דרקיעא, דקיימי
 כגורן. לערוגות הבשם, דא מתיבתא
 דמטטרו"ן. לרעות בגנים וללקוט שושנים,
 לעיינא ולאסתכלא באינון מתיבתאן דיליה.

מאי וללקוט שושנים, אל תקרי שושנים, אלא
 ששונים. אלין אינון דקדמי רוחא בהאי
 עלמא דמתקלי (כד"ח ד"א איתא דמתלקט) ומסתלקי מהאי
 עלמא עד לא מטא זמניהו. כדין קרי ההוא נער
 מטטרו"ן לגבריא אל די קסת הסופר בחרצוי ואמר
 ליה, כתוב פתקא והב למלאך המות על פלוני
 דילקוט ליה מעלמא ואתלקיט מיד, וסלקין ליה
 למתיבתא דמטטרו"ן בקדמיתא. ותמן אמר
 תלמודיה דאייתי בידיה, ואוליף תמן מה
 דאוליף. לבתר סלקין ליה למתיבתא עלאה
 דקודשא בריך הוא. וזמינא למתיבתא דיליה,
 ותמן אשתעשע בהו באינון דיליה ברזי עלאין
 וטעמי אורייתא דהוו סתימין בהאי עלמא.
 ויופיאל רב ממנא אזיל מגו מתיבתא עלאה
 וחתים סתרין ורזי דאורייתא מגו תרי מתיבתא
 כל מה דאקשו במתיבתא דרקיעא אינון

דְּמַתִּיבְתָא עֲלָאָה, מְתַרְצִין בְּמַתִּיבְתָא עֲלָאָה.
 דְּלִית תַּמָּן פְּרָכֵי וְקוּשְׁיִין אֶלָּא בְּמַתִּיבְתָא
 דְּרַקִיעָא, וְחַתִּים מְתַרֵי מְתִיבְתֵי מְלִין דְּאוּרִייתָא
 כְּדָקָא יְאוּת. וְעַל דָּא כְּתִיב (תהלים פ"ד) יִלְכוּ מִחִיל
 אֶל חִיל.

וְלִזְמַנָּא דְּאִתֵּי יִסְתַּלְקוּן פְּרָכֵי וְקוּשְׁיִין מְגו
 מַתִּיבְתָא דְּרַקִיעָא, כְּמָה דְּאִתְמַר, יִלְכוּ
 מִחִיל אֶל חִיל וְכְתִיב (תהלים קכ"ב) יְהִי שְׁלוֹם בְּחִילְךָ
 שְׁלוֹה בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ. עַד הֵכָא רְזִין דְּעֵינִין (בד"ח ד"א
 אִיתָא בְּגוּ גוֹנָנִים לְאַסְתְּכֵלָא) בְּאִינוּן לְאַסְתְּכֵלָא.

דְּיוֹקְנִין דְּחוּטְמָא. חוּטְמָא אִיהוּ חוּטְמָא (נ"א
 חוּטְמָא) וּפְרָצוּפָא דְּבַר נֶשׁ לְאַשְׁתְּמוּדְעָא.

חוּטְמָא זְעִירָא (בד"ח ד"א אִיתָא עֲקִימָא וְכֵן לְקַמֵּן) עֲמִיקָא
 דְּלָא אִתְיִישְׁבָא כְּרָאוּי בְּאוּרַח מִיִּשְׁר דָּא אִיהוּ
 דְּאֶבֶד פְּרָצוּפָא דְּבַר נֶשׁ, וְדָא אִיהוּ לְאַתָּה ה'
 בְּלַחֲדוּי בְּלָא שְׁלִימוּ, דָּא אִיהוּ דְּאַרְחַ עֲנוּתְנוּתָא
 אֲתַעֲבַר מִנִּיהּ, חֲצִיפָא אִיהוּ. שְׁעָרִיהּ בֵּין סוּמְק
 לְחַוּוֹר תְּלַת רִשְׁמִין רַבְרַבִּין עַל מִצְחִיהּ, וְג'
 אַחֲרָנִין דְּלָא אִתְחַזֵּן כָּל כַּף. תְּלַת שְׁרְטוּטִין
 אַחֲרָנִין מִסְטָרָא דָּא וּמִסְטָרָא דָּא. שְׁפוּן דִּילִיָּה
 רַבְרַבִּין. בְּחֲצִיפוּתִיהּ מְמַלֵּל בְּקִשְׁיוֹ כָּל מָה דְּבָעֵי,
 דְּאוּרַח עֲנוּתְנוּתָא אֲתַעֲבַר מִחוּטְמִיָּה (וּמַעַל) עַל

תיקון הבללי

קודם אמירת תהלים ביום חול אומרים זה:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּנְהִי אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵהִי
אָבוֹתֵינוּ, הַבּוֹחֵר בְּדוֹד עֶבְדוֹ וּבִזְרָעוֹ אַחֲרָיו
וְהַבּוֹחֵר בְּשִׁירוֹת וּתְשׁוּבָחוֹת שֶׁתִּפְּנֵן בְּרַחֲמִים אֶל קְרִיאַת
מִזְמוֹרֵי תְהִלִּים שֶׁאֶקְרָא בְּאֵלּוֹ אֲמָרֵם דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו
הַשְּׁלוֹם בְּעֶצְמוֹ, זְכוּתוֹ יְגַן עָלֵינוּ, וַיַּעֲמֵד לָנוּ זְכוּת פְּסוּקֵי
תְהִלִּים וּזְכוּת תְּבוּתֵיהֶם וְאוֹתֵייתֵיהֶם וּנְקֻדוֹתֵיהֶם
וּמַעֲמֵיהֶם וְהַשְּׁמוֹת הַיּוֹצְאִים מֵהֶם מְרָאשֵׁי תְבוּת
וּמִסּוֹפֵי תְבוּת, לְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ וְעוֹנוֹתֵינוּ וְחַטָּאתֵינוּ
וּלְזַמֵּר עֲרִיצִים וּלְהַכְרִית כָּל הַחוֹחִים וְהַקּוֹצִים הַסּוֹכְבִים
אֶת הַשׁוֹשְׁנָה הָעֲלִיוֹנָה וּלְחַבֵּר אִשֶׁת גְּעוּרִים עִם דּוֹדָהּ
בְּאַהֲבָה וְאַחֻוּהַ וְרַעוּת וּמִשָּׁם יִמְשֹׁךְ לָנוּ שְׁפַע לְנַפְשׁ
רוּחַ וּנְשָׁמָה לְמַהֲרָנוּ מֵעוֹנוֹתֵינוּ וּלְסִלּוֹחַ חַטָּאתֵינוּ
וּלְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ כְּמוֹ שֶׁסְּלַחַת לְדָוִד שֶׁאָמַר מִזְמוֹרִים אֵלּוֹ
לְפָנֶיךָ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גַּם יְהוָה יֵאֱהוּנְהִי הַעֲבִיר חַטָּאתֶךָ
לֹא תָמוּת. וְאֵל תִּקְחֵנוּ מִהָעוֹלָם הַזֶּה קִדְּם זְמַנְנוּ עַד
מְלֵאת שְׁנוֹתֵינוּ בְּאִפְּן שְׂנוּכָל לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר שִׁחַתְנוּ.
וּזְכוּת דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם יְגַן עָלֵינוּ וּבְעֵדְנוּ
שֶׁתֹּארוּךְ אִפְּךָ עַד שׁוּבְנוּ אֵלֶיךָ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ

וּמֵאוּצֵר מִתַּנַּת חַנּוּם חֲנָנוּ כְּדַכְתִּיב וְחַנּוּתִי אֶת אֲשֶׁר אָחַן
 וְרַחֲמֵתִי אֶת אֲשֶׁר אֲרַחֵם. וּכְשֵׁם שְׁאֲנוּ אוֹמְרִים לְפָנֶיךָ
 שִׁירָה בְּעוֹלָם הַזֶּה כִּךָ נִזְכָּה לֹאמַר לְפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ
 אֱלֹהֵינוּ שִׁיר וּשְׁבַחָה לְעוֹלָם הַבָּא. וְעַל יְדֵי אַמִּירַת
 תְּהִלִּים תִּתְעוֹרֵר חֲבַצְלַת הַשְּׁרוּן וְלִשִׁיר בְּקוֹל נְעִים
 בְּגִילַת וְרִנָּן כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן נִתֵּן לָהּ הוֹד וְהָדָר בְּבֵית
 אֱלֹהֵינוּ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן סְלָה:

הַרְיֵנִי מִזְמַן אֶת פִּי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבַּח אֶת בּוֹרְאֵי
 לֵשֶׁם יַחֲוֹד קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּהּ בְּדַחִילוֹ
 וְרַחֲמֵנוּ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעֲלֵם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

טוב לומר זאת קודם אמירת העשרה מזמורים:

הַרְיֵנִי מְקַשֵּׁר עֲצָמֵי בְּאִמִּירַת הָעֲשָׂרָה מְזֻמְרִים אֵלָיו
 לְכָל הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים שֶׁבְּדוֹרֵנוּ וּלְכָל
 הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים שׁוֹכְנֵי עֶפְרַיִם קְדוּשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
 הַמָּה, וּבְפֶרֶט לְרַבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ צְדִיק יְסוֹד עוֹלָם נַחַל נוֹבֵעַ
 מְקוֹר חַכְמָה רַבֵּנוּ נַחֲמָן בֶּן פִּינְחָס שֶׁגָּלָה תַקּוּן זֶה זְכוּתָם
 יִגַּן עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל אָמֵן.

לְבוֹ נִרְנְנָה לִיהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ נִרְיָעָה לְצוֹר יִשְׁעֵנוּ:
 נִקְדָּמָה פָּנֵינוּ בְּתוֹדָה בְּזֻמְרוֹת נִרְיָע לֹא: כִּי אֵל
 גָּדוֹל יְהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ וּמְלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים:

מִזֹּ « מִכְּתָם לְדוֹד, שְׁמֵרְנֵי אֵל כִּי־חֲסִיתִי בְךָ: » אִמְרַת
 לִיהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ, אֲדַנִּי אֶתְּהָ, טוֹבֵתִי בַל־עֲלִידָה:

ג לקדושים אשר-בארץ הַמָּה, ואדירי, כַּל-חֲפְצֵי-בָם:
 ד ירבו עצבותם, אחר מהרו, בל-אסוף נספיהם מִדָּם,
 ובל-אשא את-שמותם על-שפתי: ה יְהוָה יאהדונהי
 מִנֶּת-חֶלְקִי וְכוּסִי, אֶתְּה תוֹמִיךְ גּוֹרְלִי: ו חבלים נִפְלוּ-לִי
 בנעמים, אֶף-נִחַלְת שִׁפְרָה עָלַי: ז אֶבְרַךְ אֶת-יְהוָה
 יאהדונהי אֲשֶׁר יַעֲצֵנִי, אֶף-לֵילוֹת יִסְרוּנִי כְּלִיּוֹתַי: ח שׁוֹיֵתִי
 יְהוָה יאהדונהי לְנַגְדֵי תְּמִיד, כִּי מִיְמִינִי בַל-אֲמוּט: ט לִבְנִי
 שָׂמַח לְבִי וַיִּגַּל כְּבוֹדִי, אֶף-בְּשָׂרִי יִשְׁכַּן לְבַטַח: י כִּי
 לֹא-תַעֲזֹב נַפְשִׁי לְשָׂאוֹל, לֹא-תִתֵּן חֲסִידֶךָ חֲסִידֶיךָ כִּי לְרֵאוֹת
 שָׁחַת: יא תוֹדִיעֵנִי אֵרַח חַיִּים, שִׁבַּע שְׁמֹחוֹת אֶת-פְּנִיךָ,
 נַעֲמוֹת בִּמְיֻנְךָ נִצַּח:

לב « לְדוֹד מִשְׁכִּיל, אֲשֶׁרִי נְשׁוּי-פֶשַׁע, כְּסוּי חֲטָאָה:
 ב אֲשֶׁרִי-אָדָם לֹא יַחֲשֵׁב יְהוָה יאהדונהי לוֹ עוֹן,
 ואין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה: ג כִּי-הִחַרְשֵׁתִי בְּלוֹ עֲצָמִי, בְּשִׂאֲגַתִּי
 כַּל-הַיּוֹם: ד כִּי יוֹמָם וְלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יְדָךְ, נִהַפְּךָ
 לְשֹׂדֵי, בְּחִרְבְּנֵי קִיץ סְלָה: ה חֲטָאתִי אֹדִיעֶךָ, וְעוֹנֵי
 לֹא-כִסִּיתִי, אִמְרַתִּי אֹדָה עָלַי פֶּשַׁעִי לִיהוָה יאהדונהי,
 וְאַתָּה נִשְׂאתָ עוֹן חֲטָאתִי סְלָה: ו עַל-זֹאת יִתְפַּלֵּל
 כַּל-חֲסִיד אֲלֶיךָ לְעֵת מִצָּא, רַק לְשִׁטְף מַיִם רַבִּים אֵלָיו
 לֹא יִגִּיעוּ: ז אֶתְּה סִתֵּר לִי, מִצָּר תִּצְרַנִּי, רְנִי פֶלֶט
 תְּסוּבְּבֵנִי סְלָה: ח אֲשַׁכִּילְךָ, וְאוֹרְךָ בְּדַרְךָ-זוֹ תִּלְךָ,

אִיעֲצָה עָלַיךָ עֵינַי: ט אֶל-תְּהִי כְּסוּם כְּפָרֵד אֵין הַבּוּן,
 בְּמַתְגַּוְרְסוֹן עֲדִיו לְבָלוֹם, בַּל קָרַב אֵלַיךְ: י רַבִּים
 מִכְּאוֹבִים לְרָשָׁע, וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי חֶסֶד
 יְסוּבְכֶנּוּ: יא שְׂמַחוּ בַּיהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי, וְגִילוּ צְדִיקִים,
 וְהִרְנִינוּ כָּל-יִשְׂרָאֵל לֵב:

מא « לְמַנְצַח מְזִמּוֹר לְדוֹד: ב אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶל-דָּל,
 בְּיוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי: ג יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי
 יֵאֱהוּדוּנְהִי יִשְׁמְרֵהוּ וַיַּחֲיֵהוּ, וְאֲשֶׁר יֵאֱשֶׁר כִּי בְּאֶרֶץ, וְאֶל-
 תְּתַנְּהוּ בְּנַפְשׁ אֵיבָיו: ד יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי יִסְעֲדֵנּוּ עַל-עֵרֶשׁ
 דָּוִי, כָּל-מִשְׁכָּבוֹ הַפְּכֶתָּה בְּחַלְיוֹ: ה אֲנִי-אִמַּרְתִּי יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי
 יֵאֱהוּדוּנְהִי חֲנֻנִי, רַפְּאָה נַפְשִׁי כִּי-חָטָאתִי לָךְ: ו אוֹיְבֵי יֵאֱמְרוּ
 רַע לִי, מְתֵי יָמוֹת וְאָבֵד שְׁמוֹ: ז וְאִם-בָּא לְרֵאוֹת, שְׂוֹא
 יְדַבֵּר, לָבוֹ יִקְבֹּץ-אָוֶן לוֹ, יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר: ח יַחַד עָלַי
 יִתְלַחֲשׁוּ כָּל-שֹׁנְאָי, עָלַי יַחֲשְׁבוּ רָעָה לִי: ט דְּבַר-כְּלִיעֵל
 יֵצוּק בּוֹ, וְאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא-יִוְסֵף לְקוֹם: י גַּם-אִישׁ שְׁלוֹמִי
 אֲשֶׁר-בָּטַחְתִּי בּוֹ, אוֹכֵל לַחֲמִי, הַגְּדִיל עָלַי עֶקֶב:
 יא וְאַתָּה יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי חֲנֻנִי וְהַקִּימֵנִי, וְאַשְׁלֹמָה לָהֶם:
 יב בְּזֹאת יִדְעֵתִי כִּי-חָפַצְתָּ בִּי, כִּי לֹא-יִרְעֵ אֵיבֵי עָלַי:
 יג וְאִנִּי בְּתַמִּי תִּמְכָּתָּה בִּי, וְתַצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם: יד בְּרוּךְ
 יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֵהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם,
 אָמֵן וְאָמֵן:

מב « לְמַנְצַח מִשְׁפִּיל, לְבְנֵי־קֶרַח: ב פְּאִיל תְּעָרַג
 עַל־אֲפִיקֵי־מַיִם, בֵּן נַפְשֵׁי תְעָרַג אֱלֹהִים:
 ג צְמָאָה נַפְשֵׁי לְאֱלֹהִים לְאֵל חוּ, מְתֵי אָבּוּא וְאֲרָאָה
 פְּנֵי אֱלֹהִים: ד הִיתְה־לִּי דְמַעְתִּי לְחַם יוֹמָם וְלִילָה,
 בְּאִמְרַי אֵלִי כָּל־הַיּוֹם, אֵיזָה אֱלֹהֵיךָ: ה אֵלָה אֲזַכְּרָה
 וְאֲשַׁפְּכָה עָלַי נַפְשֵׁי, כִּי אֶעְכַּר בְּסַף, אֲדַדְּם עַד־בֵּית
 אֱלֹהִים בְּקוֹל־רְנָה וְתוֹדָה, הַמּוֹן חוּגְגִי: ו מַה־תִּשְׁתַּוְּחָחִי
 נַפְשֵׁי וְתַהֲמֵי עָלַי, הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי־עוֹד אֲוֹדְנִי
 יִשׁוּעוֹת פְּנִי: ז אֵלֹהִי, עָלַי נַפְשֵׁי תִשְׁתַּוְּחָח, עַל־בֵּן
 אֲזַכְּרָךְ מֵאֲרִיץ יִרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים, מֵהַר מְצַעַר: ח תַּהוּם־
 אֶל־תַּהוּם קוֹרָא, לְקוֹל צְנוּרִיךָ, כָּל־מִשְׁבְּרִיךָ וְגִלְיָךְ עָלַי
 עֲבָרוּ: ט יוֹמָם יִצְוָה יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהֵי חֶסֶדּוֹ, וּבְלִילָה
 שִׁירָה עִמִּי, תִּפְלָה לְאֵל חַיִּי: י אֲמַרְהָ לְאֵל סְלַעִי,
 לָמָּה שְׂכַחְתָּנִי, לָמָּה־קָדַר אֵלֶיךָ בְּלַחֲץ אֹיִב: יא בְּרַצַּח
 בְּעַצְמוֹתַי, חֶרְפוּנֵי צוֹרְרִי, בְּאִמְרָם אֵלִי כָּל־הַיּוֹם אֵיזָה
 אֱלֹהֵיךָ: יב מַה־תִּשְׁתַּוְּחָחִי נַפְשֵׁי, וּמַה־תַּהֲמֵי עָלַי,
 הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי־עוֹד אֲוֹדְנִי יִשׁוּעַת, פְּנֵי וְאֵלֹהֵי:

נבז « לְמַנְצַח אֶל־תִּשְׁחַח, לְדוֹד מְכַתָּם, בְּשִׁלַּח שְׂאוּל
 וַיִּשְׁמְרוּ אֶת־הַבַּיִת לְהַמִּיתוֹ: ב הַצִּילְנִי מֵאִיבֵי אֱלֹהִי,
 מִמַּתְקוֹמְמֵי תִשְׁגְּבֵנִי: ג הַצִּילְנִי מִפְּעֵלֵי אָוֶן, וּמֵאֲנָשֵׁי
 דְּמַיִם הוֹשִׁיעֵנִי: ד כִּי הִנֵּה אָרְבּוּ לְנַפְשֵׁי, יְגוּרוּ עָלַי עֲזִים,

לֹא-פִשְׁעֵי וְלֹא-חַטָּאתַי יְהוָה יֵאָהֳרֶנּוּ: ה בְּלִי-עֹן
 יִרְצֹן וַיְכַוְּנֵנוּ, עֹנֶה לְקִרְאתִי וּרְאָה: ו וְאַתָּה יְהוָה
 יֵאָהֳרֶנּוּ אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הַקִּיצָה לְפָקֶד
 כָּל-הַגּוֹיִם, אֶל-תַּחַן כָּל-בְּגְדֵי אֹן סֵלָה: ז יִשׁוּבוּ לְעָרֵב,
 יִהְמוּ כַכָּלֵב, וַיִּסּוּכְבוּ עִיר: ח הִנֵּה יִבְעִיֹן בְּפִיהֶם, חֲרָבוֹת
 בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶם, כִּי-מִי שָׁמַע: ט וְאַתָּה יְהוָה יֵאָהֳרֶנּוּ
 תִשְׁחַק-לָמוֹ, תִלְעַג לְכָל-גּוֹיִם: י עֲזֹז אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁמְרָה,
 כִּי-אֱלֹהִים מְשֻׁנְבֵי: יא אֱלֹהֵי חֲסָדֶי חֲסֵדוֹ כ, יִקְדַּמְנִי,
 אֱלֹהִים יִרְאֵנִי בְּשֶׁרְרִי: יב אֶל-תַּהֲרִגֶם פֶּן-יִשְׁכַּחוּ עָמִי,
 הַנִּיעַמּוֹ בְּחִילֶךָ וְהוֹרִידֵמוֹ, מִגִּנְנֵנוּ אֲדָנָי: יג חַטָּאת-פִּימוֹ,
 דַּבַּר-שִׁפְתֵימוֹ, וַיִּלְכְּדוּ בְּגֹאוֹנָם, וּמֵאֲלֹהִים וּמִכַּחַשׁ יִסְפְּרוּ:
 יד כִּלָּה בַחֲמָה, כִּלָּה וַאֲיַנְמוֹ, וַיִּדְעוּ כִּי-אֱלֹהִים מִשְׁלַל
 בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֵלָה: טו וַיִּשְׁבוּ לְעָרֵב יִהְמוּ כַכָּלֵב,
 וַיִּסּוּכְבוּ עִיר: טז הִמָּה יִנְיַעֹן יִנְעֹן כ, לְאָכֵל, אִם-לֹא
 יִשְׁכְּעוּ וַיִּלְיֵנוּ: יז וְאֲנִי אֲשִׁיר עֲזָךְ, וְאַרְגֵּן לְבַקֵּר חֲסָדֶךָ,
 כִּי-הָיִיתָ מְשֻׁנֵּב לִי וּמְנוּס, בְּיוֹם צָר-לִי: יח עֲזֵי אֱלֹהֶיךָ
 אֲזַמְרָה, כִּי-אֱלֹהִים מְשֻׁנְבֵי אֱלֹהֵי חֲסָדֶי:

עז « לְמַנְצַח עַל-יְדוּתוֹן יִדִיתוֹן כ, לְאַסְף מְזִמּוֹר: ב קוֹלִי
 אֶל-אֱלֹהִים וְאַצְעָקָה, קוֹלִי אֶל-אֱלֹהִים וְהֶאֱזִין אֵלָי: ג
 בְּיוֹם צָרְתִי אֲדַנִּי דַרְשֵׁתִי, יָדִי לִילָה נִגְרָה וְלֹא תִפּוּג,
 מֵאַנְהָה הַנַּחֵם נַפְשִׁי: ד אֲזַכְּרָה אֱלֹהִים וְאַהֲמִיָּה, אֲשִׁיחָה

וְתַעֲטֹף רוּחִי סֵלָה: ה אַחֲזַת שְׁמֵרוֹת עֵינַי, נִפְעַמְתִּי וְלֹא
 אֲדַבֵּר: ו חֲשַׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם, שָׁנוֹת עוֹלָמִים: ז אֲזַכְּרָה
 נִגְיַנְתִּי בַלְיָלָה, עִם-לִבִּי אֲשִׁיחָה, וַיִּחַפֵּשׂ רוּחִי:
 ח הִלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדָנִי, וְלֹא-יִסִּיף לְרִצּוֹת עוֹד: ט הָאִפִּס
 לְנִצָּח חֲסֵדוֹ, גָּמַר אֲמַר לְדַר וְדַר: י הִשְׁכַּח חַנּוּת אֵל,
 אִם-קָפֵץ בָּאֵף רַחֲמָיו סֵלָה: יא וְאֲמַר חֲלוֹתִי הִיא, שָׁנוֹת
 יָמַי עֲלִיוֹן: יב אֲזַכּוֹר אֲזִכִּיר כ' מֵעַלְלֵי-יָהּ, כִּי-אֲזַכְּרָה מִקֶּדֶם
 פְּלִאָה: יג וְהִגִּיתִי בְּכָל-פְּעֻלָּהּ, וּבְעֲלִילוֹתֶיהָ אֲשִׁיחָה:
 יד אֱלֹהִים בִּקְדֹשׁ דְּרָכָהּ, מִי-אֵל גָּדוֹל בְּאֱלֹהִים: טו אַתָּה
 הָאֵל עֲשֵׂה פְלֵאָה, הוֹדַעְתָּ בְּעַמּוּם עֲזָה: טז גָּאֲלַת בּוֹרוּעַ
 עַמָּהּ, בְּגִי-יַעֲקֹב וַיּוֹסֶף סֵלָה: יז רְאוּהָ מִיָּם אֱלֹהִים, רְאוּהָ
 מִיָּם יַחֲלוּ, אֵף יִרְגְּזוּ תַהֲמוֹת: יח זָרְמוּ מִיָּם עֲבוֹת, קוֹל
 נִתְּנוּ שְׁחָקִים, אֶף-חֲצִצְיָהּ יִתְהַלְכוּ: יט קוֹל רַעֲמָהּ בַּגְּלָגֶל,
 הָאִירוּ בְּרָקִים תִּבְל, רָגְזָה וַתִּרְעַשׂ הָאָרֶץ: כ בְּיָם דְּרָכָהּ,
 וַשְׁבִּילָהּ וַשְׁבִּילֶיהָ כ' בְּמִים רַבִּים, וְעַקְבוֹתֶיהָ לֹא נִדְּעוּ:
 כא נְחִית כְּצֹאן עַמָּהּ, בִּיד-מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

צ א תִּפְלָה לְמֹשֶׁה אִישׁ-הָאֱלֹהִים, אֲדָנִי מְעוֹן אַתָּה
 הָיִיתָ לָנוּ בְּדַר וְדַר: ב בְּמַרְם הָרִים יִלְדוּ, וַתַּחֲלוּל
 אָרֶץ וַתִּבֵּל, וַיִּמְעוֹלִם עַד-עוֹלָם אַתָּה אֵל: ג תָּשַׁב אֲנוֹשׁ
 עַד-דָּבָא, וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי-אָדָם: ד כִּי אֶלֶף שָׁנִים
 בְּעֵינֶיהָ כִּיּוֹם אַתְּמוֹל כִּי יַעֲבֹר, וְאַשְׁמוּרָה בַלְיָלָה:

ה זרמתם שנה יהיו, בבקר כחציר יחלף: ו בבקר יציין
 וחלף, לערב ימולל ויבש: ז כִּי־כִלְינוּ בְּאִפְּךָ, וּבְחִמְתָּךְ
 נִבְהַלְנוּ: ח שְׁתֵּה שֶׁת כ' עֹנֵתִינוּ לְנִגְדְּךָ, עֲלַמְנוּ לְמֵאֹר
 פְּנִיךָ: ט כִּי כָל־יְמֵינוּ פָּנוּ בְּעִבְרַתְךָ, כִּלְינוּ שְׁגִינוּ כְּמוֹ־
 הֶגֶה: י יְמֵי־שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה, וְאִם בְּגִבּוֹרֵת
 שְׂמוֹנִים שָׁנָה, וְרֵהֶבֶם עִמָּל וְאוֹן, כִּי־גוּ חֵישׁ וְנִעְפָּה:
 יא מִי־יֹדַע עֵז אִפְּךָ, וּכִירְאָתְךָ עִבְרַתְךָ: יב לְמִנּוֹת יְמֵינוּ
 בֶּן הַדָּעַ, וְנִבְא לְכַב חֲכָמָה: יג שׁוּבָה יְהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי
 עַד־מָתִי, וְהִנַּחֵם עַל־עֲבֹדֶיךָ: יד שִׁבְעֵנוּ בְּבִקֵּר חֲסִדְךָ,
 וְנִרְנְנָה וְנִשְׁמַחָה בְּכָל־יְמֵינוּ: טו שְׂמַחְנוּ בְּיָמֹת עֲנִיּוֹתֵנוּ,
 שְׁנוֹת רְאִינוּ רָעָה: טז יִרְאָה אֶל־עֲבֹדֶיךָ פְּעֻלָּה, וְהַדְרִיךְ
 עַל־בְּנֵיהֶם: יז וַיְהִי נָעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה
 יְדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָהוּ:

קח א הודו ליהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי קראו בשמו, הודיעו
 בעמים עלילותיו: ב שִׁירוּ־לוֹ זְמֵרוּ־לוֹ, שִׁיחוּ
 בְּכָל־נַפְלְאוֹתָיו: ג הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קִדְשׁוֹ, יִשְׂמַח לֵב
 מְבַקְשֵׁי יְהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי: ד דִּרְשׁוּ יְהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי וְעֵזוֹ,
 בְּקִשׁוּ פְּנֵיו תָּמִיד: ה זְכְרוּ נַפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר־עָשָׂה, מִפְּתֵיו
 וּמִשְׁפְּטֵי־פִיו: ו זֶרַע אֲבָרָהֶם עֲבָדוּ, בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו:
 ז הוּא יְהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי אֱלֹהֵינוּ, בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו:
 ח זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ, דָּבָר צוּה לְאַלְפֵי דוֹר: ט אֲשֶׁר בָּרַת

אֶת-אַבְרָהָם, וְשִׁבְעֵתוֹ לְיִשְׁחָק: י וַיַּעֲמִידָהּ לְיַעֲקֹב לְחַק,
 לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: יא לְאָמֹר לְךָ אֲתָן אֶת-אֶרֶץ-כְּנָעַן,
 חֲבֵל נַחְלַתְכֶם: יב בְּהַיּוֹתֶם מְתֵי מִסְפָּר, כַּמַּעֲט וְגָרִים
 בָּהֶ: יג וַיִּתְּהַלְכוּ מִגּוֹי אֶל-גּוֹי, מִמַּמְלָכָה אֶל-עַם אַחֵר:
 יד לֹא-הֵנִיחַ אָדָם לַעֲשֻׁקָם, וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים:
 טו אֶל-תִּגְעוּ בְּמוֹשִׁיחִי, וְלִנְבִיאֵי אֱלֹהֵי-תִרְעוּ: טז וַיִּקְרָא רָעַב
 עַל-הָאָרֶץ, כָּל-מִטְּהַלְּחֵם שָׁבָר: יז שְׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ,
 לְעַבְדְּ נִמְכָר יוֹסֵף: יח עָנּוּ בַכָּבֵל רִגְלוֹ רִגְלוֹ כ', בְּרוֹזַל בָּאָה
 נַפְשׁוֹ: יט עַד-עַתָּה בֹאֲדַבְּרוּ, אִמְרַת יְהוָה יאהרונחי
 צִרְפַּתְהוּ: כ שְׁלַח מֶלֶךְ וַיִּתִּירְהוּ, מִשְׁלַ עַמִּים וַיִּפְתַּחְהוּ:
 כא שָׁמוּ אֲדוֹן לְבֵיתוֹ, וּמִשְׁלַ בְּכָל-קִנְיָנוּ: כב לְאַסֹּר שָׂרָיו
 בְּנַפְשׁוֹ, וּזְקִנָיו יַחֲבִים: כג וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם, וַיַּעֲקֹב גָּר
 בְּאֶרֶץ-חָם: כד וַיִּפְּרֹ אֶת-עַמּוֹ מְאֹד, וַיַּעֲצִמְהוּ מִצְרָיו:
 כה הִפְךָ לָבָם לְשֵׁנָא עַמּוֹ, לְהַתְנַכַּל בְּעַבְדָיו: כו שְׁלַח
 מִטְּהַ עַבְדּוֹ, אֶהְרֵן אֲשֶׁר בְּחַר-בּוֹ: כז שָׁמוּ-בְכֶם דְּבָרֵי
 אֲתוֹתָיו, וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ חָם: כח שְׁלַח חֶשֶׁד וַיַּחֲשֹׁד,
 וְלֹא-אָמְרוּ אֶת-דְּבָרוֹ דְּבָרָיו כ': כט הִפְךָ אֶת-מִימֵיהֶם לָדָם,
 וַיָּמַת אֶת-דֹּגְתָם: ל שָׂרֵץ אֶרֶץ צִפְרֻדַּעִים, בְּחַדְרֵי
 מְלָכֵיהֶם: לא אָמַר וַיָּבֹא עָרֵב, בָּנִים בְּכָל-גְּבוּלָם: לב נָתַן
 גְּשָׁמֵיהֶם בְּרֹד, אִשׁ לְהַבּוֹת בְּאֶרְצָם: לג וַיָּה, גִּפְנָם
 וַתֵּאֲנָתָם, וַיִּשְׁפַּר עֵץ גְּבוּלָם: לד אָמַר, וַיָּבֹא אֲרָבָה,

וַיִּלְקֵהוּ, וְאִין מְסָפֵר: ל^ה וַיֹּאכַל כָּל-עֵשֶׂב בְּאֶרֶץ, וַיֹּאכַל
 פְּרֵי אֲדָמָתָם: לו וַיֵּךְ כָּל-בְּכוֹר בְּאֶרֶץ, רֵאשִׁית לְכָל-
 אוֹנָם: לז וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב, וְאִין בְּשִׁבְטָיו בּוֹשֵׁל:
 לח שְׂמַח מְצֻרִים בְּצִאתָם, פִּי-נֶפֶל פָּחַדָם עֲלֵיהֶם:
 לט פָּרַשׁ עֵנָן לְמִסְדָּה, וְאִשׁ, לְהָאִיר לְיָלֵה: מ שָׁאֵל וַיִּבֹא
 שְׁלֹו שְׁלוֹ כ', וְלָחֵם שָׁמַיִם יִשְׁבִּיעֵם: מא פָּתַח צוּר, וַיּוֹזְבוּ
 מוֹם, הִלְכוּ בְּצִיּוֹת נָהָר: מב פִּי-זָכַר אֶת-דְּבַר קִדְשׁוֹ,
 אֶת-אַבְרָהָם עֲבָדוֹ: מג וַיּוֹצֵא עִמּוֹ בְּשִׁשּׁוֹן, בְּרִנָּה
 אֶת-בְּחִירָיו: מד וַיִּתֵּן לָהֶם אֲרֻצוֹת גּוֹיִם, וַעֲמַל לְאֻמִּים
 יִירָשׁוּ: מה בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו, וְתוֹרָתוֹ יִנְצְרוּ, הַלְלוּיָהּ:

קלו א על נְהוֹת בְּכָל שָׁם יִשְׁבְּנוּ, גַּם-פְּכִינוּ בְּזַכְרֵנוּ
 אֶת-צִיּוֹן: ב עַל-עַרְבִים בְּתוֹכָהּ, תְּלִינוּ בְּנֹרוֹתֵינוּ:
 ג כִּי שָׁם שְׁאֵלוֹנוּ שׁוֹבְבֵינוּ דְבַר־יְשִׁיר, וְתוֹלְלֵינוּ שְׂמֻחָה,
 שִׁירוֹ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: ד אִיךְ נָשִׁיר אֶת-שִׁיר־יְהוָה־
 יֵהוּדוֹנְהִי, עַל אֲדָמַת נֶכֶר: ה אִם-אֲשַׁפְּחֵךְ יְרוּשָׁלַם,
 תִּשְׁפַּח יְמִינִי: ו תִּדְבַּק-לְשׁוֹנִי לְחִפִּי, אִם-לֹא אֲזַכְּרֶכֶּי,
 אִם-לֹא אֲעֲלֶה אֶת-יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֻחָתִי: ז זָכַר
 יְהוָה־יֵהוּדוֹנְהִי לְבִנְי אָדוֹם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם, הָאֻמִּרִים
 עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ: ח בַּת-כָּבֵל הַשְּׂדוּדָה, אֲשֶׁרִי
 שִׁישְׁלֵם-לָךְ אֶת-גְּמוּלָךְ שְׂגַמְלֵת לָנוּ: ט אֲשֶׁרִי שִׁיאֲחֹז
 וְנִפְץ אֶת-עַלְלֶיךָ אֶל-הַסָּלַע:

קנ « הַלְלוּהָ הַלְלוּ-אֵל בְּקִדְשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרִקיעַ עֲזוֹ:
 ב הַלְלוּהוּ בַּגְּבוּרֹתָיו, הַלְלוּהוּ בְּרַב גְּדָלוֹ: ג הַלְלוּהוּ
 בְּתַקַּע שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בַּנִּבְּל וּבְנֹר: ד הַלְלוּהוּ בְּתַרְף
 וּמְחֹל, הַלְלוּהוּ בַּמַּנִּים וְעַנְבִּ: ה הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי-שְׁמַע,
 הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: ו כֹּל הַנְּשָׁמָה תְהִלֵּל יָהּ,
 הַלְלוּ-יָהּ:

אחר שסיים תהלים יאמר זה:

מי יִתֵּן מְצִיּוֹן יִשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה יֵאָהֳרֹנְהִי
 שְׁבוּת עַמּוֹ. יִגַּל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל: וּתְשׁוּעַת
 צְדִיקִים מִיְהוָה יֵאָהֳרֹנְהִי מְעֹזָם בְּעַת צָרָה: וַיַּעֲזֹרֵם
 יְהוָה יֵאָהֳרֹנְהִי וַיַּפְּלֵמָם וַיַּפְּלֵמָם מִרְשָׁעִים וַיּוֹשִׁיעֵם כִּי
 חָסוּ בוֹ:

רבנו שֶׁל עוֹלָם, עֵלְת הָעֲלוֹת וְסִפְת כָּל הַסְּבוּת, אֲנִת
 לְעֵלָא, לְעֵלָא מִן כְּלָא, וְלִית לְעֵלָא מִנְּךָ, דְּלִית
 מַחְשְׁבָה תְּפִיסָא בְּךָ כְּלָל, וְלָךְ דּוּמְיָה תְּהִלָּה, וּמְרָמָם
 עַל כָּל בְּרָכָה וְתְהִלָּה. אוּתְךָ אֲדַרְשׁ, אוּתְךָ אֲבַקֵּשׁ
 שְׁתַּחֲתֵר חֲתִירָה דְּרָךְ כְּבוֹשָׁה מֵאַתְךָ, דְּרָךְ כָּל
 הָעוֹלָמוֹת, עַד הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת שְׁלִי בַּמָּקוֹם שְׁאַנִּי עוֹמֵד,
 כְּפִי אֲשֶׁר נִגְלָה לְךָ, יוֹדַע תְּעֲלוּמוֹת, וּבְדִרְךָ וּנְתִיב הַזֶּה
 תְּאִיר עָלַי אוּרְךָ, לְהַחְזִירֵנִי בְּתִשׁוּבָה שְׁלָמָה לְפָנֶיךָ
 בְּאַמֶּת, כְּפִי רְצוֹנְךָ בְּאַמֶּת, כְּפִי רְצוֹן מְבַחַר הַבְּרוּאִים,
 לְבִלִּי לְחֶשֶׁב בְּמַחְשְׁבָתִי שׁוּם מַחְשְׁבַת חוּץ וְשׁוּם

מחשבה ובלבול שהוא נגד רצונה, רק לדרך במחשבות
 זכות צחות וקדושות בעבודתך באמת בהשגתך
 ובתורתך. הט לבי אל עדותיך, ותן לי לב מהור לעבדך
 באמת. ומצולות ים תוציאני לאור גדול חיש קל
 מהרה. תשועת יהוה יאהרונה כהרף עין, לאור באור
 החיים כל ימי היותי על פני האדמה. ואזכה לחדש
 נעורי, הימים שעברו בחשך, להחזירם אל הקדשה,
 ותהיה יציאתי מן העולם כביאתי, בלא חטא. ואזכה
 לחיות בנעם יהוה יאהרונה ולבקר בהיכלו, בלוי אומר
 כבוד, אמן נצח סלה ועד:

דיני וסדר תפלת הדרך

לעירו או לעיר שרוצה ללון בה,
 דמשם ואילך יאמר אותה בלא
 חתימה. וטוב להסמיק תפלת הדרך
 לברכה אחרת כרי שתהא ברכה
 הסמוכה לחברתה. לכן כשיוצא
 בדרך בשחרית קודם התפלה כגון
 שהוא נחוץ, יאמר ברכת השחר על
 הדרך ויסמיק תפלת הדרך לברכת
 השחר, וביום יאכל איזה פרי ויסמיק
 תפלת הדרך לברכת הפרי, או
 כשמטיל מים יסמוך אותה לברכת
 אשר יצר.

היוצא לדרך מהלך שיעור פרסה
 (שבעים ושתיים דקות) ויותר צריך
 להתפלל תפלת הדרך. אבל אם הוא
 צריך לילך רק פחות ממהלך שיעור
 פרסה, מתפלל בלא שם ומלכות.
 ובמקום סכנה אפילו בפחות ממהלך
 שיעור פרסה צריך להתפלל
 בחתימה בשם ומלכות. תיכף
 כשיוצא מעיבורה של עיר צריך
 להתפלל תפלה זו. ואם שכח מתפלל
 כל זמן שהוא בדרך, ובלבד שלא
 הגיע עדיין תוך פרסה הסמוכה

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
 אֲבוֹתֵינוּ שְׁתּוֹלִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתַצְעִידֵנוּ לְשָׁלוֹם
 וְתִדְרִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתִסְמְכֵנוּ לְשָׁלוֹם. (ואם חוזר באותו היום
 יאמר וְתַחֲזִירֵנוּ לְשָׁלוֹם) וְתַצִּילֵנוּ מִכָּף כָּל אוֹיֵב וְאוֹרֵב
 בַּדֶּרֶךְ, וְתִשְׁלַח בְּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ. וְתַתְּנֵנוּ לְחֵן וּלְחֶסֶד
 וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל רוֹאֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה
 יֵאֱהוּדְנֵהי, שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

יש מוסיפים פסוקים אלו לשמירה:

וַיַּעֲקֹב הֵלֶךְ לְדַרְכוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים: וַיֹּאמֶר
 יַעֲקֹב כִּי אֲשֶׁר רָאִים מַחְנֵה אֱלֹהִים זֶה וַיִּקְרָא שֵׁם
 הַמָּקוֹם הַהוּא מַחְנֵי־ג' פַּעַמִּים:

וַיִּסְעוּ וַיְהִי חֶמֶת אֱלֹהִים עַל הָעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם
 וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְנֵי יַעֲקֹב: לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי
 יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי: ג' פַּעַמִּים:

וַיִּבְרַךְ יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי וַיִּשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי
 פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּחַנְךָ: יֵשֵׂא יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי פָּנָיו
 אֵלֶיךָ וַיִּשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם: ג' פַּעַמִּים:

הִנֵּה אֲנִי שֹׁלַח מִלְּאֶךָ לְפָנֶיךָ לְשִׁמְרֶךָ בַּדֶּרֶךְ וְלִהְבִּיאֶךָ
 אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִכְנַתִּי: ג' פַּעַמִּים:

הַמְּלֵאךָ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּל רָע, יִבְרַךְ אֶת הַנְּעָרִים,
 וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמֵי וְשֵׁם אֲבוֹתַי, אֲבָרְכֵהֶם
 וַיִּצְחָקוּ, וַיִּדְגּוּ לְרוֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ: ג' פַּעַמִּים:

להודות ולהלל את ה' יתברך מביאה לְכָל הישועות.
 כל האומר אותה כל יום יזכה לראות נסים גלויים מבורא עולמים,
 וכל האומר תחנה זו מהלב הופך מיז מדת דין לרחמים.

תפילת הודיה לבורא עולם

מִלְךָ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲדוֹן עוֹלָם, רַבּוֹנוּ
 שֶׁל עוֹלָם, תּוֹדָה.

תּוֹדָה שְׂאֲנִי עוֹמֵד/ת כֹּאֵן לְפָנֶיךָ וּמוֹדָה לְךָ.
 וְכֹל מִה שְׂאֲנִי אוֹמֵר יִהְיֶה כֹּאֵן וּכְאֶפֶס לְעֲמַת כִּמָּה שְׂאֲנִי
 בְּאֲמַת צְרִיכָה לְהוֹדוֹת לְךָ.

הָרִי עַל הַכֹּל אֲנִי צְרִיכָה לְהוֹדוֹת לְךָ.
 כִּי הַכֹּל מוֹמֵךְ, הַכֹּל נִתַּת לִי בְּחֵן, בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים.
 תּוֹדָה עַל כָּל הַדְּבָרִים בְּעוֹלָם.

תּוֹדָה עַל רוֹב רַבִּי רַבּוֹת פְּעָמִים שְׁעֲזַרְתָּ לִּי, תְּמוֹכֶת בֵּי,
 הוֹשַׁעַת אוֹתִי הַצֹּלֶת אוֹתִי, שְׁמַחֶת אוֹתִי רִיפֵאת אוֹתִי,
 שְׁמֹרֶת עָלַי, עוֹדֶדֶת אוֹתִי, תּוֹדָה שְׂאֲתָה אֶתִּי תְּמִיד.

תּוֹדָה שְׂאֲתָה נוֹתֵן לִי כּוֹחַ לְעֲשׂוֹת מִצְוֹת, כּוֹחַ לְעֲשׂוֹת
 מַעֲשִׂים טוֹבִים, וְכּוֹחַ לְהִתְפַּלֵּל.

תּוֹדָה עַל כָּל הַפְּעָמִים שְׁעֲזַרְתָּ לִּי וְלֹא יָדַעְתִּי לְהַגִּיד לְךָ
 תּוֹדָה.

תּוֹדָה עַל כָּל הַחֲסָדִים שְׂאֲתָה עוֹשֶׂה עִמִּי בְּכֹל רַגַע וְרַגַע.
 תּוֹדָה עַל כָּל גְּשִׁימָה וּגְשִׁימָה שְׂאֲנִי נוֹשֵׁמ/ת.

תודה לך מלך מלכי המלכים, גם על כל הדברים שאין לי.
 תודה שקשה לי לפעמים, כי הכל לטובתי אפילו אם לא
 תמיד ראיתי שזה לטובתי, עמוק בלב אני יודעת שכל מה
 שמוגיע ממך הוא הדבר הטוב ביותר עבורי, והוא נעשה
 במיוחד בשבילי, בהשגחה פרטית מדויקת ומשלמות, כמו
 שרק מלך מלכי המלכים יכול לעשות.

תודה שלפעמים קשה לי, כי רק כך אני יודעת להעריך
 את הטוב,

כי רק בשנמצאים בחשך אפשר להעריך את האור.

תודה על החיים הנפלאים שנתת לי.

תודה על הדבר הכי קטן שיש לי, כי את הכל אתה נתת
 לי ולא אף אחד אחר.

תודה שאתה שומע את התפלות שלי.

בורא עולם! אני מבקש/ת ממך סליחה מעמקי לבי, אם
 היו פעמים שלא הערכת את מה שנתת לי, ובמקום לומר
 לך תודה, רק התלוננתי.

אני עפר ואפר ואתה אדון כל העולם, אנא אל תרחק
 ממני לעולם!!!

מבוסס על פ' הסה"ק יסוד ושרש העבודה (צוּאָה ס' כ"ו)
 מצוה גדולה לפרסם ולהפיץ את התפלה הקדושה הזו

תפילה קצרה לאומדה קודם הלימוד

לְשֵׁם יְחִוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתֵיהּ וְכוּ'. עַל
יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל
לְאַקְמָא שְׂכִינְתָא מַעְפָּרָא, וְלַעֲלוּי שְׂכִינַת עוֹזְנוֹ אִם
הַבְּנִים שְׂמַחָה, עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעְלָם בְּשֵׁם
כָּל יִשְׂרָאֵל.

הֲרִינִי מְקַשֵּׁר עֲצָמִי בְּלִימוּד הַקְדוּשׁ הַזֶּה בְּנִשְׁמַת כָּל
הַתְּנָאִים וְהַצְּדִיקִים הַכְּתוּבִים בְּזוּהַר הַקְדוּשׁ
וּבְרֵאשֵׁם הַתְּנָא הָאֱלוֹקִי רַבִּי שְׂמַעוֹן בַּר יוֹחָאי וְרַבִּי
אֶלְעָזָר בְּנֵו. וְעַל יְדֵי זֶה תַתְקִיִּים תְּפִילַת דְּוֹד הַמְּלָךְ
עָלוּי הַשְּׁלוֹם (תְּהִלִּים ס"א ד' - ה') כִּי הִיִּית מַחְסָה לִי מִגְדֵּל
עַז מִפְּנֵי אוֹיֵב. אֲגוּרָה בְּאֶהְלֵךְ עוֹלָמִים אֲחַסֶּה בְּסֶתֶר
כְּנֶפֶךְ סֵלָה. וְאִזְכֶּה שְׁבַל־מוֹדִינֵו זֶה יִהְיֶו שְׂפֹתוֹתֵיהֶם
דּוֹכְבוֹת בְּקֶבֶר, לְמַעַן שְׂמוּ בְּאֶהְבָּה לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ
לְיוֹצְרֵנוּ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאֵנוּ. וּבְהַדִּין סִפְרָא סִפְרָ
הַזוּהַר, יִפְקוֹן יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא בְּרַחֲמֵי, יִרְאֶה אֵל
עַבְדֶּיךָ פְּעֻלָּךְ וְהַדְרִיךְ עַל בְּנֵיהֶם. וְיִהִי נַעַם אֲדָנִי
אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ בּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ
בּוֹנְנָה, וְיִהִי נַעַם אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ
בּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ בּוֹנְנָהוּ (תְּהִלִּים צ' ט"ז י"ז).

תפילה קודם לימוד קבלה מהאר"י זלה"ה

רבוץ העולמים ואדני האדונים. אב הרחמים
והסליחות. מודים אנחנו לפניך יהוה
יאהדונהי אלהינו ואלהי אבותינו, בקידה ובהשתחויה,
שקרבנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש, ונתת לנו
חלק בסודות תורתך הקדושה. מה אנו, מה חיינו,
אשר עשית עמנו חסד גדול כזה. על פן אנחנו מפילים
תחנונינו לפניך שתמחל ותסלח לכל חטאתינו
ועונותינו. ואל יהיו עונותינו מבדילים בינינו לבינך.
ובכן יהי רצון מלפניך יהוה יאהדונהי אלהינו ואלהי
אבותינו, שתכונן את לבבנו ליראתך ואהבתך,
ותקשיב אזנך לדברינו אלה, ותפתח לבבנו הערל
בסודות תורתך. ויהיה למודנו זה נחת רוח לפני כסא
כבודך פריח גיחות. ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו
בכל בחינותינו. ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים
אשר על ידם גלית דבריך אלה בעולם. וזכותם וזכות
אבותם וזכות תורתם ותמימותם וקדשם יעמד לנו
לכל נפשל בדברים אלו. ובזכותם תאיר עינינו במה
שאנו לומדים. כמאמר נעים ומירות ישראל, גל עיני
ואביטה נפלאות מתורתך. יהיו לרצון אמרי פי והגיון
לפי לפניך, יהוה יאהדונהי צורי וגאלי. כי יהוה

יאהדונהי יתן חכמה, מפיו דעת ותבונה:

רבוֹן עֲלֵמוֹן, דְּאַנְתָּ הוּא מְגֵלִי עֲמִיקְתָּא וּמִסְתְּרָתָא
 וְגֵלִי רְזִיא. יְהֵא רַעְוֵא מִן קְדָמְךָ לְאַסְפְּרָא
 מְלִין בְּפּוּמָנָא, לְקִימָא בְּנָא מְקָרָא שְׁכֵתוּב, וְאַנְכִי
 אֶהְיֶה עִם פִּידָּ וְהוֹרִיתִיךָ אֲשֶׁר תִּדְבֵּר. וְלֹא נִיעוּל
 בְּכִסּוּפָא קְדָמְךָ. וְנִזְכִּי לְמִשְׁמַע רְזִין עֲלָאִין דְּאוּרִיתָא
 מְפּוּמָא דְרִישָׁא דְמִתִּיבְתָא עֲלָאָה. אֲמֵן וְכֵן יְהִי רְצוֹן,
 אֲמֵן, סְלָה:

וְנִהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהִשְׁקוֹת אֶת־הַגֶּן, וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהָיָה
 לְאַרְבַּעָה רְאשִׁים: וְהַמְשַׁבְּלִים יִזְהָרוּ כְּזוֹהַר
 הַרְקִיעַ, וּמִצְדִּיקֵי הַרְבִּים כְּכּוֹכְבִים לְעוֹלָם וָעֶד: גַּל־עֵינֵי
 וְאַבְיֹטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרְתֶךָ:

תפלה לרפואות וישועות

הַרְיֵנִי מְקַבֵּל עָלַי מְצוֹת עֲשֵׂה נָשָׁל וְאַהֲבַת לְרַעְךָ
 כְּמוֹךָ, וְהַרְיֵנִי אוֹהֵב כָּל אֶחָד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 כְּנַפְשִׁי וּמְאֹדִי, וְהַרְיֵנִי מְזַמֵּן אֶת פִּי לְלַמֵּד בְּסִפְרֵי הַזוֹהַר
 הַקְדוּשׁ לְזִכּוֹת ... פ"ב (וְכַאֵן יִפְרַט בַּקְּשָׁתוֹ) [לְרִפּוּאֵת...]
 [יְשׁוּעַת ...] [לְבָנִים ...] הַיֵּשׁם יִשְׁלַח דְּבָרוֹ יְחִזְקֶהוּ
 [וְיִרְפְּאֵהוּ בְּרִפּוּאֵת הַנְּפֶשׁ וּרְפּוּאֵת הַגּוּף בְּרַמ"ח אֲבָרָיו
 וַיִּשְׁמַח גִּידָיו בְּתוֹךְ שְׂאֵר חוּלֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּאֲרִיךְ יָמָיו
 וּשְׁנוֹתָיו בְּנְעִימִים] [וַיּוֹשִׁיעֵהוּ בְּדַבַּר יְשׁוּעָה
 וּרְחִמִים ...] אֲמֵן סְלָה:

תפילה לאחר קריאת הזוהר

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבֹתַי
 שְׂוִיתֶקִים בְּנֹו עֵתָה מִקְרָא שְׁפָתוֹב "וְאֲשִׁים דְּבָרֵי
 בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדֵי בְּסִיתִיךָ לְנִמְעַ שְׁמַים וְלִיסַד אָרְצִי",
 לְהַעֲלוֹת לְרוּמַם וּלְתַקַּן הַרִיסוֹת וְחַרְבוֹת הַשְׁכִּינָה
 הַקְּדוּשָׁה לְקִשׁוּט וּפּוֹרְפִירָא עֲלָאָה וּלְאַרְמוֹן שְׁעַל מְכוֹנֹו
 יֵשֵׁב לְהַחְזִיר עֲטָרָה לְיוֹשְׁנָה וְקַים בְּנֹו מְהֵרָה מִקְרָא
 שְׁפָתוֹב "וְהָיָה אֹור הַלְּבָנָה בְּאֹור הַחֲמָה וְאֹור הַחֲמָה
 יְהִיָּה שְׁבַעֲתִים בְּאֹור שְׁבַעֲת הַיָּמִים". וְזִכּוֹת הַרְשָׁבִי
 הַקְּדוּשׁ וּבְנֹו רַבִּי אֶלְעָזָר, וְיוֹתַם בֶּן עֲזִיָּהוּ, יַעֲמוּד לְנֹו
 לְתַקַּן הָעוֹלָם מִיּוֹם שְׁנַבְרָא עַד סוּפֹו בְּרַצוֹנֹו וּכְרַצוֹן
 יִרְאוּ. וּבְזִכּוֹת הַיּוֹתְנֹו עֶסוּקִים בְּחַכְמָה הַזֹּאת, עַל יָדָה
 תִּתְקַרֵּב הַגְּאוּלָּה, וְיִשׁוּעָתָה מְהֵרָה תִּצְמִיחַ, לְעַלְוֵי
 שְׁכִינַת עוֹזְנֹו בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ. וְיִקוּים בְּנֹו מִקְרָא שְׁפָתוֹב
 "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹור", וְיִזְרַח עֲלֵינוּ אֹור יְהוָה
 יֵאָהֲדוּנְהִי, בְּיוֹם הַהוּא יְהִיָּה יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אַחַד וְנִשְׁמוּ
 אַחַד, אָמֵן נִצַּח סְלָה וְעַד. (נִסַּח הַתְּפִלָּה מִתּוֹךְ לְשׁוֹנֵו הַקְּדוּשׁ שֶׁל

רַבִּי חַיִּים וַיִּטָּאֵל זִיע"א)

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי
 אֲבוֹתַי שְׂוִיתֶנִּי לְלָמוּד וּלְהַגּוֹת בְּסִפְר הַקְּדוּשׁ
 הַזֶּה זִיְהֵרָה עֵילָאָה, וְזִכּוֹת הַתְּנָאִים הַקְּדוּשִׁים שְׁלַמְדְּנֹו
 תּוֹרָתָם יַעֲמוּד לְנֹו וּלְזוֹרְעֵנוּ וְנִזְכָּה לְהַבְטַחַת הַנְּבִיא

(ישעיה נט, כ-כא) וְכֹא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וְלִשְׁבֵי פִשְׁעַי בִּיעַקֵּב נַאֲם יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי. וְאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אִוְתָם אָמַר יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרֵי אֲשֶׁר שִׁמְתִי בְּפִיךָ לֹא יִמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זִרְעֶךָ וּמִפִּי זֶרַע זִרְעֶךָ אָמַר יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וְיִתְקַיֵּים בְּנֹו הַנְּבוּאָה (ישעיה נא, מז) וְאֲשִׁים דְּבָרֵי בְּפִיךָ וּבְצֶל יָדֵי בְּסִיתֶיךָ לְנִטְעַ שְׁמַיִם וְלִיסַד אֶרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עֲמִי אָתָּה. וּבְרַפְתַּ מִשָּׁה רַעִיא מְהִימָנָא תַתְּגַלָּה בְּמַהֲרָה דִּידָן, יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי בְּדָד יִנְחֲנֹו וְאִין עֲמֹו אַל נְכַר, יֵרְאוּ עֵינֵינוּ וְיִשְׁמַח לְבַנֹו וְתַגַּל נַפְשֵׁנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ בְּאֵמַת בְּאֵמֹר לְצִיּוֹן מֶלֶךְ אֱלֹהֶיךָ, בְּרוּךְ יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. (סוד ה')

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ טוֹב וּמְטִיב הַדָּרֵשׁ לָנוּ. שׁוּבָה אֵלֵינוּ [עֲלֵינוּ] בְּהַמּוֹן רַחֲמֶיךָ בְּגַלְלֵי אָבוֹת שְׁעָשׂוּ רְצוֹנָךְ. בְּנֵה בֵיתֶךָ כְּבַתְחֻלָּה וְכוּנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוּנוֹ. וְהִרְאֵנוּ בְּכַנְיָנוּ וְשִׁמְחָנוּ בְּתַקּוּנוֹ. וְהָשִׁב שְׂכִינְתֶךָ לְתוֹכוֹ, וְהָשִׁב כְּהַנִּים לְעַבּוֹדָתָם וְלוֹיִים לְדוֹכְנָם לְשִׁירָם וְלִזְמָרָם. וְהָשִׁב יִשְׂרָאֵל לְגוֹיָהֶם. וּמִלֵּאָה הָאָרֶץ דַּעַה אֵת יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי לִירְאָה וְלֵאֲהַבָּה אֵת שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא אָמֵן בֵּן יְהִי רְצוֹן. (סי"ת)

סוד הגאולה "בראשית תמו" תקון מ"ג מתקוני זוהר השלם והמבואר

(זוהר הקדוש דף פ"ב ע"א)

א. הבנים צועקים שמע ישראל ואין קול ואין עונה

בְּרֵאשִׁית, שָׁם אֶת"ר יב"ש, וְזֶהוּ נִהַר יַחֲרַב וַיִּבֶשׁ,
 (שם ה), בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהוּא יִבֶשׁ וְהִיא
 יִבְשָׁה, צוֹנְחִים הַבְּנִים לְמִטָּה בְּיַחְוֹד וְאוֹמְרִים שְׁמַע
 יִשְׂרָאֵל, וְאִין קוֹל וְאִין עוֹנָה. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (משלי א כח) אָז
 יִקְרָאנִי וְלֹא אֶעֱנֶה.

ב. הלומוד רק תורת הנגלה טוב לו שלא נברא כלל בעולם

וְכַךְ מִי שֶׁגוֹרֵם שְׁתַּסְתַּלֵּק קְבֵלָה וְחֻכְמָה מִתּוֹרָה שְׁבַעַל
 פֶּה וּמִתּוֹרָה שְׁבִכְתָּב, וְגוֹרֵם שְׁלֹא יִשְׁתַּדְּלוּ בְּהֵן,
 וְאוֹמְרִים שְׂאִין אֵלָא פִּשְׁט בְּתוֹרָה וּבִתְלִמּוּד, בְּוֹדֵאֵי
 כְּבֹלוּ הוּא יִסְלַק אֶת הַמַּעֲזֵן מֵאוֹתוֹ נִהַר וּמֵאוֹתוֹ גֵּן. אוֹי
 לוֹ, טוֹב שְׁלֹא נִבְרָא בְּעוֹלָם וְלֹא יִלְמַד אוֹתָהּ תּוֹרָה
 שְׁבִכְתָּב וְתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, שְׁנַחֲשֵׁב לוֹ כְּבֹלוּ הַחֲזוֹר
 הָעוֹלָם לְתַהוּ וּבְהוּ, וְגוֹרֵם עֵנִי בְּעוֹלָם וְאַרְךְ הַגְּלוּת.

ג. אם מתחיל ללמוד היום וזה"ק מתקן את העבר שלא למד

וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי"ם תִּדְרָשׁא הָאָרְצִין דְּרָשׁא וְכו' (בראשית א יא),
 אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אֲבָא, וְהִרִי קָרָא לוֹ יִבְשָׁה,

מאיפה תדשא הארץ? אמר לו: בני, כך למד תשובה לכל בני העולם, שאם אדם יחזר בתשובה, מוריד לה המעין שהסתלק, ומה שהיתה יבשה קורא לה ארץ, ולנהר שהיה חרב ויבש קרא לו מקנה המים וימים, זהו שכתוב (שם י) ויקרא אלהים לייבשה ארץ ולמקנה המים קרא ימים. באותו זמן שנקראת ארץ, מה כתוב בו? ויאמר אלהים תדשא הארץ, להוציא זרעים ופרות שהן נשמות, (דף פב ע"ב) כל אחד למינהו, אלו הנשמות שנגזרו מכסא כבודו, ואלו רוחות שנגזרו ממלאכים, ואלו הנפשות שנגזרו מהאופנים, כל אחד הוציא למינהו את כל אחד פראוי. עץ פרי - זה תלמיד חכם, עשה פרי - זו בת זוגו, לכל אחד פראוי (כל אחד הוציא למינו).

ד. הת"ח שנסמיתו גדולה, פוגם יותר אם אינו לומד זוהר

ועוד, עץ פרי - זה העמוד האמצעי, עשה פרי - זה צדיק, אשר זרעו בו על הארץ - זו השכינה, שכל הזרעים נכללים בה, וכאן המצוה של פריה ורבייה, לעשות פרות וזרעים, זהו שכתוב לא תהו בראה לשבת יצרה, ומי שמתפטר מפריה ורבייה, באלו החזיר את אותה ארץ יבשה, ומונע ממנה ברכות, כל אחד לפי דרגתו, מי שפוגם למטה פוגם למעלה את המקום שנגזרה נשמתו.

תיקוני זוהר תיקון מ"ח

תקון שמונה וארבעים

סגולה נפלאה מרבנו האר"י זיע"א

בְּרֵאשִׁית, שֵׁם תֵּר"י, שֵׁם שֶׁב"ת, כְּגוֹן זֶה, בְּרֵאשִׁית
 - בְּר"א שֶׁת"י, וְהֵן שְׁתֵּי שִׁבְתוֹת, עֲלֵיהֶם
 נֶאֱמַר (שמות לא): "וַשְׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת
 אֶת הַשַּׁבָּת" וְגוֹמֵר, שְׁתֵּי פְעָמִים הַזְכִּיר כָּאֵן שַׁבָּת, כְּנֶגֶד
 הַשְּׂכִינָה הָעֲלִיּוֹנָה וְהַתְּחִתּוֹנָה. "לְדַרְתָּם", מֵהוּ
 לְדַרְתָּם? אֵלָּא זָכָא הוּא מִי שְׁעוֹשֶׂה לָהֶם דִּירָה בְּשַׁבָּת
 בְּשְׁנֵי בְּתֵי הַלֵּב, וּמַתְּפִנֶה מִשֵּׁם יֵצֵר הָרַע שֶׁהוּא חֲלוּל
 שַׁבָּת, 'בְּרִית עוֹלָם', זֶה צְדִיק, שְׁשׂוּרִים שְׁנִיָּהִם עָלָיו,
 אֶחָד לְמַלְא אֹתוֹ, וְאֶחָד לְהַתְּמַלֵּא מִמֶּנּוּ. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 הֵם כְּנֶגֶד שְׁתֵּי כְּלִיּוֹת - פְּנִימִיּוֹת נִצְחָ וְהוֹד, בְּנִיָּם
 לְיִשְׂרָאֵל סְבָא - עֲמוּד הָאֲמֻצְעִי - תְּפֹאֶרֶת, שְׁלֹשׁ
 פְּעָמִים שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי אֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת, עֲנֵג
 שַׁבָּת "וְנִהְרָ יוֹצֵא מֵעֵד"ן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגִּ'ן" (בראשית
 ב.י). וְנִהְרָ, יֵשׁ נִהְרָ וְיֵשׁ נִהְרָ, יֵשׁ נִהְרָ הַנִּקְרָא נִהְרָ פְּלִגְיוֹ,
 וְיֵשׁ נִהְרָ הַנִּקְרָא נַחַל קְדוּמִים, עֵדֶן עֲלִיּוֹן עָלָיו נֶאֱמַר
 (ישעיה סד) "עֵינִן לֹא רָאִתָּה אֱלֹהִים זֹלְתָּד", זֶה הַנִּהְרָ
 הוּא אוֹת ו', הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן הָעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא אוֹת א', וְעוֹבֵר
 בֵּין אָבָא - חֲכָמָה וְאֵמָא - בִּינָה וְהוֹלֵךְ חֲמִשׁ מֵאוֹת
 שְׁנָה, וּמְבִיעַ עַד צְדִיק - יְסוּד שֶׁהוּא שְׁבִיעִי, וּמִשֵּׁם

מִשְׁקָה לְגִנָּה - מְלָכוֹת, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. זְכָאִי
 הוּא מִי שֶׁשׁוֹמֵר דִּירָה לְשַׁבָּת, שֶׁהוּא הַלֵּב, שְׁלֹא יִתְקַרֵּב
 שָׁם עֵצֵב הַמַּחּוּל וְכַעַם הַמְּרָה שֶׁהִיא אִשׁ הַגֵּיהֶנֶם,
 שְׁעָלֶיהָ נֹאמֵר (שְׁמוֹת ל"ה): "לֹא תִבְעְרוּ אִשׁ בְּכָל
 מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת", וְכֵן הוּא וְדָאִי, שְׁכָל מִי
 שְׁכּוֹעֵם כְּאֵלוֹ מְדַלֵּיק אֶת הָאִשׁ שֶׁל הַגֵּיהֶנֶם. אַרְבָּעִים
 מְלָאכוֹת חֲסֵר אַחַת, הֵן כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים מְלָקִיּוֹת חֲסֵר
 אַחַת בְּשַׁבָּת, וְהֵם עֲשָׂרָה שְׁלָקָה אָדָם, וְעֲשָׂרָה לְחֹהָה,
 וְעֲשָׂרָה לְנַחֵשׁ, וְתִשְׁעָה לְאֶדְמָה, וּבְגִלְלָה זֶה אָמְרוּ בְּעָלֵי
 הַמִּשְׁנָה אֵין לֹקִין בְּשַׁבָּת, שְׂאֵלוֹ הַמְּלָאכוֹת הֵן נְחֻשְׁבוֹת
 לְיִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד מְלָקִיּוֹת. יִצְיָאוֹת הַשַּׁבָּת שְׁתַּיִם, הֵם
 עֲקִירָה וְהַנְּחָה, שְׁעוֹשֶׂה אוֹתָם בְּבֵת אַחַת, מִי שְׁעוֹקֵר
 חֶפֶץ מִמְּקוֹמוֹ וּמְנִיחַ אוֹתוֹ מְחוּץ לְמְקוֹמוֹ וּמְרִשׁוֹתוֹ,
 כְּאֵלוֹ עָקֵר אֶת אֵילָן הַחַיִּים, שֶׁהוּא אוֹת בְּרִית, וְהַנְּיִחַ
 אוֹתוֹ בְּרִשׁוֹת נְכַרְיָה. מִי שְׁעוֹשֶׂה אֶת זֶה, גּוֹרֵם לְעֵקוֹר
 נְשָׁמְתוֹ מְרִשׁוֹת שְׁלָה וּמְנִיחָה בְּרִשׁוֹת אַחֲרֵת, שֶׁהִיא
 מְרָה וּמַחּוּל, וְזֶה גֵרֵם לְיִשְׂרָאֵל שְׁנַעְעֲקְרוּ מֵאַרְצָן יִשְׂרָאֵל
 וְגָלוּ לְאַרְצָן נְכַרְיָה, שֶׁהִיא רִשׁוֹת הַרְבִּיבִים, וְכֵן הוּא מִי
 שְׁמוֹעֵל בְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ שְׁלוֹ וּמְעַבִּיר כַּח לְרִשׁוֹת
 נְכַרְיָה. שַׁבְּתָא"י הוּא טַחּוּל, חַמָּ"ה, - אִשָּׁה רָעָה וּמְרָה,
 שַׁבְּתָא"י עָלְיוֹ נֹאמֵר: "וְהַבּוֹר רַק אֵין בּוֹ מַיִם", מַיִם אֵין
 בּוֹ אָבֵל נְחֻשִׁים וְעֻקְרָבִים יֵשׁ בּוֹ, וְהוּא רָעֵב וְצָמְאוֹן

וְקִינָה וְהֶסְפֵּד וְחִשְׁכָּה וְעֶרְפָּל - אֶפְלָה, וְהִיא גְלוּת לְיִשְׂרָאֵל, וְצָרִיכִים יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהּ שְׁנַיִם בְּכַל, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ, וְהוּא דְבוּר שֶׁל חַל שֶׁהוּא אָסוּר בְּשַׁבָּת, וְכֹאשֶׁר לֹא מוֹצֵאת מְקוֹם לְשֵׁרוֹת שָׁם, הִיא בּוֹרַחַת, כְּמוֹ הַשְּׁפָחָה שֶׁל אֲבֵרָהּם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ: "מִפְּנֵי שָׂרִי גְבֵרְתִי אֲנִי בְּרַחַת". מְחוּל עָלָיו נֶאֱמַר: "שֶׁל נְעֻלָּךְ מֵעַל רַגְלֶיךָ", נֵעַל מִטַּנָּף שֶׁל טַפָּה סְרוּחָה, כִּי הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמַּת קֹדֶשׁ הוּא, זֶה שַׁבָּת, וְעָלָיו אוֹמְרַת הַשְּׂכִינָה: "פִּשְׁטֵמִי אֶת בְּתַנְתִּי אֵיכְכָה אֶלְבָּשְׁנָה, רַחֲצֵתִי אֶת רַגְלֵי אֵיכְכָה אִטְנַפִּים", וּמִפְּנֵי זֶה צָרִיךְ בֶּן אָדָם בְּשַׁבָּת לְשַׁנּוֹת בְּלְבוּשִׁים, בְּגָד וּבְמֵאֲכָלִים, וְצָרִיךְ לְהִיּוֹת מוֹסִיף מֵחַל עַל הַקֶּדֶשׁ, וְכֹל הַמוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְרָה בְּשַׁבָּת, וְכֹל הַגּוֹרֵעַ מִפְּסִידִים לוֹ אוֹתָהּ נֶפֶשׁ יִתְרָה חֵם וְשָׁלוֹם וְכֹל הַמוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְרָה בְּשַׁבָּת.

כשהנך מקדיש דקה בלבד ללמוד דף זהר ומצטרף ל-250.000 לומדי הזוהר הקדוש נחשב כאלו אתה מסיים 250.000 פעמים כל ספר הזוהר!!! - ויתקבלו תפלותיך ומשאלות לבך, כי התנאי לקבלת התפלות וקריאת שמע הוא למוד בזוהר כל יום (תיקוני' תיקון מ"א). על כן כל אדמו"ר, ראש ישיבה, רב עיר, רב שכונה, רב בית מדרש, מגיד שיעור של דף היומי, מלמד תינוקות של בית רבן טהורים, יקח בחשבון איזה נחת רוח הוא יכול לעשות להקב"ה, ולהציל את עם ישראל מכל הצרות בלומדו זוהר הקדוש דקה אחת עם הצבור, וכך כל עם ישראל יכנסו בתבת נח, וינצלו ממלחמת גוג ומגוג, כמו שכתב הזוה"ק, רבי חיים וויטאל, והרמח"ל ז"ע, ועיין עוד "אור הזוהר".

פתיחה אליהו הנביא

לקבלת התפלה. (עבודת הקודש מורה באצבע סוף סימן י'). והרי"ח הטוב כתב, שבאמירתה מסוגל לברור ניצוצי הקדושה (בא"ח, פ' בהר סוף ההקדמה).

כתב הרמ"ק: טוב לומר תפלת פתח אליהו זכור לטוב הנזכרת בריש ספר תיקוני הזוהר (סדר רבי שבתאי מראשקוב). וכתב החיד"א, אשר קבלו רבנן קדישי, שהיא מסגלת

פְּתַח אֱלֹהֵי הַנְּבִיא זְכוֹר לְטוֹב וְאָמַר. רבוֹן הָעוֹלָמִים שְׂאֵתָה הוּא אֶחָד לְבָד, וְלֹא בְּחֻשְׁבוֹן הַמְּסַפְּרִים. אֵתָה הוּא עֲלִיּוֹן מֵעַל כָּל הָעֲלִיוֹנִים, נִעְלָם מֵעַל כָּל נַעֲלָמִים. וְאִין מַחְשְׁבָה או תְּפִיסָה בְּךָ לְהַשִּׁיגְךָ כָּלֵל. אֵתָה הוּא שְׁהוֹצֵאת וְגַלִּית עֶשֶׂר תְּקוּנִים, וְקוֹרְאִים לָהֶם עֶשֶׂר סְפִירוֹת, לְהַנְהִיג בָּהֶם עוֹלָמוֹת סְתוּמִים שְׂאִינָם נִגְלִים וְעוֹלָמוֹת הַנִּגְלִים. וּבָהֶם אֵתָה מְתַכְּסֶה מִבְּנֵי אָדָם, וְאֵתָה הוּא שְׁקוֹשֵׁר אוֹתָם וּמַיְחֵד אוֹתָם. וּמִפְּנֵי שְׂאֵתָה מִבְּפָנִים, כָּל מִי שְׂמַבְדִּיל וּמַפְרִיד אֶחָד מִחֻבְרוֹ, מֵאלוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, נַחֲשֵׁב לוֹ כְּאלוֹ הוּא מַפְרִיד בְּךָ. וְאלוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, הֵם הוֹלְכִים כְּסֻדְרָם, אֶחָד אַרְוֶה, וְאֶחָד קֶצֶר, וְאֶחָד בִּינוּנִי. וְאֵתָה הוּא שְׂמַנְהִיג לָהֶם. וְאִין מִי שְׂמַנְהִיג לָךְ, לֹא מִלְמַעְלָה וְלֹא מִלְמַטָּה וְלֹא מִכָּל צַד שְׁהוּא. לְבוֹשִׁים תְּקַנֶּת לָהֶם, שְׂמֵהֶם פּוֹרְחִים נְשָׁמוֹת לְבַנֵי אָדָם, וְכִמְה גּוֹפִים תְּקַנֶּת לָהֶם, שְׂנַקְרָאוֹ גּוֹפִים כָּלִפִּי הַלְבוּשִׁים שְׂמַכְסִים עֲלֵיהֶם, וְנַקְרָאִים בְּתַקוּן הַזֶּה. הַחֶסֶד זְרוּעַ יְמִין. גְּבוּרָה זְרוּעַ שְׂמָאל. תְּפָאֶרֶת כְּנֻגַד הַגּוֹף. נִצְחַ וְהוּד כְּנֻגַד שְׁנֵי רִגְלִים. יְסוּד - שְׁלִימוֹת הַגּוֹף, וְהוּא אוֹת בְּרִית קוֹדֶשׁ. מְלָכוּת נַקְרָאת פֶּה, תוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה קוֹרְאִים לָהּ. מִדַּת הַחֻכְמָה הִיא הַמַּחַת, הִיא הַמַּחְשְׁבָה שְׂבַפְנִים. מִדַּת הַבִּינָה הִיא הַלֵּב, וּבָהּ הַלֵּב מְבִין, וְעַל אֵלוֹ שְׁנֵיהֶם [הַחֻכְמָה וְהַבִּינָה] נֶאֱמַר, הַנְּסַתְרוֹת לְה' אֱלֹקֵינוּ. כְּתוּר עֲלִיּוֹן, הוּא כְּתוּר מְלָכוּת, וְעֲלִיוֹ נֶאֱמַר מְגִיד

מראשית אחרית, והוא הראש שמניחים עליו תפלין, ובנשמה הפנימית מאיר שם אות יוד ואות הא ואות ואו ואות הא, שהוא דרך אצילות, והוא משקה את האילן בזרועותיו וענפיו, כמים שמשקים את האילן, ומתרבה ומתגדל באותה ההשקאה.

רבוץ העולם, אתה הוא עליון על כל העליונים, וסבת כל הסבות, ואתה משקה את הספירות שנקראים אילן, בנביעת המעין, ואותו אור המעין הוא כנשמה לגוף, שהוא חיים לגוף. ובה אין דמיון, ואין דמות מכל הספירות והנבראים הפנימיים והחיצוניים. ובראת שמים וארץ. והוצאת מהם שמש, וירח, וכוכבים ומזלות. ובארץ בראת אילנות ודשאים, וגן עדן, ועשבים, וחיות ועופות ודגים ובהמות ובני אדם. להפיר ולהודיע בהם עליונים, ואיך יתנהגו בהם עליונים ותחתונים, ואיך נכרים ונודעים עליונים ותחתונים, ואין מי שיודע ומשיג באין סוף ברוך הוא כלל. ובלעדי אורו יתברך, אין יחוד בעליונים ותחתונים, ואתה נפר ונודע אדון על כלם, ולכל ספירה לכל אחד יש שם ידוע, ובשמות הספירות נקראים המלאכים. ואתה אין לך שם ידוע, שאתה הוא ממלא ומחיה את כל הספירות הנקראים בשמות. ואתה הוא המשלים וממלא את כולם וכאשר אתה מסיר את השפעתך מהם, ישארו כל השמות כגוף בלי נשמה. אתה הוא חכם ולא על ידי החכמה הידועה בספירות, אתה הוא מבין ולא על ידי הבינה הידועה בספירות. אין לך מקום קבוע וידוע, אלא הנהגתך להודיענו תקיפה וחזקה לבני אדם. ולהראות להם איך מתנהג העולם בדין וברחמים, שהם צדק ומשפט כפי מעשי בני אדם. דין הוא הגבורה. משפט הוא העמוד האמצעי. צדק היא המלכות הקדושה. מאזני צדק, שני עמודי האמת. הין צדק, היא אות ברית. הכל להראות

איך מתנהג העולם אבל לא שיש לה צדק הידוע שהוא דין ולא משפט הידוע שהוא רחמים, ולא מכל אלו המדות כלל.

קום רבי שמעון ויתחדשו סודות עליונים על ידך שהרי רשות נתנה לה לגלות רזים נסתרים על ידיך, מה שלא נתן רשות לגלות לשום בן אדם עד עתה. קם רבי שמעון פתח ואמר: לה ה' הנהגות הגדולה, חסד והגבורה, והתפארת, והנצח, וההוד. כי כל – יסוד, בשמים ובארץ. לה ה' הממלכה – מלכות. והמתנשא לכל לראש. עליונים שמעו, אלו ישני חברון, והרועה הנאמן, התעוררו משנתכם. "הקיצו ורננו שוכני עפר", הם אלו אותם הצדיקים, שהם מחלק השכינה שנאמר בה, "אני ישנה ולבי ער", ואינם קרויים מתים אלא ישנים, ובשביל זה נאמר בהם, "הקיצו ורננו" וגו', משה הרועה הנאמן, אתה והאבות. התעוררו לשמח ולעורר את השכינה שהיא ישנה בגלות, שעד עתה, הצדיקים כלם רדומים, ושינה בעיניהם. מיד נתנה השכינה שלש קולות, לנגד הרועה הנאמן, ואמרת לו: קום הרועה הנאמן. שהרי עליך נאמר "קול דודי דופק", אצלי בארבע אותיות שלו, ויאמר בהם בכחם, פתחי לי אחותי רעייתי יונתי תמתי". שהרי כתוב: "תם עונך בת ציון לא יוסיף להגלותך" שהרי ראשי מלא טל ומדוע מלא טל? אלא אמר הקדוש ברוך הוא, את השכינה חשבת, שמיום שנחרב בית המקדש, שעליתי לבית המקדש של מעלה, ועליתי לישובי – ירושלים של מעלה? אין זה כף, שבאמת לא עליתי לביתי כל זמן שאת בגלות! הרי לה סימן, "שראשי נמלא טל" והא היא השכינה בגלות, השלמות שלה והחיים שלה הוא בסוד טל, וזה הוא סוד אות יו"ד אות ה"א אות נא"ו ואות ה"א היא השכינה שאינה בחשבון ט"ל, אלא אות יוד אות הא ואות נא"ו עלים האותיות לחשבון ט"ל, שהשם הזה ממלא את השכינה

ממעין הנובע של כל המקורות העליונים, מיד קם הרועה הנאמן והאבות הקדושים עמו. עד כאן סוד היחוד.

ויהי רצון מלפני ה' העתיק יומין הקדוש מכל הקדושים ונסתור מכל הנסתרים נעלם מהכל. שיתמשך טל העליון ממנו להשפיע ולמלאות הראש של זעיר אנפין ולהמשיך שפע לשדה תפוחין הקדוש בהארת פנים ברצון ובשמחת הכל. ויתמשך מלפני ה' "העתיק יומין הקדוש מכל הקדושים, ונסתור מכל הנסתרים נעלם מהכל. רצון ורחמים חז, וחסד, בהארה עליונה, ברצון, ושמחה, עלי ועל כל בני ביתי, ועל כל הקרובים אלי, ועל כל ישראל עמו. ויפדה אותנו מכל הצרות הרעות שבאות לעולם, ויכין וינתן לנו מזון ופרנסה טובה בלי צרה ומצוקה, מהמזל העליון, שכל המזונות ממנו משתלשלים. ויצילנו מעין הרע, ומחרב מלאך המות, ומהדין של גיהנום. ויתן לנו, ולכל נפשותנו, חן וחסד, וחיים ארכים, ומזונות ברווח, ורחמים, מלפניו, אמן כן יהי רצון. אמן ואמן.

אמר רבי שמעון, הרימותי ידי בתפלות, למעלה שפאשר הרצון העליון למעלה למעלה, עומד על אותו הרצון שלא נודע ולא נתפס כלל לעולם. הראש הסתום ביותר למעלה ואותו הראש הוציא מה שהוציא, ולא נודע, והאיר מה שהאיר, והכל בהעלם. ורצון המחשבה העליונה, לדרף אחריו לקבל הארה ממנו. כעין מסך אחד נפרס, ומתוך אותו המסך על ידי רדיפת זו המחשבה העליונה מגיע ולא מגיע עד אותו המסך ומזה האיר מה שהאיר וכשקבלה אותה המחשבה העליונה היה עתיק מאיר באור סתום שלא נודע וזו המחשבה לא ידע ואינו משיג גודל האור, אז הכה אותו האור שהוא סוד המחשבה שלא נודעה הכה בהארת מסך העומד והאיר ממה שאינו ידוע ומשג, ולא נודע ולא התגלה

ואז זה האור של המחשבה שלא נודעה הכה פעם ב' בהארת המסך העומד ועל ידי זה האירו כולם כאחד ונעשו ונתקנו תשעה היכלות ואלו ההיכלות אינם אורות ואינם בבחינת רוח ואינם בבחינת נשמות ולא יש מי שעומד בהם בבחינת חיה. הרצון של כל תשע האורות, שעומדים כלם בכח המחשבה שהוא אחד מהם בחשבונם כולם רוצים לרדף אחריהם בזמן שעומדים במחשבה ואינם משיגים אותו ולא נודע להם כלל ואלו לא קימים לא ברצון ולא במחשבה העליונה תופסים בה מעט הארה ולא תופסים. באלו נמצאים כל סודות האמונה וכל אותם האורות מסוד המחשבה העליונה, משם ולמטה כולם נקראים בערכם אין סוף. עד כאן מגיעים האורות בדקות ולא מגיעים, ולא נודעים מהותם, אין כאן השגה של רצון ולא השגה של מחשבה כאשר מאירה המחשבה ולא נודע לו מי מאיר אז מתלבש ונעלם בתוך בינה ומאירים למי שראוי להאיר ומתחבר זה עם זה עד שנכללים ונחשבים כולם לאחד ובסוד הקרבן כאשר עולה עשן הקטרת, כולם נקשרים זה בזה ומאירים זה בזה, אז עומדים כולם בסוד עליה והמחשבה עולה ומתעטרת באין סוף. זה האור שמאירה ממנו מחשבה עליונה (שלא נודע בה כלל) נקרא אין סוף וממנו נמצא ונאצל ומקיים ומאיר למי שמאיר ועל סוד זה הכל עומד, אשרי וזך חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.

